

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

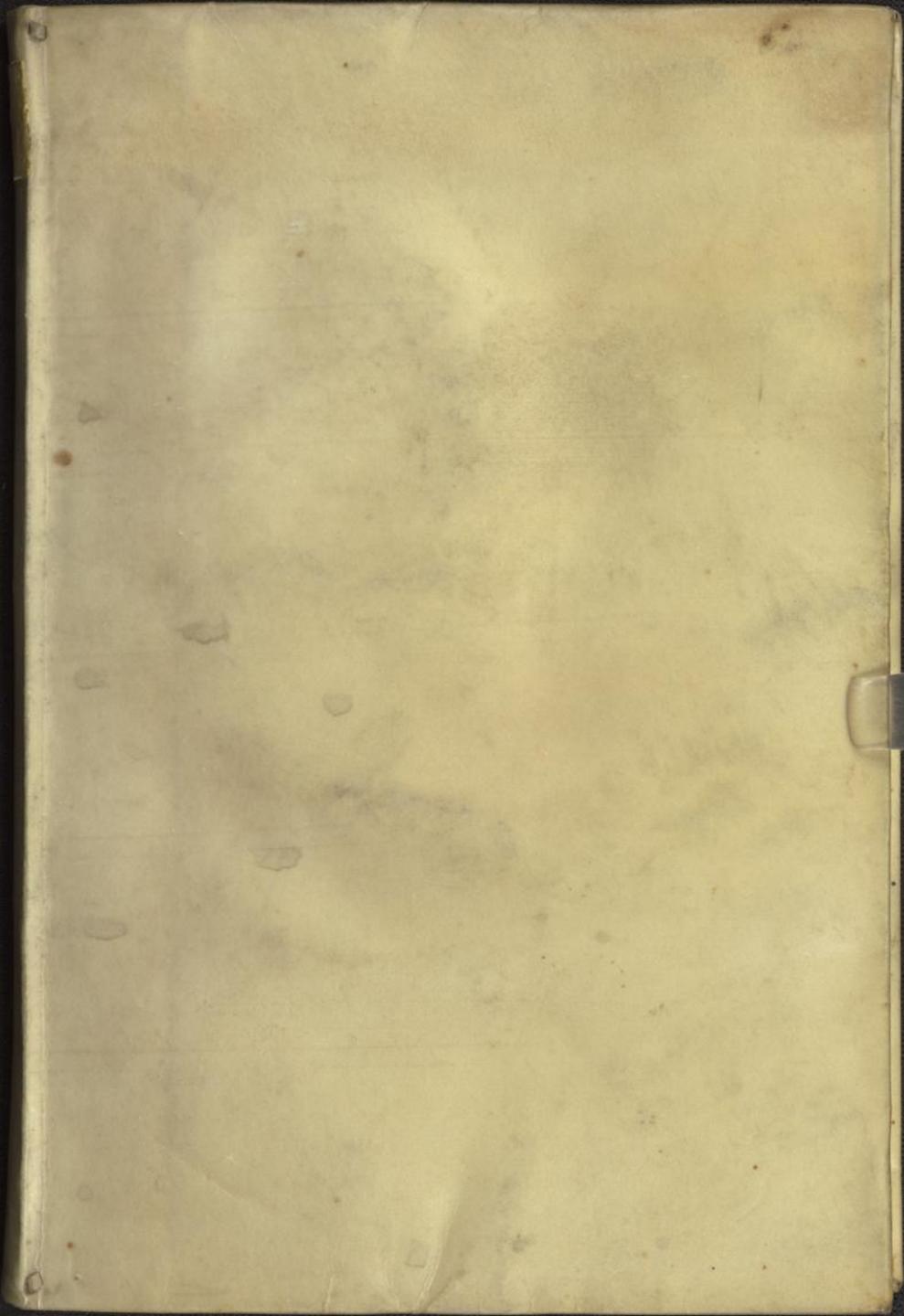
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De fide, spe, charitate - Cod. Ettenheim-Münster 200

Lugo, Juan

[Köln, Rom], 1635

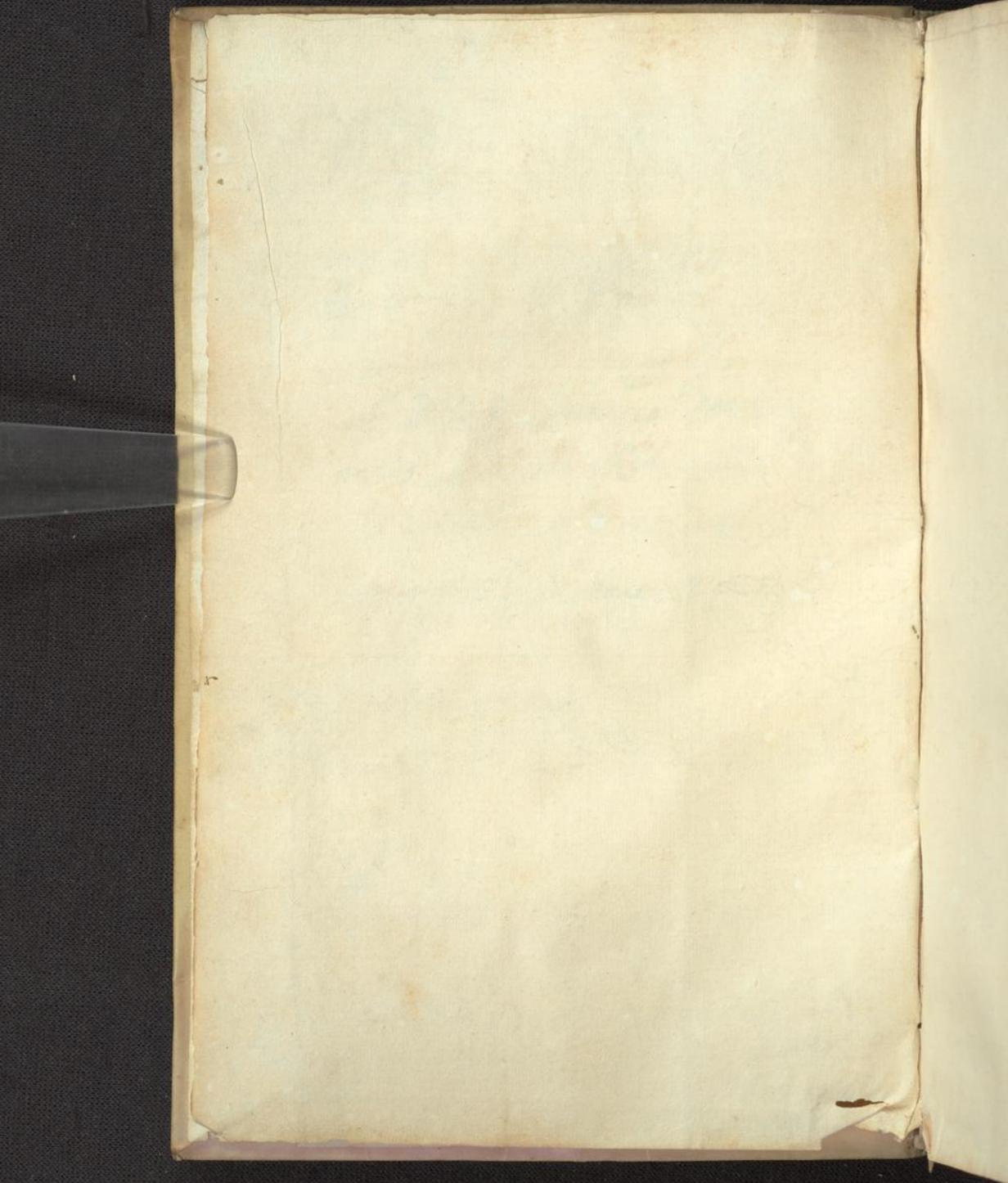
[urn:nbn:de:bsz:31-117176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117176)

Hunc librum Monasterio S. i. C. Ca-
onis vulgi Ettenheimmünster per
Legatum Joannem Prasobilis et
Spreng D. Franisug Lyon reit
ab Altoff Satrapa Ettenheim-
ensis, qui die 16. Ia gbris. 1724
piè in Dño obdormivit.
requiescat in pace: amen.

I

Ca-
m
et
Said
hein-
1774

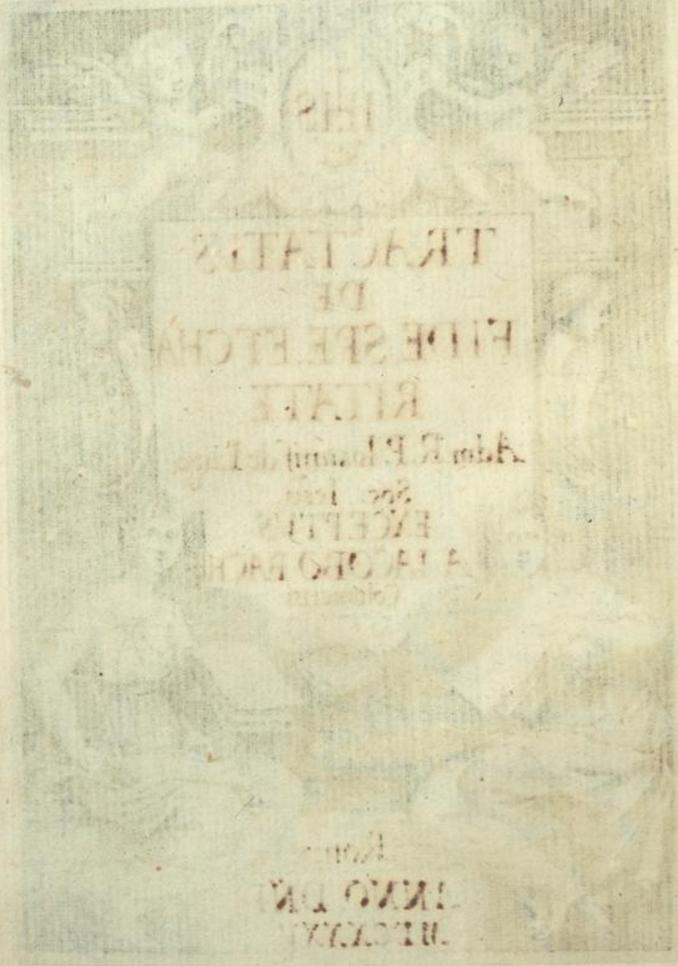

II

III

TRACTATUS
DE
FIDE SPECULUM
RITAE
Auct. R. P. Johann. de ...
...
...
...
...
...

MDCCCXXI

Disputationum et Sectionum

MATHESIS

ALGEBRAE ET ARITHMETICAE

Disputatio I

De Arithmetica

Primum, quod in arithmetica quatuor
species numerorum habentur

scilicet numerus, potentia, ratio, et proportio

Secundo, quod in arithmetica
quatuor species numerorum habentur

scilicet numerus, potentia, ratio, et proportio

tertio, quod in arithmetica
quatuor species numerorum habentur

INDEX

Disputationum et Sectionum.

TRACTATUS

De

FIDE SPE ET CHARITATE

Disputatio I.

folio.

De Obiecto Fidei.

j.

Sectio j. Supponuntur aliqua ad quaestionem, & aperitur punctus difficultatis.

j.

Sectio 2. Proponuntur varia Theologorum sententia.

2.

Sectio 3. Impugnantur responsiones aliquorum recentiorum ad praedicta argumenta.

5.

Sectio 4. Proponitur verior sententia circa obiectum formale Fidei.

9.

Sectio 5. Quomodo revelatio divina sit ultima ratio

ratio

folio.

13. ratio formalis, in quam reducatur assensus Fidei?

Sectio 6. Soluuntur alia obiectiones contra eandem

18. sententiam.

Sectio 7. Utrum circa idem obiectum formate

28. Fidei detur etiam actus naturalis?

Sectio 8. In quo formaliter consistat actualis reue-

33. ratio Dei?

Sectio 9. Utrum Fides possit esse de obiecto aliud de

35. clare cognito? Vbi utrum possit esse cum opinione?

Sectio 10. An idem assensus Fidei possit tendere circa

39. obiectum reuelatum per alius medium scientificum
vel probabile?

Disputatio II.

44.

De Obiecto Materiali Fidei.

Sectio 1. Quod sit obiectum materiale ad qua-

44. tem nostram Fidei?

Sectio 2. Utrum possit Obiectum Materiale Fidei

48. esse aliquid falsum?

Sectio 3. Utrum obiecta Fidei supponantur eviden-

52. ter credibilia?

Dign =

Disputatio III

folio

De actu Fidei.

56.

Sectio 1. Utrum actus Fidei sit certior omni alio assensu?

56.

Sectio 2. Utrum actus Fidei generetur per discursum formalem?

60.

Sectio 3. Utrum actus Fidei sit supernaturalis secundum substantiam?

64.

Disputatio IIII.

De obligatione et libertate Fidei, et de voluntate ad ipsam prerequisite.

67.

Sectio 1. Quorum obiectorum e quomodo Fides sit necessaria ex precepto?

67.

Sectio 2. Utrum omnis Fidei assensus dependeat necessario a voluntate?

70.

Sectio 3. Dubitationes aliquae contra doctrinam precedentem.

72.

Sectio 4. Utrum omnes actus Fidei sint meritorij?

75.

folio.

Disputatio V.

De Confessione externa Fidei.

78. Sectio 1. Quale sit preceptum Confessionis externae Fidei?

79. Sectio 2. Utrum circa Fidei confessionem possit peccari venialiter propter materiae paruitatem?

Disputatio VI.

De habitu Fidei.

82. Sectio 1. Utrum detur habitus Fidei supernaturalis secundum substantiam, & qualis sit?

88. Sectio 2. An Fides sit virtus, an sit una virtus, et prima virtutum?

89. Sectio 3. An habitus Fidei sit informis, & quomodo formetur?

91. Sectio 4. Utrum habitus Fidei infundatur de novo sine habitu Gratiae?

TRACTATUS
DE CHARITATE

Disputatio I.

De essentia Charitatis. 95.

Sectio 1. De obiecto formali Charitatis. 95.

Sectio 2. Utrum inter Deum & homines detur vera
amicitia? 100.

Disputatio II.

De augmento Charitatis. 105.

Sectio 1. Utrum per actus remissos augetur habi-
tus Charitatis? 105.

Sectio 2. Utrum per maiorem durationem actus
meritorij augetur habitus Charitatis? 111.

Sectio 3. Quomodo responderi possit ad praedictam
difficultatem? 115.

folio.

Disputatio.

122.

De virtute Spei divinae.

Sectio 1. Quomodo distinguatur actus Spei ab
122. alijs actibus voluntatis?

Sectio 2. De obiecto materiali et formali Spei
124. Theologicae.

Sectio 3. Inferitur ex dictis decisio aliarum quaes-
128. tionum?

133. Sectio 4. De obiecto Spei Theologicae.

136. Sectio 5. Vtrum qui haberet revelationem sua
reprobationis posset operari?

TRACTATUS

DE

FIDEI SPE ET CHARITATE

In primam Questionem et seqq.
ex Secunda Secunda S. Thomæ.

Tertio hanc materiam explicandam suscipimus. difficile est ut eadem doctrina apertius repetita fastidium non pariat, sed difficilius est eandem materiam ex alijs questionibus, aut eandem questionem ex alijs argumentis, vel doctrina diversa continere. dabimus itaq; operam ut Tractatus hic quoad præcipuas questiones & sententias idem sit, quoad alias questiones, rationes, responsiones & alia similia ut media ferè parte differens a præcedenti, quem tamen præ manibus habere utile erit, ut privato studio supplere quis potest ex ijs quod nos temporis angustijs ad illum referre cogemur.

Disputatio . I.

DISPUTATIO I

De objecto Fidei.

Non est alia via ad cognoscendum quidditatem alieni actus vel habitus nisi scias obiectum circa quod versatur, cum ergo obiectum duplex scilicet fidele et male, querimus imprimis de obiecto fidei. Et principaliter, postea disputatio de obiecto male. Et a. haec potissima disputatio est controversia totius materiae, tangit et quaestionem istam difficilem de resolutione fidei, nam idem est resolutione fidei quod ad sua principia, et auferre primum obiectum fidele, cui obiectum videtur ille assensus.

SECTIO I.

Supponuntur aliqua ad quaestionem,
Vt aperitur punctus difficultatis.

Suppono primo obiectum fidele et male in quaestione disputata esse illa quorum vni assensum agitur aliud, sicut etiam in actibus voluntatis est illud obiectum male quod amatur pro aliud, obiectum vero fidele est illud pro aliud voluntatis, v. g. si voluntas medicinam pro sanitate medicina est obiectum male, ambas vero est obiectum fidele, quia quae informat et veddit medicinam quae secundum se in motu voluntatis, veddit in a bonitate, sanitate allicit ad sui amorem. sic etiam quando illi assentitur vni pro aliud v. g. pro propositioni non est veritas quae est moralis, veritas est obiectum male, rationalitas vero est obiectum fidele, quia rationalitas secundum se non assentitur, quia in se est ex proprio terminis si apparet, informatur in eam quasi induitur altera veritate clariori et sic informat et veddit motus intellectum ad sui assensum.

Hinc infero primo, si oes actus voluntatis est illi habere obiectum male, oes in habere obiectum fidele. prima pars fit experientia, nam actus amoris quo amatur totus finis vni ordine de medicina in regit

2.
 et respicit alio obitu male, item assensu primi principij n.
 essentibus vni pp. aliud. Et pars ista etiam: haec dicitur in ois
 actio intellectus et voluntatis habeant obitu finale, taliter qd. pp. illud fo-
 ratur in aliud, qd. potius appellari finale, quam fortitue, des-
 tinatio obitu finale, quam negatur, ut dicitur aliquo obitu, in qd. n. ferant
 pp. aliud sed precise pp. e. itaq. primus amor ipis finis huius finem
 pp. obitu finale quatenus ille amor videtur in ipso fine amato, nec
 illum amat in aliquo aliud, item assensu principij huius veritate
 primi principij pro obitu finale quatenus huius in illa nec illi assen-
 titur pp. aliud.

Infero 2do in actibus sequum externorum qd. inueniri
 hanc differentiam obitu finale et male, vix e. v. q. n. totius in
 vnum obitu pp. aliud in sensu explicato, nam licet terminetur
 simul ad hunc et colorem nec potest terminari ad hunc colorem quin
 terminetur ad hunc, n. huius terminatur ad vnum pp. aliud, nec
 infertur e. colorem ex eo qd. sit lux, nec cognoscitur e. colorem qd. e.
 lux habendo, sed quia ex parte obitu, nam huius modus cognoscendi
 vnum pp. aliud non ex alio habetur per discernum finale vel
 saltem virtutalem, qd. longissime distat a cognitione sensuum exter-
 norum. ita apud aliquos philosophos familiarum e. hunc, modum
 loquendi et sciendi obitu finale potius visiva e. colorem et sic, obitu
 vero male e. aliquid vel nigrum e. coelestem contrarium do-
 cui in libris sc. huius, ubi probatur potius visivam e. et actum qd.
 finale terminari ad album ad e. coloratum in ratione obitu, huius
 in aliquo alio sensu potius color dici obitu finale potius visiva, qua-
 tenus potius visiva specificatur fortiter, per ordinem ad colorem
 in tota e. huius per ordinem ad album in particulari. quia ergo huius
 sit de hoc, certum e. album huius e. obitu male, rationis in sensu
 pro nunc loquimur, cum ratio huius feratur in albedinem pp. colorem,
 n. e. sequitur ex eo qd. sit coloratum qd. sit album nec color sit
 e. ratio assensuendi vel cognoscendi rationem albi.

Supponendum 2do assensu nri intellectus alios e. mediatos
 alios immediatos. mediatos e. quando res cui assensumur huius dicitur
 ex istis terminis, infertur huius finale vel virtualiter ex alio
 principio cuius huius assensumur. immediatus vero e. quando assen-
 timur aliquid veritati respondendo in ipsa qd. ipsa apparet ex apprehen-
 sione terminorum, hac e. e. nam nri intellectus e. propensio quam huius
 ad verum et nulli obitu assensuatur nisi quatenus inuenit veritatem
 istius vel in ipso vel in alio cui obitu innotuit e. in quo figit
 pedem potest ista dicam, ita ut nulli sit assensu qui huius potest resolui

vrg
 B

ut ad prima principia quibus illud per ipsa assentitur & non per
 aliud. Explicatur haec doctrina exemplo optimo voluntatis,
 in qua similiter inveniuntur haec duo genera actuum quorum alij
 sunt mediati quibus unum volunt per aliud seu ut modum utile ad
 aliud, alij vero sunt immediati quibus aliquid volunt per se, haec
 voluntas appetitionem ad bonum nec est aliquid velle, nisi in ob-
 mediato vel immediato inveniatur bonitatem aliquam per se ama-
 bilem & in qua ultimo sicut, nec invenire poteris aliud genus actuum
 illud vel voluntatis quia non ferantur ad obiectum per se vel per aliud.

Hinc ergo nascitur difficultas huius controuersiae,
 difficile est & assequari quid sit illud in quo ultimo sicut asse-
 ritur fieri, nam apertus quo credo v. g. Deum esse eternum &
 unum non assentitur huic veritati ut primo principis, nec est ipsa
 illat ex terminis, sed assentitur per aliud scilicet per Deum reuelat.
 rursus per Deum reuelat hoc mysterium, siquidem non dicitur ex terminis,
 debet cognosci per aliud, de hoc ergo quaeritur quid sit illud per quod
 videtur Deum hoc reuelare. si dicas humanum esse testimonium
 vel alias rationes & iam non sicut fides nostra in autoritate divina
 sed in humana vel in rationibus probabilibus. si vero dicas ultimam
 rationem esse diuinum testimonium & venire debet ad hanc propor-
 tionem tamquam ad primum principium & ex terminis notam.
 Deus reuelat hoc mysterium, quod tamen videtur absurdum. hic est totus
 difficultatis nodus. videmus nunc potissimas vias illum
 dissolueri, omnis est multis quae iam prout antiquata omni pro-
 babilitate spem perdidit.

SECTIO II

Proponuntur variae Theologorum sententiae.

Prima sententia docet fidem ipsam ultimo resolui in lumen infu-
 sum & motionem spiritus s. deo est. credimus reuelari diuine
 per habemus habitum ex natura inclinantem ad illum assensum
 elicendum. verum haec sententia loquitur plane de diuino genere
 resolutionis, aliud est & quaerere quid concurrat efficienter per
 motum principis, aliud vero quid reuelat quod sit obiectum finale seu quae
 sit ratio obiectiue mouens ad illum assensum praestandum.
 quaestio a. natura procedit non in primo sensu, sed in secundo in quo certum
 est non per assensum resolui in lumen fidei seu in habitum infusum,
 nam infusio habitus si mouet per motum obiecti nec cognoscitur quidem
 aut

aut percipitur ab habente illum. adde. aliquando etiam assensum
 fidei sine habitu scilicet per auxilium intrinsecam vel extrinse-
 cum actualem. quando aliquis primo convertitur ad fidem, & tunc as-
 sentit tunc habet eandem resolutionem obiectivam cum assensu effica-
 to per habitum. videatur Suarez in presenti disp. 3. sect. 3. ubi late-
 cam scilicet impugnat.

Quia sententia est aliorum qui dicunt assensum fidei ultimo
 resolu in auctoritatem Ecclie in quidem humanam & propriam
 de qua habet ex auctoritate infallibili Dei loquentis per Eccliam,
 nam si interrogetur fides: cur credat Trinitatem? Respondet quod Deus
 revelavit. Porro si interrogatur: unde scias Deum revelasse.
 Respondet quod Ecclia Catholica. Quia errare non potest ubi docet. Et ex vir-
 tute horum factum satis habet.

Hoc sententia displicet, quia dum fugit ab auctoritate
 humana ipsa Ecclia rejungit fidem sine ultima ratio finali aut
 inedit plane in circulum vitiorum, prout est. ubi est vitiosa fi-
 delem videat Eccliam habere infallibilem auctoritatem et
 errare non potest. sane hoc non est ex terminis notum & debet dicere
 quod Deus revelavit se tempore Ecclie amittere. vitio istum: doc-
 tus Deum revelasse hanc auctoritatem. Respondet quod Ecclia ita
 docet quod errare non potest. ecce manifestum circulum cum probus
 divinitatem revelationem ex auctoritate Ecclie, & Ecclie auctoritatem
 ex revelatione divina.

Dicunt in esse vitiorum hunc circulum, habent e. illum
 esse pntem in alio casu, ut si Rexius Minis per Regis
 eptam afferat quia Rex iubet haberi fidem ipsi nuncio, tunc
 credimus eptam esse Regis quia nuntius dicit, nuntio a. credimus
 quia Rex iubet ipsi credi. Sed contra, quia tunc non credimus litteras
 esse Regis prout quia nuntius dicit, sed quia independenter a nuntio testi-
 monio cognoscimus litteras manu Regis conscriptas & regio sigillo sig-
 natas, ita ut fides unius & alterius nullo modo in vicem dependant.
 aliorum si alia via non suggereret ad cognoscendum litteras esse Regis
 nisi ipsi nuntio testimonium, impossibile est id credere quia auctori-
 tatem nuntio ut regia auctoritate firmatam, sed ad summum cre-
 dendum quia privatum nuntio auctoritatem.

Res a priori determinatur ex doctrina sectionis pra-
 cedentis quae est, hinc in potest. et cum Philosophorum, quod omni assensu
 illius debet esse immediatus vel per se utrius ad aliquem immediatum
 vel ultimo ministratum, sicut omni actus voluntatis fundit in bonum
 quod se vel quod aliud quod aliud quod se ametur, quare sicut non potest
 amari

amari medicina p[ro]p[ri]a p[er] se p[er] unitatem si sanitas p[ro]vise
amaretur p[er] medicinam, sic nec p[er] illud assentiiri vani veritati
p[er] aliam. Si hinc alteri p[er] solam priorem assentiretur. Aliquin
eadem proportio est antecedens ex qua ipsamet mediate inferretur,
& eadem proportio est certior regis, q[ui]a quatenus antecedens alterius
est certior suo consequenti, vis e. proportio debet esse certior quam
ea qua ex ipsa inferretur, ut suppono ex hinc. nam eademmet pro-
portio quatenus inferretur ex suo consequenti est incertior, quam
suum consequens. ^{etiam} ~~itaque~~ est certior & incertior se ipsa q[ui]a repugnet.
videatur Suarez in p[ri]ncipiis disp. 2. ad. q. num. 9. ubi hoc ipsum pro-
p[ri]o r[ati]o[n]is.

Item dicitur scilicet ratio cuius quod dicitur rationem fidelem
Ultimam fidei est solam auctoritatem Dei revelantis mysterium.
Itaq[ue] solam credimus q[ui]a Deus revelans est summa veritas. Auctores
hinc ratione dividuntur inter se, alii e. dicunt summam Dei
veritatem esse aequalem rationem fidelem assentendi, revelationem vero esse
solum ^{no} conditionem & applicacionem auctoritatis divinae, itaq[ue] credimus
solum q[ui]a Deus est summa veritas licet ad credendum requiratur appli-
cari divinam veritatem per revelationem huius mysterii. alii es
magis consequenter dicunt eadem fidelem fidei consistere ex divina
veritate & divina revelatione tanquam ex rationibus partialibus, itaq[ue] cre-
dimus Trinitatem q[ui]a Deus est summa veritas & h[uius] ipse Deus revelavit
mysterium Trinitatis, si e. e. maior ratio cur prima veritas sit ratio
fidelis quam ipsa revelatio, cum utraque moveat ad assensum mysterii &
altera deficiente h[uius] assentiremur, q[ui]o latius infra probandum e.

Contra hanc t[er]tiam sententiam adhuc manet in suo robore
difficultas, nam in primis ^{ad hoc} p[ro]p[ri]a p[er] se p[er] unitatem rationem
fidelem illi assentire, si quidem dicitur se credere Trinitatem q[ui]a Deus
v[er]ax e[st] & q[ui]a Deus revelavit. rogo: an veritas evidenter Deum reve-
lasse, an vero ex fide. si quidem evidenter, ut p[ro]p[ri]a. Et solum ex fide.
& ille assensu substituitur etiam alia revelatione, cum e. ex terminis
h[uius] dicitur Deum revelasse, debet esse ille assensu mediatu. Nam ex ipso mediant
cui innuatur. dicunt illum esse assensum primi principii in verbes
fidei & habere habitum fidei vim elucendi assensum si solum circa
condiciones sed etiam circa principia. admittere libenter eundem habi-
tum inferam p[ro]p[ri]a elucere diversitas atq[ue] circa conclusiones & circa princi-
pia. rogo t[er]t[io] q[ui]a fieri potest ut ille assensu sit primu[m] principium
cum h[uius] constat ex terminis Deum hoc revelasse. Aliquin si ex
terminis constat ad q[ui]a p[ro]p[ri]a exigitur. Ecce p[ro]p[ri]a, ad q[ui]a mi-
randa, & alia congruentia ad p[ro]p[ri]a assensum primo principii

ex 107 =

ex terminis manifesto. pone hominem baptizatum nutritum in
 ignis propone isti. Trinitatis mysterium e divinam revelacionem huius
 mysterij sine alia congruentia ad verum n̄ credit nec assentietur Deum
 revelante hoc mysterium si prudenter operatur. Sed deo q̄ n̄ h̄t suffici-
 ens ^{motuum} mysterium ex parte ob̄i ad iudicandum Deum revelante. Et ha-
 bitz fidei infusus n̄ h̄t vim elicendi assensum immediate circa revelacionem
 præteritam, alioquin ille hoc h̄ns iam haberem in baptismo. infu-
 sum eo ipso pot̄ assentiri sine alio motivo vel rade. Adde si habitz
 fidei infusus, q̄ signatilis, h̄t vim elicendi hunc assensum. Sed hoc
 revelat, sine aliquo medio vel rade. facti licet ob̄i ipsum ut de se
 ob̄torem, cur n̄ potuit idem habitz elicere assensum immediatum
 circa ipsam rem revelatam quod diceret Deus trinus n̄ stendo
 aliquo medio vel authoritate ad assentendum. ^{cum} vera illeq̄ relicty
 n̄a n̄a tam videtur indigere medio ad illam priorem assensum
 quo dicit Deus revelat, quam ad istum quo dicit Deus e trinus.

Dicunt t̄orem primum assensum circa revelacionem n̄
 indigere alio medio, q̄ ipsamet revelat manifestat mysterium e ob̄i per
 manifestat seipsam, itaq̄ mysterio assentimur q̄ revelacionem,
 revelari vero q̄ seipsam, sicut lux illuminat colores, ipsa
 vero lux n̄ indiget alio lumine quo illuminetur. Sed
 contra, q̄ exemplum lucis n̄ e ad rem, lux e. n̄ r̄do factis ex
 que ob̄tore. Insuper hunc e colorem albrum, virus namq̄
 ad formixatur ad colorem in seipso sicut ad lucem licet indiget
 coherum necis ob̄i per terminari ad colorem. At vero ille dicit
 n̄ p̄t assertori aliteri ob̄o curi veritas n̄ p̄bet ex terminis
 nisi colligendo per discursum factilem vel virtualem unam veri-
 tatem ad alia quæ ex terminis copulat. p̄to igitur, si quidem
 n̄ constat ex terminis Deum revelare hoc mysterium. n̄ r̄do
 colligat illeq̄ hanc veritatem ut ei assentiatuz. dicit asser-
 tur revelat q̄ ipsam revelacionem. Et ipsa revelat manifestat
 seipsam immediate. cum sine veritate constante ex ipis termi-
 nis, sicut alius principium per se notum, nam cognitio imme-
 diata principij e illa que assentitur ob̄i q̄ ipsum hoc e, sine
 medio, illa a. cognitio assentitur revelat sine medio que
 vertatur circa revelacionem tanquam circa primum principium
 cognitum ex terminis. Consequens a. n̄ videtur admittere hi
 auctores, q̄ n̄ videtur magis condare, ex terminis hanc propositio
 quam illa Deus e trinus. Et revelat ipsa n̄ e per se nota sed per
 alio ut q̄ assentior revelat. R̄det revelati assentimur sine
 medio intrinseco sine præcedentibz in medio extrinsecis nempe

pro =

propositione. Cetera, miraculis, consensu Doctorum &c. vocant
p. a. hae ^{oia} media extrinseca & motiva seu conditiones & applicabiles,
q. n. movent immediate, illectum ad assentiendum revelator, sed
solum movent immediate, voluntatem ut prudenter imperet
assensui immediate p. circa ipsam revelatorem, itaq. interrogari
car credo Deum, revelante Trinitatem. Q. Debo illecty quidem
nullam h. r. rem qua ipsum immediate, movent ad assensum,
voluntas tñ habuit plures r. ad prudenter imperandum illum,
exemplum qui immediate assentiatur revelari sine vlla alia r. q.
foian. Sed contra, q. repugnat hac oia motiva movere, tota
immediate voluntatem ad imperandum assensum & h. respiciat
ipso illecte tanquam r. ad assensum, sicut si voluntas p. q. uam
medicina apparet utilis ad sanitatem, imperaret actum amoris
circa medicinam p. seipsum & p. sanitatem, hoc certe ea termi-
nis repugnat, q. repugnat amoris medicinam p. seipsum nisi in
ipsa appareat bonitas p. se amabilis & timibilis & sufficit re-
presentari illi. Voluntas motiva ad assentiendum revelari
ut voluntas pot. imperare assensum revelatoris in seipsa si n.
apparet ex ipse obte in ipsa revelatoris veritas per seipsum cognos-
cibilis & h. per aliud. & si vere. Illa veritas talis apparet ut
seculis motiva n. pot. illecty ei assensum in seipsa. Sed in alio
quantumcumq. accidant motiva talis erit, nec voluntas potens
imperare assensum immediate circa illam veritatem sed solum
immediate p. illa motiva, q. voluntas n. pot. cogere, illectum
ad operandum nisi circa obte sibi sufficiens propositum
sicut n. pot. illum cogere, ad assentiendum falso ut falso.

Diels: illectum etiam respicere illa motiva n.
tñ ut motiva intrinseca sed ut conditiones. Sed contra,
q. in ordine ad assensum illectum n. pot. distingui cognitio ob-
iectiva a motiva foali, nam conditiones illa movent etiam
suadendo obte de unum, verum & ita disponendo ad assensum
aliud, hoc a. solum, faciunt q. motiva sed p. in seipso foalia.
Confirmatur: q. n. pot. voluntas cogere, illectum ut h. dicitur
videtur de paria & ideo q. illecty debet semper moveri a veri-
tate, obte apparentis vel qua apparet mediate vel immedi-
ate & illud per se apparet debet et motivum intrinsecum as-
sentendi, nihil e. aliud significans q. p. n. nisi illud p.
immediate suadet illectu veritatem obte

secte III.

SECTIO III.

5.

Impugnatur responsiones aliquorum recentiorum ad praesuta argumenta.

Ad haec oia respondent recentiores recurrendo ad mysteria & eleva-
tionem quantitate qua deus elevat nram intellectum & ultra oem mo-
dum operandi sibi congruam & solipsum aliter operetur in
rebus fidei, & ad hoc infunditur fidei habitus supernaturalis qui ex nae
sua potest tendere in revelationem sibi taliter proportionatam, cuius exaltatio
licet non proponatur intellectui sufficienter ut possit meam tenere
per scripturam; nam intellectus nisi viribus rebus nunquam potest ten-
dere nisi vel in conclusionem ad aliud vel in principia quae essent
evidenter vel saltem probabiliter ex ipsis terminis apprehensis
intellectui tamen cum habitu infuso fidei sufficienter proponatur
revelatio ut primum principium ad quod potest credere sistendo in ipsa,
qui modus operandi non regnat intellectui elevato, non potest assignari
impugnata a contradictione, & aliunde non potest aliter expli-
cari quomodo fides sua resolvetur ultimo in revelationem fidei
Dei attendendo in ipsa, quare licet hoc ipsum difficile percipiatur
credendum est.

Mihi certe nunquam placuit hic Philosophandi
& Theologizandi modus, ut ea quae libet scholasticam difficultatem
recurramus ad mysteria intelligibilia, quibus res verae fidei dif-
ficiles, incredibiles, imperceptibiles oibus reddamus dum ^{scilicet} volamus
persuadere illa ipsa quae in rebus experiuntur alia esse ab iis
quae ipsi experiuntur alia esse ab iis quae ipsi experiuntur, oes e-
videntes, experiuntur & credunt & operantur circa res fidei sicut circa
sua obiecta, nec enim intellectum transferri ad alium modum operandi
circa obiecta proportionata; modum, inquam, adeo diversum qualem nunquam
in rebus aliis habuerant, sicut si voluntas deivaretur ad amandum aliquid
non proportionatum ut bonum quod licet darentur potest a Deo fieri, & feret tamen
aliquid quod deivertret hos & miraretur in se modum illum amandi deo
diversum ab illo quem in rebus aliis amandas semper habuerat. nun-
quam a fideles agnoscunt talem diversitatem in suo intellectu, sed potest
experiuntur intellectum suum eodem modo procedere, & operari querendo
veritatem & illam prosequendo sicut in aliis obiectis. vide merito S. Thomae
infra.

infra q. 177. art. 2. ad 3. dixit actus fidei & alios similes qui sunt
ad habitus infusis h. c. supraduales secundum substantiam actus sed solum
secundum modum quibus verbis h. vultur ipsam existentiam actus h. c. super-
naturalem sed solum h. c. talem ut si possit viribus naturae fieri alius actus simi-
lis in modo tendenti ad naturam obiecti, sed potius servare in vobis naturam
& conditiones ipsa intellectiva ut eodem modo tendat illis per eos actus
supraduales ad obiecta neut per actus naturales tendere solet ad alia obiecta.

Doctoris ergo Theologi magis hoc e. h. quidem imaginari naturas rerum pro-
ut ipse vult tibi fingere ad dissolvenda articula & providere talis e. con-
tra id quod oes experientur, sed potius consilium experientiam ipsam &
sensum factuum & ex us investigare quales ut natura e. operatio habitus
habituus factus e. & si ipse deceptus in aliquo principio specula-
tione quod tibi finxit, quam si fideles res decipiant ut cum probant se
tali modo e. circa tale obiectum operari, cum reuera alio longe diverso modo
& circa aliud obiectum ois dixerunt operetur.

Porro experientiam omnium factuum contrariam e. illi
modo explicandi. Atque summo clarissime: si ruditer nullam prorsus diver-
sitatem in obiecto facti aut in modo operationis experitur quando credit
articulum fidei verum vel quando credit articulum factum utrumque tibi
a Parocho propositum, utriusq. e. avertum tibi per voluntatem im-
perat & cogatur utrum eodem modo atq. eadem firmitate credere, nec
illam veritatem divergentis experitur in utroque assensu. cum in iuxta
illam modum opinandi intercedat ad tunc divergentis plus quam generis
h. solum in naturalitate. ut p. e. supernaturalitate. actuum, sed etiam in ipso ob-
iecto & in modo tendendi ad illud, nam circa articulum verum datur
actus quo creditur ille articulus se revelationem Dei videndo in ipsa revela-
tione, qui actus nullo modo tendit aliter respicit alia motiva ulteriora, sed
videt revelationem tanquam primum proz principium sufficienter propo-
situm intellectui elevato extendendo modum quendam tendenti in solutum ad
primum principium, quod in seipso nec evidenter nec invenienter apparet.
at vero circa articulum factum exercet actum solum naturalem quo creditur
articulum se. revelationem h. videndo in ipsa revela-
tione, sed inveniendi illam
cum
per testimonium Parocho e. alia motiva tibi proposita, tunc e. ille actus
non naturalis h. pot. tendere in revelationem videndo in ipsa, quod hic modus ten-
dendi e. supra vires naturales intellectus, ut hic Theologi dicunt, cum ergo
illa duo actus adeo sint diversi, e. adeo diversa obiecta facticia respiciant
debet aliquando factus pot. in seipso agnoscere hanc tantam divergentiam
& in evidenter constat nunquam ab aliquo potuisse talem divergentiam
agnosci.

Dicunt aliqui assensum supraduales fidei cum sit
super-

supernatū h' cognosci vnaquam ab habente illum, sed solum cognosci
 alium actum natūlem concomitantem, qui cum h' h'c illum modum
 tendendi nec videt in ipsa reuelatōe. sed resoluit semper attentum in
 motiua humana, hinc ē qd semper experiamur atq' erudim' ratiō, qd
 semper experimur actū solum natūles qui semper h' eundem modum tendendi
 e' d'om' obitu formale.

Ad contra hoc ē, qd supponitur in hac responsione actus
 dei diuine quos habem' nunquam a nobis cognosci, sed alios diuinos
 fieri humane e' qd motiua mere humana, qd tñ falsum ē qd probem' qd
 infra sectione. 7. Deinde ex hoc us argui qd falsitas huius sententia,
 qd ponit in actu fixi talem modum attendendi qualem nunquam
 aliquis expert' ē in suo intellectū, sed semper modum contrarium etiam in
 rebus fixi. quis ergo dicit ad attentum fixi diuine tales ēe nāc. o' in tale
 obitu fixo tendere, cuius contrarium semper dicit in seipis expert' ē. certe
 hoc pueris nimis credulis persuadere vix poteris; alioquin dicit aliquis
 quoties amant' proximū qd seipsum dari in nobis alium actum supernatūlem
 quo amant' proximū qd Deum, quem tñ actum h' experitur qd
 humanū ē. Item quoties amant' Deum, dari in nobis atq' experit'
 natūles nobis in cognitos quib' volum' ista etiam virtutum qd Deum.
 Item quoties credim' fide diuinā, dari in nobis tñ in infusam eorum
 dem obitūrum vel potius etiam visionem clarā Dei, hoc tñ res actū
 h' cognosci a nobis nec percipi qd supernatūles h' si o' semel tollis de
 medio argūm a clarissima e' vtrū experientia deductum, poterit ali-
 qui oia figmenta cuiuslibet persuadere, dicendo ea oia occultari in no-
 bis qd coram sup'naturalitatem.

¶ Nunc deo impugnetur doctrina illa ex eadem experi-
 entia, qd si mod' tendendi, quem oēs semper experitur in seipis,
 h' qd reuelatōem, videtur in ipsa sed resoluitōe attentum in alio mo-
 tuū, ratiō h' h' curabit de imperando tibi alio modo tendendi in obitu
 illi ē. idem imperat qd apprehendit pōibile ē illud solum apprehendit
 pōibile qd experitur a. experitur per se, illum alium modum tendendi
 qd reuelatōem debuerit ergo accurate doceri e' doceri de hoc a
 Parocho vel a Catechista quando proponuntur ei fieri veritates, ut
 coratur credere, alio modo pōibile ē, ubi ignoto quom' nunquam
 experitur, videt credere reuelatōem tanquam primam p'ncipalem
 h' apparetis ea terminis euidenter aut inuidenter, Parochi. a. neq'
 hoc docent, nec si vera ē tua sententia docere pōis cum nec igni talem
 modum credet' in seipis vnaquam expert' ias, vnde ergo pōis rati-
 ōni illi diuinare talem modum, attendendi pōibilem ēē et inuidentem
 ad conueniendam fidem diuinam. fatendum ergo tibi erit eos
 ratiōis

iudiciorum fore oēs per totam vitam manere cum sola fide humana
quam solum sibi imperant, cum n̄ habuerint notitiam aliquam obli-
gatus aut p̄bilitatis illis alteri modi tendendi in obitu formale,
nec sine tali notitia poterint sibi imperare eum modum assuetudini
quem nemo unquam expertus ē in seipso. mihi certe multo venius
& illam ēē fidem divinam & supernālem quam hi rudnes hnt & quam
ip̄ se experti dicunt se ēē fideles christianos, quam istam humanam quam
hi Theologi fingunt sibi habitare in abstractis istis tabulis n̄ illectes,
quam nulli unquam horum aut angelorum viatorum in seipso perci-
pere potuit.

Tertio ex eodem capite arguitur, q̄ illa modus ten-
dendi in revelationem, quem de facto hnt assuetus fidei divinae, n̄ talis
vt h̄ pot̄ respici in actu obitu n̄ali & n̄ d̄ supra modum quem
illectus seruat in alijs assuetibz circa veritatem n̄ notam clare ex
terminis. Ant̄ p̄t̄: q̄ de facto conctio illa falsa, quā deducitur ex
vno principio fidei & alioq̄o falso, & atq̄ n̄ales cum sit falsus,
& ita ille actus tendit n̄ solum in obitu conctiois sed etiam in obitu
premissarum, vt ip̄met adversarij fatentur, atq̄ adeo debet tendere
in eodem obitu finale & n̄ale in q̄ tendit premissa de fide. Et ille
actus conctiois, quatenus altem in obituo assuetitur obitu fidei, assuetus
q̄ eodem motuum q̄ erat in assuetu fidei, nam si haberet alium motu-
thum divinum n̄ pot̄ hac conctio procedere ex illa premissa & actus
n̄ales q̄ retineret eundem modum assuetiendi reallam quem habebat
actus fidei divinae.

Argo primo: quando conctio ē falsa q̄ aliquam pre-
missam n̄alem falsam ex qua oritur, tunc n̄ procedere ex premissa
supernāli fidei divinae, sed ex premissa n̄ali quā deum obitu reve-
latum crediderim, & q̄ revelationem n̄ videndo in qua sed revolvendo ad
alia motiva humana, vt iustum ē, quare actus conctiois n̄ debet res-
picere motivum fidei prout respicitur a fide divina, sed prout
respicitur a fide n̄ali & humana q̄ modus attingibilis ē ab actu n̄ali
conctiois.

Sed contra, q̄ posita premissa fidei divinae n̄ minus
p̄ illectus ex illa, & ex premissa n̄ali falsa deducere conctioem quā
ex alio actu n̄ali fidei humanae, videt̄. Illectus ex obitu fidei divinae
& obitu premissae falsae sequi per evidentem consequentiam falsam conctioem
& quidem n̄ ē eadem ois conctio quā deduci p̄t̄ ex illo actu supernāli fidei
& actu fidei n̄ali, nam cum n̄ sit eodem ois obitu finale utriusq̄ per se, oportet
q̄ etiam conctio diversa sit reallam quā obitu finale. sicut ergo ex actu
n̄ali fidei p̄t̄ deduci vna conctio, poterit etiam illa alia conctio deduci ex
Mo

illo alio actu ragnali ut excederet apparet bonitas illius. finge. e.
 in illecebre et alium actum fidei ragnalis cum illo alio principio ragnali
 falso alio alio actu fidei ragnali, v: g: per actum ragnalem fidei cog-
 noscit deus Beatos videre dare Deum qd Deus summe verax ita reu-
 lauit, rursus per actum ragnalem credit Casarem Augustum ee beatum,
 tunc exidentor apparet ex illis principiis sequi Augustum Casarem
 videri dare Deum, poterit ergo illecebre id deducere ex illis promissis,
 cur ergo n poterit licet dicitur simul alio actu ragnali circa primam pax-
 miam? conctio e. ut dicitur n eadem qpa ex promissa ragnali pot
 inferri, cum hat diuerfum obitu finale.

Et ita responderi potest magis iuxta mentem eorum
 Theologorum negando qd inquam ee actum ragnalem qui deducatur
 per diuerfum ex vna promissa de fide, semper e. ille actus e ragnalis, &
 paco epam si sit verus, n tñ procedit a promissa ragnali fidei sed semper
 ab illo alio actu concomitante ragnali, qui versatur circa idem obitu licet
 n sub eodem die motus ultimo, quare actus conctior etiam n verus sit, n
 tñ hñ illum modum tendendi ad ragnalem subiendo in ipsa, qui modus
 reperitur solum in actu fidei ragnali.

Hec tñ respoñtio difficilior e eam impugnabimz infra
 dicta sectione 7. nunc a. breuiter impugnat. qd ex hac doctrina
 sequitur primo fore oia bona opera qd ab hoie. Chriano fiunt n ee
 meritoria paxm ragnali, nam hi Theologi concedunt ee opz meritoria
 requiri actum voluntatis ragnalem e tunc debere oriri ex cognitione
 ragnali quibz suppositis pñt sequela, nam bona opera ut plurimum
 e fore semper n oriuntur immediate ex fide sed mediate, v: g: ex fide
 alio elemosynam placere Deo, cognosco rursus hanc ee sed apparere pau-
 perem, infero bonum ee dare elemosynam huic hoie huic e mpe, quia coepe
 n e actus fidei mediatz, ut constat, cum n aliquid voluntatum de hoc
 hoie, ex illo a. actu oritur immediate voluntas dandi elemosynam
 huic pauperi, qui actus oritur solum mediate ex fide; si ergo conctio
 illa nullo modo oritur ex fide diuina sed ex fide ragnali, consequens
 e ut elemosyna n oriatur illo modo ex fide diuina, e pot consequens
 n sit meritoria, cum solum oritur ex cognitione ragnali; idem d quando
 vltimus adorare hanc hostiam qea voluntas oritur mediate ex fide.
 diuina iustitate sub hostia consecrata ee corqz hñ dignum adorare,
 e ex alia cognitione qua iudicio hanc ee hostiam consecratam, ex quibz
 infero hanc hostiam ee dignam adorare, qua certe n e conctio ille fide
 e voluntas adorandi hanc hostiam n e meritoria si cognitio illa immu-
 diata nullo modo procedit ex fide diuina sed solum ex humana.
 mox quomodo ex ea doctrina corrumpunt magna ex parte merita
 hois

hois Christi, qua fere oia procedunt ex cognitione practica deo acta
ex principijs fidei, & plerumq; hinc longe diutius & attentius meritate
& cogitatione.

Sequitur 2do ex illa doctrina fidem diuinam quam
habemus esse fere otiosam in nobis & inutilem, nam licet dicat principia
aliqua vtilia, illa tñ fere nunquam mouent immediate ad arguendo
operandum, mediata. a. h. prouent, qd ex illis principijs fidei diuina
creditis h. prouent inferre aliquid per te. qd nos moueat ad bene ope-
randum. Debemus ergo gratias illis actibus concomitantibus fidei naturalis
& humanae, ex quibus deducimus cognitiones practicas que nos dirigunt
ad operandum in his vel illis circumstantijs, fides. e. diuina & cognitio
quidam abstracta & inopercunda que illuminat solum speculatiue circa
principia vtilia, nullo a. modo circa principia practica in particulari.
Itē ergo dicitur a illa scriptura & B. Aliter qui fidem dicitur esse
fontem & originem totius vite spiritualis, cuius meritorem, & bonorum
operum. h. si itaq; negari ex principijs illis fidei diuinae creditis
deduci cognitiones & conductiones practicas quibus postea immediate diri-
gimur ad bene operandum.

Quarto principaliter arguitur, qd in illi duo actus fidei
diuina & fidei naturalis habent inuicem motiua foetia, oportet qd voluntas
imperat vtrumq; actum distincte, nec sufficiens imperari fidem in confesso
aut velle. videlicet, ad hoc ut fiat vterq; actus, ille est. a. in huiusmodi actibus
subordinatur ois voluntati cuius imperium praeferre aut excedere n. pot.
vnde voluntas n. debet vltimū imperare. a. vltimum seu etiam assensum ex
tali motiua foetia, si ergo voluntas imperat assensum Trinitatis, qd reuel-
lationem praesentem notens in illa n. pot. ex vi huius imperij ille est credere
qd testimonium Barochi, hoc. e. n. est obedire voluntati, tunc nec e contra
si vltimū imperaret assensum qd reuelationem qua profertur ex testimonio Barochi
n. pot. ex vi huius imperij credere. ille est qd reuelatione. e. vnde ergo illi duo moti
discutendi ut. ad hoc reuertit, oportet imperari vtrumq; a voluntate, ut vterq;
fiat, quare quando Parochus proponit articulum fidei, n. poterit rubere,
imperari sibi assensum fidei, qualem habere vult circa articulum verum,
credere n. hunc ad alium assensum dicitur n. tenentem in testimonium
Parochi, quem assensum ipse n. imperat.

Debet voluntatem imperare quidem tunc assensum fidei
diuinae presentem in reuelatione, ille est tñ, qd n. pot. illo modo credere arti-
culum falsum, facere id qd n. pot. credendo per assensum naturalem eo modo quo
fit licet n. eo modo quo imperatur. tñ contra imo, qd in principijs
huius arti. e. n. qd modo reuelatione cum n. pot. facere qd praecipitur, facere
altem qd prohibetur ut aliquo faciat, voluntas. e. n. vltimū imperat

assensum

quorum per revelationem, sed prohibet progressi ad aliud illius motuum,
hoc e. Est tunc in revelate, illud a. qd n p't videri, prout praecipitur,
progressus ad aliud duorum motuum contra prohibitionem expressam;
quod n dicit n p'c. illud ita resistere voluntati saltem vbi ab evidentia
d' n cogitur?

Secundo rejicitur responsio, qd licet id concedatur, casu
quo illud n p'c't excipi hoc imperium e' in se qd revelatione resistendo
in ipso movet praecipitur, qd scilicet tunc pot' resistere qd revelatione re-
sistendo illud vltoris in aliud motuum, hoc t'n n deberet illo modo
cogendi quando id qd praecipitur p't eodem modo observari, quare quando
praecipitur vbi articulo fidei e' voluntas imperat assensum qd revelatione
resistendo in ipsa, hoc illum poterit facere illud, e' n illum aliam assensum
n eodem extirpanda e' dicitur qui feratur in aliud motuum, quorum e.
imperato vbi assensum e' prohibito alio modo fuerit utrumq' sicut n dicitur
qd imperante voluntate. essentia circa illam veritatem qd revelatione
resistendo Dei, illud eo ipso debet elidere duos assensum, aliorum qd revelatione
Dei, aliorum qd auctoritatem huius, hoc certe, in incalculabilem assensum
qd n e' dicitur necessaria inter illa duo obia fideia. sic ergo im-
p'nte voluntate assensum circa Dei revelatione qd ipsam solam e' pro-
hibente, assensum qd aliud motuum, cur debeat, elici necessario alter
assensum qd auctoritatem Parochi, qui n solam n praecipitur, sed expresso
prohibetur a voluntate.

Quinto principaliter e' a priori arguitur, qd voluntas
n p't cogere illo modo illud ad assensum sine suo motu proprio
qd e' veritas ob' apparet, debet ergo veritas illa apparere vel in se
clare, vbi, vel alio, ex apprehensione, terminorum qui ostendunt
vel clare vel saltem ostendit connexionem inter predicatum e' ob'v, vel deniq'
debet apparere illa veritas per aliud qd sit connexionem cum illo e' appa-
ret in se, ut supra dicebamus. hinc e' n p'c' voluntatem cogere
illud ut videtur extra e' paria, qd n apparet illa veritas nec in se nec
in aliquo medio. hinc etiam e' n p'c' illud cogi ut crearet immediate
Deum e' terminum, qd illa veritas n apparet in se, atq' nec debet apparere
per aliud nempe per revelatione qua sit connexionem cum illo. cum
ergo revelat' ipsa praedicata n apparet in se nec, ex apprehensione, ter-
minorum, Deus e. de se e' indifferens ad revelandum e' n revelandum,
n poterit voluntas cogere illud ad educendum Deum revelare, nisi
ostendat illa revelat' vel in se vel certe in aliquo medio qd arguat illam.

Quod illi recentiores habitum fidei n p'c' ex imperio vo-
luntatis videtur immediate Deum e' terminum p'c' n fieri illum habi-
tum a Deo, qui accedente imperio voluntatis elicit assensum ⁱⁿ mediate

e' obscu =

et obscurem circa Trinitatem, sicut hic habet de facto elicit assen-
sum obscurem et immensum circa revelationem, nulla est modo diffe-
rentia inter utrumque obitu.

Seco contra, quod peto a te: an frequenter tunc motus
credibilitatis sicut nunc preterierunt? H. debent, nisi fallor, sequuntur
affirmatives; ponunt enim illum habitum similem habitui nro fidei in
illud operandi, excepto quod si tenderet in revelationem. dicitur in illa
motus non exigi in ordine ad intellectum sed ad voluntatem, ad hoc scilicet ut
voluntas praesentis possit imperare assensum circa Trinitatem, ipse vero
intellectus postea elicitur assensum nullo modo respicit vel attendit ad
motus, sed solum operatur ex imperio voluntatis, quae si possit imperare
talem assensum nati ex motibus propositis apparet inobscure tale obitu.

Seco contra hoc videtur adhuc sufficienter, quod si motus illa
si in ordine ad voluntatem a qua sola postea determinatur intellectus ab illa
affertione ad motus. Et si per possibile vel impossibile poneretur illa vo-
luntas ab illis motibus praesentibus eodem modo determinaretur intellectus
et iudicaret Deum esse trinum per assensum obscurem, non apparet magis
connexionem inter extrema, quam nunc apparet scilicet reclusa revelatione.

Quis repugnare caum, si voluntas praesentis ad
determinandum illum habitum in finem debet esse voluntas bona
et prudens, non potest a. imperari honeste et prudenter ille assensus nisi
praecedant motus. Seco contra, quod in principio apparet repugnantia
in ordine, saltem ad partem absolutam, quod voluntas negligit imperaret et
determinaret sufficienter intellectum ad operandum per habitum repugnabilem,
immo de facto per actum naturalem voluntatis imperatur actus veritatis in re-
peribilem. Quod si illa voluntas potest esse naturalis, cur non potest etiam voluntas
non prudens determinare sufficienter intellectum ad probandum illum assen-
sum sine motibus praesentibus? sed deus deus de deo. Et voluntate
illam bonam et repugnabilem, adhuc potest haberi ab illis praesentibus motibus.
pone. et. aliquem ex ignorantia invincibili apprehendere honestum et
illum assensum nullis praesentibus motibus, et hoc est utile ad humilita-
tem assequendam vel ad alium finem honestum, potest tunc ex effectu erga
humilitatem vel aliam honestatem velle illum assensum, et per consequens
potest per voluntatem praesentem et meritoriam illum assensum imperare.
cum ergo abunde intellectus ex se non indigeret motibus illis ad cognoscendum
assensum, diceret tunc actum suum obscurem, quod iudicaret Deum
esse trinum vel quod est paria non apparet magis connexionem inter extrema
et paria quam nunc apparet. Consequenter a. Et absurdum est si solum
hypothesis contra naturam intellectus nemo non videt, tunc est intellectus non movere
a veritate obitu, quae nulla magis apparet tunc quam nunc apparet.

vide

unde merito, fugastius dicit illum modum credendi esse oio impossibilem. 9.
ne loquitur lib. de spiritu & lib. cap. 29. his verbis: neg. e. hinc racionales
credere et quolibet libero arbitrio si nulla sit vocatio vel rursus cui credat.
in dicitur manio que moueat, sed cui credat, indicans eam etiam intrare.
talem formalem, quod etiam dixit lib. 1. ad simplicianum g. 2. quis potest
ingrat, credere nisi aliqua vocatio, hoc e, aliqua rerum testificatio tan-
quam pater?

Quis: habitus signatus qualis est ille in potest elicere
asserentiam falsam, supponeret ergo necessario veritatem cui obicit, atque
ideo pater operaretur circa verum. Sed contra, quod illectui non
sufficit quod obicit in se sit verum ut possit tendere in illud, sed requiritur
quod ex se appareat et representetur in actu primo ut verum sua per
presentiam claram vel saltem obscurem ad visionem vel asserentiam
immediatam sicut per connexionem formiorum apprehensam
alioquin si non est ista, modus operandi illectui, non repugnat obicit reali-
ter se tendat ad obicit, verum, licet h. appareat ut verum. imo si suffi-
ceret obicit in se esse verum, sequeretur quod saltem de potentia absoluta possit
dari habitus illectui qui alicuius rei imaginis voluntatis eliceret asserentiam
circa obicit quod ex se apparet falsum, dummodo verum in se est verum,
quod si nemo concedit. fatendum itaque est modum ethicalem operandi non
illectui h. esse se tendat ad id quod in se est verum, sed ad id quod apparet ut
verum, quoniam si h. apparet ut verum, h. potest voluntas eorum de potentia
absoluta illectum determinatio ad asserentiam. cum ergo reuelatio pre-
terita h. appareat in se magis vera seclius motibus precedentibus
quam futura esse potest, non poterit voluntas aliqua seclius illis motibus
determinare ad credendum reuelationem, nec illectui poterit eam credere
in attendendo illo modo ad ipsa motiva, sed debet etiam immediato
moueri ab illis, non quatenus precise h. motiva humana sed quatenus
integrant motivum diuinum reuelationis Dei, prout infra explica-
uimus.

SECTIO III

Propositur reuocata sententia circa obiectum
formale. Fidei?

Antequam nostram sententiam aperiamus, obseruandum est principio omnium asseren-
tiam seu mediatam seu quo vni obicit essentiam per aliud esse diuini-
tatem sine formaliter sine virtualiter. discursus formalis appellatur quando
ex proximitate reuocata distinctis inferuntur reuocata aliquid conclusionis
per

per, realem illam, vniuersum aliqvt cum dicitur ois hoo e aial, Petrus
e hoo & Petrus e aial. diciturq; vero virtualis e quando vnus actu
attingitur obiu conctiois e pmissarum inferentia vnica ex alio, vti
omnino actu dicitur Petrus e aial qd e hoo, vt retro, a casu assensy rctiois
h e pro rae foali obiu pmissy sine reatib; distincti sine solum vir-
tualiter. In vero assensy conctiois terminel, intrinsece, ad obiu pmissi-
porem, in vero solum extrinsece ab eo determinatur, quatu e quq;
tractari debet in Logica vel in libro de Me, vti dixi assensum conctiois
semper terminari intrinsece ad obiu pmissarum sine detur diciturq;
virtualis sine etiam foalis, nam sicut ois electio medij attingit intrin-
sece bonitatem finis ad quem eligitur medum, ita ois conctio attingere
etiam debet intrinsece veritatem principij ad qd assensy obiu conctiois.
Coeterum in quibione pnti parum refert vtro modo opereris in hac
controuersia, nam in oi sentia debes dicere conctioem requere sine
intrinseca sine extrinseca veritatem principij ad qd assensy ter
tanganam radon foalem assentiendi.

Obseruandum dco in oi dicitur sine foali sine virtuali de-
beti interuenire explicita vel implicite, qua principia ex quib; infer-
ratur obiu conctiois, nam licet in argumentaco votali sapij vtamur
extremitate, suppleudo breuitatis de vnica pmissam, coeterum in
argumentaco mentali vti illud ex veritate principiorum conuenit
vel mouetur ad essentia conctiois, nequa e interuentione vtriusq;
pmissam solum implicite, qd ois vna illa fundatur in connexione
medij cum vtraq; extremitate. E debet ppassari conctiois medij cum duo-
bus extremitatib; cognicionem conctiois extremitatum inter se.
dixi hanc duplicem cognicionem interuenire solum implicite,
qd aliquando contingit principium aliq; ita e vt se notum vt
magis videatur suppleo ab intellectu quam exprimi, vt si dicas, manus e
cubiculum quam domus qd e pars domus, videtur tunc colligi conctio
ex vnico principio scilicet qd cubiculum e pars, sed reuera suggeritur
aliud principium vnde totum e manus sine parte, qd qd e vltio. no-
tum contrahitur ita vti implicite, ita vt vix videatur haberi notitia
actualis illius, nam licet reuera adit actu notitia aliqua, e h e adeo
tennis vt vix pot potipi nisi cum magna reflexione.

Hinc inferri possunt assensy foali quo credimus incarnatione
e assensy mediaty e continet illam e discursum vel foalem vel
solum virtualem, de quo infra dicemus quando quarimus radon foalem
hui; assensy, idem e ac requirere principia obiectiua ex quibus
inferitur per seipm mysterium incarnationis, nec pot nos inquirere qua
at rad foalis hui; assensy quasi illa sit vicia e simplex obiectiua?

sed debere in quovis qua sunt rationes fideles ex quibus implicite vel expli- jo.
cite inferunt auctoris beatitudinem, quod est. principium unicum argu-
naueris si erit sufficiens per se ad inferendam beatitudinem nisi aliud
privilegium substat, nam si dicas Deo & summa veritas si in se bene
& Verbum carnem assumpsit, nisi sub nomine Deo hoc revelavit, nec e-
contra licet si dicas: Deo hoc revelavit, inferri bene, ita est, nisi sup-
pletur alia cognitio, qua dicas revelationem Dei esse infallibilem, ut
notatur bene S. Vazq. tom. 1 in 3 part. disp. 5. num. 5. videatur etiam
auctores disp. 3. sect. 2.

His suppositis factis, iam erit arguere rationem fidelem ob-
iiciam fidei, nam si bene attendamus auctoris fides per hunc ordinem
sive fidelem hinc virtutem, de quo infra, revelat divina fallere, si est
Deus a. revelavit Verbum esse hominem, & Verbum esse hominem, quae omnia veritas
esse potest attingi, si dicas Verbum esse hominem, quae Deo si revelavit & revelat
& infallibile. Eae utrumque privilegium fidei, proximum cuius fidei
vel virtutem in nititur essentia fidei, hinc beatitudinem. restat
non difficultas in examinando utrum illo principio an solibus illo-
rum sit immediatum & per se notum, an vero mediate, & cuius, alia
principia aucturamus. ut sic tandem veniamus ad prima principia
in quibus ultimo resolvitur fides auctoris. in hac ergo sectione, examina-
bitur prior illam propositionem: revelatio divina fallere si hypothetica
vero laudamus, uterque: Deus hoc revelavit, ut sic per singulas
partes verum fidei revelatio clarior fiat.

Illa igitur prior propositio quae dicitur revelationem divi-
nam esse infallibilem aequivalens voci huic: Deus est summa veritas seu
Deus est prima veritas, pro quo auctore, nomine prima veritatis in
presenti si illi primam veritatem in seculo seu veritatem transca-
dentem eodem modo ostendit, ut aliqui viderunt, sed primam veritatem
in cognoscendo & in dicendo, nihil perfectionem illam divinam si qua
quam Deo sit a se si hoc illa ratio falli in cognitione, ob hanc, & alteram
perfectionem ex parte voluntatis quae Deus habet si hoc mentiri, quae si
ergo dicitur, an haec propositio sit mediate vel immediata, & deest quidem esse
mediate, nam hoc totum creditur per fidem esse Dei revelationem. Si in illam si proportionem
si per se ea si resolvit ut auctoris fidei. Verum si videt, hoc esse immediatum & hoc sti-
non indequate, ut si rationem fidei ad rationem igitur, arbitrandi si ob hoc hanc fidei
cognoscit si per se fidei hanc, independentem ab eo, si sit revelatum, nam nulli hanc est
revelatum in particulari Deum esse si veritatem adhuc potest revelari alia mysteria & ordi-
si fidem, nisi ad auctorem si Deo sit si veritas nam inveniunt miracula in si firmam
fidei probata, hoc est, solam hanc Deum revelare mysteria fidei, si a. Deum esse veritatem.
In hoc nam Deum mentem adhuc potest operari miracula, ad captum ad si fidem apud hanc
si Deo sit si veritas habet independentem a revelatione & ex terminis, sicut habet esse nullum, sanctum &c.

quare

quare qui de hac veritate dubitaret h̄ potest ex vi miraculorum ad
fidei conversionem debet prius rade vel alia via de suo errore convinci,
ut bene dixit Albinus in 2. lib. 3. summae tract. 3. cap. 2. §. j. licet
ming bene dicitur illam debere esse cognitionem naturalem, & in eodem for-
tasse sensu dixit etiam Aristoteles in 1. art. j. Fideles h̄ differre
per se qd̄ infidelibus in assentiendo vera esse quae dicitur Deus, sed in hoc
fideles credant haec esse dicta a Deo, qd̄ infideles n̄ credunt. Idem debet
supponere oēs qui negant p̄e simul esse veram & fidem de eodem obto non
Philosophy qd̄ evidenter scit Deum esse verum h̄ p̄ simul habere
cognitionem obscuram de eadem veritate Dei, videt. I. Thom. in 1. art.
art. 5. ad 3. aperte fatetur de his ijs quae praerogantur ad credenda
revelata n̄ esse propriae fidei apud oēs, & th̄ Philosophy h̄e potest simul
credere alia mysteria revelata & tunc n̄ fundare fidem in veritate
Dei obscure cognita, sed in eadem veritate evidenter cognita per
eundem actum supernaturalem quo credit mysterium revelatum. Denique
idem videtur supponere in 1. art. 5. Ruyneri disp. 9. num. 42. ubi de
assensu circa veritatem post alias vias tentatas sic concludit: cum
vita n̄e homine certo nobis constet Deum esse summe sapientem
& bonum, ita ut quis apud se regnaret aut falli, aut fallere, merito ei
de se testanti se ita esse veracem ut ois simpliciter ipsum mentiri, credens,
& quidem assensu firmiore quovis alio quem ob rades naturales p̄viam
elicere, qd̄ fides & quavis vera naturalis certior. in quibus verbis n̄
videtur excludere notitiam quam de veritate Dei habemus, sed
eam videtur postea elevari per habitum fidei ut certior & firmiter fiat.
sed antequam videris progrediamur contra hanc
partem ut nulla difficultates. Prima qd̄ multi ut fideles p̄viam
restrici qui h̄ h̄t evidenciam de existentia Dei hanc esse viam ut
cumque Philosophy demonstrare, & th̄ restitue h̄ assensum fidei
q̄ motuum fidei fidei & motuum fidei h̄ d̄ veritatem Dei
evidenter cognita.

qd̄ licet aliquis h̄ h̄t evidenciam de existentia Dei,
mibi t̄n imprimis satis verisimile & raro contingere, qd̄ sit aliquis
fidelis qui independenter a divina revelate h̄ videt Deum esse
veracem saltem conditionaliter, hoc d̄ qd̄ si Deus sit, ois veritas ad hoc
a. h̄ requiritur demonstratio quae evidenter probet Deum esse, sed
consequi simplex quo illigatur quid significatur per Deum, scilicet
ens p̄viam summe bonum & p̄viam quare nemo foret & qui relictus
etiam suomet h̄p̄viam d̄bitet quoniam si Deus loquatur, loquatur verum,
alioquin si de hoc dubitaret, etiam postea crederet Deum aliquid
revelare, sed h̄c manent in formidine ad forte Deum mentiretur & velles

eam

eum decepte. fateor hunc ipsum assensum h' elici cum tanto fun-
damento quam ab h'ore docto, qui magis penetrans necessariam con-
nexionem inter Deum & primam veritatem. ceterum fatendum
est e' horum rubricum cum minori fundamento assentiri aliquando fir-
mius eidem ob'is, q'ia quo minorem h'it capacitatem ad examinendam
vim rationum, eo minus formidat ab ob'is partem contrariae & secus
adheret ob'is, & fundata qua penetrat h'oris docti n' sufficiunt ad
elicendum assensum sine fortitudine, sufficiens h'it rubricus ad assen-
tendum ob'is firmiter ob'is e' tunc formidine. an vero assensu ille
Et tunc evidens simpliciter, an solum ex parte ob'is, n' multum con-
tendam: satis e' e' assensum verum e' sine & illa formidine ut pot'it
in ipso fundari fides. adeo ob'is n' aliquis vellet assensum illum circa
veritatem Dei h'it e' clarum ad obcurum de hoc n' malum e'et contem-
plandum, nam sicut circa revelationem q' fieri assensu obcurus e' ob'is
ag' tunc formidine ex imperio voluntatis, ut videbimus rectione resp'
facili potest illud assentiri veritati, Dei sine ulla formidine.
per obcurum n' clarum ex imperio voluntatis, cum maiora ^{pro-}
cedent, ad rationandum Deum e' veracem, quam Deum reuelat' Incar-
nationem, & per consequens voluntas factures pot'it imperare illi tui
illum assensum sine formidine circa veritatem Dei; ego ob'is n'
video inconueniens, e' q' in aliquibus saltem assensu illa, propt' ter-
minatur ad veritatem Dei, h'it in obcurus ad clar'.

De ob'is q'ia assensu, qui fides e'et incarnat' e'
curior e' assensu evidenti n'eli & assensu incarnat'is h'it q' fundari
etiam partialiter in assensu evidenti veritatis Dei. ^{Pro-}conseq' q'
conclusio h'it e' arthor quam pramissa cui imitibus, q'ae contra
principium e' arthor concludit. Re assensum incarnat' e' certiorum
& alio assensu evidenti a quo h'it p'ndeat ipse assensu incarnat'is, an
qui h'it elicitur ab ipso habitu fidei, que maior certitudo consistit
potestatem in eo q' o'ietur e' habitu infuso, e' q' illud ex imperio
voluntatis firmius adheret illi ob'is quam alius e' ex modo adherendi
assentitur illi super o'ia, ut dicemus disp. 3. n' t' h'it ille assensu hunc
maiorum certitudinem si comparatur eum assensu evidenti in quo
fundatur e' qui elicitur ab ipso habitu fidei. nec ex hoc sepe dicitur dari
aliquem assensum evidentem natem certiorum quam assensum fidei
q' assensu ad veritatem Dei licet sit evidens, existimo t' cum e'
signatam e' elicitum ab eodem habitu fidei, cum e' dicitur ipse actus
quo credimus incarnat' e' debeat attingere intrinsec' rationem sp'alem
attingendi, ut supra dixi, consequens e' ut illius actus sit etiam assensu
signat'is fidei e' appropinquat huic proportioni: Verbum e' homo
Je

ga. Deus e numero verax, qui quidem acty, quatenus tendit ad assen-
dam veritatem de Deo, si e tempore obsequy sed aliquando e evidens,
toty in e supradel, toty e heitg ab habite fidei, qui h potuit per se
ordinari ad actum circa mysteria revelata quin unvel haberet virtu-
tem elicendi assensum circa noem fidei assentiendi seu circa princi-
pia fidei, e deniq toty ille acty e heitur ex imperio voluntatis incli-
natis per quam affectionem ad adherendum toti illi obbo super dia
obbo, siquere licet fides assentiat magis mysterio revelato quam hys
obbo, h ta magis quam veritati diversa cognita immediate per actu
etiam supradel e licitum ab eodem habitu fidei.

Dices: veritatis Dei sufficienter cognoscitur lumine nra,
at quid ergo debet cognosci per assensum elicicium ab habitu fidei?
R. fidei h pot per se eluere assensum circa obbo male, quia assensy
ille pertinet intrinsicce circa obbo foale, vt dictum e, quare licet obbo
foale partialiter pot cognosci lumine nra, necesse h fuit qd idemone
obbo terminare fides actum supradel eluente habitu fidei quum
lumine nra, vt circa illud obbo tanquam circa principium fidei eli-
citur assensum primivrem, notivrem, e antevrem, ac proportionatum
ad fundandum assensum mysterio revelati.

Preterea adhuc: quomodo e illecty formis assentiendi illi obbo
nempe veritatis Dei quam alias assentiunt ut nisi accedat novum
motivum ad assentiendum? R. hanc maiorem proportionem illecty
intervenit, scpe a voluntate, meliudate illectum ad assensum vel disser-
sum formivrem, vt agentes de ipso assensu obscuro fidei dicentz infra
supradel 3.

Dices iterum: assensy heitg ab habitu fidei e magis nra
obsequy, qd habitg yse e obsequy e assensy evidens nunquam elicitur
ab habitu fidei. R. habitum fidei eluere ad ming e ysticam assensum.
alterum circa veritatem, alterum circa mysterium creditum; zyg e ob-
sequy, vt pottea videbimz, e ab obscurotate huius denominatur fides ob-
sequy, sicut ab hoc obam assensy denominatur fides prior e. Eueny h tam
e fidei quam assensy principij fidei, a quo magis h ille habitg e habitum
primi principij quam habitum fidei, nec novum e habitum supradel
accepta potivram de nominacem a principio actu, vt de habitu Deo
mentis e alij solit coluiter dici. adverte h licet circa veritatem
Dei pot dari assensy immediatg seu independens a revelacem, pot e h
hunc articulum credi tra ricus e alios per assensum immediatum fidei p
divinam revelacem, qd nunc de facto revelatum etiam e in scripturis
Deum e primam veritatem. obsequy tunc etiam oportet referri pra-
dictum ducum foaliter vel virtualiter in assensum evidens veritatis

Dei

Dei immediate & independenter ab eo qd ut reuelata, ni dicitur in
resolutorie processu infirmitas reuelatum e' ut assignetur auctori obli-
maalis alijs obli foale diuersum ab ipso maali.

Secundo principaliter obijcit Suarez in presenti disp. 3. sect.
2. num. 7. qd haec ipsa veritas, Deq h' p' dicere, falsum, h' e' ita exadons
ex terminis, vt n' potuerit ab aliquibz negari etiam auctis e' Catholicis
aliqui e. vt infra videtibz, dixerunt Deum de poia absoluta, p'c' dicere
falsum. Et h' p' in illa e' identia fidei certitudo nra fieri. hoc argu-
retur manifeste contra ipsum Suarez, qd sine veracitate Dei cog-
noscatur euidenter sine obscure, ille. et qui semel negat Deum e' in-
finte veram, h' p' simul etiam actu obscure credere in finitam vera-
tatem Dei. Et h' est simul credere aliq' mysterium fidei qd in finitam
veracitatem Dei. Et h' m'ng in eiq' sentia debet amittere fidem qui
negat veracitatem Dei quam qui in nra, e' ois debemz fateri illis Doc-
t'ores negantes in finitam veracitatem Dei deprecare in aliquo requisito
et verum animum fidei habendum, si fides sit pro obli foale in finitam
veracitatem Dei suo clari, sine obscure, cognitam, sine medi aie, sine
immediate creditam, rationem quam diu actu habitant in mente illum
errorem contrarium, licet qd irremediabilem ignorantiam h' p'curat.
quare dei p' se qd vel n' habebat actum fidei diuina dum actu atten-
detit e' illam alium errorem, vel qd habebat duo iudicia de obli,
contradictoria, qua quidem quando suat cum aliqua conclusione, potit
simul e' vt contingeret in rubricis n' p' reuelat' fictam Dei crederet
Deum p'c' aliquando mentiri.

Quarto obijcit eodem Suarez num. 5. S. Thomam in presenti
q. 2. art. 4. ubi docet necessarium fuisse reuelari v nobis per fidem
ca etiam que per rationem cognosci potit vt e' q'ia, certis credentibus.
De S. Thomam ubi loquit de alijs obli qua h' p' principia fidei, qualis
e' existia poia immensitas Dei e'c, ipsam a veracitate Dei
conditionaliter cognitam debemz absolute credere quam ex reuelat'oe,
vt diximz, licet qd per actum nralem, sed per signa nralem eluti in
ab eodem habitu fidei vt fundamentum e' principium totius fidei.

Quinto obijcit p' qd ipsamet veracitas Dei creditur
q' reuelat'oe, nam in Scriptura reuelatur etiam Deum e' in finite
veracem. Et veracitas creditur qd aliud, h' ergo resoluitur vltimo fides
in ipsam veracitatem. Et p'c' quidem veracitatem credi q' reue-
lat'oe, e' tunc credi veracitatem h' quidem qd ipsam veracitatem eodem
modo cognitam sed diuerso, alioquin e. syllogismus fidei est in duobz
terminis totis nempe veracitate e' reuelat'oe Dei, e' conditio est ead'om
cum maiori praemissa, syllogismus s. talis est. Deq e' verax qd ipse
reue =

quod dicit, sed ipse reuelavit se esse veracem & Deus est verax quod ipse reuelavit, que forma arguendi non potest concludere. videmus ergo syllogismum illum esse in tribus terminis, scilicet coniecta creata non est eadem cum maiori, syllogismus enim debet hoc modo formari: quicquid Deus dicit est verum, sed Deus dicit quod quicquid ipse dicit est verum & verum est quod quicquid Deus dicit est verum; in quo syllogismo illud verum quasi reflexe applicatum ad illud reuelante dicitur Dei est alius terminus, non est requiritur quod tres termini in syllogismo sint realiter distincti, sufficit distinguere secundum modum concipiendi, quo pacto obtinguntur in presenti veritates Dei directe a veracitate Dei quasi reflexe cognitae ut vera, quando dico in coniecta verum est & dicitur Dei esse verum, atque ideo non creditur veracitas Dei directe sed veracitatem, sed veritas quasi reflexe a veracitate directe cognitam.

Quinto obicitur, quod Deum esse veracem seu primam veritatem in cognoscendo & loquendo non potest esse ratio specialis ultima ratio fidei etiam particulariter, nam hoc ipsum cognosci et iuri debet per aliud, ideo est iudicio Deum esse primam veritatem quod est Deus & Veritas ipsa est prima veritas & ultima ratio specialis fidei.

Doct. Suarez *Veritatem* licet rigida sit ratio cur Deus sit prima veritas, hanc in rationem non considerari a philosopho, tunc licet partes sit coloris, eo quod habeat mixtionem quatuor qualitatum, visus tamen consistit in ratione coloris & non considerat mixtionem illam primarum qualitatum. hec responsio non satisfacit, nec exemplum inductum satis ad rem, quod intellectus noster, ut videmus, non potest assentiri aliquid esse veri vel immediate ex connexionione terminorum vel mediate, quod aliud & quando intellectus iudicat Deum esse summam veracem vel hoc sit ex ipsis terminis, vel debet recurrere ad Veritatem tanquam ad rationem, quod quam iudicat Deum esse veracem, non ergo Veritas a parte rei est ratio cur Deus sit infinite verax, illa etiam debet esse ratio assentiendi veracitati, intellectus enim noster non videt veracitatem in se, sed nec est connexionio immediata inter terminos, quod per se ^{Deo} veritas est ratio connexionionis illor duos terminos a parte rei & intellectus non potest illi propositioni assentiri ex connexionione immediata terminorum. unde apparet exemplum visus & coloris non satisfacere, quod visus tendit intuitu in colorem, quia si hoc color det aliam rationem cui non oportet eam attrahi a parte visiva, at vero intellectus noster non videt veracitatem Dei in se, nec per se agnoscit connexionionem immutatam inter ipsam & Deum & debet agnoscere mediatam, et per consequens debet assentiri ultime quod Veritatem quod est ratio veritatis.

Facilius ergo non imprimis non oportere quod prima veritas Dei colligatur ex Veritate, sed ex ipsis terminis immediate cognosci Deum

Deum esse primam veritatem, sicut e. ex terminis constat Deum esse
 cumulatam omnium affectionum, sic etiam ex terminis constat Deum habere
 hanc esse illam affectionem in particulari. nam proposito particulari est de
 eo immediata ac universali in qua continetur, cum ergo sit, immediate
 proposito hoc universalis: Deo hinc omnes affectiones simplices, hoc etiam
 potest esse immediate: Deo hinc summam veritatem, cum ex terminis
 constat hanc esse affectionem simplicem, nam hinc aliquando arguimus
 inferendo propositionem particularem ex vrbli, hoc hinc tollit potuisse
 etiam particularem cognoscere imperate, sicut etiam arguimus hinc definitam
 ad definitum et contra, et hinc ex immediate prima scilicet Petram esse verum
 ac Petram esse aial reale. Atque si aliqui contendat primam veritatem
 Dei hinc esse cognoscere immediate, addeboque colligi ex altero principio scilicet
 et ex priora veritas et affectio simpliciter, hinc multum erit de hoc con-
 tentum, parum e. et refertur ad fides resolvatur ultimo in illam etiam
 propositionem, cum tota haec differentia secundum magis et minus sit.
 Nunc iam videamus illa aliorum principum cui fides unititur, nem-
 pe Deum ita revelare, quomodo cognoscatur.

SECTIO V.

Quomodo revelatio divina sit ultima ratio for-
 malis, in quam resolvatur assensus Fidei?

Diximus duplicem esse rationem fidei cui ultimo unititur scilicet
 ut Deus est prima veritas, et Deus ita dicit, videmus etiam qualiter
 ille prior assensus sit immediatus et independens a revelate, videamus nunc
 quomodo assensus an sit etiam immediatus vel sit aliter medius.
 Et primum videtur esse medius cum hinc constat ex ipsis terminis Deum
 revelasse. Incarnatorem, sed si medius est videtur iam reduci debere ad
 testimonium humanum, cum hinc est reduci ad aliud testimonium di-
 vinum esse provane in vrblium, de vrbliis e. testimonys divinis
 sit fieri idem argumentum.

Pro solutione suppono revelationem esse aliquomodo rationem
 formalem sua proxima sine estiam ultimam, nec e. illud, sed aliqui
 dicunt primam veritatem Dei esse totam rationem formalem revelationem
 vero hinc esse rationem formalem sed illam appellationem quatenus per illam appli-
 catur divina auctoritas huic articulo, hoc hinc supra assignavimus,
 et probavimus hinc debere struere ad rationem formalem fidei revelationem
 quam veritatem Dei. restat hinc difficultas: an revelationem esse
 demus

damus pp alio, an solum immediate in se ipsa.
 Quibus ut hac difficultas, qua maxima in hac ma.
 explicatur, dicere possum assensum quo credimus Deum hoc revelare
 & immediatum & ex apprehensione, terminorum, sicut solent &
 assensu principum principiorum, in th. e. assensum evidentem sic
 obscurum hinc certum & generale ac elicitum ab habitu fidei tan-
 quam primum etiam principium certum fidei. habet e. habitus
 fidei virtutem elicienti assensum h. solent circa mysteria revelata
 qua se habet sicut conclusiones, ad certam circa principia ipsa, sicut sec-
 tione procedenti insimul, elicere assensum circa veritatem Dei qua
 & unum principium & fidei quo movemur ad credenda mysteria, sic
 etiam ut elicit assensum circa revelationem ipsam qua & alius princi-
 pium illius fidei. nam habet loquendi de habitibus acquisitis si-
 vortis sit forte habitus principiorum & habitus conclusionis, ut concludit
 circumfertur, habitus th. fidei qui e. insuper & datur ad modum pars idem
 met elicitur ad assensum principii & ad assensum conclusionis. quare
 habitus fidei elicit tres assensu distinctos realiter vel virtualiter duo dist-
 tos. primus e. assensu aliquando evidens quo videtur Deum e. prima
 veritatem, de quo diximus sectione precedenti. secundus e. assensu
 certam immediatam semper obscurus sed certus quo videtur Deum revelare
 Irmitatem v. g. de quo assensu nunc agimus. Tertius denique e.
 quo videtur Deum e. Irmitum qui e. obscurus & incertus & nempti, vni-
 tens alio modo, & hic tertius appellatur potissimum actus fidei: hinc
 etiam actus Dei sit actus credendi e. ad quem potissimum indigemus
 pia affectione, nam si credimus Deum revelare hoc vel illud mysteri-
 um facile erit credere ipsum mysterium.

Hunc modum dicendi videtur mihi tum difficultas alia-
 rum sententiarum, quam iam vidimus, e. eorum Auctores fatentur recurren-
 tes ad mysteria ut eas nobis persuadeant, tum praesertim exemplum fidei
 humanae, quam in obis, quoad fieri potest, imitari debet fides divina
 illatis imperfectionibus. quando ergo fidei humana aliq. credimus pp
 auctoritatem Petri qui de affirmat & testatur h. magis dicimus nri
 auctoritate, e. testimonio Petri ac reducere suam nam in Petri testi-
 monium, quam testimonium Dei quoad credimus fidei divina. quam-
 vis e. firmior sit assensu fidei divinae quam humanae, hoc in provent
 ex maiori auctoritate cui Dei cui intimius quam homi, ceterum quo
 ad modum sustendi in auctoritate dicentis eodem modo se h. illius in
 utraq. pte, ut constat experientia, nec aliud a nobis exigunt Scriptura
 & P. nisi ut credamus pp. testimonium Dei, sicut solent credere pp. h. h. h.
 testimonium, addita solum maiori firmitate assensu provent exigit maior
 auctori-

auctoritas loquens. si e. ait *ffly* Joannes ad exigendam fidem nram
 epla. j. cap. 5. si testimonium hoium accipimus, testimonium Dei maius
 e. e. *spic* *solu* & arguit similiter ex fide qua edhibetur duobus
 testibz vs adhiberetur etiam fides patris e. isti testificantibz. e. in
 lege vta, inquit, scriptum e. *sa* duorum hoium testimonium verum
 e. ego sum qui testimonium perhibeo de meipso e. testimonium perhibe
 bet de me qui misit me Peter. unde si res facti vta creamus firmis.
 vna ad testimonium Dei eo modo quo creamus fide humana ad testi
 monium Petri ad ea maiori illa firmitate, nemo potest negare qd fides vna
 resoluatur sufficienter in auctoritatem e. testimonium Dei, nec e. on
 quam a nobis exigitur qd magis resoluatur fides vna in testimonium
 Dei quam fides humana in testimonium huius cui credimus, nec de id asse
 rentium e. vltum probabilitatis vestigium, cum verum sit in toto rigore
 e. proprietate. qd si per fidem humanam credimus Petro e. moueamur eius
 auctoritate. e. testimonio, sicut e. verum dicere hoc ipsum de fide diuina
 respectu testimonij diuini.

Videndum ergo e. quomodo e. haec fides diuina humana in
 ordine ad testimonium huius credendum, an scilicet resoluatur illud in
 aliud motiuum, an vero sistamus in illo. quando v. g. ordo Petro tes
 tificanti Paulum obijcit. an tunc puenit quo videtur Petrum in testari sit
 immixtatur, an mediatus pp aliq aliud motiuum. e. quidem negari n
 potest qd e. auctoritas immediata e. vera euidentem, aliquando obscu
 rum e. inuidentem. quando e. auditus eius vocem clare, quam aliunde op
 time ignoro, videtur e. auctoris euidentem euidentem physica, quo iudicio
 Petrum loqui, aliquando vero e. minus clare, vt si audiam vocem Petri
 testificantem vel videam scripturam ipsius, potest e. in vtroq. casu formidare.
 an vere sit vox vel scriptura Petri, vnde tñ tantam proportionem e.
 similitudinem cum voce e. scriptura Petri, vt licet h. hanc claritatem
 e. euidentem, prudenter tñ potim agnoscim qd haec sit vox vel scrip
 tura Petri. similiter ergo vox Dei loquentis potest aliquando clare
 e. euidentem audiiri, e. tunc agnoscim e. immediatam e. euidentem de locutione
 Dei. per vna tñ h. ita clare auditur sed obscuri, praesertim quando
 Deus loquitur per nuncios vel ministros, e. tunc quidem licet obscuri e. in
 euidentem, potim tñ immediate credere. illam e. vocem aut nunciu aut
 scripturam Dei, nam licet quando Deus loquitur e. reuelat alium qd
 licet obscu sit de facere per reuelationem inuidentem cognitam, de qua pot
 hoo formidare qd sit vox Dei vel illius demonis, sit tñ inuidentem
 resoluere potim reuelare Dei, ne sit de contingere in voce e. reuelate menata,
 sit e. hoo formidare an hoc sit nunciu Dei, an hic propheta missus sit a
 Deo, e. an Deus loquatur per ipsum, sit etiam hoo inuidentem inuidentem
 hanc

hanc eē vocem *Qui loquens mediate*, per *Christum* *huic*, qui *ascensu*
fit eē immediatus eē in *quo fit fundari* *hinc* *mysteri* *revelati*, *fit magis* *con-*
stat *eē explicabitur* *is* *faciō* *difficultates* *que* *contra* *hunc* *dicendi* *modum*
possi *opponi*.

Itaque aduersus hanc doctrinam prima obijci potest, quod si
ascensu ille fit immediatus ex apprehensione terminorum, & euidens
& certus, & ascensu etiam mysteri reuelati erit euidens, cum inferatur ex
eius principiis euidens. Ad negandum iam concedi potest, quod licet
ille ascensu sit immediatus & ex terminis, hinc eē euidens, sed hinc non
aut singulare eū in assensu fidei, illicet e. lumine nati assentitur
pluribus principiis ex apprehensione terminorum, si quidem euidenter,
sed probabiliter, ut negono ex Logica, alioquin nullo eēt conuincens
probabilis, nisi darentur prima principia probabilia ex quibus inferretur.
Quis conuincem probabilem potest inferri ex principiis euidens, eē tū
probabilem, quia ipsa consequentia seu fortitudo illius hinc constat euidenter.
Ad contra & laqueum saltem concedis, quod ydē assensum solum probabi-
lem circa ipsam bonitatem illius, de hoc ergo assensu perquisi inquiri:
an sit mediatu, ut in mediatu: si immediatus & iam concedis ali-
quem assensum immediatum probabilem qui fiat immediate ex appre-
hensione terminorum, quod contendimus. Si vero ille assensu sit mediatu,
dicit dem argui: an sit probabilis quod inferitur ex principiis probabilibus,
ap quod inferitur per illam que solum cognoscatur probabiliter, Ergo de
hac dea cognitione illius inquiram: an sit probabilis immediata, & sic
in infinitum, donec veniamus ad aliquam primam proportionem immēna-
tem cui illicet probabiliter assentatur.

Ratio enim a priori potest: quod ascensu immediatus & qui
generatur ex apprehensione connexionis inter extrema illius proportionis
hinc alio modo, fit a contingere quod apprehensio hinc ostendat clare illam
connexionem sed cum fortitudo, & per consequens sufficit ad gene-
randum assensum cum fortitudine licet immediate, imo artes desponas
opinionem hinc eēt de mediate sed de immediata, que e primis fortis eē rati-
onis probabilibus, sic e. dixit in poster. cap. 26. opinionem eē
auephorem immediata proportionis hinc necessaria, & item dicit i Rhetor.
ad Theodectem cap. 2. e. ad Alexandrum cap. 7. e. 15. nemo igitur negare
potest dari aliqua prima principia que ex terminis cognoscantur hinc eū
ter sed opinabiliter vel obuiis, ut notauit etiam Iacobus Strando
in iudicium de in ratiōe de actibus humanis tract. 12. Quis q. num. 1.

Ad contra hanc solutionem obijci potest, quod illa assensu, quo
fides creditur ex ipsis terminis. Verum reuelare, hinc eē certu, sed solum proba-
bilis, alioquin si eēt certu eēt euidens, cum sit eē ex terminis manifestus.

15.
Quo negando seq: At est bene illam assentiam esse certam et non esse obscuram,
si in ea sententia admittendum est, nam hoc tenentur concedere. Illorum ad
assentendum certo rebus fidei videtur aliqua motione prava ex parte
voluntatis imperantis illum assentum, ut infra videbitur, reclusa.
a hac motione voluntatis licet appareant motiva omnia que dantur ad
credendam revelationem Dei, illicet tamen ubi rebus istem potest eliciere
assentum probabilem seu formidolosum quo videtur Deum illud mysterium
revelare, potest tamen vitare evidentem ille motus est tanti ponderis
ut licet evidenter non ostendat factam esse revelationem, sufficiat tamen ut vo-
luntas prudenter in me potest imperare assentum illum revelationis obscurum,
qui alias eliceretur cum formidine, elicit sine formidine et cum dithi-
one firma ex parte illicet, nec ex novum est illi adhaerere fir-
miter alicui obsequio ex determinatione voluntatis, sed infra latius explicandum
est, nunc a satis suggerere quomodo hoc diffinitionem esse certam et veri-
tatis respondere debeat, dicitur illum, quando alias a solo illicet fieret
aliquid aliquid probabile, elicit certum ex imperio voluntatis prudenter prohi-
bitis formidinem. hoc ergo supposito addimus ex propria sententia
motiva illa qua procedunt actum fidei sufficere ex se, ut illicet ex
illorum apprehensione eliceret assentum immediatum quo cum formi-
dine assentiretur hanc principio. Deus revelat incarnationem, suffici-
unt item ut illicet videtur reflexe ex illorum apprehensione licet
non apparet evidenter revelatio, apparere tamen inevitabilitatem revelationis,
hoc est voluntatem pro prudenter in me imperare pro ille assentus imme-
diatus licet sine illa formidine. quo supposito voluntas per suam
affectionem prohibet formidinem illi assentis, et tandem ad vivandem
habitu fidei elicitur ille assentus immediatus quo ex apprehensione termi-
norum crederem sine evidentia et sine formidine Deum revelare incarnationem.

Hoc tamen restat difficultas et sit ista obiectio, quomodo
ille assentus potest esse immediatus, quia nullo modo constat ex terminis Deum
revelare incarnationem, sed hoc debet cognosci per aliud, nempe per certum
quod proponit, et miracula confirmant, Martires testantur quod illi assentus
immediatus sed immediatus.

Pro solutione adverte, revelationem Dei alteram esse imme-
diatam qua Deus immediate alicui revelat aliquid, alteram esse medi-
atam seu notitiam qua ad nos venit ex revelatione immediata alicui facta.
priorem revelationem videntur exigere in regulis fidelibus ad assentum fidei
habetur non temporis, dum dicunt regulam fidei debent esse in dubium
et veritatem intertempore vivit vivere. posteriorum nemo. Atque negat,
necessarium est. ois est ad credentem fidem christianam, ad mysterium nobis
proponatur tanquam a Deo alicui immediate revelatum, licet Deus

h loquatur nobis immediate, loquitur tñ aliquomodo per os illorum qui
mysteria tñi reuelata proponunt, nam multo faciam multis modis
Deus loquitur, vt dixit Paulus. nec nouum e appellare locutionem Dei
hanc locutionem mediatam, si e appellatur maxime in scriptura. gal.
4. hac de ca dixit Paulus: lingua mea calami scribae velociter scri-
bentis. Ezech. sicut locutus e per os sanctorum. heb. 1. sicut pro-
ut Spiritus s. per os Pauli etc. hinc oes fideles dicuntur audire Deum
Ioannis 6. ois qui adiuuit a Patre e didicit, venit ad me, e prò dixerat.
erunt oes doctores Dei, ideo etiam vocantur oes Ioan. 10. oes me
uocem meam audierunt, si e. audit Deum & Deo illis loquitur, h prò
e. audire nisi loquentem. loquitur. a. sicut fecit Deum loqui cum
hominibus perperitibus obta per sensus madales, uimurum taliter pro-
ponendo mysteria, talia miracula operando, ut h totum auribus sed tri-
etiam percipiamus uocem Dei loquentis nobiscum, ideo e. Paulus ad hebr.
2. miracula ista dixit e quaedam Dei locutionem: contestante qd
Deo signis e portentis; ubi Theodoretus ait Deum per miracula
ferre predicatois testimonium; is ergo miracula ista aliquomodo
uox Dei, uel hanc uel appellare uocem hanc, melius litteras ue-
nit qd quibz nobis nos conceptis exprimit, quare sicut quando
lego eptam amici immediate, ex uisione scriptura, quam agnosco, iudi-
co amicum meum loqui, e hest aliquando formidarem an ees scrip-
tura eiq, ad huc potim probabiliter id credere per assensum immo-
tum ortum ex apprehensione illorum characterum quos probabiliter
ostendit e characteres mei amici, si etiam continuo mens miracula
e signa quibz Deo mihi loquitur, hest h uideam clare e litteras
uel uocem Dei, apparet tñ id obscure, sed immediate e cum tanta
proportione, ut prudenter uoluntas imperet eum assensum immedu-
tum tñi abiq, ulla formidine.

Quis illum assensum e mediatum, qd supponit hanc
discursum: ois pediferae taliter facta e locutio Dei, hac e scri-
ptura talis & hac e locutio Dei. Ro. negando Ans, sicut e. quae-
do audio Petrum, h discuro: uox talis e uox Petri, hac e talis
hac e uox Petri, sed immediate, comparo uocem quam audio cum uox
uocis Petri, e dico hac e sicut illa, sed hae e uox Petri, sicut illa,
sic etiam quando uideo proponi mihi mysterium incarnationis reue-
latum a Deo e proponi cum tanta copia miraculorum, Martirum,
Doctorum, cum tanta concordia saeculorum oim, cum tanta congrui-
tate rationum, e comparo eum istam propositionem cum uoxa quam
habeo per locutionem mediatam. Deo, hest h e uidenter, iudico tñ
ex terminis ipsis si Deus loquitur, ad nos hoc modo loquitur.

seu talis modo proponendi e digno vno Deo, qd iudicium pt e
 immediatum, ut dixi, sicut quando video albedinem vidio immed-
 iate. e albedinem comparando istis offu cum Soaa quam habeo
 de albedine. itaq heet n oes poms credere, qd reuelatem Dei
 nobis immedrate factam, oes n poms credere qd reuelatem
 mediatam, hoc e qd nobis hac doctrina ex parte Dei proponitur,
 qd qd e pncipium Dei e doctrina diuina. ^{quod non} h minor
 h infallibilitatem hoc moti pum quam reuelat immedrata Dei
 h nung e. e impoibile. e falsum i qd verè nobis dicitur ex
 parte Dei seu tanquam nuncium Dei vel doctrina diuina, quam
 e falsum n qd verè e immedrate nobis reuelatur a Deo. quare,
 n erit minus infallibilis, fides nra ex parte motiui si ordas incarnationem
 qd e doctrina Dei ita qd nobis proponitur ex parte Dei, quam si crederet
 se Deo immedrate reuelat. hoc ergo supposito ad objectionem qd
 n constare ex testimoniis clarè e euidenter incarnationem reuelari a Deo,
 constans n obcurè, qd inter proportionem Ecclie tot miraculis confir-
 matam, testificatam a Martyribz, acceptatam a Doctis e pphis eic
 ex vna parte, e inter locutionem mediatam Dei ex alia, quia id duo
 extrema illig proportionis, heet n apparet euidenter, apparet n
 obcurè, tanta conexio ut ex ipsa apprehensione extremorum pnt illis
 immedrate assentiri probabiliter, e accedente imperia voluntatis pnt
 etiam sine formidine dicere: hac e doctrina Dei, seu ha proponitur
 ex parte Dei: itaq n assentitur illis, dicendo e inferendo vnun
 ex alio e dicendo hac e Dei reuelat qd Ecclia proponit, qd miracula
 confirmant eic, sed considerat ex vna parte totam illam Ecclie proportio-
 nem, ^{martyria} testimonium, miracula e, tanquam vnun extremum illis
 assensu, e ex alia parte doctrinam Dei, e comparat vtra e sine vilo
 ruseurru hac duo extrema, inter que inuenit tantam conexionem ut
 ex ipsa apprehensione e comparatè extremorum sine alio discursu pnt
 clare abentum pndicari: hac e doctrina Dei, seu hoc proponitur mihi
 ex parte Dei

Dices iterum: heet Deus loquatur mihi aliquomodo
 per os Ecclie, per miracula eic: ego tñ n audio Eccliam immedrate,
 nec video miracula, aut martyria eic, sed hac oia audio a parentibus
 vel lego e in libris e si hac oia s locutio mediatam Dei ego n audio
 immedrate, cam locutionem mediatam e n psum immedrate iudicare
 qd Deo mihi mediate loquatur, sed de summm credam Deum mihi
 immedrate loqui qd audio a parentibus, vel inuenio in libris eic.
 Qd sicut miracula e martyria e, fuerunt aliquomodo voces e nung
 Dei quibz loquebatur videntibz illa signa e martyria e, sic mihi
 parentes

parentes, magistri, libri, & tota haec notitia de illis rebz, qua ad
me immediate pertinent, & aliquando os Dei per se mihi immediate
& aliquando loqui dignatus e, itaq; quando per libros, praedicatores &
proponitur mihi sufficienter doctrina, fidei, perinde, & ac si Deus
meum ageret & ea mihi proponeret, h't e. Dei, ut praedixi, multi-
plex os e multifariam loquitur, hinc hoc modo, & hinc alio modo,
utiq; a. s't ex apprehensione illiq; modi, quo sibi proponuntur fidei
mysteria, iudicare illam e doctrinam Dei seu tibi proponi ex parte
Dei qui eam aliquando revelavit.

Urgebis adhuc: qd huiusmodi concipiendi Deum
nobis loqui e proponere haec mysteria per os eorum, qui nos docent, videl-
icet vatoe metaphysicis & aliis a rusticis & pueris qui simpliciter cre-
dunt mysteria quando dicuntur a parentibz vel Parrocho, nec tñ cu-
rant iudicare Deum sibi loqui dum ea mysteria proponuntur.
Re si ad rusticos & pueros attendamus sapientia, etiam existima-
rim, eos n' credere, qd authoritatem Dei, Parrochi e. solum dicit
eis Verbum Incarnatum, Deum mortuum e & c, n' dicit Deum
hoc revelasse. & ipsi n' credunt qd revelatōem Dei illa mysteria sed qd
authoritatem Parrochi vel parentis, & per consequens n' faciunt actz
fidei. Re si vera fuit aliquando contingat huiusmodi personas
elucere actz meræ fidei humanae, regulariter tñ elucunt actz fidei
divinae, qd licet n' concipiant explicitè revelatōem Dei formalitè,
concipiant tñ confusè doctrinam illam quasi divinitus, & agnoscant
in ea aliquid suprahumanum, & illeunt ita doceri per fidem concipi-
entes notè fidei aliquid Numinis & divinitatis, qd sufficit ut confusè
illegant doctrinam illam n' e' sicut alias qua oriuntur solum ab herbz,
quamvis n' audierit explicitè eam doctrinam e' revelatam a Deo & cre-
dendam qd Dei revelatōem. sic etiam dicere potunt regulariter lo-
quendo quando audiant sibi proponi ea mysteria licet n' illegant ex-
plicitè Deum sibi loqui, concipere tñ confusè eam doctrinam proponi
sibi aliqua authoritate, plusquam humanae Parrochi n' loqui in per-
sona solum propria, qd eadem a posteriori colligitur, qd si Parrocho pro-
ponenti Incarnatōem rusticus inventivos negando s' e' a Deo revelatum
concepisset plane se n' solum peccare contra authoritatem e' fidem
humanam Parrochi, sicut si dissentiret illi in alijs rebz humanis, sed
etiam contra aliam authoritatem superiorem, & ideo formidat rusticus
negare e' doctrinam divinam qua a Parrocho traditur, qd mirum
existimat verba Parrochi n' sibi dici et rebz Parrochi, sed habere
aliquid plus in illa m'ia quam in alijs, hoc exp' ipsum qd rusticus
concepit confusè & raso modo, concipit Theolog' magis explicitè,
illigendo

illigendo proportionem illam externam mysterij & proportionem 37.
ex parte ipsius Dei, qui aliquando reuelavit illa mysteria fidei, nec
expectare debemus a rusticis & pueris quod tam ex parte & ex parte con-
siderant rationem fidei sicut Theologi, & hoc quidem in se sentia
admittendum est.

Obiicit ultimo principaliter contra coniecturam supra-
positam: quatenus dicimus ex testimoniis ipsius condare saltem obscuris
vixi miraculis, martyris, &c. hanc esse doctrinam Dei seu hoc pro-
prium ex parte Dei, quod ponamus eorum qui hunc seruat euidenter esse Deum,
hic hunc quantum uentus uideat miracula & alia motus, quo modo cog-
noscat ex testimoniis. Nam est doctrinam Dei si hunc uis esse aliquem
Deum. cum igitur hic hunc uisat postea esse Deum, quod ipse Deus per
seipsum reuelat, hunc si ad hunc articulum credendum primum non
habeat uiam immutato quo ex ipsius testimoniis uideat illam doctrinam
sibi propriam ex parte Dei.

Respondeo licet aliquis antea uideret esse Deum, adita
sibi eius doctrina eo modo quo credit illam esse doctrinam Dei, credit etiam
esse Deum, sicut licet ignores Petrum uisere esse Romam, si tamen re-
pente auinas eius uocem eo ipso iudicas Petrum esse presentem & loqui
pro eo ipso uisere. Similiter ergo qui uideat miracula uel quod ex quorum
apprehensione apparet, licet hunc euidenter obscuris tamen illam esse doctrinam
Dei & plus quam humanam, eo ipso se credere esse aliquem Deum
cum sit ea doctrina quam aduersus licet aliter doc. nesciret Deum existere.

Respondeo: quia connectio tanta apparet rusticis uel puero
in simplici narração Parochi uel parentis cum doctrina Dei, ut ex
apprehensione terminorum uideat illam esse doctrinam Dei? Respondeo
hanc esse difficultatem eorum in se sentia, nam similiter rogo ego:
quod motus tanti ponderis hanc rusticis uel puero ignorans miracula
martyria &c. ut ex narração simplici Parochi uel parentis uideat pre-
sentem credenda sibi esse illa mysteria atque illa habitate, sane habet eorum
motus que tu deditis in rusticis uel puero ad iudicandum presentem
esse credenda mysteria, hanc eadem diuina ego apparere hunc rusticis uel
puero qua cum illa sint ut credat hanc esse doctrinam Dei saltem con-
fuso modo. quod a hoc sint, eam sint uere sufficientia ad illud iudi-
cium dicimus disputatōe sequenti agentes de iudicio credibilitatis quod
precedit actum fidei. pro nunc satis in diuina hanc esse difficultem quod rusticis
ex illis motibus procedat in animum mediatum quo in illa uideat mys-
teria esse presentem credenda, quam quod ex eorum apprehensione iudicat in
animum in mediatum quo ex connectio extremorum uideat illam
esse doctrinam Dei, quem animum hanc presentem iudicat probabilem

et cum

et cum formidine postea accedente pia affectione et habitu fidei christi
certum est sine formidine sed clarum.

Potes. an per istum assensum, quo viduo Deum reve-
lare. hac mysteria seu hoc proponi ex parte Dei, dicat vere an credere
revelatorem? Res dicit potius credere, quia licet si assensum per Deum testi-
monium que hoc ipsum his revelatum sed immediate, ex ipso terminis,
ut verum est, quia in assensum obviare, et captivando illud ad assenti-
tendum sine firmitate, docet dicor credere revelatorem; hoc in credere
valde minus, quo credo incarnationem, quia illud prius est credere per motum
primi principii, hoc a posterius est credere per motum conditionis eorum alius.
per hoc in si nega per postea per istam revelationem credo per divinum
testimonium sicut alia fidei mysteria, quia etiam ipsa revelatio esse reflexa
revelatio est, nisi a. sedum agitur de illo assensu revelatorem qui per se
procedit cum actum fidei quo creditur aliquis per istam revelationem.

Ex dubio in hac sectione infero primo haec esse motus extrin-
seca, prout mihi hic est nunc proponuntur, esse partim rationem formalem fidei
saltem partialem, partim vero esse conditionem. Et quidem ratio formalis,
quod ex ipso obicit ut mihi proponuntur integratur locutio mediata Dei per
quam credo, nam licet ego in veram incarnationem per testimonium horum
considerando illud prout provenit ab ipsis horum his auctoritatem.
corporum credo incarnationem per idem rationale testimonium horum cor-
porum ut est signum aut nuntius saltem partialis quo Deus mihi
inmediate proponit mysterium incarnationis, et prout integrat hoc
quod est hanc doctrinam proponi mihi ex parte Dei, sicut qui sunt
Prophetam aliquid proponentem licet in veritate per verba Prophetarum
prout his auctoritatem precise, prout a Prophetis, etiam per illa
verba quatenus sunt verba Dei loquentis mediante per os Prophetarum,
sive etiam nos credimus partialiter per considerationem propositionem
Ecclesiae in prout provenit per verba Ecclesiae et videndo in eius auctoritate,
sed prout est nuntium Dei seu prout ex ipso verbis integratur hoc
quod mysteria proponi mihi mediate ex parte Dei, deinde haec
eadem motiva sunt etiam conditionis ad assensum fidei quatenus eorum
cognitio generat prius rationem prudentis creditivitatei mysteri-
orum, lex quo iudicio movetur voluntas ad imperandum assensum
fidei, quare illa motiva sunt dupliem influxum in assensum fidei,
alterum immediatum quatenus est ratio formalis partialis assentientis mys-
teris revelatis modo supradictis. alterum mediatum movendo vo-
luntatem et media voluntate excitando ad actum fidei sine formi-
dine eliciendum, et ut sic est contentio.

Infero 2do rationem formalem assensu fidei si est quia Deus
iudos

vult, ut aliqui voluerunt, cum e. Illud tendat sub rade verj, n pt
moveri immediate tanquam a rade facti a rade aliqua boni honesti
qualis e bonitas ofendi divina iustioni, an vero voluntas ad im=
peratam accensam fieri moveri potit immediate, qd Regi iubet, duceny
infra agentes de actu pia affectionis.

Infero 3tio quomodo possit illigi aliqua scriptura
& Patrum loca, quibz videtur nra fides resolvi in opera miraculosa.
vel aliquo creatam e humanum tanquam in ra comendendi.
Joannis 10: si michi n vultis credere, operibz credite de; e cap. 11: La=
zary mortuuz e e paco qd vos vt operatis. cap. 4: multi credide=
runt in eum qd verbum mulieris testimonium qd habentis qd dixit
michi, oia, hie e oia e alia nomlia probant bene. opera ipsa e alia
motiva n ee oio extendenda ab assen fidei, nam hie n. intrent
tanquam motiva humana nec valeant a authoritate, hoiam, intrant
ta qtuens ex ignis componitur e confletur realla medata Dei,
xui hoc qd e propiani notis ex parte. Dei illud mysterium pntiunt ap=
paraty e comitaty quo legatus Regis venit ad urbem ostendit illud
ee legatum Regum, e quidem quando loquitur videtur exm loqui
ex parte sui Regis, n quidem qd a authoritatem formalozum qui ipse
comitantur rillendo in ignis, qd qd ex terminis constat oracem
e legacem tanto apparata e talibz circumstantiis factam n ee
pntiati hois ad Regi legati; ne etiam ex terminis n quidem cari=
penter ad struere apparet doctrinam, que michi cum tantis mira=
culis apparet e cupi tanto motuorum apparatu proponitur, pro=
poni quidem n authoritate pntiata ad divina; itaq n credi hoc
est testimonium hoium proponendum, qd qd e legat divina quam
componunt etiam partialiter in rade legatis ipsa miracula e
religij apparatus motuorum e circumstantiarum, que integant
hanc propositionem quam michi proponitur mysterium credendum,
e in hoc etiam sensu videntur illigendi Authores illi qui ad assen
fidei resolvunt saltem partialiter in authoritatem Ecclie prout
Ecclia gubernatur a Spirite S. quo modo loquitur Baguet in
arxiecti q. j. art. j. dub. q. Medina, Durand, Gabriel, Alma=
vici quos affert Suarez in pnti dig. 3. sect. 10. num. 9. que doc=
trina vera ee pt vn scate a nobis explicato, quatenz saluet au=
thoritas Ecclie n consideratur pcedere vt humana, sed vt componens
e integrans organum mediatum proportionatum, per qd in his
circumstantiis illigitur Spiritus S. proponere mediate mysteria cre=
denoa.

Sectio VI.

SECTIO VI

Soluuntur alia obuentiones contra eandem sententiam.

Hanc sententiam hoc modo explicatam, quam ante, 37 annos tra-
didit, impugnari potest quaedam author modernus his potissimum
argutis quibus oportet breuiter satisfacere.

Primo: quia hoc videtur accedere ad errorem hereticorum
nri temporis qui recedunt fidem christianam in reuelatione priuata
que rituales fiunt. Pro nihil nos habere eorum cum illis,
nos e. n. exigimus ad credendum reuelationem immediatam vel priu-
tium priuatum, sed solum quod doctrina credenda propo-
natur nobis ex parte Dei, sed quidem nulli catholico sed n. exigere.
resoluitur ergo fidem n. in reuelationem priuata singulis factam,
sed in hoc quod mysterium illud proponatur nobis ex parte Dei,
que sit aliquomodo appellari reuelatio mediata e. locutio Dei.

Obiicitur 2do: quia si Deus loquitur fidelibus medio Pa-
rocho res fidei & Reg. assistit Parochi ut n. possit fallere, sicut assis-
tebat Prophetis quando per eos loquebatur & Parochi sit infalli-
bilem auctoritatem in proponendo. Pro eum Suarez in presenti
Diss. 4. sect. j. Parochum n. habere infallibilem auctoritatem
permanenter vel habitualiter, habere in illam actualiter quoties
proponit cum sufficientibus motibus credibilitatis, ad procedenti-
am e. Dei spectat, ne ille in y. qua tali modo proponit decipiat
fideles. differt in valore a Prophetis, quia y. presbiterando ab alijs
circumstantijs assumebatur peculiariter a Deo tanquam organum per quod
loquebatur, Parochi. a. eundem sc. n. tenetur Deo peculiariter assistere,
sed solum prout in y. circumstantijs, hoc e. in y. qua proponat cum tali-
bus e. talibus motibus credibilitatis, vel quando vere proponit ex parte Dei.

Tertio obiicit: ego credo per testimonium Dei, sed verba Parochi
n. sit testimonium Dei, scio. a. Deum illi verba reuelare. Quia Parochi
n. intrant illo modo ad componendum motuum fidei. Pro ubi
quendo me: ego credo per testimonium immediatum Dei secundum
se, solum nego, quia testimonium Dei mihi propositum concedo, tunc a.
ubi nego immutem, verba Parochi n. sit testimonium Dei secundum se concedo,
n. componunt hoc quod e. testimonium Dei mihi propositum nego, denique ad
consequens dico me n. credere per verba Parochi ut Parochi videndo in eius
auctori-

authoritate, sed qd. revelationum Dei mihi propositum per verba Parochi
cum talibus verbis: etc.

19.

Quarto obijci: illa actio que Parochy proponit mysteria
credenda sit et peccaminosa. Et sit peculiariter a Deo. Et non loquitur Deus
per illam mediate nec immediate. Res nuntium seu legatum Regis fore
ex malo aio exequi rassa. Regis est loqui que accepit a Rege, et in illis voce
proponit ex parte Regis; sic Parochy sit ex malo aio proponere quas
aliquis ab Ecclia, qd. Reg relinquit illum indifferentem ad proponendum
vel non proponendum, et ad proponendum ex uno vel malo aio, et licet illa
actio mala non sit peculiariter a Deo, vere tamen proponit ex parte Dei,
qd. proponit que vere proponenda accepit a Deo vel ab Ecclia; vultio
ergo narrata non debet esse a Deo peculiariter secundum vos sui partes.
exemplum habes clarum in Sacerdote, conserante ex malo aio, cuius
locutio est mala et peccaminosa, et tamen loquitur nomine Christi ex parte. In
cuius personam representat. facile poterit Parochy proponere ex parte
Dei mysteria credenda quamvis ea proponat malo aio et per actionem
peccaminosam, a modo tamen Regis peculiariter procedente Parochy sic loquenti et
proponenti cum sufficientibus motivis mysteria adhaerent ut non de equo, et
supra, sicut etiam Sacerdoti proponenti verba conserantis, licet ex
malo aio, ambat Deus peculiariter et vere loquatur, qd. loquitur in nomine
Christi.

Quinto obijci: qd. potest Parochy ex aio deprendi proponere
aliquem articulum verum quem ipse putat esse falsum, tunc certe non loque-
retur ex parte Dei. Res tunc non loquitur ex parte Dei nec. Sacerdotes tamen
dicunt articulum fidei divinae regulam circa illum articulum, sicut si
falso credores aliquos de fide in aliquo concilio de falsa hac appre-
hensione, velis illis credere de fide, non est articulum regulam licet id alias
contineretur in scriptura, non est, qd. licet illud fuerit vere revelatum a Deo,
tamen tamen non vere propositum ex parte Dei sed apparenter, nemo autem potest credere
fidei divinae regulam que vere ipsi non sit proposita ex parte Dei.

Dicit qui mihi dicit Incarnationem Christi in Ecclia, sit me
sufficienter mouere ad fidem Incarnationis, licet ipse Incarnationem non creat,
et tamen illi non proponit ex parte Dei. Et quoniam ego credere per fidem id quod mihi
non proponitur ex parte Dei. Res negando minime proponere, et ex parte
Dei, quodammodo attendit, non est credere Deo vel credere ea que proponuntur,
sed solum non notitia illa, qua mihi per hunc nuntium venit, orta sit et
derivata ex prima revelatione Dei, Deo et. revelavit Incarnationem eo aio
ut mihi proponeretur et ut notitia revelationis Incarnationis veniret ad me
per hunc manum. proterea ergo illa prima revelatio influit ad
notitiam que hic et nunc ad me venit, iam Incarnatione mihi proponitur
ex

ex parte Dei. in casu a.posito. Illa nuncijs videtur notitia derivata
ex illa revelate subiecta notitia quam h's Cetera. p. a. ipse h' credit
In carnationem h's se per accidens; sicut q' legaty regius dicit Regi promississe
se venire ad urbem, qu' antumcans legaty h' crederet Regem venturum, pro-
ponit si ille sufficienter credendum ad ventum Regis pp. ipse Regis autho-
ritatem; sic etiam in presenti per illum nuncijs in carnationem proponitur
mibi sufficienter credendum mysterium In carnationis, si sibi vere proponat
per notitiam derivatam a prima revelate Dei.

Sexto contra eandem sententiam obijciunt alij recentiores
phara, ad qua oportet breuiter respondere; & in primis opponunt: si mo-
tivum fidei rursus e' q' Parochy proponit ut nuncijs Dei, petentis ad Parochy
constituatur Dei nuncijs antequam proponat illum articulum, vel q'
per ipsam actualem propositionem. & h' quidem ante, q' si hoc est, h'
potest proponere aliquid falsum, q' t' e' contra experientiam. sed ne
dici q' si constituatur nuncijs Dei per ipsam actualem propositionem
revelat' vere, nam si rursus credit q' Parochy proponit ut nuncijs
Dei, credit q' proponit revelat' veram a Deo t'um factam & credit vlti-
mo q' deus olim revelavit, atq' ita resoluit totam suam fidem in reve-
lat' preteritam, & manet nobis eadem difficultas reducenda. Atq' vltima
consequ' q' Parochy proponit ut nuncijs Dei e' proponere veram reve-
lat' Dei preteritam, proponere q' revelat' veram Dei virtutis illam
fidei revelat' a Deo factam & si creditur q' Parochy e' verus nuncijs,
creditur q' illa revelat' fuit vere olim facta a Deo. *h'c dicitur arg'.*

Hoc idem arg' proponit alij verbis circa ipsam revelat' oem
vel locutionem mediatam Dei, quam dicitur e' motivum fidei, nunc fidei:
q' hoc n' movetur ad credendum q' revelat' mediatam mysterij nisi quate-
n' hac e' vera locutio e' revelat' mediatam Dei, hoc e' quatenus Deas mediate
loquitur per hos nuncijs, vel per hunc modum proponendi, ut hoc q' e' haec
e' veram revelat' oem vel locutionem mediatam Dei virtutis particulariter
revelat' preteritam e' immediatam Dei, si e'. Reg' hac olim n' revelasset,
licet nunc Parochy ea proponeret, hac propositione n' est locutio vel revelat' oem
mediate Dei & de primo ad ultimum fidei credit particulariter q' revelat' oem
preteritam Dei e' h' ipsam propositionem e' motiva presentia.

His suppositis arguunt vltim' si motivum fidei non sit i-
mediat' illa duo subiecta revelat' oem preteritam Dei, & propositionem, qua
nunc mibi proponitur, ex quibus duobus fit vltus complexio q' appellatur
revelat' oem mediatam Dei, seu hoc proponi ex parte Dei, tunc querit: q'
an illa duo credantur immediate, an hoc unum mediate, & alterum imme-
diate? si primum & revelat' oem preteritam prout considerata a
propositione presentia creditur immediate, & p. se, per consensum h' o-
cus

quis recurret ad aliquid praesens, sed reducatur potius ultimo ad
 primum in revelationem praeteritam quam immediate credimus pp. r, ut dicit
 contraria sententia quam impugnamus. si vero dicatur eorum & vel cre-
 dimus immediate in revelationem praeteritam & illam credimus propositionem
 praesentem, & tunc recedit idem argumentum sed sicut reducatur ultimo in solam
 revelationem praeteritam, atq; dico meidem in sententiam quam impugnamus.
 vel denique credimus immediate solam propositionem praesentem & illam
 credimus revelationem praeteritam, & tunc si habemus in motibus fidei ultimo
 voluntatem & revelationem praeteritam Dei, & proportio mea praesens, prout
 & inclinat revelationem praeteritam Dei, & locutio vel revelatio merita
 Dei, ut probatur, &c.

Hoc argumentum totum, quocumq; modo explicetur, hinc eandem
 est difficultatem contra motum fidei humanae, de qua quicquid dixeris
 appellatur deus in motum fidei divinae, quae, ut dixi, cum proportione ver-
 batur circa divinum testimonium eo modo quo fides humana veritatem
 eius testimonium humanum; quando ergo accipis eptem Patris qui refert
 Patrem suum, credis fide humana in partem Patris pp. auctoritatem & testimo-
 nium Patris, cuius scripturam & characteres agnoscis. motum ergo fidei
 credendi praeter Patris veritatem & evanum Patris testimonium, quae quidem
 testimonium attendente consideretur, si continet solum characteres secundum
 se, & extra actionem praeteritam qua Pater illos formavit, nam si ipse
 characteres ab alio formati fuissent, non fuisset testimonium Patris. eodem
 ergo modo interrogare possumus: an credas pp. scripturam, prout complexa
 in characteres & actionem etiam praeteritam qua formati sunt a Patre?
 aliquid e. si credas pp. scripturam & testimonium Patris. rursus si
 credas pp. complexum ex characteribus & actione praeterita, interrogo:
 an vitam partem huius complexus credas immediate, an unam pp. alteram
 nempe actionem praeteritam pp. characteres praesentes quos vises. & tunc
 fit idem argumentum sed sicut si reducatur fides tua in testimonium Patris,
 nam characteres secundum se ut condidisti ab actione praeterita non sunt
 testimonium Patris.

Imo hoc idem argu fieri potest quando credis Patri si scri-
 benti sed ore proprio loquenti eorum &c.; nam in istis etiam rebus verbes
 possumus distinguere. Illa duo sicut sonum vocis quia auribus percipis &
 actionem qua produci fuit a Patre, sicut e. ea actio distinguitur tunc
 si distinguitur ab ipso sono producto, certe, auris non percipit eam sicut
 illa actio, nam si Deus solo produceret similen sonum vel demon inge-
 ret vocem tui Patris si dixeret res ythg unam vocem ab alio & sonus ipse
 prout condidisti ab illa actione non est testimonium vel locutio Patris. credis
 ergo pp. complexum ex sono & ex actione. si credis pp. testimonium
 Patris

Patris, & tunc redit eodem argu. Si scilicet n̄ credis utramq; partem immē-
diatē, sed unam pp̄ aliam, nempe actionem Patris, q̄ totum qui tibi dicitur
ē productum a Patre. vires quod hoc n̄ ē differentiam inter fidem
diuinam & humanam, sed potius ex modo quo credimus fide humana q̄ hōm
testimonium declarandum ē, ut dixi, quo modo eam proportionatē credamus
fide diuina pp̄ testimonium Dei.

Obice: fide m̄ diuinam differre in hoc a fide humana, q̄
humana, q̄ ē actus nāalis, n̄ sit resolu. vltimo in testimonium loquentes
nec tenent in vltimo q̄ se n̄ int̄ inuidentē, & edo oportet q̄ ipsam testifi-
cationē credat pp̄ aliquid aliud; at fides diuina, q̄ signālis, ē sit habere
illum modum tendendi in testimonium Dei q̄ se int̄endo in illo licet n̄
apparet.

Idē contra hoc ē, q̄ in primis falsum ē q̄ actus nāalis n̄ potest
tendere in testimonium humanum inuidentē, sicut dicitur in ipso, nam ipse
deuotary fatentur p̄ se nos d̄ ē de facto tendere per actus nāales in aliqua
ob̄a inuidentē, ut in prima principia probabilia. si ubi ergo potius
assentire alijs ob̄is ob̄curis q̄ ipsa enūtianda in illis, cur n̄ poterim us
assentire testimonio humano inuidentē int̄endo in ipso. hoc ergo non
superat vires nāales illius, imo plerumq; contrarij q̄ n̄ solent dēre nobis
dicta sed de ipsa etiam testi. filiaōe dū int̄m̄, an reuera aliquid dixerit
vel n̄ dixerit, & aliquando auctimur inuidentē q̄ dixit, & q̄ alius
testimonium assentimur etiam ob̄o testificato.

Deniq; quicquid de hoc sit certum mihi ē, q̄ si requiratur
cum maiori proprietate dignitate verificari q̄ per fidem diuinam credi-
mus Deo & imp̄uemur ab eiq; authoritate & testimonio, q̄ an credamus hoc
per fidem humanam & moueamur ab eiq; testimonio, nam in eorū & stricto
modo loquendi hōm̄ Doctōrum & indoctōrum qui fide humana q̄ aliquid
credidit, dicitur moueri authoritate & testimonio dicentis, nec. St. P. P. alia
viam e nobis exigunt nisi ut credamus Deo sicut credimus hōi ob̄ta t̄
maiori firmitate. in ipsa sua & amentē. videtur Aug. lib. de vti-
litate. ep̄stola qui totū ē in probanda obligatōe & necessitate credendi
res n̄ne fieri ex eo q̄ in alio materijs oportet etiam credere q̄ reutili-
amici, magistris, & famulis, multo magis oportet credere in iudā De hōi-
nis. si ergo vtiq; in alio sentiunt significatōe verbum credendi
aliquid a q̄tu inepitum est, nam si fides humana n̄ videt in testi. inuenio
dicentis sed in aliquo alio, fides a diuina debet eadem habere in testi-
monio Dei, n̄ arguitur bene a debito & utilitate. fides humana ad de-
bitum fidei diuinæ reuolueret. Manichey affert imo ut credam
amico vel parentib; oportet recurrere ad aliquid aliud & in fultore in
eiq; testimonio. & debet credam Deo potest recurrere ad aliquid aliud
e n̄

Et h. est. ultimo in eij testimonio, unde. e. scio alium modum cre-
dendi circa Deum a me exigi, quam circa homines, qui mihi atq; mira-
culo probatus h. tit. 25.

Confirmatur imo & explicatur vltoris vis huius ratiōis: qd si modus
credendi in testimonium dicentis qd ipsum superat modum naturalem operatio-
nis intellectus, peto: in nra pura naturalis obligatio est credendi Deo aliquid inti-
mantis vel praesentis? debet hōp credere Deo credendo in eij testi-
monio? Respondent hi Doctores qd tunc solum debet credi Deo sicut
credatur hōi resoluendo scilicet fidem in alia motiva & ratiōes quae offen-
dunt Deum illud testificari. Ex hoc a. sic appo & humane nra
h. constat nobis obligatio credendi de facto qd Dei testimonium respondendo
in casu, debet ergo hoc ipsum preceptum & hae obligatio haberi aliunde.
ex Dei reuelatōe & fidei certō. de hoc a. ipso primo actu fidei quo cre-
ditur illa obligatio restat eadem difficultas qd ante illum actum fidei
h. qd crediderit alij actus fidei de eorum iudicium prudentiae, cuius
humane nra de certitudine seu obligatio credendi & illa obligatio cognoscitur
evidenter humane nra & h. solum ex reuelatōe & fidei, alioquin nulla
est obligatio credendi illum primum actum fidei, & per consequens nra illum
alium sequentem. fatendum ergo & humane nra cognoscitur. licet ille etiam
asensu emens sit supernaturalis, ut infra videbimus. Obligatio em conatū
credere assensum fidei firmum qd Dei testimonium, eo modo quo credere
solent qd testimonium hominum adrita, ut dixi, maiore firmitate, et
debet divinam auctoritatem cui creditur, alioquin h. potest praecedere iudi-
cium videns prudentiae humane nra de huiusmodi obligatio credendi.

Confirmatur 2do: qd si quomodocumque obligatio solum potest constare, ex
reuelatōe specialia qua Deus reuelavit se velle eleuare homines ad talem mo-
dum insolitum credendi, quomodo eris vult exigere qd sit hoc debitum in-
notescere nisi haec ipsa reuelatōe proponatur, et in fideles incipiunt cre-
dere mysteria fidei antequam illis proponatur illa specialis Dei reuelatōe
ut constat ex eij experientia & fatendum e. vel ipsos h. credere sine diuina
toto illo tempore, ^{vel} ^{si} verum qd proportionate sufficienter reuelatōe Dei circa
mysteria, eo ipso cognoscit obligatioem naturalem credendi seu imperandi assen-
sum firmum circa illa obta qd Dei testificatōem eo modo quo credimus
personis doctis vel grauibus, ablati in imperfectiōibus in firmitate, fir-
midinis &c.

Hinc ergo, ut ad solutionem obiectionis redeamus, constat
eodem modo quoad hoc resoluendum e. assensum fidei nra in testimo-
nium Dei, quo consistit assensu fidei humane in testimonium hoīs, Pa-
tris, vel amīcī. in hoc a. credimus obitum Petri v: qd testimonium
Iohannis, ut hoc ipsum testimonium credamus qd ipsum, resoluendo a.
t. d. i.

testimonium illud in duas partes quibus constat nempe, nempe in
characteribus v.g. quos videmus aut sonum vocis quem admodum, et in
actionem qua characteres formati fuerunt a Joanne vel sonus ab eodem
productus fuit; fatendum enim etiam est ita crediti a nobis illud complexum
ut tñ in utraque pars credatur ag immediate, nam actionem præsentem
cognoscimus mediante characteribus vel sono qui nobis indicat processio-
nem suam a Joanne, hoc tñ in obstat quò minus dicatur verò credere
qđ testimonium Joannis, nam characteres ipsi vel vox quam percipi-
mus quòd aliud est quam testificatio et loquela Joannis, si ergo credimus
qđ characteres aut voces, verò et proprie credimus qđ testificatorem Joannis.
Hætemur ñ resoluere sicut ultimo in testimonium Joannis reducitur
secundum totum qđ in uoluit etiam in obliquo, nam prout sic uoluit
ut etiam actionem præsentem, resoluatur tñ in totum illud ut in ma-
thematicum, et tanquam in motuum obliquum resoluatur in testimonium Jo-
annis secundum qđ dicit in recto scilicet in characteres aut voces qua
verè et proprie est testimonium et loquela Joannis, hæc scripta manifestat
actionem præsentem qua processit a Joanne.

Similiter ergo fides diuina cum eodem modo obproprietate
resoluitur in testificatorem Dei, nam hinc testificatio mediata Dei ut talis
est inuoluit duo in hinc proportionem, qua nunc a Parocho v.g. propor-
tionatur articulis cum his circumstantiis etc, et processionem qua hæc pro-
portio processit a Deo media reuelatione præterita et tota serie interuallos,
et hinc aduenit fides in testis ag ultimo ad illa via, verè tñ credimus
illam testificatorem Dei sistendo in ipsa, hoc est in præterito illam ex aliquo
qđ nobis extra ipsum, sed ultimo resoluendo in ipsam secundum id qđ dicit
in recto uoluit in proportionem præsentem cum his circumstantiis etc.
quod licet ñ probent euidenter reuelationem præteritam Dei, probant tñ illam
cum tñ tanta verisimilitudine ut accedente pia affectione possit por-
tendunt credi hanc proportionem esse ex parte Dei seu procedere mediate
ex reuelatione præterita Dei, quare dum credimus mysterium reuelatum ag
mediatam testificatorem Dei resoluimus ultimo partialiter in hanc pro-
portionem præsentem cum his circumstantiis etc, qua verè in recto
testificatio mediata Dei est qua scripta ostendit obicere se esse talem, dum
ostendit se esse reuelationem ex reuelatione præterita Dei, quando ergo dicimus
qđ ex terminis ipsis inuidenter apparet hanc esse locutionem, mediatam
Dei sed hoc nobis proponi ex parte Dei, nolimus dicere qđ de et singule
partes illi complexi consentit vel appareant immediate ex terminis,
sed solum dicimus qđ uerè testificatio hinc quoad id qđ dicit in recto appa-
ret immediate, et potest id qđ dicit in obliquo, sic testificatio mediata Dei
quoad id qđ dicit in recto apparet inuidenter ex connectione terminorum,
qđ hæc

facta hac propositio Parochi cum talibus circumstantiis miraculorum mo- 22.
 tivorum est, ex ipsius terminis est talis quae probet se procedit a revelate
 praeterita Dei, quia revelatio praeterita licet ipsa non appareat immediate
 ex terminis, apparet tamen immediate ex terminis haec praesentem pro-
 positionem cum his circumstantiis est talem quae probet revelationem praesentem,
 atque adeo ex terminis apparet hanc esse revelationem mediatam,
 haec est talem esse quae probet se procedit ex revelatione praeterita et
 immediata Dei.

Haec est doctrina hae rationes procedit in nobis qui de facto
 credimus ad revelationem mediatam seu ad revelationem praeteritam nobis ab
 aliis propositam, sed etiam in iis qui credent ad revelationem immedia-
 tam Dei inveniuntem, v. g. si Deus alicui immediate loqueretur et reve-
 laret aliquid per voces naturales ab ipso Deo formatas, tunc enim crede-
 rent quidem ad revelationem immediatam Dei nempe per voces illas
 quae sunt revelatio immediata Dei, illa tamen voces ostenderent ipsas formatas
 esse a Deo, actio vero Dei quae illas produxit et quae completat illas voces
 in ratione testimonij divini non apparet immediate, in se, sed per voces ipsas
 quae possunt obscure et invidiositer ostendere illam actionem seu provisio-
 nem a Deo, unde quoad hoc non dicimus aliquid peculiare de revelate
 mediate, utraque est immediate apparet in se, quoad id quod dicitur in
 recto, in utraque apparet immediate, sed ut aliquid probans se procedat
 a Deo in utraque de nig cognoscitur non immediate sed mediate, id per
 se completur in obliquo in ratione testimonij divini, scilicet actio Dei
 quae mediate vel immediate procedit a Deo.

Hinc tam facile responderi potest ad objectionem supra-
 factam, dicimus est. Parochum per ipsam propositionem actualem ar-
 ticuli veri constitui nuncium Dei quoad illum articulum, restans a
 credens articulum quod Parochus illum proponit ut nuncius Dei, credit
 quidem ad istum complexum ex propositione Parochi cum talibus circum-
 stantiis et revelate Dei praeterita, a qua hac propositio Parochi completur
 in ratione revelationis mediate, non tamen est ita ut singulae partes illius complexi
 credantur immediate, sed una quae aliam, scilicet revelatio praeterita per pro-
 positionem praesentem, quae cum talibus circumstantiis facta probat ve-
 nientem se procedat a revelate praeterita Dei, ut explicatum est.

Eodem modo respondendum est ad alteram instantiam ibi
 factam, scilicet nos credere ad revelationem mediatam veram et non veram
 includere revelationem immediatam praeteritam. Et facile notivum
 esse revelationem mediatam veram non ita ut sit motivum per se solum
 secundum totum se includit etiam in obliquo, sed secundum unam
 partem quam dicit in recto et quae specificatur est revelatio mediate vera,
 licet

licet illud in obliquo inuoluit ut veram non credatur esse se obliquo
sed quod dicitur in recto. sicuti etiam dicere solemus intellectum nostrum
appetitu innato tendere ad cognitionem veram per quam perficitur
et tunc non fitur intellectus per totum id quod cognitio vera inuoluit in obli-
quo, nam cognitio prout vera inuoluit partialiter denominationem
extrinsecam procedentem ab obliquo ita se habente. sic ergo dicimus
motivum obliquo fidei nostrae esse reuelationem mediatam veram licet
non secundum singulas partes quas inuoluit in obliquo reuelatio medi-
ata vera prout talis est.

Dies: Et nostra fides resoluitur ultimo in motivum
mere humanum non in testimonium Dei, nam propositio articuli
prout condiducta a reuelatione non immediata praeterita Dei non est testi-
monium sed Parochi v.g. si ergo fides resoluitur ultimo in illam et non
in reuelationem praeteritam, consequens est quod resoluitur ultimo in ali-
quid mere humanum. **R.** nego seq. quia propositio Parochi licet non de-
nominetur testificatio Dei a seipsa sola, ipsa tamen etiam prout condiducta
a praeterita reuelatione Dei est quae sola denominatur testificatio medi-
ata Dei; sicut propositio vera licet non denominetur rem veritate,
sicut a sola sua entitate, sed etiam ab obliquo, ipsa tamen sola prout con-
diducta ab obliquo est quae denominatur vera. si ergo assensus fidei re-
soluitur ultimo in propositionem articuli cum talibus circumstantiis,
quae sola est quae denominatur reuelatio mediata Dei, consequens est quod re-
soluitur immediate et absolute in reuelationem mediatam, et per conse-
quens factum est quod resoluitur in motivum mere humanum. sicut licet fides
humana resoluitur ultimo in characteres qui oriuntur vel in sonum
voci qui auditur, qui prout prout condiducti ab actione, quae proce-
dit a scribente vel loquente, non denominantur a seipsis etiam licet
testimonium vel locutio, si vero dicimus fidem humanam, resolui in
merum motivum rationis est non testimonium humanum, et licet fides
diuina, quando Deus aliquid immediate reuelaret, resolveretur in voces
illas quae prout condiductae ab actione, quae fiunt a Deo non denomi-
nantur a seipsis etiam licet testimonium vel reuelatio Dei, non tamen ideo
diceretur fides illa resolui in aliquid mere rationis et non in testimonium
diuinum. sic ergo loquendum dicitur de fide diuina quae habetur
per reuelationem et testificationem diuinam mediatam.

Dies iterum: Et etiam fides nostra non resoluitur ultimo
in testimonium Dei reuelationis ut testimonium Dei est, sed solum
quod reuelationis in dicitur testimonium Dei, sed propositio praeterita Parochi
licet non inuoluit prout condiducta a reuelatione praeterita non est reuelationis

E ad e-

& adaequate testimonium Dei. Rō n̄ resolutio ultimo spem in testi-
 monium Dei prout resumptivae & adaequate tale, resolutio in proxime
 in illud ut & adaequate & resumptivae tale, ultimo vero in testimonium
 Dei quae factivae & resumptivae, in aliquo illius, p̄ sufficit ut in toto
 rigore deatur. Hinc resolutio in testimonium Dei q̄ ipse & noscere in
 ipso. sic e. Theologi fatentur spiritum Deum & hominem adorari cultu
 latra propria n̄ respectivae sed absolute, q̄a hec ergo humanitas n̄ ad
 retus latra q̄ excellentiam propriam humanitatis sed p̄ excellentiam
^{divinam} ~~divinam~~, q̄a in eam illa divinitas & aliquo sp̄ti, verum e cultum illa
 n̄ tenere ad aliam, sed sicut in ipso sp̄ti e totum illum cultum po-
 setur ultimo & fundari in ipso sp̄ti n̄ quidem in singulis partibz ultimo
 sed in una q̄ quam adoratur altera. hic verum, sedem resolutio ultimo in
 testimonium Dei consistere in ipso, huc n̄ resoluatur ultimo in singulas
 partes testimonij Dei sed in alteram ex illis, hoc e. sufficit ut verum
 sit n̄ resolutio in aliud sed sistere in ipso testimonio Dei.

Hoc itaq̄ pacto sufficienter soluitur argtu illorum re-
 centiorum, concedentes revelatōem praeteritam ut conditionem a propo-
 sitione praesenti cum talibz circumstantiis h̄ cognosci immediate, sed mediate
 per alteram partem eundem testificatōis divinae. coactorem ad maiorem
 abundantiam potius aliter respondere & negare. Et revelatōe praeterita cog-
 noscitur mediate per illum et non non quo credit hoc mihi proponi ex parte
 Dei. nam licet revelatōe praeterita scerim & sciendum se n̄ scire a nobis
 crisi immediate, quatenus in e. unum extremum huius propositionis p̄t
 affirmari absq̄ aliquo medio proprio, sed totum p̄ connexionem quae
 apparet inter extrema propositionis, illud e. q̄ affirmatur de libo p̄
 connexionem quae apparet inter illud praedicatum & libo, n̄ dicitur affir-
 mari mediate sed immediate, siquidem affirmatur ex apprehensione &
 connexionem extremorum. talis e. connectio apparet obscurē inter
 hanc propositionem articuli cum talibz motu h̄ e. libo, e. inter hoc
 q̄ e. processu a divina revelatōe praeterita p̄ e. praedicatum, quare
 visa hac propositione articuli cum talibz motu h̄ e. apprehensio p̄cedi-
 cato scilicet procedere a revelatōe praeterita, apparet illucui h̄ e. clara.
 sed obscurē connectio inter illa duo extrema, rabe cuiq̄ p̄t vne ali argtu
 aut medio proprio affirmari. illud praedicatum de hoc libo. nec ad hoc
 requiritur q̄ apparet connectio necessaria inter illa extrema nam
 quando ego dico si Petrus petis librum, Joannes dabit, n̄ apparet
 connectio necessaria e. in ego auctentur e. quidem immediate q̄ connectio-
 nem magnam quae apparet inter extrema. sic etiam q̄ connectio-
 nem magnam quae apparet inter hoc q̄ e. proponi mihi hanc doc-
 trinam tal. modo, e. hoc q̄ procedere a revelatōe praeterita Dei potius
 ex

ex penetratōe terminorum p̄dicare unum de alio. Illud ergo p̄dic-
catum scorum n̄ pot̄m immediate affirmare dicens Res revelavit
hoc, q̄a inter extrema illius propositionis scilicet Deum, & revelavit
hanc doctrinam, n̄ apparet connexio, pot̄m t̄n illius p̄dicatum affir-
mare de hac propositione doctrina, q̄a inter hac extrema res inter
hanc talem propositionem doctrina & processionem a revelatōe pre-
terita apparet magna connexio, qua nisi apparet n̄ p̄t fieri p̄dicatō
immediata.

Dices; per illam assensum ego credo fuisse revelatōem
preteritam & vel in se vel in alio. Rō. n̄a n̄ credere scorum
q̄a fuerit revelatō preterita, sed p̄ fuerit eadē huius p̄p̄o p̄sentis
propositionis articuli, ad hoc. a. n̄ debet apparere connexio, ut dicit
inter revelatōem & eius existentiam p̄cedo inter illam ut cāntem &
inter hanc p̄sentem propositionem doctrina, quā connexio p̄t appa-
rere, licet illa prior n̄ apparet.

Dices iterum: & vobis n̄ credo immediate existentiam p̄ter-
itam revelatōis, sed per medium scilicet per talem doctrinam p̄sentem
taliter p̄positam. Rō. negando se q̄: nam credere per medium proprie,
& affirmare unum q̄a affirmatur aliud, ad q̄ debet intere esse duplex
affirmatō & p̄positio talium virtualis, unum a. extremam affirmatōis
n̄ dicitur medium ad affirmandum a. alteram extremam de quo, sed
concurrit tanquam extremam sine quo n̄ apparet connexio inter
utramque, quā requiritur ad affirmandum unum de alio. vno verbo credo
revelatōem p̄teritam & in se & independentem ab altero extremo nego,
credo independentem ab alio medio proprio & solum q̄a connexione inter
extrema illius affirmatōis concedo, hoc. a. n̄ tollit assensum immediatum,
cum adhuc n̄ q̄a connexionem solum inter extrema eundem assensum.

Confirmatur solutio: q̄a etiam si diceremus revelatōem
preteritam credi h̄z concludem ex p̄sentem propositionem doctrinae
ut q̄a p̄missam, adhuc ad assensum illius concludis requireretur cognitio
bonitatis illius seu connexionis inter ob̄a p̄missa & ob̄a concludis,
quā cognitio n̄ est mensura, cum n̄ est concludis, alioquin ad ipsam requireretur
alia cognitio bonitatis illius immediata vel p̄cederetur in infinitum
sicut ergo illa cognitio connexionis inter ob̄a p̄missa & ob̄a con-
cludis p̄t eī immediata ex apprehensione extremarum, cur n̄ pot̄re
assentiri immediate abiq̄ alio arḡto vel medio connexioni inter ipsam
revelatōem p̄teritam & propositionem p̄sentem, & dicitur hanc p̄positio
doctrina taliter facta & aliquo procedens a revelatōe p̄terita Dei?

Septimo obijciunt q̄son recentiores, q̄a n̄ habetis fides
divina dicit assensum quē immediate credimus hanc hōim p̄ponere
nobis

notis ex parte Dei hunc articulum & qui negaret hunc hōiē propo- 24.
nere ex parte Dei, licet concederet ipsum articulum, eēt hereticus, q̄
negaret q̄ ad q̄ credendum immedie obligat fides. Et eāson e
afflictum in sententia contraria, si nullus proponente ip̄i Parocho arti-
culum aliquem, quem debet credere, ip̄a crederet articulum negaret in
Deum illum revelasse, certum e. e. q̄ peccaret contra fidem extremi arti-
culi, illa eēt regula falsq̄ & n̄ fuisse a Deo revelatq̄, q̄ fides obligat tunc
ruthrum illum ad credendum Deum revelasse, q̄ ipsa n̄ revelavit.
sic in casu arḡti peccaret contra fidem, q̄ hac obligat ruthrum illum
ad accipiendum ut nunciū Dei aliquando q̄ n̄ nunciū Dei. n̄ tñ
eēt hereticus, q̄ ad heresia n̄ sufficit peccare contra fidem, sed oportet
negare id q̄ ipsa divina Eccl̄ia credit, n̄ credit, a v̄ra Eccl̄ia, hunc
Parochum loqui ex parte Dei, licet nullus per accidens teneat, plerumq̄
in ordine.

Octavo obijciunt: q̄ n̄ quoties Parochus proponit articu-
lum fieri proponit illum ex parte Dei seu ut nunciū Dei & n̄ p̄ nullus
semper credere q̄ revelationē mediātam Dei. h̄is p̄to. q̄ ad loquendum
ex parte Dei n̄ sufficit Deum in revelasse e. nunc a Parocho dici id q̄
Deus olim dixit, ultra hoc e. requiritur intentio loquentis ex parte
Dei, alioquin e. quando Deus in Scriptura refert mendacia, quā dixit
Daemon, Deus loqueretur ex parte Daemonis & ut nunciū Daemonis, Pa-
rochus v̄ra p̄ aliquando loqui solent recitativa refert h̄o quid Deus olim
revelaverit n̄ intendens loqui ut nunciū Dei. S̄ n̄ e. idem loqui ex parte
Dei ut refert aliquis q̄ Deus olim revelavit.

Re. quando dicimus nos credere q̄ revelationē mediātam Dei
e. q̄ nos proponitur ex parte Dei, n̄ loquimur de nuncio aut procura-
tore directo, qui ex commissione Dei constitutus sit ad ita loquendum, nam
hic frequenter in ita sit, prout Ap̄t̄ & predicatoris dignatur loqui Dei
& h̄o sic fungis quando proponunt res nr̄e fidei, n̄ e. tñ in necessarium ut
creatur Deus per eos loqui, sufficit q̄ Deus revelaverit tale mysterium ea
intentione ut e. y. noticia per quamcumq̄ viam ad nos perveniret. sicut si
aliquis coram multitudine aliquid diceret eo d̄o ut ea notitia veniret
ad Patrem suum absentem, tunc e. q̄ e. i. referret Patri, licet n̄ haberet
intentionem illam loquenti n̄ve. filij & tanquam e. procurator aut nunc-
cius, ad huc filij diceretur loqui Patri per illum tanquam per organum,
nec requiritur in ip̄o organo alio specialis intentio, it e. aliquis
uti cithara vel alio simili instr̄o ad manifestandam alteri suam mentem,
cum organo loqui nihil aliud sit quam organum e. dirigere nr̄am mentem ad
illum, n̄ e. cur n̄ dicamur Deum semper loqui nobis per istos qui res nr̄e
fidei ab illo acceptas nobis proponunt, Deus e. primo revelare illam
veri =

veritatem eo die id fecit ut per aliqua via ad meam notitiam pervenire. & quoniam ita pervenit Deus velle conuincat mihi suam mentem per hoc instrumentum. n̄ tñ dicitur Deus in scriptura loqui ex parte demonis q̄a demon n̄ manifestavit illa obia ea intentione. ut per Deum veniret ad nos eorum notitia, ut constet.

Ad contra, obijciunt nono: q̄ in his quibus proponuntur res facti n̄ semper advertunt q̄ proponens sit motus Dei aut loquatur nomine Dei, sed soluti aures illas veritates fuisse a Deo revelatas, & hoc sufficit ut credat, n̄ ergo credit q̄a nunc proponuntur ex parte Dei, sed q̄a solam revelationem præteritam. Et negando hinc, q̄ primum ex falsa suppositione q̄ scilicet nos loquamur de rigore & dicitur nuncio loquente nomine Dei, ex m̄a sermo sit solum de infiro per q̄ sermo Dei ē eig notitia ad nos venit, dicimus n̄ p̄o fieri q̄a aliquis conceipiat hoc Deum revelasse eo die ut eig concepitur eius notitia, & n̄ conceipiat Deum per hoc infira manifestare ipsi suam mentem, cum tunc illa duo n̄ distinguantur inter se, hanc notitiam ortum habuisse ex Deo intendente. q̄ oibz manifestetur, & Deum hac via manifestare nobis suam mentem & qui concepit unum concepit etiam aliud, nec p̄t ē ignorare.

Quis: p̄t aliquis adire q̄ Deo revelari hoc mysterium & n̄ concepere nec advertere, Deum intendente q̄ eig notitia veniret ad hoies, vnde n̄ conceperet Deum de facto nobis loqui per hæc instrumenta. Et si id contingeret, n̄ p̄oet hoies ille credere per habitum fidei infusa, q̄a hæc n̄ p̄o obia fidei testificacōem Dei, tunc a. n̄ p̄oet ultimo revelari in revelatione Dei ullam, n̄ ē. in præteritam & immediatam q̄ illa n̄ apparet in se, ut probavimus, ad nec etiam in revelationem mediatam & præteritam, q̄a per te tunc hoies n̄ concepit Deum loqui & manifestare suam mentem per hæc infira. & n̄ restat testificacō Dei inquam ut in motuum fidei. utrum tunc tendat assensu fidei. fieret ergo alij assensu hinc p̄o obia fidei ultimo testificacōem humanam & qui revoleretur in hoies testimonium, n̄ vero fieret assensu fidei divina deficiente, ergo obia fidei, de facto tñ cogit ille, vel nunquam vel vix vnguan exenies, q̄a oibz quibus proponuntur res n̄o facti advertunt illas tanquam ad se pertinentes n̄ ut ea qua alijs per sonis privata revelata revelata audis, de his a. partem curat nec assensum aut dissentium præbet, q̄a ad ipsos attinet, nec Deus ipsis loqui voluit per tales revelacōes, at vero circa res facti n̄ vna se h̄t, sed concepiunt obliuacōem positivam credendi Deo. loquenti ille cui loquitur debet positivum assensum. vnde experimur circa revelacōes privatas factas aliquibus. Illis rivis quas auimus nunquam nos ferri de eorum dūm sicut circa ea qua proponunt nobis ut stinencia ad p̄m, q̄a n̄: hæc exigimus dici nobis, atq̄ de ea dūm dūm apparet iam testificacō & locutio mediata Dei p̄ quam circa nos, in illis vero alijs n̄ exigimus dici nobis a Deo, sed dicta fuisse alijs

g. 200

sona, quam locutionem praeteritam credimus fide humana pp. aucto-
 ritatem referentis illam, nec agnoscimus debitum pontificum credendi
 hoc e. solum videtur e. in illo cui Deus eligens mediate vel immediate
 iussit, pp. ipsummet loqui ducere e. implicite exigens fidem eorum qua
 dicuntur, unde si pp. abq. irreverentia n. credere ea qua nobis ex parte
 Dei proponantur, sicut circa ea qua nobis n. proponantur sed referuntur
 alijs propoita n. exigatur pontificum humanam assensum.

Responsum: sequitur qd. pot. contra nos retorqueri argu-
 tus supra ubi cum contra sententiam contrariam, deberent e. hores,
 praeteritum ratiocinandi e. moneri de hoc modo credendi pp. revelatam
 mediatam Dei, sicut nos diximus supra qd. debuerat instrui de debito
 credendi pp. revelationem praeteritam videndo in ipsa.

Q. negando aequalam, ratio a. diversimodis e. clara, qd. in
 sententia contraria dicitur magis assentiendi pp. revelationem praeteritam
 videndo in ipsa, quam modum assentiendi alicui obno praeterito, qd. in se
 n. apparet, statentur illi Theologi ex supra vires e. consuetudinem vni-
 versalem, quae ad qm. nunquam talem assentiendi modum in se habuit
 vel exoptat, n. poterit, nisi moneatur, imitari ex se qd. sit prohibes e.
 qd. ab illis habere in hac ma. at vero in vna sententia n. ponimus
 novum modum assentiendi qualem in alijs materijs suo n. habet e. un-
 dem, nam in alijs etiam materijs, ut videmus, credimus fide humana pp. testimo-
 nium Petri vel amici n. quidem bro in modo lato sed mediate videndo in ipso
 quare illis elatus habitus fidei n. extrahitur ad novum modum assentiendi,
 sed obliquitur ad eundem per actum signalem adrite maiori ahesionem e.
 firmitate, prout docet supremam auctoritatem Dei cui creditur.

Propositis: qd. in alijs materijs illis solo vtroq. modo credere
 sibi vel resoluendo fides humanae ultimo in testificationem mediatam
 hores, vel resoluendo ultimo in alia motiva pp. credo Petrum obsequia qd.
 Paulus verax testatur meum Patrem id affirmasse, ubi iam resolutur ubi
 mo aucto in solam auctoritatem Pauli n. in testimonium Patris e.
 in ubi fidei aliquando assentiet vno, aliquando altero modo nisi speciat-
 tur instruat.

Responsum neg: ratio e. qd. cum res fidei vna proponantur
 ut credenda firmissima, hoc e. ut posita videmus, quoniam super eis, ratio
 dicitur huiusmodi assensum e. cultum supremum intellectualem n. e. tribu-
 endum testimonio, vel auctoritati humana sed divina. unde sicut n.
 tribuimus cultum patrie, videndo in eiq. excellentia sed referendo ad excellen-
 tiam Dei ut ad motivam ultimam, nec n. debemus tribuere cultum illum
 intellectualem supremum motiva humano ut tale e. sed prout idem e. tes-
 timonium divinum. inde ergo voluntas quoties prudenter imperat
 assen =

assensum primum fidei imperat etiam talem modum assensendi,
per auctoritatem Dei tanquam per ultimam motum, nequei aucto-
ritate inferiori deferatur eumque ille qui soli Deo reverari debet.

Obijciunt jo: qd pot contingere. Si ipse Parochus, qui pro-
ponit veritatem fidei, n' sit evidentiam credibilitatis, atq' ideo impru-
denter agat proponendo rustico illum articulum fieri, et in rusticus
erunt per verum assensum fidei, qd pro eis capta sufficienter propertus
et ipse articulus ille e debet illum credere, n' credit ergo qd revelacem
mediatam Dei, nam Parochus tunc n' se gerit ut nuncius. Quisq' potq'
operatur contra debitum suum e contra voluntatem Dei.

Et facta ex supradictis etiam Parochus putet ee falsa
articulum quem proponit, si in vere proponit qd adiecit et vitium
notitia illa quam accepit e qua vera fuit derivata ab eis revelacem,
hoc sufficit ut rusticus accipiat etiam illam doctrinam a Deo media
propositione Parochi, cum hac propositio Parochi procedat ex notitia
data a Deo, qui illum dedit eo modo ut ad eos perveniret hoc vel illa via
sua per credentes sine etiam per incredulos. aliud eet si Parochus n'
reteretur notitia accepta sed independenter ab illa fingeret ipse vel putaret
se fingere proponeret verum articulum, tunc e. etiam si vere illum
articulum audiret, si in n' recorra retur vel n' velles ubi eiusmodi noti-
tia n' dicitur Deus per illum proponere, cum n' procederet ex reve-
latoe praterita talis notitia data huic rustico, et supra explicavimus,
atq' tunc rusticus n' eligeret assensum suamalem fidei divinae.
Sicut nec crederet, fide divina quando Parochus proposuisset articu-
lum falsum v. g. qd spiritus sanctus factus sit ho, tunc e. etiam si
rusticus putaret per errorem qd Parochus dixisset falsum factum hoem
e ex hoc errore memoria moueretur ad volendum id credere,
qd huc n' eligeret assensum fidei, etiam cum ille articulus
habet in se eet verus, n' ea eet illi inquam propositus ad credendum,
ut suppono.

Obijciunt et vndeccimo: in nra sententia fidem n' habere
certitudinem ex motivo qd cum propositio Parochi ingreditur verum
motivum e illa sit fallibilis et ideo fallat, n' sit referre in fallibili-
tatem e certitudinem in assensum. Et assensum fidei habere certi-
tudinem e infallibilitatem a quo principio, qd cum sit habitus supernaturalis
vel auxilium supplex pro habitu exigat concursum Dei ad solos as-
sensus veros. Unde, de infallibilitatem ex obis fidei saltem primo,
qd diximus ee revelacem Dei, mediatam adaequate simpam, hac e. tunc
necessariam connexionem h' etiam veritatis rei revelatae, quam revelacem
immediata, ut n' repugnet minus Deum deipere per alios quam per e. immo-
diato.

dicat. loquendo vero de propositione Parochi v. g. quae prout componit
 revelacionem mediatam Dei & etiam motuum foale partiale strimum,
 ut explicamus, illa quidem licet secundum se n. h. in infallibilem connex-
 ionem cum veritate rei revelata, prout in attingitur ab assensu fidei
 eam h. s. non licet Parochi pot. proponere falso, fides in exigis n.
 cognoscere ad suum assensum nisi quando Parochi proponit reve-
 lacionem veram, & hoc sufficit ad infallibilitatem fidei, nam etiam in
 sententia contraria n. in illam accipere fides ab obto secundum se,
 quando e. Parochi proponit (h. s. remanente. tertia die, revelatio
 illa Dei, quae apprehenditur a rubricis, eadem prout apprehenderetur
 licet Parochi deciperetur & h. s. rursus in eadem die, q. revelatio illa
 secundum se e. inaffersiva ut fuerit vel n. fuerit, quare si n. fuerit
 posita, ad huc assensu rubrici haberet idem ex parte obto pro motuo,
 foali, n. provenit ergo infallibilitas huius assensu ex tali obto
 foali, sed ex modo etiam attingendo illud, quatenus fides n. h. habere
 pro motuo revelacionem hanc nisi revera ipsa revelatio posita fuerit.
 sic ergo dicimus nos fidei n. h. habere pro motuo partiale progo-
 stionem Parochi, quae componit revelacionem mediatam Dei, nisi quando
 revera Parochi proponit veram revelacionem, quare licet propositio Pa-
 rochi secundum se n. habeat infallibilem connexionem cum veritate,
 rei proposita, sit in illam connexionem infallibilem prout attingit
 ab assensu fidei.

Res. n. bene retorqueri contra aduersarios hoc argute
 q. revelatio praeterita Dei ipsa secundum se h. necessariam connexionem
 cum re revelata, cum n. pot. excludere talis revelatio quin sonatur etiam
 obto revelatum, at vero propositio Parochi n. h. talem connexionem
 cum potuit existere obto huius propositio Parochi ab ipso eo q. obto
 q. proponitur est verum, maiorem ergo connexionem h. cum veri-
 tate motuum foale in sententia contraria quam in vera.

Idem contra, q. licet revelatio praeterita eadem h. con-
 nexionem necessariam cum obto revelato, quam n. remanet h. qualiter
 propositio Parochi de facto existens, ut n. h. factis q. pot. illud mo-
 tuum secundum se referre maiorem certitudinem & infallibili-
 tatem in assensu, nam referre infallibilitatem & certitudinem
 in assensum n. q. n. pot. obto foale existere ab ipso maiore, h. s. reve-
 latio ab ipso re revelata, sed q. n. pot. assensum moveri ab illo obto foale
 e. de ipso circa maiore, certitudo e. tenet se, ex parte actus e. dicit con-
 nexionem necessariam ipsi assensu cum veritate, ut infra videbimus.
 motuum ergo foale referre certitudinem in assensum e. q. n. pot.
 assensu h. s. tale, motuum foale e. falsu circa obto maiore, ut constat
 ex

ex assensu demonstratus per principia necessaria. hoc a. n. h. as-
sensu ex revelate praesertim, nam potest tenere in eandem oio revelatione
decepti quando revelatio n. fuisse potest, ad huc ^{ex ipso} revelatio ex parte
est eadem numero & qd. attinet ad refundendam certitudinem in
actum n. differentia inter ha. utraq. sententia, des. e. debent dicitur
hanc n. referri a motuo sicut secundum se, sed prout attingitur
a fide exigente n. attingere tale motuum nisi quibus ratio verum e
& sit connexionem cum ob. male. Denique sicut in sententia contraria
fides h. infallibilitatem ex motuo sicut ultimo sicut ex revelate pro-
terita, ni in nra infallibilitatem ex motuo vel ultimo vel saltem prox-
imo sicut ex revelate mediata, parum a. refert ad infallibilitatem
fidei qd. proveniat ex motuo proximo vel remoto, n. minus e. secum est
fidei certitudo & infallibilitas si oritur ex motuo proximo, qd. e. reve-
lata mediata adaequate, sumpta e. qua n. sit pot. quin ponatur veritas ob-
revelati, e. quam revelatione mediatam ven. positam e. existit essentialiter as-
sensu sicut, quam si oritur ex revelate proterita quam etiam verit. posi-
tam e. existit essentialiter sicut assensu fidei, prout supra explicatum e.

Propter adhuc duodecimo contra solutionem, qd. motuum in
fidei fides debet e. talis ut fidei agnoscat necessariam connexionem
illius cum veritate rei revelate, n. p. a. ruffig agnoscere talem connexio-
nem necessariam inter propositionem Parochi e. veritatem rei revelate,
alioquin est iudicium falsum quo credit articulum etiam verum, nam licet
articulus verus sit, falsum t. e. qd. h. e. sig. veritas, p. p. necessariam connexionem
cum propositione Parochi, aliud ergo motuum debet habere de quo vere
iudicat qd. habet connexionem cum veritate rei revelate.

q. ruffig etiam e. agnoscere connexionem necessari-
am inter motuum saltem proximum e. veritatem rei revelate qd. ne-
cessario data revelatione mediate Dei adaequate, sumpta dari veritatem in
ob. revelato. n. t. iudicat ruffig dari necessariam connexionem inter
revelatione mediatam adaequate sumptam, hoc e. propositionem Parochi e.
& revelatione proteritam Dei, nec id necessarium e. ad eundem assen-
sum fidei. nam sicut in sententia contraria per fidei assensum credi-
mus oio Deum oio revelans, n. t. affirmans aut agnoscinge ne assen-
tiam connexionem inter ipa extrema scilicet inter Deum e. revelatione,
alioquin assensu est fley, sicut illa h. est connectio necessaria sed con-
fessionis, n. t. suggestio motuius credibilitatis, que ostendunt con-
nexionem illam inter Deum e. revelatione, voluntas proterita imperat
assensum determinatum e. absq. firmamento ad connexionem inter Deum
& revelatione. sic nra sententia quamvis n. apparet necessaria connectio
inter propositionem Parochi cum talibus circumstantiis, e. e. inter locu-
tionem

tionem mediatam Dei apparentia ratione tanta motiva ad illum tota
rationem credendam, ut pro eius capto voluntas prudenter imperet assensum
debetur naturam ad connexionem illam.

Dices de differentiam quae videlicet contraria sententia connexio
illa est solum inter extrema eundem proportionis que immoderate commu-
tatis abque illud unus ex alio, in nra a. sententia connexio. hoc saltem iuxta
viam ex duabus resolutionibus supra assignatis ad obiectum sextam quae per
modum illius quae unum inferitur ex alio videlicet rebus praeterita ex pro-
portione praesenti cum talibus circumstantiis. De hoc discrimine ad
proportione unum referre, quae neutri connexio apprehenditur ut necessaria,
videtur sicut illud dicitur in sententia contraria ut advertitur, firmissime con-
nexioni non necessaria inter extrema, et firmis quam advertitur connexi-
oni necessaria inter alia extrema, sed et ex imperio praefectionis fir-
missime credere connexionem inter proportionem talen Parochi cum
revelate praeterita Dei, licet eam connexionem non videtur necessarium,
nec. de advertendum unum quae aliud requiritur quod apparet sicut neces-
saria connexio inter unum et aliud, cum saepe dicitur connexioni probabi-
li, ita ut non solum consequens sed ipsa consequentia est illud probabilis sed,
quia probabilitas eligendo provenit ex incidentia, aliquando ex defectu
necessitatis, aliquando ex affectu Petri erga Joannem autem Joannem
petere a Petro librum inferamus quod obtinuerit, ne etiam in appa-
rentie necessaria connexioni sit illud ex imperio praefectionis ex
tali proportionem articuli cum talibus circumstantiis et colligere reve-
lacionem praeteritam Dei, hoc non per assensum non probabilem et firmidissimam
de alio illa firmidissimam, sicut non apparet necessaria et connexionem inter
Deum et revelacionem praeteritam sit in sententia contraria videtur certo et
abque firmidissimam ne revelate.

Ratio a. utriusque eadem est, quae videlicet ad exhibendum
cultum debitum Deo non praerequiritur quod apparet necessaria illa cognoscio.
nec. debemus dicere hanc hostiam quae nobis proponitur licet non appa-
ret necessarium quod hoc hostia sit consecrata, sufficit quod non prudenter
solvitur de extrema. Sed sub hac hostia ad hoc ut debeamus absolute ei
exhibere supremum cultum patriae et maiorem in alio cultu, quem exhibe-
bimus alii personis quas evidenter agnoscimus et videmus necessario de talis.
sic ergo ut ipsi illic debemus exhibere Deo supremum cultum assensum
firmidissimi, non requiritur cognoscere necessariam connexionem inter
Deum et hanc locutionem, aut inter revelacionem praeteritam et hanc pro-
portionem locutionis praeterita, sufficit quod non prudenter dubitare
aut firmidissime, bene et voluntas debet imperare supremum fidei cultum
ut illud firmis credat de quod non sit prudenter debitarum dici a Deo, quam alia
in

in quibus agnoscat necessitatem aut hanc evidentiam. sicut etiam Pontifici
summo quem bene agnoscamus, quando tñ n̄ potius presentiter dubitare de
est Papa debemus maiorem reverentiam quam Ep̄o aut Cardinali quem
evidenter cognoscimus. item eisdem Pontifici quando per nuntium eius
affirmat e n̄ potius presentiter dubitare q̄ sit minus ipsiq̄, de temus
maiorē fidem quam alijs quos evidentē videmus contrarium affirmare
habet n̄ videmus positivē de necessariā vīo. ut Papam loqui per illam
Nuntiam, sufficit. e. ad debitam fidem adhibendam n̄ adeo dubitare pro-
cederē q̄ ille loquatur ex parte Papae. Similiter ergo rursus fiet n̄
credat necessarium e q̄ Sacerdos loquatur ex parte Dei. sed hoc e. fore
semper iudicij potest. q̄ e debet regulariter et credere firmiter, q̄ ip̄i n̄
apparet q̄ ip̄i presentiter de hoc dubitare, e in casibus q̄ debet obli-
gere regimur in eum intellectum fidei firmissime debitum Deo
quod e maiorem quam alijs ratiō etiam demonstratur in quibus
agnoscat necessariam connexionem unig cum alio.

Dicit aliquis n̄ videri contra reverentiam debitam Deo
si quis n̄ credit hanc vōem loqui ex parte Dei, hoc e. n̄ derogat divinae
authoritati, quoniam e. ego credere. e confiteri Deum se summe veracem hanc
negem hanc hanc loqui ex parte Dei. hoc arguunt etiam contra
bonam conscientiam, nam eisdem modo n̄ eēt contra reverentiam debitam
Deo si aliquis negat Deum aliquid revelare, per hoc e. n̄ derogat veraci-
tati Dei, cum sit paratū credere ea quae Deus dixerit. oēs ergo de-
bent regimur in authoritatem divinam in loquendo obsequare nec ad debi-
tam fidem dicitis adhibendam, n̄ potius e. credere firmiter quae Deo
dicitis nisi credamus Deum loqui. cum. a. authoritas Dei tendat ad
captendam fidem apud homines, eo ipso obligat ut n̄ negemus ad obsequium
ipsum loqui, quando n̄ e rāo ad presentiter de hoc dubitandum, nisi
etiam reverentia fieret Regi si ip̄i aliquid affirmanti iniquam n̄
crederet ad pretextū q̄ Rex vel n̄ loqueretur vel n̄ terio, qui e. hoc
alij prudēti fundito opponeret, eo ipso defraudaret Regem debitā fide,
si ergo qui Deo per alium loquenti n̄ crederet eo appextu q̄ illa n̄ sint
verba Dei alij fundito sufficienti ad presentiter dubitandum, eo ipso fra-
dant Deum debitā fidem, ideo irreverentiam inferret contra Dei
authoritatem fidem debitam ad hanc exigentem.

Sectio 7.

SECTIO VII

Itum circa idem obiectum formale. Fidei.
Vetur etiam actus naturalis.

Quaestio hac coram est obij actibus supernaturalibus, de quibus obij dubitari solet an respectu eiusdem obij formalis et materialis possit dari actus naturalis et supernaturalis. Voco autem obij formale illud motuum, ut supra dixi, quod apparet ex parte obij et movet intellectum vel voluntatem ut attendatur vel amet aliquid. Si obij est illud, quod si naturam obij finis illius nescio quam rationem sub qua vel cognoscitur vel amatur, vel amabilem, quia magis est de nomine, contra naturam naturam obij ad ipsius actibus, quam aliquid tenens se, ex parte obij et movens eam ad amorem vel amorem, ut hoc sensum non est dubium quod diversa sit a simplicitate qua a hoc obij terminare sit actus respectu eiusdem obij formalis, sicut diversum est per actum supernaturalem terminari ad illud obij, et per terminari actum naturalem, quod ita ergo procedit in priori sensu, in quo sit difficultatem equam obij actibus supernaturalibus, et qua propria spectat ad tractatum de habitibus infusis et de corruptione et formatione ab eis. Voco omnia aliorum contentus in innuendo quod certum in hac difficultate, de qua videri potest olim ab hoc P. Salas qui aliorum contentus refert 2. tom. in 1. 2. de tract. ij. sect. 2. disp. 6. p. 1. a. quaestio de potestate et de facto, et in utroque sensu erit breviter exponenda.

Philosophi ergo in genere loquendo, probabilissimum est hoc procedo de potestate et de facto, actus naturalis et supernaturalis ex parte obij. Primum quod hoc verum obij, nec praecipitur, nec consultatur, nec curatur a facultatibus bene et sic operantibus, solum est acceptum a Christo Deo et id etiam populo gratiam quod subleventur ex nos, aliena vestimenta, carnis retulantiis coherant et sic de a. hac sunt attendendo ad obij naturale, nec obij docuit, nec factus curant. Hoc huiusmodi actus circa hoc natura obij eluctos implentur praecipitur, et disponitur hos ad vitam aeternam, id est per actum quo aliquid ex omni suspitione nisi penati illud de se habet, disponitur ad gratiam in bono accipiendam et est vera attritio, quia attritio curat conipere aliquid supernaturale, ex parte obij ad veram attritionem, aut qui dubites absolvere eam qui ex odio caritatis peritiam obij delectatur?

Ad hoc obij nihil sit arguendi ex parte obij, si non potest cognosci etiam per actum naturalem, nam ipsa etiam ratione supernaturalis gratia si narratur potest audiri et cognosci naturaliter ab ignorantibus, quanto magis

magis bonitas temperantia vel eleemosyna. Etiam potest naturaliter amari
nam voluntas potest naturaliter ferri in de. bene. Et ipsi naturaliter proportionatur
ab intellectu. proportionate ergo illi. Deum in totum esse ultimum finem naturalem
ita etiam habens beatitudinem coelestem preparatam. iustus est reus,
Et quidem naturaliter potest audire et cognoscere, cum non poterit naturaliter
voluntas Deum diligere. ut beneficium hoc etiam genere beneficij tract
diligat ut beneficium beneficij naturalis. Item e contra actus supernaturalis
terminatur ad res naturales, nam charitas fertur ad proximos, ad bona
naturalia, et alia huiusmodi, cur ergo non poterit actus naturalis ferri ad super
naturalia?

Tertio scilicet in virtutibus moralibus non est explicata differentia
illa obiorum inter castitatem in se ipsam. v. g. et avaritiam, inter mi
sericordiam in se ipsam et alias virtutes in se ipsas vel naturales, nam tota
misericordia movetur a bona in se ipsam aliter misericordiam. vnde libe
apud talis ubi supra differentias que assignari solent. ubi bene eas omnes
impugnatur. inter amorem vero Dei naturalem et supernalem vix apparet
aliqua probabili differentia ex parte ubi, per se utroque. et per se
nam ad Deum ut unum et ut beneficium utroque genere bonorum. quare
probabilis censo foret actus loquendo de personis hanc differe. ex
parte ubi quam ex modo intrinseco tendenti ad illud. actus est. ex pro
pria entitate. et actus naturales orti ex natura virtutis et nullam habentes
connexionem aut proportionem cum a peccatione. sicut supernaturalis, alii
vero, et actus supernaturalis omnino habentes connexionem cum statu cle
uato ad finem supernalem et debiti huius non est hoc. et sed ut constitutus
est per gratiam in statu filij Dei, nam sicut anima rationalis constituitur
hanc in natura humana, ad quam consequitur modo operandi naturales
per cognitionem et amorem humanam, sic etiam gratia constituit
hanc in statu quam in iustis, in quo etiam statu existit novam
genus operandi proportionatum illi datus et novam genus quasi po
tentiarum, qui non habet in se nisi naturales ad cognoscendum et amari
um, ita ut potentissima differentia horum actuum desumatur ex
propria entitate, quam in omni et diversum statum hanc datur
quod ad proportionate cum fine naturali.

Hoc ergo respectu circa alias virtutes, quarum
natura a se potest etiam dari actus sui naturalis et agnoscitur circa deum
omni possibile. et hanc finem in se ipsa. in quo etiam placet sententia affirmati
va quam tenet, Molina, in concordia q. 14. art. 13. disp. 7. et ut
ergo. et disp. 8. et hanc aliquibus difficultatibus. vnum finem merito hanc,
nam idem. hanc Paulus in 3. dicit. 23. q. unica. art. 1. et sic videtur.
Sicut quod. et dicit alia differentia. et in 3. dicit. 23. q. unica. de primo.
Gabriel

Gabriel in g. 2. art. j. littera G. e. H. e. ly in numeris quos brevitas
causa omittit.

29.

Probant contra: quia haeretici qui errant in uno articulo as-
serunt alios de aequitate tanquam a Deo revelatis. si quisquid sit
de hoc argui probari videris. si nulla sit repugnancia ex parte
obtusitatis et terminet actum naturalem: quomodo e. naturaliter vivere. Deum
et primam veritatem, quomodo item naturaliter audire Deum revelare.
Incarnationem, quomodo videre miracula et alia motiva. e. c. cur ergo in
postero naturaliter ex illis motivis apprehendere et videre Deum re-
velare, Incarnationem, et per consequens credere Incarnationem per motivum
fidei?

Mior est difficultas an in solam potest dari assensus natu-
ralis per motivum fidei sed etiam contra quod non fortitudine. De certitudi-
nem etiam assensus duo videtur esse, scilicet formam de rationem intellectus
ad obiectum, et connexionem necessariam ipsius visus cum veritate, ut infra
videtur. si ergo loquamur de de ratione forma intellectus ad obiectum non video
cur ex imperio etiam voluntatis non potest intellectus tam firmiter adhaerere
per assensum naturalem sicut per supernaturalem, praeterquam cum eodem. hinc ali-
qui firmis adhaerent suis erroribus, quam alii rebus clare cognitis. si vero
loquamur de certitudine quatenus includit necessariam connexionem visus cum
veritate, fateor majorem certitudinem habere assensum supernaturalem, quia
hinc repugnat falsitas non solum ex parte obiecti sed etiam ex parte principij
a quo procedit, quia, ut infra videtur, habitus fidei infuse non potest elicere
assensum falsum, et vero habitus fidei acquiritur per aliquando elicere
assensum falsum, et contingit in iudicio cui Parochus praeparat credendum
articulorum falsum.

Quis ex hoc potest colligi fides naturalem non habere idem obiectum
fidei cum fide infusa, quia fides infusa habet pro obiecto fidei revelationem Dei
revera existentem, at vero fides naturalis solum respicit revelationem Dei ut
sic praesumendo ab existenti vel apparenti. Pro diversitatem istam
comprehendere quidem in obiecto fidei utriusque fidei specificativae sumptis, non tamen
fidei et reprobativae, nam licet fides infusa per suammet naturam
alligata sit ad elidendum assensum tunc solum, quando revelatio Dei re-
vera existit, atque deo postulat illam conditionem ex parte obiecti ut potest
elicere verum actum, illa tamen conditio non existit vere revelationis non magis
apparet obiective nec magis movet ad assensum fidei in seipsum quam naturalis
vera e. movetur a revelatione quatenus apparet non quatenus veritas existit,
et negri apparet magis de existit certa revelatio, quare motivum fidei
apparet et respectu utriusque, necesse idem motivum fidei non misericordia
quando movetur a materia existenti pauperis, et quando movetur a materia
apparet =

apparente, tota ergo differentia est in fides infusa non habet concurrunt
ad operandum quando voluntas est etiam apparentem, quem tamen concurrunt
habet fides naturalis.

Contra praecedentem doctrinam est obijci: quod si actus naturalis
et supernaturalis non differunt penes obiectum formale. Et propositio aliqua obiectum ad huc
manet voluntas manifestans ad amplectendum illud obiectum actu naturali
vel supernaturali, et similiter propositio aliqua fidei articulo ad huc manet
voluntas manifestans ad assentendum actu naturali vel supernaturali, unde ergo
determinatur a utroque quomodo poterimus elici actum supernaturalem.

Respondet autem ut voluntas operetur supernaturaliter et sufficiens pro-
poni utique obiectum virtutis, sed debere proponi cognitionem supernaturalem
evanescere omnino, nam si amor sequitur cognitionem ipsam omni-
nis, amor naturalis cognitionem naturalem, et supernaturalis cognitionem
spiritualem, amor naturalis cognitionem naturalem, et supernaturalis cognitionem
quasi si obiectum misericordiae proponatur per fidem sequitur actum mis-
ericordiae, infuse, si vero proponatur per cognitionem naturalem sequitur
actum naturalem, an vero possit dari alia cognitio supernaturalis proponens hanc
obiectum praeter illam quae oritur ex fide, non est huius loci.

Posterum si loquamur de ipso actu cui proponitur
articulus fidei qui dicitur et actu naturali et supernaturali, ex ultimo tempore in
statu elevationis habere paratum concurrunt. Ad id operandum supernaturaliter
et de facto ita operari, quod habet in statu statu elevationis dicitur tamen
magis operandi. an vero simul etiam eliciat actum naturalem quibus
est quod iam praediximus de possibili sed de facto.

Aliqui ergo recentiores volunt nunquam elici actum fidei
supernaturalem absque aliquo alio assensu concomitante, fidei acquirunt
naturalis simul elicitur, sed in universum docent de obiectis actibus et per-
naturalibus semper elici simul cum illis, alium actum naturalem, qui regula-
riter vertatur circa idem obiectum materiale et formale, alium tamen fidei acquir-
unt dicunt non potest vertari circa idem obiectum formale fidei infuse, quod non potest
virtus naturae credere, sed revelationem praeteritam valentem proponitam
videndo in ipsa, quod est assensus fidei acquirunt qui semper comitatur
assensum fidei infuse debet habere aliud motivum formale vel hoc est
motiva humana, quod quae ultimo credimus actu naturali Deum revelasse, v.g.
Incarnationem.

Moventur ad hoc assendum duplici potissimum
arguunt. Primum est, quod per actus virtutum generantur habitus
seu facultates ad illud obiectum potius amplectendum, ut videtur in hoc
fidei frequenter elicitur actus fidei vel in illo qui frequenter elicitur
dilectionem Dei etc., haec a facultas seu habitus non potest generari ab actibus

super-

supradictus, quia hi non generant habitus sed generantur ab illis, actus
et non generat habitum nisi ad similes actus cheuendos, unde debet
esse habitus supernaturalis, si fieri non potest, quia habitus supernaturalis non potest
sed de simpliciter, potest. e. se per modum potest ad suos actus.

Quam fundamētum est, quod si est solus actus supernaturalis ab ipso
alio modo non potest nobis cognosci, cum enim ut ens supernaturalis non potest
illius notiter ab ipso aliquo lumine superiori illum actum percipere, actus
vero nec presentem experiri mur nec praeteriti recordari mur. fatendum
ergo est interuenire simul alios actus naturales quos experiri mur & cognoscere
praesentes a quorum potest recordari mur.

Ad hunc 3^{am} rationem quae potest esse a priori, de rebus potest cui
sufficenter applicatur obiectum in eorum non operatur circa illud, voluntati
a. praesentibus obiectum honestum per cognitionem naturalem fieri simul
per cognitionem naturalem & applicans se ad operandum circa obiectum propo-
situm operatur utroque modo scilicet ut potest naturalis est potest etiam
ad actus supernaturales.

In hoc modo quaedam duo puncta continentur; primum
datur semper cum actu naturali illam alium actum naturalem, si quidem habet
aliquos habitus, cum quibus tenet P. Iacobus Franke 2da 2da contra.
4 de habitu in coram sup. 4. num. 12. alterum vero quod praedicta
sententia addit, scilicet non percipi a nobis actus supernaturales sed solum naturales,
singulae est contra mentem Theologorum & P. P.

De puncto primo dixi sup. 20 de incarnatione sect. 2.
num. 27. ubi illam sententiam reieci, et more iterum dixi, pri-
mum quia fundum illud desumptum ex habitibus est facilitate quam
experiri mur et retorqueri potest ad hominem, qui est. fatentur actum fidei
refusa et actum fidei naturalem non somari circa rem obiecti facile. potest
ergo an quod qui frequenter se exercet in actibus fidei refusa, inten-
tissimi et firmitissimi, habet potest longum et magis facilitatem ali-
quam ad credendum in testimonium Dei maiorem quam haereticus
qui nunquam credit in testimonium Dei sed est motus humana.
si habet actus supernaturales generant illam facilitatem, nam in eorum
sententia actus naturales fidei semper subsunt in motu humano, si vero
non habet illam facilitatem, eodem modo negari poterit facilitas potest
alios actus supernaturales, non est magis experiri mur facilitatem ad aman-
dam Deum in ipsum est subsedo in ipso potest actus amoris Dei, quidem
ad credendum Deo in ipso testimonium est subsedo in ipso, et quidem
cum sit difficultas in lingua, ut aduersari fatentur, in credenda reuer-
sate Dei praeterita in ipsam est subsedo in illa, negari non potest illa
difficultas, quae cum sit, exercitio est rei credendi minuatur, sicut
diffi-

difficultas quam habet alij actus, quicquid e. dixeris de facilitate
in ordinandum pro talis obitu facile atq; habita acquisitione e quocumq;
modo eam experiretur, poteris idem ducere e eodem modo experire
facilitatem quam experimur a alios actus post eorum exercitium,
quo modo e. generetur illa facultas e a quibus actibus, postea ducens.
Sed diffinit. si licet illi duo actus fidei viderentur
circa idem obitu, e potest in fari atq; eo qd voluntas imparet duc
actus, sicut e. licet vrs gratia intentionis in actu viderentur circa
idem obitu, n pnt fari actus intentus si voluntas imparet actum remis-
sum, multo minus poterunt fari duo actus si voluntas imparet vnam
solum.

Ipse argui pnt 3tio: qd si est duo actus duplo magis de-
fatigaretur hoo quam si eliceret vnam, tunc magis defatigatur eli-
cens actum intentionem quam remissionem, hoc a. manifeste regnat
experientia, neq; e. magis defatigamur eliciendo actum fidei quam
absensq; scientificos, rursus si est duo actus magis distraheretur
virtus illiusq; ad voluntatis quando operaretur circa eum, vni meas
virtutum quam circa alia obitu, qd haberet duplo plures actus, atq;
ideo minus potest attendere ad alia obitu, qd tñ e. etiam contra experi-
entiam. Adde n rohem ex parte illiusq; sed ex parte etiam phantasia
deberet duplicari defatigari, nam qd dependentiam e connexionem
illiusq; nri cum phantasia singulis actibus nri illiusq; saltem quando
venerantur circa diversa obitu, correspondet in phantasia alij actus,
cum ergo actus fidei diuina e fidei acquisitione hant per se diversa
obitu, fideia deberet illis correspondere actus phantasia diuina qui
duplo magis defatigarent e grauarent vires phantasiae.

Quarto argui pnt: qd si e necessaria connexio inter illos
duos actus eo qd, ut aduertari dicunt, voluntate imperante assensum
pp. diuinum testimonium virtus nalis nri illiusq; elicit etiam assen-
sum quem pnt circa diuinum testimonium n consistendo in quo sed
in motus humano, ex hoc, inquam, sequitur qd assensu ille nalis
debeat etiam e ex parte illiusq; ita firmus sicut e assensu fidei
diuina, ideo e. per assensum fidei diuina a illiusq; assentitur sy-
mismme e super oia obitu, qd voluntas pnt affectionis imperat ille
e connexionem firmam, cum ergo assensu ille nalis proveniat, ex eo
dem imperio voluntatis quasi per redundantiar, quatenus illiusq;
virtute etiam nalis tenet eo modo quo pnt in idem obitu, quortet qd
tenet atq; firmiter, qd n e vnde e a quo limitetur in modo e. adhe-
rendi firmiter, sed per vtriusq; affectionem debet firmiter eadem
obitu nalis, alioquin per vnum assensum assentiretur incarnari.

formido =

formidat loci & omnibilibet solium, qd quidem dixi h'it & per obsequia
 facientiam ad hanc firmitate obis foale h'it e. firmis adhaerere
 obis modis quam foah, vnde simul credit super oia revelatam Dei
 per actum rignalem, e simul etiam credit super oia testimonium
 humanum Terq veritatem per actum nalem, in quo iam rih
 contradiceret credendo magis revelatam pratoritam quam oia aha,
 e simul credendo per alium actum magis testimonium humanum
 quam revelatam pratoritam cum tunc credit p illud.

Hanc iam ad 2dum quatum requirendum illig. sentia
 quatenus docet solos acty nales percipi a nobis e n rignales, hoc, inquam,
 multa magis suphect, nem hi Theologi concedunt per solos acty rign-
 aials horem mereri, ex quo fit nos h' porcipere unquam illo modo aut
 experiri in nobis eos actus quibz Deo placemz aut meremur aliquid in
 Deo ad salutem. qua doctrina h' videtur satis coherere cum modo lo-
 quendi scriptura e H. 88. qui de i' affectibz, de ea fide, dilectione, ac Peni-
 tentia quam experimur loquuntur dicunt illam Deo placere, Deum plae-
 rare, mereri vitam eternam &c. de voluntate. e. bona quam in corde tuo
 expertus fuerat David edificandi templum Dni loquitur psal. 131, e
 e representat Deo ad obtinenda eig beneficia un ait: memento Dne
 David e ois meruerit dnmis eius, sicut iuravit Dno votum vouit Deo
 Deo vti certe. de illa sehera voluntate loquitur quam recordabatur
 se habuisse, e de. Ma subicit remanentiam fuisse a Deo larga illa
 e magnifica pollicitate: Seravit Dng David veritatem e h' frudrabitq
 cum, de fructu ventris tui ponam super iocum tuam. de illa e. eade
 voluntate quam in repto expertus fuerat David dixit ei Deus, ut fa-
 ctus 3 Reg. cap. 8: q' cogitasti in corde tuo edificare domum noi-
 meo bene fecisti hoc sapax mente tractans, veruntamen tu h' edifica-
 tis mihi domum sed h' ius tuus e c. vnde de voluntate etiam quam
 ia se experiebatur Salomon eodem cap. 8 versu 28. e de orado quam in
 se porcipiebat loquitur ut eius intuitu Deum moueat; Respice ad
 oradon arui tui e ad preces eius, addi hymnum e oradon quam seris
 tuus orat coram te hodie. sicut e David psal. 26 representat Deo
 oradon suam pratoritam curus recordabatur ut ab ea moueatur Reg:
 excudi Dne vocem meam qua chamaui ad te, tibi dixit cor meum, ex-
 gressus te facies mea. ni etiam Eschias representabat Deo
 voluntates suas bonas pratoritas quas in se fuerat expertus e quarum
 memoriam habebat, ut earam intuitu beneficia impetraret. 4 Reg.
 20: obsecro Dne memento me quoniam quomodo ambulaverim coram te
 in veritate e in corde perfecto, e Deo. Ma certum coram te fecerim.
 q' ipse fuerunt quotidii p h'oris offerentes e representantes Deo
 bona

bona desideria quae aliquando habuerunt & quorum recordantur ut
eorum intuitu aliquid obtineant. sic offerimus Deo orationem in fine
illigentes ut Deus eam acceptet ad premium & remanerationem.
dicitur. a. qd. h. loquimur tunc de ordine aut desiderii ipsi quae perreperimus
mus & quorum recordamur, sed de alijs quorum nec recordamur nec ea
inquam perreperimus alieum longe & ab omni felicitate reme. quis e.
felicitatem credit actus Poenitentiae, contributionis, dictionis Deo profectus
vires quos. I. Franciscus per totam vitam expurgavit in se, in utilitas
fuisse ad salutem & meritum solum meruisse per alios actus occultos
hos qui nobis ignorabiliter in nobis sunt & quorum postea si recordamur.

Fide. si ea doctrina vera est, opera bona externa maxima
ex parte si solum si cent memorantur, sed nec oriuntur ex fide, opera
externa frequentes sunt vel certe continuantur. ut applicatio praeterita
quae volumus illud ipse facere & quae videtur virtualiter perreperit
ueritate. v. g. sacerdos ex intentione praeterita quae se applicavit
ad celebrandum etiam postea si dicitur & off. privatim & offert
verum sacrificium, oritur ex intentione praeterita virtualiter perse-
uerante, illa. a. perseverantia virtualis, ut aliquid a se ipsis explicat & vo-
lito praesens confusus quae volumus loqui & operari ad illam finem quem
iam prius intendimus & volumus, per quem actus actum confusus volu-
mus operadem praesentem ad illum effectum quem prius nos intendisse
recordamur. Unde totum hoc praesens quaequid & oritur ex memoria con-
fusa alius intentionis praeteritae, si ergo & habemus memoriam
illam illius voluntatis supernaturalis orta ex fide sed solum alius voluntatis
is naturalis, quae per se. si oritur ex fide divina sed ex fide acquirita & naturalis,
consequens est ut oblatio praesens sacrificij nullo modo oritur ex fide, atque
vero nec denominatur ut memorativa. Idem procedit in eodemymna,
in obsequio pauperibus & in firmis exhibitis, & alijs ipsi operibus quae sal-
tem in continuatione nullo modo oriuntur ex fide, sed ex illa cognitione
& intentione naturali cuius solus per se memoriam habemus, nam illa
alia supernaturalis perire & h. a. si nunquam in nobis praesens.

Denique in materia de actu fidei in particulari id duo
alia inconuenientia. Primum est, quod testimonia supra sectione sua de
hominum, eo quod auctores illi dicunt actum fidei, dicitur habere alius dicitur
nam motuum fidei a motuum fidei fidei naturalis, quae illa tendit ad diuinum
testimonium habendo in ipso, haec vero tendit ad alius testimonium Dei
in motuum humana, unde fit si a nobis si percipiuntur actus fidei diuinae
quos habemus sed solum actus fidei naturalis, nunquam nos percipimus nisi
asserimus qui tendit ad testimonium humanum, quam huiusmodi rationem
viam auctori quod testimonium diuinum habendo in ipso, experientia
fi

in conserimus nunquam de potestate obtinere nam licet etiam ille as-
 seans negatilis se diuinum testimonium fiat, et in notis oculo
 atq; aro iurando ac si in eet. eodem et modo experimur nos illud in habere
 licet experimur in habere alios acty quos in habemus, negadem e. alio.
 rum actuum solum cognosimus ex eo qd in percipiunt in nobis talis
 actus, sicut nec experimur assentum illum signalem qd tale motum
 friles magis quam si reuera in eet. unde creant qui ipse cogaty e lo-
 qui e experty e se in loqui nec mouere linguam aut labia, in conatur
 scinde qd qd experitur in fieri, ita qui per tot annos cogaty e auerari
 qd motuum frila. e semper experty e se solum essentia qd ahu
 motuum nec habere se illum ahu assentum quem desiderabas, nisi
 inuane velis cessabis ab huiusmodi cogate. imo de facty qd hocies
 hanc experientia ducuntur, in imperant tibi nisi assensu similes illis quos
 experty it, e credere prout crediderunt, e prout recordantur se credidisse.
 recordantur a se nunquam credidisse nisi qd motua humana iuxta
 hanc sentiam qd illum solum modum credendi tibi desinepti imperabunt.

Alteram memorantem e. qd si saltem auentum fidei naa-
 lis e humana percipiunt qd solum percipiunt nos firmiter credere. ea fir-
 mitate cog capax e assensy fidei aequitate e humana qua per se.
 resoluitur in motua humana, atq; adeo in e capax cog firmitatis qua
 habere debent quando Deo experimur qd cog testimonium in actum ergo
 experiri in notis fidei firmam sed infirmam, formidolosam quam
 et inuorem qua eam quam in experimur. quomodo ergo aud actor
 dicent Petrus e dicimus etiam nos qd firmitissime credimus mysteria
 tra fidei. potestis quidem dicere qd volumus credere firmitissime.
 experientiam in nos docere nunquam in a nobis obtineri, semper e.
 experimur solum assentum infirmum loco illig firmitissimi quem
 volebim habere. si a. dicas illum etiam assentum fidei naalis
 fieri firmitissimum qd connexionem quam fit cum assensu fidei diuine,
 iam eo ipso deoq; magna ex parte fidei diuina, per quam in actu
 exercito protestamur nos pluris facere. auctoritatem e testimonium
 Dei e firmis ei credere, quam oib; motuis e auctoritati huiam
 uidentio in ipis.

Huenciam respondeamus breuiter ad tria illa funda-
 quib; hi Theologi moty moti it ad ponendos oca acty meritorios de-
 oio occulty in ipis qui eos hnt. Primum argu orat qd ea actib;
 fidei e aliarum virtutum generantur habit; qd in ex actib; ruper-
 nabit; generari in pout. qd daret simul atq; actus naales ex quib;
 illi habit; generantur. Hoc argu iam repa vidim; quomodo pariter ipa
 ipos retortuatur, ad illud vero qd in mea sentia nullam e differntiam
 iugoro

rappers. e. ex lib. de hā habitū acquisitos ē ipsas ordinatas, & inten-
 dit ac memoriā actuum praeceptorum, quae sicut reddunt potestā ma-
 jorē promptam ad idem obī iterum amplectendum vel credendum. hec
 a. facultas n̄ minus habetur per actū rursuales quam per nales, nam
 utrorumq; manent ipse & memoria, ut mox dicam. in sententia vero
 potentē habitū acquisitos qui sunt qualitates supradictae dū versae a
 ipso &c. consequentis procedunt qui admittunt ex actibus obīam sup-
 radictis generati huiusmodi facultatem, prout docet late. Ariaga disp.
 g. de hā sect. j. subsect. 2. in quam sententiam se etiam propensum os-
 tenderat disp. 16. de hā sect. 8.

Ad idem argū, quo probantur n̄ pōe nos recordari
 actuum rursuales nec eos percipere, quando it̄ eo q̄ sit rursuales,
 dixi latē in 2do tractatu de Res, ubi circa hanc rursualitatem
 virtutis hāi examinaverim hanc cognoscibilitatem. Entis rursuales, ē
 dixi extra rursuales ē in rursua differentia, aliqua ē. Et rursuales
 simpliciter ut grā, habitū infusi &c; alia ē rursuales ^{in rursua} rursuales
 cognitio evidens quae Angeli scit aliquem hōem mortuum resurrexisse,
 filiam cognoscit n̄ p̄ unquam habere nisi praesupposito miraculo,
 scilicet q̄ illa hō resurrexerit q̄ viribz nate fieri n̄ p̄, pōnto tñ illo
 miraculo viribz nate sit Angeli cognoscit unem evidentem quae scit illum
 hōem post mortem resurrexisse, quae cognitio evidens n̄ ē a hōi miraculo
 praesupposito, illo a pōnto connaturaliter debetur Angeli conaturz ad illa
 cognoscit, nec ad eam indiget habitu infuso aut congruo pro aliquo
 rursuali ex parte, pōnto q̄ ipi nate debetur. sic ergo diximus hōi
 hōi n̄ pōt experiri suos actū rursuales nisi praesupposito aliquo q̄ ex-
 perit vires nate videtur ipsi actibz quos experitur, illis tñ actibus
 rursualis debetur connaturaliter hōi cognitio reflexa confusa quā
 experitur illos confusa, eo q̄ nate intellectuali debetur cognitio rursua-
 rum operativam quācumq; illa sint, q̄ gravissima inconvenientia
 quae requireretur si hō ipse nesceret quid vellet aut quis cogitaret.
 hinc ergo ē q̄ ad eammodi actū reflexos n̄ ad indiget habitu infuso,
 q̄ n̄ dicit illos actū per eorū obīentialem sed per virtutem aliam
 quae exigit talem ^{hōi} rursualitatem reflexam, n̄ sicut pōnto hōi mine-
 glorie debetur virtus Dei, q̄ hoc n̄ debet nate, sed homini, at vero
 cognitio reflexa proprii actū debetur ipi nate, quae quatenus virtua-
 les, exigit scire. quō venit eiq̄ nōt. n̄ ergo suppo rursualis exi-
 gentiam aut vires nate illa cognitio nisi praesupposito, quatenus rursua-
 litas aliquid excedens vires nate, quae oīa exhibui latē in dicto loco.
 vide etiam quae dixi disp. 20. de Incarnatione sect. 2. mem. 27. & seqq.
 ubi adduxi alias rāōes ad probandum q̄ n̄ debent fieri simul illa duo

actus

actus naturalis & supernaturalis circa idem obiectum formale & materiale, ex quibus
constat etiam ad istam artem.

Hinc inferitur decisio illius questionis vulgaris: utrum
quando generatur assensus fidei Christiane praequiratur necessario aliquid
quod a sensu fidei acquiritur ut conditio vel causa. Et r. ex dictis negati-
ue, nam licet praequiratur assensus creditulatus, ut postea videtur,
in assensu istius modum, hic e. antecedentior ad primum affectionem in
solum potest esse probabilis, assensus a. probabilis in obiectum necessario potest
motus, sed in apparence lingua rati in contrarium que suspendatur
illius ratione determinetur a voluntate, ut infra videtur, imo nec pra-
requiritur assensus fidei humanae quo credamus hoc esse propositum ab
Ecclesia, quod contingere cum quo creditur, & ignorare ad hanc autho-
ritatem Ecclesiae in proponendis rebus fidei, sed solum mouetur aut ho-
ritate prodicatoris quem audit, & a cuius dicto conapit illud mitem-
rum esse incredibile, & reuelatum Dei etiam esse creditibilem sine alio esse
precedente fidei humanae, in quo, si res e. parui momenti, h. e. amplius
immortale.

SECTIO VIII.

In quo formaliter consistat actualis reuelatio Dei?

Diximus obiectum formale, materiale fidei esse reuelationem Dei, h. e. ab erit
ab re. trouerit inquirere quid sit hac actualis reuelatio Dei, quod iam
videtur obiectum reuelatum. Sepono a. ex actibus duplicem esse hanc
reuelationem Dei, alteram mediatam, alteram immediatam. mediata
e. qualis notis nunc aliquomodo reuelat sua mysteria mediante
praedicatione & instructione aliorum hominum, nam licet haec ipsa instru-
tio sit reuelatio nri aequalis reuelatio Dei, ut diximus, dicitur tamen mediata,
quod utitur Deo respectu nri organo valde mediato quo aliquomodo
loquatur nobis nimirum locutione & doctrina aliorum hominum. imme-
diata vero e. qua Deus meo immediate loquitur alicui, ut locutus e.
Prophetis & S. viris. de hac ergo bona reuelatione immediata locutione
Dei debetari si in quo formaliter consistat, & postea ex ipsa facile erit
induare quid sit mensurum de etiam reuelatione mediatam.

Alqui dicunt locutionem & seductionem Dei esse ipsam & in-
ferentiam rationem habentem fidei. ita docet Canus de locis Theologicis lib. 2.
cap. 3. in resolutione q. 1. art. 1. h. v. ubi dicitur. Bagnes in present. d. deci-
sio authoris. conitioe b. hoc tamen couerter reuertitur & merito, si ille

qui

qui credit habet pro motivo ex parte obli revelationem & testificationem
Dei ad credendum, n̄ tñ h̄t pro obli ipsum habitum fieri nec alicui
aut movetur obiective ab ipso habitu, ut constat, n̄ e. experimur ha-
bitum infusum, nec habitus e obli, sed virtus ex parte, pot̄ ad credendum
assensum.

Nec illa sententia h̄t pro se fundtu alicuius pondoris, pro-
bat imprimis ex illo Joannis. 5. qui credit in filium obli, s̄t testimo-
nium Dei in se & h̄t in se ipsam testificationem Dei, sed n̄ h̄t in se nisi
habitum & ipse habitus e testificatio Dei. R. factus habere in se tes-
timonium Dei, hoc e, non testificationem viam vitam & salutem a Deo
promissam, ut explicat P. Salmon in tom. 14. disp. 27. vel aliter
nisi q̄t habere in se testimonium Dei, id e, acceptare & possidere ob-
iective, per illud testimonium Dei, ut explicat Bellarm. tom. 2. hb. 3.
de satisfactioe cap. 9. responsione ad 13 testimonium.

Probat resudo rade: q̄t, sicut n̄ h̄t natale lumen intellectus
circa prima principia, ita n̄ h̄t lumen fidei respectu creaturatum, sed
lumen natale n̄ solum concurrat efficienter sed etiam illuminat veritate
obli ut videri pot̄t & similiter lumen fidei e. c. R. lumen natale intellectus
solum concurrere efficienter ad actum, neq̄ assensum, principis q̄t,
ipsum lumen habitus illud ex parte obli, similiter nec assensum obli
revelatis ^{habitu} fidei habet. Nam ex parte obli, alioquin primus actus
fidei dicitur ab auxilio sine habitu habere dicitur obli fidei. om̄t.
ts alia leuora q̄t q̄t facile pot̄t dissolui.

P. hares tom. 1. in 3. partem disp. 27. sect. 2. s̄d occurrit
2da difficultas, docet in locutione Dei ad extra duos actus interioris, q̄t.
duos in intellectu eductis. primus e directus quo cognoscit mysterium
revelatum p. g. Incarnationem Verbi. 2do quo cognoscit illam primam
actum e locutionem Dei & vocem illius, penetrando naturam illius actus qui
est ut ait u. e vox Dei, quare, qui illum actum cognoscit eo ipso scit eum
e locutionem Dei. hanc doctrinam existimo veram, inq̄t tñ maior
explicitate, quare operarietum erit attingere breviter aliqua circa
locutionem in cor, ut ex ydeducamus a priori naturam & quidditatem locu-
tionis divine.

In primis ergo notandum e de echa locutionis n̄ solum
q̄t per illam qui loquuntur aperiatur auctenti rem dictam, sed e s̄tam
q̄t obli manifestes conceptum internum quem h̄t de illo obli. s̄t.
q̄t multa ut ead natales quia in nobis generant notitiam alicuius obli, est
n̄ deo loquentur nobis proprie sed solum metaphoricis, sicut Coli di-
centur loqui & narrare gloriam Dei. Item angelus concurrans cum
illu alicuius angelus ad visionem rex substantia n̄ loquitur per illam
notitiam

notitiam sui quam in alio generat, e' enim Deus sit vna concurrere obli
 concurrere cum meo intellectu ad cognitionem aliquam, sicut modo conuenit
 ad cognitionem primorum principiorum cum operis, & in sicut per cogni
 tionem primi principij nunc de facto n' loquitur Deus proprie, ita nec in
 illa actu loqueretur, q' nimirum n' ordinatur illa cognitio ad manifes
 tandum obli prout in intellectu loquentis sic ad manifestandum obli se
 candum se. dixi n' ordinatur, q' licet ex cognitione vniq' obli p' omni
 arguitur, colligere illas e' in mente diuina, n' sufficit vt deat Deus
 loqui, alioquin Deus loquitur mihi quacumq' euidenter cognosca, nam
 e' ipso p' omni colligere illa obli e' in mente Dei. requiritur ergo ad
 locutionem q' ordinatur immediate, & per se ad manifestandum alicui
 mentem loquentis, ex quo fit vt n' sit idem loqui alicui, & loqui coram
 aliquo, p' omni e' ego licet loqui coram. Excommunicato vitando, n' in
 loqui cum illo, q' discrimen nascitur ex eo q' verba illa n' ordinantur
 a me ad aperendam meam mentem illi sed alicui.

Notandum 2do aduentionem supra ubi dicitur a locutione,
 aduicio e' perceptio quam auuens percipit obli dictum e' q' illud obli
 sit in mente loquentis. quare in rigore contingere pot' q' aliquis loquat
 & n' aduatur, q' licet conuiter dicatur locutionem e' manifestandam pro
 prii conceptus seu excitationem ipi in mente auuentis, n' debet hoc illi p'
 de excitatione actuali in actu secundo, sed de e' p' proxima ad excitatione
 dum n' ordinatur imperatur, q' licet p' tunc ad quadronem de
 noue an illa sit dicenda locutio, debent in obseruare eorum modum
 loquendi, nam quando sacerdos absoluit loquentem, vobis loquitur com
 illo, & in frequenter locutus n' auert e' frequentij n' illigat quid dicat
 sacerdos, n' e' idem loqui & auerri ab eo cum quo loquimur.

Ex his diximus in tractatu de Angelis in ista sententiam
 quam amplexi sumus q' loquantur. Angeli vniuersim gratiam ad nutum
 vniq' Deus concurrat cum intellectu alterius & ad cognoscendum illud q' alter
 vult manifestare, diximus, inquam, locutionem sp'ialiter considerare in
 illa actu voluntatis quo Angelus loquens ordinat obli ad alium Angelum,
 a uentionem vero e' perceptionem alterius Angeli, quare pot' talis
 miraculose, vel fortuito etiam naturaliter, in loquente Michaelis cum Gabri
 ele, Gabriel n' auerret. itaq' locutio Michaelis e' actu voluntatis qui
 exprimitur per has voces: fac hoc. vel ego ero veniam ad te, nam licet
 conuiter dicatur hoc e' actu intellectus p' intimantis sive iudicantis & lo
 quentis de actu voluntatis, probabili n' diximus q' actu voluntatis,
 alioquin n' pot' vniq' Angelus alterum decipere & mentiri, q' n' uentio e' t'
 uentionem quo Angelus loquens cognoscat actum proprium volentis, sicut
 qu' n' pot' deducere contra id q' in se exprimitur, ita n' pot' dicere alteri
 q' n'

si non habet in mente vel in voluntate, sed a. fallere e falso promittege,
 et nos ipsi experimur quando interiorius volumus eum Deo vel Angelis
 loqui, prout e. interiorius etiam dicere: ego faciam, ego orabo, ieiunabo,
 &c. si non habere propositum implendi, praeterquam si aliquis concupere
 de per ignorantiam. Rex in pcc. decipi frequentes potest huiusmodi locutionem
 tenere. Et illa locutio non e videtur affirmans voluntarium presentem, sed
 potest e volitio ordinans illud obitu de aduentionem, qui actus licet non sit amor vel
 datum obitu, e tamen quasi amor quo volumus illud obitu manifestari auctenti ut
 cognatum a nobis. de hoc in laudis vray in tractatu de Angelis.

Hinc iam ad nostrum propositum dicendum e ex illis duobus
 actibus, quos ponebat Suarez ubi supra, quando loquitur Deus quo-
 rum alter sit cognitio obitu, e alter cognitio reflexa prioris, primum
 quidem e complete locutionem Dei, quia licet per illum scilicet hoc non cognos-
 cat obitu de re mente diuina, ille tamen actus existit sufficienter mente adu-
 entis ad eundem actum quo cognoscitur illud obitu e in mente Dei, locutio
 a. ut supra dicitur, non e plene scilicet actus vel cognosco rem vs in mente
 loquentis, sed qua existit in me talem cognitionem, ut constat in lo-
 cutione humana exteriori. aduente in illam primam actum licet sit
 locutio e tamen simul saltem partialiter aduentionem, cum e. aduente,
 ut supra dicitur, sit perceptio qua aduente scilicet cognoscit obitu diebus
 e per obitu sit in mente loquentis, hinc e illam priorem actum e parti-
 aliter aduentionem, quia per illum scilicet cognoscitur obitu dictum
 ite, aduente integra completur ex illo primo actu e ex secundo quo
 cognosco obitu illud fuisse in mente. Illi loquentis, locutio vero suffi-
 cienter saluatur in priori cognitione.

Quidam: quomodo per secundum actum potest aliquis cog-
 noscere obitu illud fuisse in mente Dei? Respondeo: videtur inquit ue ipson
 Deum? Respondeo: prout primam cognitionem e talis natura ut postulet non
 prout a Deo nisi ex fine manifestandi suam mentem e ordinandi
 illud obitu ad aliorum, quare si quis cognoscit naturam e substantiam illius
 actus cognoscat etiam productum e a Deo ex tali intentione e fine
 manifestandi suam mentem, sicut qui cognoscit vocem externam
 cognoscit etiam proferri ex fine manifestandi propriam mentem, quia
 voces humanae date sunt a natura ad hunc finem.

Ex dictis de locutione inferatur tamquam dicendum sit
 de ipso verbo, cum e. de locutio inferat verbum, postquam diximus
 quia sit scilicet ipsa locutio, facile erit imaginari in quo consistat for-
 maliter verbum. etenim loquendo de locutione in qua infertur sed gra-
 uis adu ab aliquo loquitur, prout in presenti agimus, verbum e. id est
 a loquente producat ad representandum utramque saluata obitu dictum

Ego obli-rit in in mente loquens, utrumq. e. representat instrumenta-
 taliter vox humana. ex quo fit verbum in locutione Angelica n. e.
 cognitionem Angeli loquentis vel audientis, sed illux actum voluntatis
 ad illum actum quo loquens ordinat obli ad aliam, ille e. e. vox Ange-
 lica qua clamat Angeli, e. quam nos etiam exprimimus quando ad Deum
 vel Angelum clamamus aliquid postulantes vel narrantes, nam illa pos-
 tulo vel narratio n. e. assensu vel iudicium, ut supra vidimus, cum pot
 coniungi cum voluntate divergenti, sed e. ordinatio voluntatis dirigens
 obli ad alterum. *Sp. a.* ille actus sit verbum quo alteri loquimur
 facile pot. q. h. e. obli sicut vox externa in ordine ad manifestandum
 obli nec aliud poterit assignari q. sit verbum, n. quidem cognitio Angeli
 audientis, tum q. ille magis e. auditio e. perceptio verbi quam verbum,
 tum etiam q. etiam Angeli n. ad id ut dicitur producat locutio, ut in-
 videtur, e. per consequens verbum, q. oris locutio e. productio aliusq. verbi.
 Deinde verbum n. fit e. cognitio ipsi loquentis, q. fit contingere q. ipse
 loquitur contra id q. cognovit, ut dictum e, e. fit producit verbum licet
 falsum illi obli, restat ergo ut ille actus voluntatis sit verbum e. vox
 vana Angeli ad alium.

Deniq. ex dictis constat quid sit formaliter verbum Dei lo-
 quens, nam si sermo sit de locutione Dei ad intra, Verbum e. de Deo pro-
 ducit dator aeternus ad representanda seipso obli qua ipse dicit h. in
 mente, q. Verbum n. e. alia quam ipse filius genitus, de quo loquitur in ma-
 de Trinitate. si vero sermo sit de locutione Dei ad extra qua loquitur
 immundate in gelis vel homibz, haec locutio fit dupliciter fieri. primo ita
 ut Deus formet aliquam vocem sine sensibilibz n. e. intellectibus in audi-
 ente q. quidem vox n. sit cognitio sed obli cognitionis e. in qua cognos-
 catur obli dicitur ut in mente divina, e. tunc haec vox p. aring illa sit
 erit verbum sicut vox verus homi ad alium. *quasi a.* n. n. illi vox
 n. p. m. q. f. e. explicare, n. t. n. apparet repugnancia in possibilitate talis
 qualitas quae per modum obli representet instrumentaltiter rem dicitur
 a Deo. *2do* fit Deus loqui producendo immundate in mente audientis
 cognitionem directam illi ipsi obli dicti ex intentione manifestandi
 suam mentem, e. tunc illa prima cognitio directa promota in audiente
 erit propria verbum Dei, q. illa formaliter representat obli e. instrumetaliter
 representat q. illa obli sit in mente Dei loquentis, ut supra explicui.

Deniq. inferitur idem cum proportione dicendum e. de
 locutione qua Deus hic e. nunc proponit nobis mysteria fidei credenda,
 haec e. locutio D. e. ipsa mysteria propositione nobis facta a Praelatis, e.
 Magistris cum talibz circumstantiis etc, haec e. proportio talis nobis ap-
 pareret ut in ipsa tanquam in Dei voci p. m. cognoscere a Deum per ha-
 medium

medum velle nobis suam mentem conuincere, in quo consistit ratio locutionis.

SECTIO IX

Utrum Fides possit esse re obiecto,
aliunde clare cognita?

Utrum possit esse cum opinione.

Ex dictis constat actum fidei circa obiectum reuelatum esse obscurum, quoniam nunc an claritas circa obiectum reuelatum, adeo sit contra rationem fidei ut repugnet actui fidei circa obiectum aliunde clare cognitum; ubi etiam obicitur videlicet an repugnans assensui fidei cum assensui probabili seu opinione circa idem obiectum.

Suppono primo hanc esse questionem de habitibus comparatis ad inuicem, certum est habitum fidei hanc repugnare cum habitu scientifico, imo nec cum habitu erroris, tum quia habitus repugnans est in se hanc opponitur habitibus naturalibus, tum etiam quia habitus solum se hanc ut principium suorum actuum, principia autem actuum contrariam se habent esse contraria, nam uel illece et eadem uoluntas eorumque actuum contrariorum scilicet assensui et dissentius, amoris et odij. ex quo etiam fit hanc repugnare habitui fidei cum assensui scientifico, nec contra habitum scientifico cum assensui fidei, sicut hanc repugnat actui amoris cum principio actus odij. tota ergo difficultas est de ipsius actibus inter se, si an possint esse simul, nam certum etiam est potest esse successus, sicut alij actus contrarij successus in eadem potest.

Suppono deo assensum Theologicum hanc repugnare cum assensui fidei circa idem obiectum, quia hec est assensui Theologico de iudicatur per evidentem consequentiam ex suis principijs, hoc in obscuritate se a parte que perdet a principio fidei, et ideo hanc simpliciter clarus nec quidem scientificus. Stricte loquendo se obscurus est actus. Difficultas ergo presentis est solum de assensui clare et scientifico an repugnet cum assensui fidei circa idem obiectum reuelatum.

Prima sententia affirmat, deo repugnare, quam uidetur tenere Thomas in presentibus, supradictis, Victorius, et Thomae conuictor. Scotus et Richardus, quos refert Valentia in punctis dist. 9. q. 1. art. 4. §. 2. in principio, qui loquuntur de actu fidei et cognitione scientifica, non tamen dicunt de actu fidei et opinione.

Sda

Et sententia negat repugnare. hanc tenet Alexander Aven-
 nis, Albertus, Albertus doctoris, Bonavent. Durandus, Gabriel quae re-
 fert e sequitur idem Valentia ubi supra e plures recentiores qui in raris
 firmantur, nam aliqui hanc sententiam in vitiis doant de, si cognitione
 evidenti, alij vero dicunt cognitionem evidentem abstrahit a hanc re-
 pugnantiam, eam assensu fidei, intuitivam vero, deo repugnare.

Dico primo. Non repugnat assensu fidei cum de cogniti-
 ore evidenti evidentem obli. huic conditio fortasse in repugnat Thom.
 nam q. 2. art. j. in corp. videtur docere, solum repugnare fidem cum
 scia objecta qualis habetur in patria, hanc cum scia naturalis qualis sunt in
 intellectu simul cum fide, e ad idem dicit omni cognitionem natura-
 lem habere, obscuritatem e tenebras sufficiens ad obscuritatem
 fidei salvandam. Ph. ergo. conchio primo ex scriptura in qua propo-
 nuntur fidei credenda ab alijs aliqua qua a multis evidenter sciuntur
 qualis e Dei existens e clara eas attributa. ad hebr. iii. oportet acci-
 dere ad Deum credens qd e. item ibidem dicitur fidei credens mundi
 creatam, fidei illegitima aptata ee sacula verbo Dei etc. e denique in symbolo
 fatemur ois docti e indocti qd credimus Deum ee omnipotentem omnium ex-
 sti. H. R. de alijs dicitur habere fidem illorum obliorum, quorum loca
 dicitur vnde supra Valentiam ubi supra.

Ph. 2do: quod ad contritionem debet precedere cognitio, fidei
 de bonitate Dei, malitia peccati etc, qua via a viro docto potest
 evidenter sciri. Ph. habere simul utrumque assensum in intellectu, alio-
 quin posterioris conditionis est doctus quam indoctus, nam circa
 haec ubi rusticus exercet actus fidei, naturali, e meritum, doctus
 vero solum habet actus naturales e sine merito.

Quod ad contritionem primo hominem doctum licet in evidenti
 articulo sentiam, habere in hanc animi preparationem ut si aliquid
 habet evidentiorem credens illum amicum qd Dei a ubi orationem.
 Sed contra, qd hoc non e credere, sed habere propositum conditionatum
 credendi, ad iudiciam a. e contritionem praerequisitur vera
 fides. Ph. sent alij pbe alicui ab homine docto assensum fidei in absentia
 assensu scientis fidei, a quo potest abstinere homo docto ut fides potest habere
 locum. Sed contra, qd si actus fidei repugnat cum evidenti aeterna,
 pariter videtur repugnare cum memoria evidenti, nam si vis quidem
 actu video Petrum in portu credere me videre Petrum qd dicitur alteris,
 et postea dicimus, hic nec potest potum credere me videri Petrum qd
 dicitur alteris, statim e. excitatur in memoria ipse evidenter
 representans me videre Petrum e representat in voce docto excitatur
 fides evidenti obli sciti impediens ^{fidem} e mingulam nisi in raro
 aliquo

aliquo casu potest habere fidem illorum obiectarum.

Terzio patet: quia non apparet unde repugnant inter se. Illi duo assensus dicuntur repugnare eo quod assensus evidens affert secum claritatem, fides vero obscuritatem, claritas a. & obscuritas repugnant. Sed contra, quia claritas fidei non comparatur ad luminis claritatem privando ad fidem, sed sicut affectum ad imperfectum, sicut modica lux ad magnam, nam lites fides dicitur. Obscura respectu claritatis, vero non est lux, ut insinuavit ipse Petrus loquens de testimonio prophético cui bene, inquit, factis attendentes, inquam luce sua lucet in caliginoso loco, quare neut lux modica non repugnat cum luce magna, sicut nec fides cum claritate.

Quia evidentia et incipientia repugnat, fides a. & incipientis repugnat cum cognitione evidenti. Repugnantiam et incipientiam in ordine ad eam obiecti et motum finale repugnant, non in ordine ad eam obiecti, sed per unum modum cognoscitur evidenter et per alterum incipienter.

Dico 260. aliqua est cognitio evidens quibus videtur repugnare assensus fidei. Ita sentit S. Vaz. 3. parte disp. 53. num. 5. & sup. 62. num. 23. S. Suarez in presenti disp. 3. sect. 9. num. 10. S. Koningh in presenti disp. 11. num. 1. et alij recentiores. hanc contentionem probat mihi sola experientia quam negare non possum, tum est actu videtur solum quantum ad michi aliquis dicit diem esse quantum ad conseruandum assensus fidei testimonium dicentis, non possum, sed illam iudicio diem esse quod videtur.

Ratio a priori huius repugnantia licet multas afferat, nulla videtur convincere. S. Koningh ubi supra hanc rationem affert: si scilicet nullum agens potest producere fidem in seipso, sed iam ante, et actu istam aliqua fide sua specialiter vel simpliciter continet omnem affectionem illius fidei quam illud agens potest naturaliter producere, id est aliquid ut duo non potest agere, in eadem ut quatuor. cum ergo illud non formatiorem visionem dei videtur continet iam eminenter omnem affectionem esseque fidei in gradu excellentiori, non potest illud producere, rursum in se alteram fidem. hanc in vero difficultas est, et obiam visio clara dei continet eminenter omnem affectionem quam fides cognoscit abstractus dei est in Beatus videns clarum, deum non potest simul cognoscere. deum in creaturis cognitio evidenti abstractus, sicut alio dubio cognoscunt deum angeli. item cognitio intuitiva intellectus qua videtur albedo videtur dependenter a sensibus, et affectore clarior cognitione illa, quae fit dependenter a sensibus, et in illis qui habebat cognitionem intellectivam perfectissimam de albedine, per se iam infusam, habebat etiam cogniti-

cognitionem aliam intellectalem eundem albedinis generatam per sensu
 cupit e imperfecta & h. e. in vtrum verum h. p. e. intellectum acquirere.
 secundam cognitionem quando h. aliam que contineat eminenter affecti-
 onem ead. ad exemplum vero de calido ^{duo} repugnantiam ibi proveni-
 re ex eo qd h. p. e. et duo gradus similes in ead. m. p. e. cum a. iam sit
 vng. gradus d. e. caloris h. sit p. p. e. alius e. d. e. d. e. qui n. t. u. m. a. h. p. e.
 p. d. u. c. e. r. e. c. a. l. i. d. u. m. p. e. s. u. p. p. o. n. o. e. e. h. e. t. e. r. o. g. e. n. e. o. s. q. u. i. a. l. i. t. e. r. r. e. s. p. o. n. d. e. b. u. n. t.
 i. n. v. a. t. a. s. u. a. p. r. i. n. c. i. p. i. a. P. h. i. l. o. s. o. p. h. i. a. n. e. m. o. t. n. n. e. g. a. b. i. t. p. o. e. a. l. i. q. u. a. m. c. o. g. n. i. t. i. o. n. e. m.
 m. i. n. u. s. p. f. e. c. t. a. m. e. s. i. m. u. l. e. u. m. a. l. i. a. p. f. e. c. t. a. q. u. e. c. o. n. t. i. n. e. a. t. e. m. i. n. e. n. t. e. r.
 p. f. e. c. t. u. r. a. m. i. l. l. u. s.

Quia aliter potest hanc et nam intellectus a hanc habere exaltationem
 ad ^{verum} et sicut voluntas sit desiderare solum bonum abrens e.
 solum sit eligere media in ordine ad provisionem boni qd aliquid rade
 ut abrens h. vero ad bonum plena possessionem prout potest esse qd illud
 medium hic e maxie est inerte e imperitiam cum nullum bonum afferat
 de novo qd iam h. plene habetur. hic etiam intellectus cum veritas e abrens
 inquirat illam qd iam vero habetur e clare videtur quiescit in ea, quae
 h. plene e affectu vigetatur h. sit uti aliquo medio ad illam acquirendam,
 qd illud medium hic e mente imaginatio e ad conclusionem veritatis.

Hinc infero primo h. oem cognitionem evidentem ex-
 tentionem assensum fidei qd licet cognitio evidens abstractiva de existia
 Dei clarior sit quam assensus fidei, tamen veritas illa adhuc h. plene
 p. h. e. t. u. r. e. u. m. h. e. a. m. v. i. d. e. a. t. u. r. e. a. s. s. e. n. s. u. f. i. d. e. c. e. r. t. i. o. r. e. e. s. e. c. u. r. i. o. r. q. u. i. p. p. e.
 q. u. i. v. i. d. e. t. u. r. m. e. d. i. o. m. a. g. i. s. i. n. f. a. l. l. i. b. i. l. i. t. e. r. u. l. a. t. a. a. u. t. h. o. r. i. t. a. t. e. d. i. v. i. n. a. q. u. a. m.
 i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. e. t. i. a. m. i. n. s. t. r. u. c. t. u. s. m. e. d. i. o. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. i. v. o. a. d. c. o. g. n. o. s. c. e. n. d. a. m. a. b. s. t. r. a. c. t. i. v. e.
 e. x. i. s. t. e. n. t. i. a. m. d. e. i. v. t. i. l. i. s. e. r. v. i. t. u. r. m. e. d. i. o. f. i. d. e. i. a. d. e. a. n. d. e. m. v. e. r. i. t. a. t. e. m. m. a. g. i. s.
 c. o. g. n. o. s. c. e. n. d. a. m. q. d. p. o. r. h. o. c. m. e. d. i. u. m. s. e. c. u. r. i. u. s. e. c. e. r. t. i. u. s. c. o. n. c. e. p. t. u. r. i. l. l. a. m. v. e. r. i. t. a. t. e. m.
 q. u. a. m. p. e. r. s. o. l. u. m. m. e. d. i. u. m. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. i. v. u. m. q. u. a. r. e. h. a. c. v. e. r. i. t. a. t. e. a. l. i. q. u. a.
 r. a. t. i. o. n. e. m. a. n. e. t. a. d. h. u. c. a. b. r. e. n. s. e. e. x. p. e. c. t. i. b. i. l. i. s. a. b. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. a. d. h. u. c. p. o. t. m. e. d. i. u. m.
 i. n. v. e. n. t. i. f. i. c. a. t. u. r. a. t. v. e. r. o. p. o. s. t. v. i. s. i. o. n. e. m. b. e. a. t. a. m. n. i. h. i. l. p. r. o. v. i. s. q. u. i. p. r. o. b. a. r. e. t. f. i. d. e. s.
 q. d. v. i. s. i. o. n. e. s. o. l. u. m. e. d. c. l. a. r. i. o. r. i. e. d. e. t. i. a. m. c. e. r. t. i. o. r. q. u. a. m. f. i. d. e. s. v. e. l. s. a. l. t. e. m. a. q. u. i.
 e. t. t. a. r. e. p. e. r. c. o. n. s. e. q. u. e. n. s. f. i. d. e. s. h. r. e. d. e. n. t. i. l. l. e. c. t. u. m. b. e. a. t. u. m. m. a. g. i. s. c. e. r. t. i. u. m.
 q. u. i. s. o. l. a. v. i. s. i. o. n. e. p. e. r. q. u. a. m. p. l. e. n. e. p. o. s. s. e. d. e. t. u. r. f. i. n. i. s. i. l. l. i. m. o. i. n. t. e. n. t. u. r.
 a. b. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. i. n. c. l. a. r. a. v. i. s. i. o. n. e. b. e. a. t. i.

Infero 2do. h. oem cognitionem intuitivam excludere
 a sensum fidei divina, nam cognitio intuitiva orta ex visione obli-
 cop. p. e. r. e. c. o. m. p. o. s. i. t. u. r. s. e. c. u. m. f. i. d. e. m. e. i. u. s. e. m. o. b. i. i. q. d. i. l. l. a. c. o. g. n. i. t. i. o. h. e. a. t.
 h. a. c. e. v. i. d. e. n. t. i. a. m. p. h. y. s. i. c. a. m. i. n. t. u. i. t. u. r. f. o. r. s. a. n. e. t. n. t. e. d. e. c. e. p. t. i. o. n. i. s. t. u. m.
 q. d. s. e. n. s. u. s. s. a. p. e. i. t. o. c. c. a. s. i. o. n. e. d. e. c. e. p. t. i. v. e. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. m. q. d. t. a. l. e. m. v. e. l. t. a. l. e. m.
 m. o. d. u. m. q. u. o. i. m. m. u. t. a. n. t. u. r. a. p. o. s. s. e. t. u. m. q. d. e. t. i. a. m. q. d. s. a. l. t. e. m. d. e. p. o. t. a.
 Dei

Dei absoluta potest dari talis sententia infirmitate obli, quare adhuc
existente tali cognitione intuitiva potest illectus videri moveri a
medio fidei ut securus e certis quiescat in cognitione illius veritatis
at vero si cognitio intuitiva talis sit ut se existuat periculum
e formidinem, h. apparet ad quod moueretur videri illectus a motu
fidei.

Dicit: Ita Christi Domini cognoscatur intuitiva per seiam
beatam e per infusa ora entia creata, e th habuit xian arguenta
terminatam ad plura ex ipse obli, que opposabat sapia, per discursum
inferendo vnum ex alio, quae scia h. debet certiorum aut securi-
orem assertionem eiusdem veritatis e h. est fides h. docet securiorem
cognitionem eiusdem veritatis potest h. dari in eodem illectu eam
ratione intuitiva etiam phelicitissima.

Pr. sciam arguentem Christi Domini hoc considerari vel
quatenus terminatur ad prima principia in seipsum evidenter e
sine discursu, vel quatenus terminatur ad conclusiones, videtur per
discursum. si primo modo consideretur illa scia h. repugnat cum
sua infusa eiusdem virtutis, quae obli, e immediata potestis finis
intenti, cum obli, sit plena cognitio illius veritatis in seipso, si h.
repugnat, nam h. licet repugnet illectum uti aliquo medio ad cog-
noscendam aliquam veritatem quam iam plene e classe cognoscit in
seipso, eo qd cognitio incurrit e arguentia, sit in defectum e ab-
sentiam cognitionis rei in seipso, sicut voluntas h. eligit media
nisi in absentia finis, h. th repugnat illectum tunc dicitur
curru per duas cogniciones immediate e claras in eandem verita-
tem, quae neutrali praerequiris defectum alterius, sed utraque tenent
immediate ad providendum obli, sicut potest ee in voluntate duplex
gaudium de eodem obli, h. th gaudium simul e desiderium huius
intento eiusdem obli, si vero scia Christi acquisita consideretur
2do modo quatenus terminatur ad conclusiones, fateor, diffuile mihi
ee, quomodo h. repugnet naturaliter cum visione clara eorundem
obli, e experientia e. docet sicut h. possum moveri a testimonio
extremis sed credendum obli, qd actu videm, sic nec a discursu,
v. q. quando video lumen in cubiculo h. qd discursu aliquo ad
videndum qd sit lux, scilicet quando sol ortus producit lucem,
sed iam ortus e sol e produxit lucem in meo cubiculo e ut datur
lux, ipsi poterit hoc argo moveri ad assentiendum qd sit lux quando
ipsi oculis actu videt lucem: possum quidem ego videre illa argo
conueni qd sit lux, at vero videre e credere dari lucem qd
illud argo h. possum. rto. a. videtur ee ea, quae subicit huiusmodi
argu

arguta et media quibus ille est utitur ad inquirendam veritatem quam plene non possidet, quam recte veritatis quam plene et affecto possidet per claram visionem, non videtur hoc uti aliquo modo ad eam inquirendam.

In objectionem ergo dicendum videtur vel sicut dicitur per seiam acquisitam videlicet solum de principis et de illis et consequentia unus ex aliis quam quidem illud est in cognoscere per aliud medium, seu ex terminis in seipsa, vel si volueris visio carca etiam de veritate ipsius consequentis, per eandem sententiam dicitur habuisse seiam acquisitam de his obis obis, debemus concedere id factum fuisse naturaliter, eadem e. loca que probaverunt sicut habuisse huiusmodi seiam, probaverunt etiam quod Deus naturaliter conquirebat dispensando in repugnantia quam huiusmodi assensus habebat, sicut etiam voluit convinci in Christo alios actus naturaliter incongruibile, ut eandem beatificum cum maxima tristitia, nec e. apparet clare. Sed tota haec repugnantia talis est ut de potestate Dei aboluta non potuerit convinci aliter mediata et visio clara eiusdem obis, de hoc in dicitur 2j. de incarnatione num. 32. et seq.

Infero 3to assensum fidei divinae non impedire assensum scientificum eiusdem obis, nec ullum assensum scientificum per unum medium demonstrativum impedire alium assensum per aliud medium demonstrativum, sed cum per huiusmodi assensum nonum habet ille est plenam et claram cognitionem veritatis in seipsa, ad hoc post singulos consideratur illa veritas aliqua recte ab eis, et si magis et magis per alia media inquire, quomodo vero assensum demonstrativum comparatur seiam assensum opinionis potest evincimus, quare respondeamus ad argumenta sua contra unitatem fieri potest.

Primo ergo ad probandum fidem actualem non potest dicitur simul cum assensu evidenti omnium obis afferuntur aliqua scripturae et scriptum loca, quale est illud Pauli ad hebr. 11. fides est arguta non apparentiam, et alia similia quibus dicitur fides esse de obis non visto. Patrum loca congerit multa Valentia ubi regre, hi e. partim super praedicta verba Pauli partim in illa verba Christi de Thomae quod vidisti me, Thoma credidisti, sepe de aetate fidei et ea ubi dicitur quod creditur.

Quo in primis concedendo fidem esse de obis non visto, quod licet non repugnet fides cum seia abstractiva, repugnat tamen cum visione intuitiva a sefecta, ut diximus. Unde, fides dicitur esse verum quae non sciuntur, quod mysteria non fidei coarctat et regulariter non sciuntur, licet unus vel alter doctus habeat aliqua evidentia de hoc vel illo articulo, propterea fides de obis non visto formaliter

per ipsam fidem, & in hoc sensu Patres saepe dicunt n̄ debere quæri experi-
entiam rerum quas credimus, ne exidamus a fide, loquuntur e. de experi-
entia ad credendum cui inimitatur assensu, quam experientiam aliqui
curiosus deiderabant, hac e. iam n̄ est fides, et colligunt ex illis verbas
Cris: qd̄ videri me Thoma credidisti; ubi sermo e. de assensu fundato
in, et experientia, sensuum, credere ergo qd̄ videmus n̄ e. fides, credere
tū quando sensus pot̄ bene e. fides, et habet tunc concomitantem fides
n̄ reprehendunt, sed illam cui inimitatur assensu e. sine qua hō n̄ credit
iuxta quem sensum intelliguntur scilicet Gregorius hom. 26 in Evangelia
et in 4. Oratō. cap. 5. et in 3. Chrysost. in Joannem locum sancti hom.
21. Anselmus ibi. Augustinus tract. 40. et 79. in Joannem, et in Caelvini-
do cap. 8. et alij qd̄ qui eodem modo loquuntur. Deniq̄ verba illa
Pauli fides e. argtu n̄ apparentium n̄ combinat de fidei quæsi
exclusionem, ut sensu sit fides e. argtu rerum solum n̄ apparentium, sed
pot̄ hnt etiam quam ampliativum, hoc e. fides e. argtu rerum etiam
n̄ apparentium, sicut in verbis præcedentibus videtur fides e. speran-
dum in rebus, ubi n̄ e. argtu qd̄ fides n̄ e. extendat nisi ad ista
qua sperantur, hoc e. e. falsum. Sic ergo in verbis sequentibus argtu
n̄ e. qd̄ fides probet solum res n̄ apparentes, ut optima e. veritas Cornelij
in eum locum et e. constat ex contextu, qd̄ Paulus solum vult probare
necessitatem fidei ad credendum quæ non videntur sed sperantur,
hoc tñ n̄ excludit fidei utilitatem ad alia etiam credenda.

2do obijciunt: qd̄ fides e. meritoria et laudabilis, credere a
qd̄ videtur n̄ h̄ meritum, vult illud Cris: Beati qd̄ n̄ viderunt e. credi-
derunt, et vult illud Gregorius dicta hom. 26: nec fides h̄ meritum cui
humana rās probet experimentum qd̄ fides n̄ e. de rebus scitis. Quæ fides
etiam respectu obijci aliter sciti e. liberam e. obiectam, ac proinde
meritoriam, qd̄ licet obijci ipsam evidenter condet, n̄ tñ revelat inima
qd̄ quam creditur. fidei tñ e. minoris meriti fides in Joanne caso qd̄
inimam difficultatem, qd̄ etiam fortasse voluit Gregorius. Crisost.
loquitur, ut vix, de assensu n̄ concomitante, sed dependente a visione,
qui late appellatur credere, et hinc assensu quatenus terminatur præcise
ad credendum, qd̄ videtur n̄ meritum si n̄ est nec meritorius.

Tertio obijciunt: qd̄ minus humoram coram magis hu-
minoso n̄ illuminat v. g. Stella coram sole. Et nec fides coram eviden-
tia. Quæ stellam vix vere illuminare participat etiam coram sole,
quod aliquem gradum, ut suppono ex Philo, n̄ tñ apparet nobis eo qd̄
solum gradum proximum soli h̄ a sole aequaliter fere lucet, et ideo
n̄ pot̄ vix discernere Stellam a reliquo cælo.

Quarto obijciunt: qd̄ spes n̄ pot̄ e. cum ratione, nam

quod quis & videt, quid sperat, & nec fides. Re ingrimis concedendo . 39.
 totam de visione, pfecta cum qua p̄t ee fides, ut dixi. deinde concedit
 etiam antecedenti, negatur consequi, quia spes essentialiter respicit bonum
 ensens, ut absens, nam origit se contra difficultates quae occurrunt
 in consecutione illi boni, fides vero essentialiter eodem respicit moti-
 vum obscurum, p̄t a. ee reuelatio obscura de obto aliter clare scito.
 imo a ex ipsa spe p̄t magis confirmari vna sententia, nam sicut spes
 si datur cum visione, obto praesentis, p̄t bene tñ p̄t dari cum cognitione
 etiam evidenti boni futuri, qualem cognitionem fortasse habet hies
 in Purgatorio, sic fides licet dari si datur cum visione, p̄fecta, poterit
 tñ ee cum cognitione abstractiva evidenti. sed reuera arguta a spe
 ad fidem si ee bonum, quia multum diversa e vtriusq̄ natura.

Restat brevis dubium: utrum compatitur secum opi-
 nionem seu assensum probabilem eundem obto. Negant forte Katho-
 res prima sententia, quia fides affert certum certitudinem, opinio incertitu-
 dinem, ex formam, certitudo a. e incertitudo si p̄t conungi
 respectu eundem obto. p̄t videtur expressum ee apud Aristem in post.
 cap. 26.

Dico tñ obto probabilis ee si repugnare hoc duos as-
 sensus circa eundem obto male. hanc tenet Valentia ubi supra, qui
 affert pro se Bonaventuram e Parandum, eam sequuntur plures re-
 antistes. Itq; quia frequenter confirmamus aliquas conditiones p̄hibitis
 argutis quorum aliqua ee demonstrativa, aliqua vero solum probabi-
 lia, p̄t tñ ee obto illa arguta concludi assensum, & habemus simul assen-
 sum scientificum concludens per medium evidens, e assensum probabilem
 per medium probabile, eus ergo simuliter si p̄t ee stare simul assen-
 sus fieri certus e assensu ex ratione probabili. sic probatur aliquas
 conditiones Theologicas prima ex longiora, deinde probabiliter ex
 ratione aliqua vel congruentia.

Ratio a. desumitur ex sequenti, quia adhuc stante fidei
 assensu illius acquirit plene e pfecte, illam veritatem per ultimam
 eius possessionem, quare adhuc p̄t considerari ut obto e ut exp̄ti-
 bilis per alia via media quae quolibet modo p̄t ad eam conducere.

Nec obstat arguta contraria sententia. Quae e. assensum pro-
 babilem a certum suam substantiam manere p̄t cum assensu fidei,
 si vero manere actualem e formalem formationem, assensu namq; om-
 nibus secundum suam substantiam si ee formae formalis, sed iudicialis, si-
 licet falsus assensu ex quo nasci p̄t formae si si magis videtur per
 certitudinem per certitudinem alteri assensu scientifici vel fidei
 divina, manet ergo assensu probabilis e incertus quantum e de se,

qd vel procedit per medium in hinc connexionem infallibilem cum
 veritate, vel taliter apparet ut illud si assentiatur oio firmiter
 obto per illud medium, qd si apparet clara veritas concludit per illud
 medium, ex qua infirmitate assensu nascetur formido nisi addeat
 alius assensus firmiter circa idem obto, qd a. debet unus assensus
 firmus & alter infirmus circa idem obto per diversa media si videtur
 repugnare. Maior difficultas est: an possit idem assensus numero
 esse certus & probabilis, fidei & opinionis respectu eiusdem obto. de
 qua scilicet sequenti.

SECTIO X

An idem assensus fidei possit tendere circa obiectum
 reuelatum per aliud medium scientificum vel probabile?

Diximus hoc coniungi assensum fidei cum cognitione evidenti sal-
 tem abstractivae eiusdem obto. querimus nuncian proposito utrum
 motuo de essentivum scilicet reuelate divina & modo demon-
 strativo possit illud vnicuique se habere assensum per utrumque motuum, &
 etiam de motuo probabilis eodem modo habitum si an possit coniungi
 cum motuo fidei in eodem numero actu.

Negant plures antiqui & recentiores, quibus consentit S.
 Suarez in p[ro]p[ri]o disp[os]it. 3. sect. 9. num. 10. & seqq. quorum fudata pos-
 tee examinabimus; mihi t[ame]n probabilior visae est pars affirmans cum
 Durando q. j. prologi p[ar]t. 3. Petri Aragonis in p[re]senti art. 5. Othone
 Gold. 10. q. 7. Gabriel. in 3. dist. 236. q. 2. Caprole dist. 25. q. v[er]o
 art. 3. ad 3. & 4. ar[gu]m[en]ta. Salsano dist. 24. q. num. 3. art. 3. Molina
 1. p[ar]te. q. j. art. j. disp. j. Valentia in p[ro]p[ri]o disp. j. p[ar]te. q. d. 2.
 ante resolutionem ar[gu]m[en]torum. refertur etiam Victoris manuscripti huius
 m[od]i duo. 3. & p[ar]t[is] v[er]o. j. p[ar]t[is]. cap. 25. q. 2. art. 4. & sequuntur
 plures recentiores.

In primo. qd si repugnat eodem actu respicere
 duplex obto fidei. & nec assentiri qd motuum fidei & opinionis vel
 scilicet. Consequenter concludit in generali repugnantias que afferri
 solent. nunc t[ame]n imprimis qd obto actus conclusionis respicit intrinsecu
 obto utrumque p[ar]t[is]e, & diximus in superioribus qd nunc idem nu-
 mero actus conclusionis orientis suo obto qd motuum utrumque p[ar]t[is]e
 sic

ne etiam eodem actu potero assentiri pp motu in fieri e. iura. deinde
 enim conitico assentior pp diuersas rades, audito e. p.ceptores
 probante suam sententiam multis radeb, tamen in fine hora per-
 sentus assentior eaus sentie, e. h. e. credibile. tunc e. lei simul tot
 assensu distinctos quot et rades adducte in regere lectionis, sed uni-
 cum pp illas oes simul assentior illi sentie.

2do pp exemplo voluntatis que vnico actu pp eligere
 idem meum pp diuersos fines, v. g. suadente mihi Petro statum
 Religionis vt utilem ad placendum Deo, ad vitanda peccata, ad qui-
 etem animi, ad heterogenam studiu, ad moriendum securius, ad abun-
 dantius proximum gloria, e. ad alia innumera bona, appuiso tamen
 e. eligo statum religionis pp illas oes utilitates, quis credit e. tot
 acty distinctos electionis quot fuerunt bona p.posita pp qua e. ad
 que vtilis e. Religio. hoc expt e. contra tem v. quieptiam. Con-
 firmatur: ga contingit elyquem teneri ad castitatem p.cepto
 mochi, e. voto, e. ex Peccatentia imposta a Confessario, e. occurrente
 tentate vnico actu renidet ne videt illa oia p.cepta, que quidem
 et motua ipse diuersa.

Tertio Deo reuelante idem mysterium per tres vel
 quatuor reuelades distinctas p.omy vnico assentu credere mysterium
 pp oes illas reuelades, e. h. singula et diuersa numero motua foalia
 differeptia. Et sicut eodem numero actu p.omy assentiri pp motua
 numero diuersa, ne etiam eodem assensu in ipse p.omy assentiri
 pp motua ipse diuersa. (v. g. vnictus bonas. h. i. vero constat expe-
 r. entia, ga plures veritates, que fide credim, p.ponuntur per
 varios e. diuersos scriptores sacros, quibz h. oibz assentimur simul
 abq. eo pp etiam totidem assentiri.

Obseruans imo: ga habitz h. p. e. elige. actum nisi sub
 proprio obto foali, nec p. acty exte. ad aliud obto foale quam habi-
 tus habitus e. h. p. dicit nisi acty similes i. a quibz genit. e. Et
 habitz scientificus h. p. immdiate concurrere ad actum habentem
 aliud diuersum motuum fidei. De distinguendo h. i. si habitz con-
 currat vt caa foalis conuoo, si concurrat vt caa partialis concur-
 rente simul alio habitu diuerso nego. exemplum habes in semine
 ualis h. h. etiam vntatem limitatam ad p.ouocendam prolem vni-
 lem ipse illi orig. semen e, e. h. si adungetur semini alioius ipse
 concurrat ad prolem diuersam, vt condas in equo concurrente ad gene-
 rationem mul. e. alys vniutmodi.

Ted contra ex hoc ipso exemplo obseruans aliqui 2do.
 ga ex coniunctione duorum aialium diuersa ipse h. generatur aial
 h. i.

hinc affectiones utriusque alij medium minus affectionem qualem est quod
qui degenerat a perfectione. equi & similiter ex combinatione utrius
duplex principij hinc generatur actus qui habet affectionem utrius & fidei,
nam effectus agnoscitur hinc est effectus utrius carnis.

1° negando conseq. rta discriminis. Sed in priori
eoa casu deest una ead requirita ad generandum affectionem equam, ad
cuius productionem requiritur duplex pars utrius & equa, & cum
hinc unig subrogetur alius, hinc tamen hinc effectus hinc affectionem
equi; at vero ad generandum affectionem actum fidei sufficit habitus
in seipso & motuum fidei, hinc utrumq datur in casu nro & ultra hoc
adveniuntur motiva & principia scientifica, hinc mirum ergo hinc effectus
habet affectionem fidei & rta ex superadditione carnis.

Quas. & effectus & affectiones utrius carnis. Respec-
tor unguis utraque, utraque nego, nulla est. Effectus in effectu qua
hinc simul in complexo ex utraque ead.

Sed contra videt S. Suarez in presenti disp. 3. sect. 9.
num. 14. hinc effectus est ex alterutro utraque ead simul, nam habet
affectionem utrius & fidei simpliciori modo & in abstractione variis
ab alijs, quae affectio hinc reperitur in utraque ead simul, nam ead conti-
nuerunt illas affectiones sine implicitate sed tunc cum distinctione reali
inter illas.

De hoc arguere potest responderi in visione beata qua hinc
vitalitatem & supernaturalitatem simpliciter modo identitatis inter
se, & hinc procedit a duobus causis scilicet a lumine gloriae & ab intellectu
natura, in quibus vitalitas & supernaturalitas hinc unescuntur cum illa
simplicitate, hinc idem considerari potest cum alijs actibus supernaturalibus. Sed ergo
debent responderi illas duas causas hinc superentur ab effectu in modo hab-
lendi illas affectiones cum maiori simplicitate, superentur hinc ignon effectu
in alijs nempe in modo continendi illas affectus, hoc est, eminenter seu
virtute produendi illas ratione cuius affectionis hinc ead agnoscitur & superant
simpliciter & absolute, suum effectum, hoc ergo hinc de principio visionis
beata debent ocs dicere, nisi etiam potest de principio illis actibus qui sunt
simul fidei & rta.

Obiiciunt etiam: hinc dua differentia dividentes & opposita
hinc non coniungi, nam quavis carnis est adequate constitutum sine
hinc diversa, hinc actus fidei & rta hinc differentias quae duogras hinc
hinc utraque differentia coniungi in unum actum indubitabilem. Sed
hoc arguere habere mille instantias contra se, nam actus etiam specifi-
catur ab agente in eadem sententia, atq; ideo actus ignis erit specie diversa
ab actione solis, & hinc dari potest una actio quae eadem procedat ab igne
e Sole

41.
et Solis concurrentibus simul ad producendum aliquem ignem quæ
quidem actio erit simul actio ignis et Solis. Item in syllogismo
cognitio omnis præmissa differt sp̄e a cognitione alterius præmissæ
pro diversitate specificæ ob̄i, et tñ actus conclusionis intrinsece ter-
minatur ad ob̄i utrius præmissæ simul et participat aliquis
utriusque, item Angelus p̄t per unam cognitionem cognoscere Leonem
et per aliam equum, quæ duæ cognitiones sp̄e differunt pro diver-
sitate specificæ ob̄i, et tñ p̄t idem Angelus elicere tertiam cognitio-
nem terminatam ad Leonem et equum, hæc uterq; contractetur et repre-
sentatur eadem sp̄e impregna Angelica, et suppono, per quam
representari possit plura ob̄i, vel simul omnia vel singula seorsim
pro arbitrio ipsius Angeli. Item perissimum est diversa sp̄es
peccati ad iniuriam et tñ p̄t dari unum peccatum huius mali-
tiam fornicationis et iniuriam. Deniq; sicut cognitiones differunt
sp̄e pro varietate specificæ motuum, hæc etiam accipiunt
talem vel talem individuationem ab ob̄i materialibus, nam attendit
fidei quæ credo Incarnationem differt saltem materialiter ab attendit
fidei credo Christi resurrectionem per ordinem quem uterq; attendit
habet ad unum ob̄i materiale, potum et vinum debet credere omnia
et tñ p̄t dari utriusque terminatum per unam simplicem indivi-
duationem ad utrumq; ob̄i materiale, potum et vinum aliter credere omnia
quæ continentur in simbolo, sicut potum etiam vinum actu volunta-
tis velle dare prandium Petro, licet potum etiam singulas partes pan-
is velle, per singulos actus, scilicet panem, vinum, carnes &c; ut ergo
hæc motuum fidei nonim p̄t terminare actum fidei et tribuere
illi unam sp̄em, et motuum vero sumuntur, coeterum p̄t etiam utrumq;
motuum simul terminare eundem actum et tribuere illi unam
differentiam specificam quæ differt sp̄e a singulis seorsim et erit
hæc tertia respiciens utrumq; motuum, sicut actio ignis et Solis
habet aliam tertiam sp̄em actionis diversam ab actione Solis seorsim
et ab actione ignis seorsim. itaq; n̄ conveniuntur in illo a tempore
duæ differentie specificæ oppositæ, sed daretur unica simplex huius
ordinem intrinsecum ad ob̄i formale utriusque differentie oppositæ.
vide quæ dixi disp. 33 de Incarnatione.

Quædam: Quædam actus n̄ est imp̄e actus fidei sed in alia
sp̄e diversa. Et n̄ est actus fidei, sicut n̄ est hō qui n̄ habent diffe-
rentiam specificam hōis. Rō prædictum attendit esse vere actum fidei
n̄ quidem eundem sp̄e actionis ad diversa, nec est actus fidei igni-
ficat unam sp̄em infimam quæ comprehendat omnes actus fidei, sed sp̄em
subalternam, de cuius ratione, volent & p̄t ut amemus pp̄ revelationem
ob̄i

obscuram Dei, nisi solum illam respiciat, nisi etiam aliud diversum
motuum.

Obijes qto: assensus ille est obscurus simul & clarus
evidens & incertus, item si respiceret motuum probabile est cer-
tus & incertus, quia oia repugnant. Rō illum aliterum esse obscurum
respectu revelatiōis quam nullo modo clare sed obscure representat,
ad verū respectu rei revelata absolute est clarum, nam licet pot
dici in seipso clare in rem revelatam sub motu revelatiōis, nō debet
dici absolute tendere obscure, q̄ obscuritas simpliciter h̄ solum signi-
ficat præcognitionem sed carentiam realem claritatis, quam carentiam
ille assensus h̄, n̄ e. a. de rōe aut fidei q̄ absolute sit obscurus,
respectu rei revelata, sed q̄ n̄ representet eam clare ex vi revelati.
q̄ idem de evidentia & incertitate cum proportione. videndum ē.
Deniq̄ si h̄t simul motuum probabile, n̄ ideo debet dici simpliciter
incertus respectu certitudinis, q̄ incertitudo simpliciter dicit ca-
rentiam realem certitudinis. Dicitur t̄ bene probabilis, q̄ pro-
babilitas dicit solum respectum ad medium taliter existentis ad asser-
sum vs̄ ex modo assentendi per tale medium h̄ existerebatur for-
modo nisi aliunde daretur certitudo per aliud medium.

Dices: consideremus assensum illum prout proxime ter-
minatur ad ob̄m revelatum ex vi revelatiōis, prout sic tenet ne
ad ob̄m revelatum clare, an obscure, evidenter, an incertenter?
Rō realiter loquendo illum assensum esse clarum & evidentem respec-
tu rei revelata, procedendo a. vnam fideitatem solum illius
prout actus in ob̄tione dicitur & prout sic tenet clare
nec obscure, nec evidenter nec incertenter, q̄ claritas & obscuritas
h̄ differentia opposita quarum una debet convenire actui a.
partē rei respectu ob̄i realis, n̄ t̄ debet convenire ^{actui} ~~actui~~ sub
quam præsupponit & consideratōe vna.

Dices iterum: ponamus motuum fidei probabile
n̄ esse verum vel n̄ bene inferre rem revelatam, tunc ille assens.
erit ex eo capite falsus, n̄ e. repugnat falsitas probabilis
cum falsitate & manebit idem numero actus fidei & falsus.
Rō illum assensum esse verum respectu rei revelata & revelati,
licet sit falsus quatenus versatur circa motuum falsum, quo
supponit aliquid n̄ reputant inconveniens q̄ debet convenire
supradictis ad aliquid actum identice falsum. Ita tenet Salas
2° tom. in 2^a d^a tract. ii. d^a j. s^a 3. num. q. j. sed quod
quod sit de hoc facile negatur in eo casu fieri actum fidei
vnum regularem, nam sicut in simili dicitur de actu
voluntatis

voluntatis in tractatu de actibus humanis n̄ ea supradictam quodvis 42.
ab aliqua circumstantia etiam partiali ē scilicet malus, ita dicitur p̄ de
actu fidei, q̄ actus virtutis intellectualis debet eē verus, cum ergo ille actus
n̄ eēt simpliciter verus, n̄ eēt actus fidei diuine supradictis in entitate.

Obiurgant 5to: habitus proportionatur cum actibz in mo-
do tendendi ad obta. Et sicut datur vng actus tendens ad vtrunqz motuum
facile, ita potest dari vnus habitus tendens ad eadē motuum. Et ille actus
n̄ procederet ab habitu fidei a quo procedunt accipi actus fidei sed ab alio
habitu peculiarī, qui etiam eēt virtus Theologica vltra tres habitus
Theologicos qui iuriter admittuntur.

¶ 2o si sermo sit de habitibz sequentis facile concederem
per actus naturales habentes plura motiua potest generari habitum seu faci-
litatem operandi circa illa oīa motiua simul, hanc ex facilitate concedit
in quibz bene respondent ad representandum simile obta, q̄a ip̄os facile
conuertuntur ex ip̄a expressa representatione eadē obta. loquendo vero
de habitibz infinis cum ip̄i n̄ generentur per actus, sed habent se ad motuum
p̄os, quantumvis actus habet plura motiua, n̄ relinquunt habituum
supradictis ad similes actus vtrunqz eliciendos, sed ille actus fient ab habitu
sui immediatē concurrente simul ille et premissa naturali euidenti
ad illum actum prout videtur circa aliud motuum euidens. nec oportuit
ab vtroqz dari illum habitum supradictum ordinatum, ex se ad hunc-
modi actum cum ip̄o duplici motiua, tum q̄a contrarios quas intellectus
et voluntas potest facere ex diuersis motiuis vnumquemqz, et per consequens
vnumquemqz potest dari habitus supradictos, tum etiam q̄a n̄ erat ne-
cessarium, sufficit e. ad hunc actum mixtum coniunctio habitus fidei
cum principis naturalibz euidētibz, ut generetur ex vtroqz principio
actus sapiens naturam vtriusqz.

¶ Petes: vtrum idē actus eēt naturalis vel supernaturalis, an vtrunqz
simul. Rē eē simpliciter supernaturalē, q̄ cum sit realis diuinitatis,
tota eius essentia talis eē vt fieri n̄ potest sine conuisione habitus fidei
supernaturalis.

¶ Inter hanc vram sententiam oppugnant alij recentiores,
qui concedunt quidem de potestate absoluta n̄ repugnare, eiusmodi
vtrum qui simul sit fidei e sua, negant t̄ de lege ordinaria e de
facto potest dari. Et probant hoc argo: q̄a si daretur eēt supernaturalis,
vt concessimus, hoc a. de facto repugnab, nam habitus naturalis scientis
n̄ potest concurrere ad actum supernaturalē nisi elicitur ab aliquo alio
principio nempe ab habitu infuso fidei, sed habitus fidei n̄ potest elici-
re habitum naturalem de potentia vni illum actum q̄ habitus vni-
ficus n̄ potest concurrere ad illum. Minor probat: q̄a habitus fidei n̄ potest
ele-

eleuari ad operandum scientiis circa aliud obitu qd n' est obitum
 foale vel male fidei, quate. n' e' obitu scientiis. Eaty ille pro-
 ut scientiis est quidem signatus e' n' procederet ad aliquo p'inci-
 pio signatus in quib' virtute contineretur.

Hoc argu' multum probaret, nam probaret etiam nullam
 conitioem Theologicam p'oc e' signatam, debet e. ad conitioem The-
 logicam concurrere cum p'missa de. fide. Altera cognitio n'atals, quae
 debet etiam eleuari ad habitum fidei vel ab alio principio ad illam
 conitioem signatam eleuandam. cum ergo conitio Theologica verset
 circa aliq' aliud obitu p'ater obitu fidei, n' poterit spes concurrere, aut
 eleuari p'missam n'atalem ad illum effectum producentium. Con-
 quens a' e' salum ostendimus in superiorib', sequeretur e. cognitionem
 illam qua immediate dirigit ad operandum honeste debere e' semper
 n'atalem, nunquam e. aut fere nunquam dirigitur et immediate
 actus mere fidei, sed debet semper dirigitur. p'cedit. p' conitioem ali-
 quam practicam distantem hinc e' nunc bonum e' taliter operari.
 Ita fides docet pauperem ubiendum e' iste h'c p'oc apparet suffici-
 entior pauper, q' fides docet Chr'um e' adorandum, e' alunde e' mora-
 liter certum q' hac hostia sit consecrata e' contineat Chr'um etc.
 qui actus pin' ut signatus, voluntas honesta qua coniugatur, n' erit
 signatus in sententia horum authorum.

Ad argu' ergo R' habitum scientiis eleuari ab ha-
 bitu fidei ad illum actum produendum, nam iust' habitus fidei p' ele-
 uare p'ces n'atals ut concurrant ad actum signatam, n' p' eleuari
 aliud congruunt n'atals ut concurrat e'om' habitus ip'is p'oc
 ad actum utriusq' conem. Illud a. q' assumitur, q' realiter actus
 fidei p'oc eleuari congruunt n'atals ad actum circa obitu qd n' sit
 fidei, e' ois salum, nam iust' fides sola n' p'oc versari nisi circa rem
 propriam obitu, fides b' cum alio congruunt p' operari partialiter
 circa alia obita n' sua, q' quidem n'at' p'oc p'ocari p'oc. P'oc
 hi' authores admittunt p'oc dari aliquem actum qui d'om' sit p'oc
 fidei humana e' appetitatur conitio q' utramq' motuum. in illo
 ergo actu p'oc fieri idem argu' ille e' alib' e' veret scientiis e' p'oc
 e' gram versatur circa obitu fidei e' p'fectior quam p'oc fieri a sola
 fide, humana, quare spes humana debet eleuari supra suam propriam
 p'ociam ut producat illum actum scientiis. quomodo ergo p'oc
 habitus scientiis eleuari, fidem humanam ad produendum actum effec-
 tionem in sua entitate, utramq' versatur circa obita fidei, n' iust'
 sed fidei?

Ad explicatur e' p'oc ad horem hoc argu' in habitib'

112

supra nobis vel naturalibus voluntatis, admittunt e. pro voluntatem uno
 concurrens actu a pluri aliis obitu pp. motiva plurium virtutum concurr-
 rentibus habitibus simul. Marum omnium virtutum. tuque ergo manifestum
 e. qd virtus inferior v. g. Temperantia producit simul cum charitate,
 alium charitatis virtutem & temperantia, debet ergo elevari a charitate
 ut possit concurrere ad actum qui totus in sua caritate nobilior e. & fechor
 et quoniam est si obitu est actus temperantiae. ecce quomodo charitas
 eleuat temperantiam ad eleuandum actum effectorem circa obitum
 temperantiae, nec illud obitu h. p. p. inest ad obitu foale charitatis.

Tertio eadem fides eleuat de facto spes naturalis in totum
 quatenus representat obitu fidei, sed etiam quatenus representat alia
 obitu die implementia. v. g. quando aliquis credit Christum. Animum
 tertio die resurrexerat, obitu gratia naturalis quam h. f. h. resurgentes
 prout cum dicit de p. tum in imagine cum vestibus e. & ex illo, que
 spes eleuantur ad produendum alium fidei supernaturalis, quo licet h. affor-
 meper aut orietatur reditus ille, apprehenditur in e. obicitur h. cum
 illa verbe, & de illo affirmatur e. obicitur Resurrectio. ecce spes obitu
 die implementis, h. nullo modo creditur per fidem, eleuatur ad fidem
 ad produendum actum supernaturalis, quo exprimitur illud etiam obitu
 quod mirum e. qd in fides eleuat sciam naturalem ut cum fide produ-
 cat particulariter actum supernaturalis circa vtriusq. motiuum.

Ratio e. priori e. qd sicut es ipso d. scia pt tendere
 in tale obitu, sit virtutum concurrere cum obitu p. in ordine ad
 unum actum qui tendat in tale obitu foale, & deo pt concurrere cum
 fide humana e. quod si eleuare illam in actum fidei e. scia produendum,
 qd obitu dem actus tendit ad obitu foale scia, ita spes divina e. quae
 pt habere supernaturalis eo ipso qd pt tendere ad tale obitu foale, pt con-
 currere ad obitu actus qui habet tale obitu foale, & consequenter pt con-
 currere cum obitu actus qui exprimitur hanc actum delectare illa,
 qd totum hoc fuit in ordine ad unum obitu foale. qd attingitur per tale
 actum. h. pt ergo spes sola venari circa obitu foale, eleuentur fidei,
 qd in simul cum scia e. pt eleuare sciam ut simul cum fide eleu-
 at tale actum, qd ille actus vergetur circa obitu foale fidei,
 qd sufficit, sicut pt eleuare spem imperatam circa vobem. h. re-
 surgentis, sicut sola spes secundum se h. respiciat tale obitu nec pot
 illud credere.

Sed contra obicitur iterum y. d. n. recentiores: qd tanta
 pt e. diuersitas inter duas causas naturales, ut h. pot concurrere e. con-
 currere ad eadem unum effectum conem, nam licet ex e. v. g. e.
 una generetur tertia spes naturalis & ex primo initio in amygdala
 gene.

generetur fructus, n̄ tñ poterit ex camelo & leana, vel ex fua & cucurbita, ff magna diuersitatem generari terra species, maior a. e. diuersitas inter fidem & sciam ekm una sit signaalis altera naturalis. & n̄ poterit ex leuero ad producendum actum qui sit proles vtrius cuius.

¶ Magna etiam e diuersitas inter actum fidei humane & scie & maior quam inter duos actus scie, & tñ igni admittunt p̄ce eandem confectionem vnicuique actu elici ff vtrumq; motuum, & n̄ p̄t elici vni actus ex duplici scia desperata circa obta diuersa. item magna e diuersitas inter virtutem charitatis & temperantia, & tñ p̄t vtrius concurrere ad eundem actum. n̄ debet ergo attendi diuersitas principiorum secundum suam entitatem, sed diuersitas oborum, quia dicitur ex obta tñt talia vt p̄t, conueniri vno actu e ff vtrumq; moueat ad idem obta male, p̄t vtriusq; principium concurrere, q̄a n̄ p̄t intendunt congruere in tuo actu imaginem vel affectum sui obti, & ideo admittunt consortium congruibile congruere q̄a fiat talis actus qui exprimat talem imaginem vel affectum. & quidem si camelus p̄t cum leana producere prolem que exprimeret engrum. n̄t ueniam, n̄ reueret illud congruere, nec ficus reueret vntuonem cucurbita, si ex vtraq; feret fructus referens tum studium ficos, n̄t vntu e q̄ habet in feli, qui dantur in vna dantur ad actus diuersos in modo exprimendi aut tendendi ad obta, sed actus oio similes ad obta sola n̄t naturalitate ff ordinem ad principium naturalis, quod reliquum vero seruetur eodem modo p̄ modo operandi, ita vt quare & quomodo fuerit referens actus naturales sunt eorum loca ubi naturales, atq; ideo maxime debuit vtriusq; series operationum & actuum, & se mutuo seruare, p̄t etiam imperari actus naturales a naturalibus & eorum, nam, n̄t p̄t voluntas naturalis imperare intellectu speculatiuam quationis Philosophice q̄ta fit per actus naturales, ita poterit imperare voluntati exercituum alicuius virtutis ubi naturalis que n̄ procedat ex fide sed ex cognitione naturalis. atq; uam si n̄ est hoc mixtio vtrorumq; actuum, & generetur q̄a propositus motus virtutem naturalium & supernaturalium ad idem obta amplectendum e volente. h̄t illud amplecti prout favore solent ff q̄a illa motu n̄ p̄t sed ceperet ab amore illius obti vel caritate eliceret actum naturalis solum, & quidem est cum detrimentis meriti, quare cum Deus voluerit, quotiescunq; occurrat occasio eliciendi actus meritorius, concurrere conueniunt naturalis, debet consequenter dare virtutem habitibus naturalibus concurrerendi cum alijs congruere ad quatuor actum bonum perinde ac si oes esset eandem ordinis.

ultimo

Nemo obicit: qd misericordia infusa n̄ pot̄ de facto concurrere cum misericordia naturali ad eundem actum misericordiae & nec fides et actus naturalis ad eundem actum conueniunt. Ans̄ probant: qd n̄ id fieri pot̄ foret de facto quoties hōs uultus elicit actum misericordiae, cum semper proportionata sint utriusq; virtutis motiua. Consequens. a. e. falsum, qd ille actus est supernaturalis, atq; itaq; n̄ pot̄ a nobis percipi, sed dicitur elici ab alio, atq; naturalis a sola misericordia naturali qui pot̄ percipi.

Hoc arguunt procedit ex principio falso; diuinus ergo pot̄ in aliquo actu contingere, n̄ tñ semper qd n̄ semper deo cognitio requiritur ad operatiōem utriusq; virtutis, nam misericordia infusa operatur ex bonitate misericordiae cognita per fidem qd auctoritatem Dei, ut suppono ex tractatu de: Grā, misericordia uero naturalis procedit ex cognitione eadem honestatis per lumen naturae & uultus naturalis, n̄ a. contingat proponi utriusq; poterit fieri unus actus ut utraq; cognitio, qui, licet sit supernaturalis, pot̄ debet percipi ab hominib; cum sit, ut diximus in superioribus.

Ex dictis infero pot̄ eundem numero assensum uertari circa aliquam ueritatem immediate, & ex apprehensione terminiorum, & circa eandem mediate, qd alibi arguunt uultus uel auctoritatis, potum e. assentiri qd obit ex terminis apparet uerum aliquomodo e. ueriter uel probabiliter, cum etiam qd deus ita reuelat uel qd infertur uidenter ex principiis certis, & tunc ille actus erit simul primum principium & conclusio respectu eundem obit materialis. Item eodem actu uoluntatis potum uelle alibi obit u. g. potum ut finem qd bonitatem delectabilem quam in se habet, & ut medium utiq; ad finitatem u. g. qd sicut potum uelle idem medium ut utile ad suos fines, ut etiam potum uelle idem obit qd x. e. qd alium finem.

DISPVATIO II.

De Obiecto Materiali Fidei.

Postquam egimus de obit finali Fidei seu de motus credendi, reperitur ut dicamus de obit materiali ex de his quae creduntur, ut plene cognoscatur fidei obit & doctrina S. Thomae in hac quaestione prima orb; explicetur.

Sectio II.

SECTIO I.

Quod sit obiectum materiale, dignatum nostra Fidei.

In hac quaestione multa mixentur de nouo & multis afferentur
sententia diuersae; quae, si res bene intelligatur, fere conueniunt vel
parum potest differre.

Supponendum ergo in primis e id quod diximus
sextione prima obiectum materiale, in praesenti intelligi pro eo cuius
aliud assentimur, nam licet aliquando obiectum materiale dicitur illud
quod terminat cognitionem immediate, per quam existitatem rei
per aliquod sibi inherens, ut paries dicitur obiectum materiale visionis,
quia scilicet visio terminatur ad solam absentiam parietis in ha-
rentem, illud tamen solum est obiectum denominatiue, & per accidens, nos a-
loquimur in praesenti de obiecto materiali quod immediate terminat
actum fidei per suam existitatem, quare a nonnullis appellatur
obiectum sociale, ut distinguant illud a motivo assentiendi quod appel-
lant obiectum sociale quo. sic loquitur Valentia, in praesenti de op. 1. q. 1.
art. 1. d. 3. melius tamen appellatur obiectum materiale cum 1. Thomas in
senti art. 1. quia fides vocatur circa illud ut informatum per au-
thoritatem & reuelationem diuinam tanquam verum obiectum sociale.

Supponendum 2do in obiecto materiali fidei potest distinguere
id de quo aliquid creditur, & id quod creditur. Primum dicitur
obiectum, 2do vero praedicatum, & utrumque simul dicitur obiectum com-
plexum seu tota propositio obiectiva. si ergo querimus quod sit obiectum
materiale fidei dignatum facile. Quod non est unum obiectum sed plura
pro varietate veritatum fidei, & quidem dici debet de praedicatis,
multa e. ut quae creditur & multas ea de quibus creditur, & multi-
plura quae credi possunt reuelantur. quare obiectum materiale fidei in tota
sua latitudine potest comprehendit omnes veritates necessarias & con-
tingentes quae reuelari possunt, & quae aliunde ex parte obiecti non reuelantur
reperiantiam, reperiantiam cum assente fidei diuina. dixi quae re-
uelari possunt, quia aliqua veritates non possunt reuelari, ut cognitio quae
Deus non re. nihil unquam dignum reuelare, & alia habita in de. dixi
etiam quae aliunde ex parte obiecti non reuelantur, reperiantiam in intellectu
cum assente fidei diuina, quia si Deus nollet illam in intellectu
con-

concurrere inquam ad assensum fidei, potest Deus revelare. hanc
sua voluntatem, si tñ potest fides esse a sensum circa illam, q̄ ipsa
revelatio supponit Deum nolle concurrere ad illam assensum, reliqua.
verò oēs quæcumq; illæ sint sicut cognoscuntur a Deo ita potest revelari
et credi per fidem.

Sentes: an hæc oia obta. male ponant ad fidem et im-
mediate? R̄ affirmative, q̄ oia ex se videntur motus fidei & ex
immediate revelantur a Deo, et dico q̄ est hæreticus & amittit fidem
qui negaret Johannem habuisse carnem, et q̄ qui negaret Incarnacionem.

Quæ: quævis blasphemiam est negare. Chr̄i divinitatem
quam a liquid aliis tenas. R̄ ex se videtur ad immediate est contra-
fidem omnem ac aliud, coactum ex aliqua circumstantia male potuit
percurrere peccatum, præsertim si melior est irreverentia negare Chr̄i quæ me-
ji pertinet ad eius dignitatem, et q̄ deo factior in ratione irreverentia est
gravior.

Quæ iterum: Deus si æquiter oia affirmat, aliquas e. im-
plicitè affirmat, alie veri cum iuramento & si oia exigunt æqualem fi-
dem. Nego itaq; q̄ si tam repugnat Deo mendacium quam perjurium,
imo in rigore nihil potest affirmare nisi cum iuramento, iurare e.
nihil aliud e. quam adducere Deum in testimonium, Deus e. semper inter-
ponit suum testimonium quoties aliquis affirmat, licet ut nobis sese
accommodet utatur aliquali iuramento explicito, ut vehementer nos
ad assensum moveat.

Sentes tñ licet oia hæc immediate credantur per fidem, ali-
qua tñ principaliter quam alia ad fidem pertinent, tñ q̄ ex se est obta
notiora, quare licet hinc hæc. Electi magis inclinatis ad cog-
noscendas veritates notiores, sic etiam hinc fidei, tñ etiam q̄
quædam est quæ magis conducunt ad fidem qui de facto per fidem
intenditur, ut potest videmus.

Supponendum ergo q̄ oia obta male adæquatum alicuius rei
vel habet aliud e. adæquatum simpliciter, aliud vero dicitur obta adæ-
quatum attributionis. primo modo obta e. adæquatum completitur
oia quæ attinguntur per oēs actus illius rei. 2do modo dicitur obta
adæquatum q̄ licet si attingatur immediate per oēs actus, oia tñ obta
illorum actuum ordinantur ad illud melius & magis complete cognoscen-
dum. exemplum habes in Medicina, cuius obta adæquatum attributi-
onis e. curis horis, & licet si cognoscatur immediate hanc curam per
oēs suos actus, oia tñ cognoscit in ordine ad ipsam, vnde actus quo
cognoscit naturam & proprietates talis herbe v. g. seu eius temperamentum
Deo pertinet ad Medicinam, q̄ illa cognita docerit ad melius sciendum
modum

modum curandi talem vel talem morbum. sic ergo de fide inquiri
potest: an in obitu obitu materialibus quae recipiunt ut vivunt aliquid obitu ad aqua-
tum attributionis, in ordine ad curam, meliorem cognitionem coetere
ola cognoscantur e quala illud sit? dicitur alicuius obitu cognosciones debe-
re. Ordinari ad obitu attributionis melius cognoscendum, in quidem ad
illud faciendum vel acquirendum, sed ad cognoscendum, nam licet cog-
nosciones fidei ordinantur ad generandum amorem Dei, sed tamen amor Dei
obitu attributionis ad aquatum, sed forte, partiale in quantum fides
etiam docet quomodo sit habendus amor Dei; obitu, et attributionis
et si cognoscitur per illam viam vel habitum, et ad curam meliorem
cognitionem deserviant et ordinantur coetere actus illius scilicet.

Supponendum quoque quando dicimus quod alia obitu cognosciones
in ordine ad obitu attributionis, non debent illigi quod obitu actus habet suum
in sua entitate seu in modo intrinseco tendendi ad sua obitu aliquid
ordinem intrinsecam ad obitu attributionis, nam cognosciones qua medici-
cina investigat naturam et temperamentum talis herbae, non habet quantum
est de se, maiorem ordinem ad curam huius cognoscens quam ad
alium finem ad quem illig. huiusmodi natura ubi habet se, et quam si medi-
cina non intendit illam huiusmodi curam cognoscere, nam ille cognosco
solum representat naturam et temperamentum herbae a priori vel posteriori
cognoscitur precipuando a fine quem Medicus intendit, quare tota illa
ordinatio est extrinseca huiusmodi re ex parte, illig. qui habet illam cognoscens
in ordine ad talem finem. sic etiam actus fidei, quo credimus totam
habuisse causam per revelationem Dei, de se non habet ordinem intrinsecum
nisi ad hoc peculiare obitu, sicut obitu attributionis fidei sit Deo vel
aliquid aliud, quod quavis oia quae creduntur per fidem sunt opera
Dei, et per consequens habet ordinem ad Deum, potest tamen ascendendo
ab eo ordinem, sicut Philosophia agit etiam de ente mobili, quod per
ordinem ad Deum, et tamen non ideo Deus est obitu attributionis Philoso-
phia, quod non intenditur precipue a Philosopho per oia suos actus cog-
noscere Dei, sed cognoscere ipsius entis mobilis.

Hinc infero esse abusum de facto sit obitu ad aquatum
attributionis fidei, de quo potest, de possibili tamen potuisse non esse,
potuit et Deus plures veritates revelare, quae de se non magis deser-
virent ad Dei cognoscens quam aliae veritates naturales quae specu-
latur Philosophia et Metaphysica, quare sicut Philosophia et Meta-
physica et Deus obitu ad aquatum attributionis, sic non est fidei in illo
causa. Dices: Etiam non oia actus fidei est virtus Theologica cum
non oia attingent Deum. Respondendo neg. quod ratio virtutis Theo-
gica non determinatur ex obitu materialibus, sed ex motivo finali, quod in obitu
actibus

actibus fidei & veritates divinae.

His suppositis quaestio remanet: an de facto obitu adaequa-
tum attributionis nostrae fidei, id est, ad cuius cognitionem oes fidei actus
ordinantur, sit solus Deus an aliquis alius? & quidem dubitari non
potest. Deum, si non sit obitu adaequatum, deum principalissimum esse, quo
plura & potentissima credidit nostra fides, ut patet ex articulis qui continent
praecipua capita fidei Christianae & oes complectuntur aliquas verita-
tes quas de Deo ad intra vel ad extra de Deo confitemur. diffi-
cultas ergo sola est: an solus in solum Deus sit obitu principalissimum
re etiam adaequatum attributionis.

Pares afferuntur sententiae. Durandus q. 5. prologi docet obitu
adaequatum esse bonae merita, cuius sententiam libere refert Vaz. j. tome
in j. partem disp. jo. cap. 2. Durandus tamen in ea sententia non permansit
ut notat Suarez in sententiis disp. 2. sect. j. num. 3. Denique Cabrell
& Beanus indicant obitu adaequatum fidei esse Christum Dominum. Alij
dicunt obitu adaequatum esse Deum non quidem secundum se, sed sub ratione
glorificatoris, sicut, ut alij dicunt, sub ratione salvatoris, vel, ut dicit
Albertus, quatenus Alpha & Omega, id est, principium & finis. Alij
dicunt esse Deum secundum se, non sub ratione veritatis, quam sententiam
post alios sequuntur Valentia dicto d. 3. & Vasquez ubi sup. & ha-
rez ubi sup. sect. 1. & 2.

Existimo has oes sententias parum differre obitu adae-
quatum attributionis fidei esse Deum sub ratione veritatis & salvatorem
nostrum, haec enim videntur esse ad quorum cognitionem ordinantur oes quae
fides nostra de facto docet, ut scilicet sciamus quis sit Deus & quibus
modis de Deo conquiri salutem magis. cum hoc tamen constat quod
cuius potest Deo esse obitu adaequatum nostrae fidei, prout dicitur a S. Thoma
& alijs coheret, & in primis quod Deus sit obitu attributionis condat
ex multis scripturae testimonijs, quae ad hoc ponderat Valentia ubi sup.
& ex August. lib. 4. de Civitate. cap. 29. in hac verba: fidei primitivae
& maximum officium est ut in verum creatur Deum; & alijs Patribus
ab eodem Valentia adductis.

Quod vero saltem etiam nostrae fidei ad fidei obitu condat ex
multis scripturae locis. Inia 48: ego Dominus Deus tuus docens te virtutem.
ad Ephes. 4: ipse dedit quosdam Prophetas, alios vero Evangelistas,
alios vero Pastores & Doctores ad confirmandum sanctorum. 2. ad Timoth.
3: ubi scriptura divinitus inspirata, ut hinc & ad docendum, ad arguen-
dum, ad corrigendum, ad castigandum in subditis ut patet in his
verbis Dei ad Petrum de quibus bonum instructus. Deo fides saepe appellat veram
salutem, verum salutem. Luca 1: salutem salutem. Actuum 13. calli saepe.

Quae:

Præ: notitia nra salutis etiam ordinatur ad meliorem
notitiam Dei & solus Deus e h' ulty nra e obitu adagratum attributi-
onis fidei cum ad solum Deum cetera oia ordinentur. Ex solu-
tione huius objectionis constabit rdo conelius nra; qd ut alij ut obitu
adagratum attributionis alicuius scilicet q' sufficit oia, qua docentur
in ea scia ordinari ad illud, sed ultra hoc requiritur qd ea oia n' cog-
noscantur qd se, sed qd meliorem illij notitiam habendam, sic e.
magis Melioris n' cognosceret nam herba nisi conduceret ad sciendu
modum curatiois. qd si Medicus cognosceret nam herba expectando etia
illam cognitionem qd se independenter a cognitione curatiois, n' est cur
herba conduceretur a rade obitu attributionis saltem partialis. Hoc
in Logica dixi demonstracem n' ee obitu adagratum attributionis
Dialectica, qd licet definitio e divisio e alia, qua traduntur in
Logica, deserviant ad demonstracem, n' tñ cognoscuntur solum qd
demonstracem, sed etiam qd se, qd cognitio definitiois e dicitiois
etiam dependenter a demonstracem obitu ad dirigendos acty illecty.

Hinc ergo qd ad objectionem, nam licet notitia nra
salutis e sapientia conduceret ad cognoscendum Deum eig auctorem
e finem, hec tñ a fide n' solum obitu intendantur ad gene-
ratiuam in notis meliorem Dei notitiam sed etiam qd se, ita ut licet
ex cognitione meliorum nra salutis h' generaretur cognitio melior
Dei, adhuc fraderetur a fide, e adhuc Deus revelaret nobis qua me-
dia vel aptiora eunt ad nram sanctitatem e pfectionem, utrumqde
fides de facto intendent, scilicet ut cognoscamy Dei maiestatem e pfectio-
nem ad de ipso sentiamy dignae, e ut sciamy etiam viam salutis e pfectio-
nem nra, atq' de hec duo videntur ordinari oia qua per fidem nobis
manifestata s'nt. Deniq' cum hoc fiat qd qd dicitur, Deum tñ
obitu adagratum attributionis nra fieri, prout loqy videtur. I. Thomas
in p'ncipi' art. jmo, loqyitur e. de Deo n' solum secundum m' sed ut asse-
quibit etiam a nobis, multa quippe docet fides n' solum ut sciamy
qualis sit Deq' in se, sed ut sciamy etiam quomodo sit a nobis assequendy,
Deus a. in hac latitudine bene appellatur obitu adagratum attribu-
tionis fidei.

Obijciunt aliqui: qd in symbolo continentur præcipua
mysteria nra fidei, qd tñ in symbolo nihil traditur de actu meritoio nra
sede modo bene operandi. qd scdm nram ee partem p'ncipalissimam
partem practicam. e quidem præcipua eis mysteria, quoniam p'ncipalissimam
partem e e ordinatur ad cognitionem Dei, continentur in symbolo qd
potissimum ordinatur ad cognitionem, at vero quatenus practica
magis continetur in lege, seu Decalogo, cuius notitia e etiam
necessa =

necessaria ubi & ordinatur ad bene operandum.

Dubitari potest de humilitate Christi an etiam pertineat ad
obitu attributionis nostrae fides per illud Joannis 17: haec est vita aeterna ut cog-
noscant te solum verum Deum & quem misisti in mundum Christum. Sed de
cognitione etiam fidei solent explicari. Et illud Joannis 20: haec est scriptura
ubi ut creditis quod scripsit Spiritus filius Dei et ut credentes vitam habeatis
in nomine eius. Atque verius sic videtur Christi humanitatem huius sit
primam & praecipuum medium nostrae salutis & potissimum Dei in homines be-
neficium, etiam si ad fidem redatis, sicut coetera beneficia Dei &
sicut alia media nobis collata ad salutem, scilicet ut ex eius cogniti-
one melius cognoscatur Dei bonitas erga nos, & melius sciamus quam
viam debeatimus sequi ad nostram salutem consequendam.

Contra hanc doctrinam obijci potest primo: quia aliqua videntur
traditi ut fidem quorum notitia ad neutrum horum obituum ordi-
natur, ut: Tobiam habuisse canem, quis & melius cognoscit Deum aut
medium propria salutis ex eo quod sciat Tobiam habuisse canem. Et hanc
idem illud quod diximus obitu adaequatum attributionis fidei. Sed
etiam istam veritatem conducere ad cognoscendam veritatem
fidei quae nec in re viliissima deficiere potest. Sed contra, quia in primis
haec ratio debet dici eorum omnium quae Petrus narrat vel docet de
re ipsa Petrum obitu attributionis, quod est ridiculum, ratio autem. Et per narrata
Petri non debent Petrum esse veracem nisi rei euentus absurde
cogniti de probes, imo supponit in audientibus fidem veritatis Petri
et hoc ut creditur res narrata.

Melius ergo de eadem Tobiam, huius in ista parte conducat
ad Dei bonitatem vel viam salutis nostrae cognoscendam, conducere
ita quasi integraliter et ut partem historiae & rati summae comprehendat.
in Dei bonitatem erga Tobiam, cuius aliquid latet pars fuit ad-
uentus canis praecedentis & praecedentis saluum suum & gressuentis,
quae etiam ratio quasi in speculo videmus viam salutis nostrae per
exemplum, cui post arumnas & tentationes, propitiam & gratiam,
Deus restituit in maximo & in minimo.

Secundo obijci: quod idem est obitu adaequatum principiorum
& contentum, principia autem nostrae fidei sunt actuali quae oes sunt de Deo
& Deo solum secundum se. Et obitu adaequatum attributionis. Quod
articulos est quidem quasi dignitates & principia principalissima
nostrae fidei, et sunt alia plura principia & veritates immediate etiam
revelatas nostrae fidei, quarum obitu est bonitas & honestas virtutis,
malitia & turpitudine vitiorum.

Tertio obijci: Metaphorice habet etiam pro obitu partiali
altri =

attributionis Deum & quoad illam partem n̄ distinguit a fide.
Negatur conseq: q̄ Metaphysica investigat Deum per rationem n̄
tam, fides vero per solam ignis Dei revelationem, quare licet n̄ differant
at quoad ob̄iū materiale, differunt maxime p̄nes diversam motum
fideles accipiendi.

Quarto ob̄iēs: q̄ ois cōia supponit de suo ob̄o
quod sit & quid sit, ut dicitur in posterioribus, fides a. n̄ supponit
sed docet de Deum, & quis sit Deus & Deus n̄ e. ob̄iū fidei.
illam prænotionem de ob̄o, quod sit, n̄ exigit ab h̄te id. oem̄teram,
sed id. demonstracōem effectivam qua prima passio demonstratur
de cetera plures e. id. demonstracōes quibz probatur ipsa existentia
ob̄iū saltem a posteriori. utem prænotio de ob̄o quid sit solum
requiritur quatenus importat notitiam nominis & aliquam noti-
tiam confusam ipsi rei significata per talen̄ vocem, ignitio e.
dubitata quidditatis ob̄iū postq̄ semper intenditur quam supponit
p̄ plures demonstracōes, ut suppono ex libris posteriorum.

Infero primo idem dicendum e. cum proportione de
ob̄o attributionis Theologia, nam si petas quale sit ob̄iū materiale.
Theologia sit habere. dicendum e. e. oes veritates que ex
veritatibz revelatis, qualescunq̄ illa sint, possunt inferri. si vero
petas: quale sit de facto ob̄iū adæquatam attributionis Theologia,
similiter dicendum e. de Deum in seipso & m̄dia etiam n̄ra salubris
& p̄fectionis, ad hæc p̄. ordinantur oia de quibz de facto tractat Theolo-
gia; cum e. ois Theologia cognitio inferatur ex principiis revelatis
ex hoc fine ut melius cognoscatur, & etiam quoad res conelivos e. illas
ca que fides docet, ad eundem etiam finem ordinari debet conelivos
Theologia, ad quem ordinantur principia fidei ex quibz inferuntur.

Infero 2do idem cum proportione dicendum e. de ob̄o
attributionis, & de ob̄o attributionis fidei, si iuxta distinctionem signi-
ficatum inter ob̄iū & ob̄iū, nam ob̄iū attributionis fidei, & illud, inferri
ob̄iū, de quibz aliquid e. credens, tale e. ut ad illis cognitionem oia alia
ordinantur, ob̄iū vero attributionis e. illud, q̄ inter ea que per fidem
creduntur, taliter se h̄t, ut in ordine ad illud, reliqua oia credantur,
modo supra explicato.

sectio II.

SECTIO II.

48.

Utrum possit Obiectum Materiale
Fidei esse aliquid falsum?

Duplex questio sub hoc titulo breuiter & examinanda. Prima e:
an Deus possit reuelare aliquid falsum, cum e. dictum sit in supe-
rioribus fidei esse purgare Deus obicere reuelauerit, si scilicet
apertus Deum esse reuelare aliquid falsum, consequens e qd aliquid
falsum possit e obiecta fidei. 2a questio: an hec Reg
si possit aliquid falsum dicere, si in aliquid falsum proponatur nobis,
et reuelatum a Deo, an possit nra fides credere a sanctorum circa istud obiectum
apparenter reuelatum.

Circa primam questionem fuit error a recentium Deum
esse calumpniato factu fuerit mentium, qd tribuatur Priscilla =
matis e hincis apud Valentiam in p. 1. puncto 2. contra
quem erroris late agit Augustinus lib. contra mendacium cap. 2.
inter Catholicos etiam n. desierunt qui dicerent Deum n. quidem de
p. 1. ordinaria, sed de p. 1. absoluta e in eua p. 1. mendacii, vel iuste
n. per seipsum immediate, sed per alium esse a merere aliquid falsum.
Iste Gabriel Briaccensis, Dominus, e quidam Hybernus relati a Va-
lenti. vti supra concludit. 2. e. Suarez in p. 1. disp. 3. sect. 5.
tertiuma e in e pars negativa, in vnum illa etiam
de p. 1. absoluta, quam cum S. Thomas in p. 1. art. 3. docent oes
Theologi apud predictos auctores, e quidem Valentia meriti affirmat
e contrariam sentiam illam etiam de p. 1. absoluta tenentis
ad minus anuysu dignam e. Suarez a. ficit e hanc etiam, qd etiam
sentit Coninca in p. 1. disp. 10. num. 5. e. 14. Iste jmo ex scriptura
ad hebr. 6. volens Deus abundantis ostendere, vniuersalitate con-
sistit n. interponit iusiurandum vt per rursus res immobiles, quibus
improbabile e mentiri Deum, firmissimum solatum habere eas. in
quo loco aduertendum e Apulum n. eolum excludere a Deo mendaciam
de p. 1. ordinaria, sed etiam de p. 1. absoluta, nam si possit Deus
mentiri de p. 1. absoluta n. habere firmissimum p. 1. quam
Paulus colligit ex improbabilitate mentuendi, p. 1. e. formidare an
Deus vobis sua p. 1. absoluta, promississet nobis falso vna inten-
tione implendi. deinde e optimus locus ad Rom. 3. in illis verbis:
e. Deus verax, v. a. h. mendax. in quo loco n. e sermo de actu
sed

si Deus eam reuelaret, si a. potest Deus falsum reuelare merito formidare. 49.
quis potest an Scriptura est falsa, hoc etiam si Deus reflexe dixerit se
in Scriptura nihil falsum velle. de seia absoluta reuelare, nam haec
ipsa reflexio potest esse notae suspensa, ut eandem rationem. Et si vera fidei
certitudo firma sit, ponenda se in Deo imporia ad falsum.

Quod hoc arguere nimum probare, nam licet Deus si
potest mentiri, et in utriusque ambiguitate et circumlocutione vel intentione
aliam sensum suum ab eo quem concipiunt aduocantes, nimirum
supplendo mentaliter aliam propositionis partem vel restrictionem
quam exterius non exprimit, quem modum loquendi aliquando etiam
habeat homines docentis multi, quos refert et sequitur Thomas Sanchez lib.
3. de Deo praecepto Decalogi cap. 6. Et similitur potius merito nunc
formidare ne Deus de facto ita locutus fuerit in Scriptura, et per conse-
quens an sint vera quae nos credimus esse reuelata, sicut ergo nunc non
derogat nostrae fidei. Quod Deus potest cum eadem ambiguitate loqui, sic
nec derogaret quod Deus cum eadem potest falsum asserere.

Fateor praedictam rationem non videri esse insolubilem, nam
in se sententia concordantia videtur certitudo nostrae fidei licet ex causa potest
aliquando falsum asserere. Ego tamen in primis non credo licere illum
modum loquendi intendendo se ipsum verum quem sensum verba extor-
na de se non significat, sed tamen ea aliquo adito mente retento, ut si
interroganti an hodie comederis dicas non comedi diligendo men-
tando nisi semel. sane si hoc non est mendacium sperituum tollitur
omnis humana coactio et fidelitassine mendacii. ratio a priori est,
quia illa verba corrupta dicta hinc ex institutione hominum significacionem
externam completam, quam non possit tollere verba aliter interioris
sententia, quae quidem non sunt verba nec componunt locutionem integram
cum vocibus externis. Et veritas vocalis deuenientia est ex significacione
quam hinc ipsa voces externae et ex conformitate quam illa voces hinc
cum alio significacione. videtur opinari in praesenti disp. 10. dub. 3.
qui bene et late hoc probat.

Facilius admitto licere utriusque ambiguitate quando voces
de se admittunt utrumque sensum, tunc enim cum causa hoc in ordine
unam sensum licet non sit ad mentem aduenientia, quia iam verba sunt vera
cum aliquo eorum significacione conformetur obto. ceterum haec non
sufficiunt ad formidandum praesertim de mysteriis reuelatis, nam licet
Deus aliquando utriusque sit ambiguitate et hoc de facto aliquando
ille uterque, tamen non credere potius praecipua nostra fidei mysteria,
et ea omnia, quae in aliquo determinato sensu certa creduntur, non esse
appropinquata reuelata, tum praesertim quia certissimi me constat fuisse reuelata

per verba quae alium sensum excutunt, tum etiam quae praeden-
 tissime condat in adiectione quam reflexivam ut Deus non solum
 cum agitur vocatur, ^{locus} sed etiam de his rebus ad salutem necessariis,
 sine qua vox illa non est hebraeus praedicatus modo loquendi. quare tunc
 habemus motum ad credendum certo hanc esse Dei locutionem, ut dixi-
 mus disputate praecedenti, sic etiam habemus plura motiva ad creden-
 dum certo Deum nobis hanc mysteria sine amphibologia reuelasse.
 ex qua etiam fit hinc videmus hebraicum esse modum illum loquendi
 ad sensum interiori coniectum per ordinata verba exteriora, sed huc
 nos certo credere Deum hanc esse locutionem hoc modo, quia habemus suffi-
 centissima motiva ad credendum non adiectione de facto etiam requisita
 ad excusandum illum modum loquendi a culpa, quam etiam omnes Theo-
 logi requirunt.

Contra conclusionem propositam et aliqua obiectio.
 Prima ex scriptura in qua saepe dicitur Deus deliquisse Jeremiae
 10. Ezechielis 14. 3 Regum 18. verum praedicatis locis verbum
 deliquisse sumatur permissivum quatenus Deus permittit aliquem
 deliquisse in poenam peccatorum. veritas afferentur alia plura loca
 in quibus vel Deus ipse vel alia persona sancte videntur mendasse.
 coeterum quod attinet ad Regum omnia loca hinc manifeste veram expli-
 cationem, quam tamen in singulis locis tradere pertinet ad scripturae inter-
 pretes. Quod vero attinet ad Jeremiae et hinc est magnum inconve-
 niens eas aliquando magnum mendacium commississe, propter
 cum aliquando ex inadvertentia vel ignorantia potuerunt excu-
 sari, plures tamen eorum locutiones explicantur a Petri in vero sensu
 saltem figurate. dicitur Valentia ubi supra puncto 3.

2do obicitur: quia Deus se solo potest producere in illece-
 hois habitum vel actum erroris, tunc a mentis illo habitu vel actu
 Deus testificaretur falsum et mendacium. occasione huius ob-
 iectionis solvet hinc disputari: quod potest Deus se solo producere habitum
 vel actum erroris in illeceho, quod tamen ad proxiimum in habitum necessa-
 rium non est, nam licet id fieri possit, non sequitur Deum per illum habi-
 tum vel actum falsiter loqui. ratio autem desumptur ex dictis disputate
 praecedenti, ubi proxime de ratione locutionis est per illam loquens mani-
 festet alteri obtemperans in sapienter mente scilicet manifestando
 simul esse in sua mente et ordinando illud obtemperans ad alteram, quare
 licet Deus produceret actum erroris in meo illeceho non loqueretur,
 nec illa esset vox Dei, nisi ex procederet a Deo, volente ordinando illud
 obtemperans ad me et manifestare mihi se illud habere in mente et hinc est lo-
 cutio Dei.

Quis:

Dices: poramq actum erroris quo aliquis induit solum
 ee lapidum v. g. e simul induit seum ordinare. hoc obtu ad ipsum,
 stramq quidem solum, tunc sane loqueretur Deus per illum actum,
 qd induit illum ut coruat hoc nullu effectum soalem sicut mani-
 festare illi soctum ee lapidum e hanc ee Dei mentem ad ipsum ordi-
 natam. aliqui dicunt adhuc illam h fore locutionem Dei, qd h
 manifesta est Dei mentem, Deus e. h hā talem mentem aut cogniti-
 onem. Sed contra, qd h De rāe locutionis qd exprimat vere
 mentem loquentis, ut qd exprimat ea vere, vel falso, ille. a. error ex-
 primeret hiet falso mentem Dei, qd si repugnat diuine locutioni ex-
 primere mentem simulatam Dei, ex hoc fieret fiet repugnare Deo
 inducere illum actum erroris, qd per illum exprimeret falsa eume-
 lak suam pensem, negare ergo possum qd sūt Deus producere e ratione
 in illis hōis hanc actum erroris 2do loco adductum, qd eet locutio
 Dei falsa, qd repugnat.

Oportetum si sermo sit, de actu erroris quo solum
 induit solum ee lapidum v. g., h video cur repugnet produci
 a solo Deo concurrente. Illeto hūmāno ut principium vitale, quicquid
 dicit S. Suarez diq. 4. Metaph. sect. 13. e. P. Salas 2. tome in j. 2. de
 tract. 13. diq. 1. sect. 3. num. 53. e. P. Ronces dicit diq. 10.
 art. 2. qui etiam negat id fieri pōe qdāuis hōo nihil illigeret
 per illum actum a solo Deo productum. notissimum eni sentit P.
 Vasquez in 1. inam 2. de diq. 40. num. 11. e. alij multi. rāo d. e
 qd in eo casu Deus h mentiretur nec loqueretur per illum actum,
 qd a. Deus eet caa erroris h repugnat, qd error h e malū moraliter
 sic physice, sicut alia qualitates quas Deus caat in hōie. hiet sunt
 male pni hōis, imo errorem Deus caat vere e proprie guardo hōo
 per caas rāales e necessarias occipitur, nam qui caat id ex
 quo necessario sequitur alijus effectū dicitur proprie caare illum
 actum e effectum, sicut ergo sūt Deus medij carnis secundis necessarij
 caare. errorem in hōie, cur h poterit se solo? ra neutro e. can
 error e malum aut pe. sed pōne.

Dicens hoc repugnare cum infinita veritate Dei, sicut,
 cum infinita e sanitate repugnat velle aut caare peccatum hōis.
 Sed contra, qd h repugnat cum infinita vita Dei velle mortem hōis,
 nec cum infinita veritate Dei velle ignorantiam hōis. Eni repugna-
 rit cum infinita veritate Dei velle errorem hōis, nam sicut per mur-
 tem vel ignorantiam nrām Deus h moritur nec ignorat, ita nec
 per errorem nrām Deus errat aut mentitur, Et dixi, in quo ap-
 pareret differentia erroris a peccato, nam si Deo vellent vel caare peccati,
 Deus

Deus peccaret, scilicet. qui diligit ut iniquitatem iniqui sit et abominabiles sicut ea quae vileserunt, qui. a. caet errorem in errat nec mentitur.

Dicunt ille actus est indecens non solum humane sed et huius illius velle. De illius actum esse indecentem obiective et magister, si praesertim indecentia morali cum non est liber. Et a. Reg velle in huius aliquam quae hant indecentiam obiectivam et mediam, quando huius est nunc pro inadvertentiam vel aliam causam non habet meliorem moralem, ut constat non eo qui ob ignorantiam comedit carnes in die ieiunii vel polluitur esse, de quo diximus in Tractatu de actibus humanis.

Hinc infero idem. Dandum esse de habitu inchoante ad errorem, et a. Deus a solo illius producere, imo idem existimus de habitu vitioso quem hant Deus, si solo poneret in voluntate, non deo ducetur Deus author peccati vel inclinandi ad illud, sicut nec modo dicitur inclinatio ad peccatum licet de deo appetitum sensum patitur, et hinc per carum naturalium tentationes et concupiscentias abluentes ad peccatum, Deus, et haec ora non dat ex alio ut fiat peccatum, sed potius ut vocamus in certamine, forti, et ut quae maior est quae, eo ut gloriosior triumphus, quae etiam ad potestatem habitum vitiosorum tribuendo simul virtus arbitrio quibus peccati peccati veniunt.

Supponit ergo quod si non potest falsum revelare, et per consequens quod ex hoc capite non potest fieri subiectum falsum, restat 2da. diffinitio. an potest habitus fidei asserere falsum ex eo quod proponatur. obiectum revelatum. et eo a Deo. quod verum Deus non revelavit. in qua. etiam controversia codis et vera Theologorum sententia negat. quae potissime probatur ex scriptura et Patribus semper fidem certam appellantes. 2da. ad Thimotheum. scio cui credidi et certus non es. Act. 28. quoniam secundum certissimam sectam nostram Religionis etc. Iud. deo. 6. cap. 3. ut nullus scire valeat certitudine fidei cui non sit subiectum falsum etc. Basilis in moralibus regula 80. cap. 27. fides est certissima. et animi exaltatio de digniorum veritate verborum. Chrysostomo homil. 27. caput 30 ad Hebr. fides fidei non sit nisi cum circa ea quae non videntur certitudinem quae habitus erit amplius quam circa quae videntur. Bernardo epistola 190. fides non est opinio sed in veritate certa subiectis. quae etiam modo loquuntur alio passim, ex quibus colligitur omnem actum fidei esse cognitivum certum, ex quo fit a fortiori esse semper verum, quae certitudo est forma adhaesio intellectus asserenti et necessaria cooperatio intellectus cum veritate, si a. actus quae credo. Christum natum non habet hanc necessariam connexionem seu contingentem cum veritate, et maneret idem assensus fidei

fieri hoc Deus hoc n. revelasset quando proponeretur apparenter ut
 revelatum, sed idem est hinc assensum de facto & quidem verum, n. in
 certum, cum potuisset non assensu exhibere falsum. Et si ois actus fieri
 eorum, sed idem est repugnare, n. elicitur a fide assensu circa reve-
 lacem apparenter propositam.

Contra hanc doctrinam coram fuerunt plures objectiones.
 Prima occumitur et experientia qua videmus rusticum eodem modo
 assentiri mysterio vero & falso a Parocho propoito, utiq. et assen-
 titur et fidei revelacem quam credit existere & per utrumq. assensum
 mentitur & utriusq. elicit per eadem fidei virtutem, neq. e. dicit p.
 ad credendum falsam motum solum auctoritate. Parochi cum reve-
 ra ex parte motum n. magis obicitur illi auctoritas Parochi ad
 veram assentiam quam ad falsam & si ad credendum mysterium verum
 movetur auctoritate. Dei, ad eadem etiam movetur ad credendum falsum.

Quoniam aliqui autem fidei necessarii prosequuntur insidiam
 primum inobstantis ortum ex tot motibus & ergo quales n. re-
 feruntur ad credibilitatem in rei falsae. Sed contra, qd rusticus
 n. h. alia motiva ad factum ad credendum verum quam falsum & eo-
 dem modo dicitur illi praesentia credendum verum. Quia ut
 rusicum etiam regulariter habere alia motiva ad credendum pro-
 ter doctrinam Parochi, si aliquando puer q. in ignorantiam suam
 n. attendat ad alia motiva, tunc Deus operari potest dicitur & quasi
 privilegio movet illum ad assensum fidei. Ita Corca in presenti
 pars. 3. disp. 10. num. 12. sed plane sine fundamento qd illi e. veritas
 & veritas magis credendi quam hinc fere de rusticis, & qd experientia
 docet eos n. habere maiora motiva ad credendum verum ad falsum
 a Parocho propositam quam falsum.

Ad ergo assensum obre falsi n. asserre ab usante fidei
 peres obre spale, in modo quo perfectio perceptibiliter proponitur
 ut probat obiecto facta, n. in e. actum fidei, qd, ut supra dixi, habet
 fidei virtutes n. limitatum a veritate ut n. possit concurrere ut n.
 possit concurrere ad assensu sed qui respiciunt revelacem Dei, sed so-
 lum de illos qui tendunt in veram revelacem, hae e. limitatio col-
 ligitur a posteriori ex scriptura & Patribus docentibus assensum fidei
 e. certum, n. pot. a. e. certu si pot. e. falsu ut diximus. a priori
 vergetur ex eo qd fides ut virtus intellectualis quae movet virtus
 voluntatis tendit semper in bonum, sic virtus intellectualis tendit in
 verum, ut ait h. l. s. aduety a S. Thoma in presenti art. 3, quare
 hiet per virtutem voluntatis v. q. per misericordiam posimus
 subvenire pauperi facto e. apparent, n. in potum per virtutem
 infu =

infirmitate sui credere verum apparet, quia actus voluntatis ideo est virtus
quod est bonus, bonus vero est quia sequitur regulam presentiam,
quam etiam sequitur debuerit huius est nunc sequitur presentiam,
at vero actus intellectus non ideo est virtus quia est bonus, sed quia est verus, actus
est intellectus non huius voluntatem bonitatem solum in se sed etiam in
tunc a voluntate & deficiente veritate non erit actus virtus sui.
fateor in predicto casu nullum habere primum voluntatis affectionem
et quidem signalem qua vult credere fidei, dicitur multorum falsum
propositum, fateor etiam mereri per illam voluntatem credendum,
et per se etiam aliquando si eam non habet, nego tamen pro christi essentiam
fidei divina circa illud omni.

2° obijciatur: quia si deo credente Messiam nasciturum
peula ante Christi natiuitatem potuit nasci Christus ignorante, si deo est ipse
peruenire in eodem actu fidei, qui tamen est falsus. Sed facile
vel per illum assensum a principio credendum fuisse, Christum nasciturum
post tempus ultima Propheciae et reuelationis, et tunc est actus fidei et per
uerarum christi nato, quia ille actus negabat Christum iam esse natum
sed natum esse tempore ultima reuelationis, vel ille assensus negabat
Christum esse natum tunc, si tamen est actus fidei etiam ante Christum natum,
quia Deus nunquam percelleret Christum non esse natum in illa hora,
imo etiam in reuelatione potest magis diem actus nato Christo, quia tempus
maneret negando Christum natum solum pro illo primo instanti pro quo
at unitis negavit non pro tempore sequenti.

Tertio obijciatur: quia per fidem credimus Christum esse in
haec hostia consecrata, alioquin non adorantur absolute, sed conditi
oratio et tamen si hinc assensum subest falsum. Sed neganda maius
per fidem, scilicet solum credimus Christum esse sub hostia bene consecrata,
quomodo a. et hoc sicut potest, uno debere hanc hostiam absolute
ad orari, diximus de iudicio de incarnatione.

Quarto obijciatur: quia ex uno assensu fidei ex hoc as-
sensum falso inferitur quod sit facta, ad quam concurrunt non solum
actus sed etiam ipse habitus fidei. Et a fide produciatur assensus
falsus. Sed in illo casu habitum fidei concurrere quidem
falsam promissam de fide, promissam vero, et sic simul cum alia
promissa falsa concurrere ad conclusionem falsam rationem, qua
quidem potuit affirmari obia promissam de fide, procedit ad ipsam,
sicut vero est falsa non dicitur proprie, casu a promissa de fide
sed per accidens, proprie vero a promissa falsa, nam promissa
de fide ex se tendit ad productionem conclusionem veram, quia
sequitur falsa procedit a concludit vitiata a terminando ad illam.

ita

ita etiam respondet heares in praesenti disp. 6. sect. 5. num. 4. 52.
et Carnelut. jo. num. 82. qui bene hoc explicat aliquibus exemplis.

SECTIO III.

Utrum obiecta Fidei supponantur evidenter credibilia?

Idem obiectum quod fidei creditur de bono, et verum, sequitur an debeat
necessario supponi evidenter credibile, hoc est, an debeat pra-
cedere cognitio evidens quam licet obiectum illud non cognoscatur evi-
denter ita est, cognoscatur tamen evidenter tale est, cuius veritas rectam
proverentiam sine ulla hesitatione credi potest.

Omnino errorem antiquorum est non etiam equali haereti-
corum dixerunt nihil credi debere nisi quod spiritus sanctus unicus
impedite proponit, interius reuebat, qui, ut ait Augustinus
libro de doctrina christiana in principio est error superbius et
multis periculis expositus, nam praeterquam quod est contra experien-
tiam et scripturam, ex qua constat praedicamentum fidei de lege con-
fieri debere, huius per alios huius, et etiam raris haereticum et schis-
matum volente unguos fieri sibi regulam credentium, ex
quo fit apud haereticos totum est fieri differentias quot sunt capita.

Nec obstant aliqua scriptura loca, quales dicitur in
sa; ponam uniuersos filios tuos doctos et Aud. et Ioannis 5. expro-
bet dubitas Dei. Et iuxta Ioannis 17. qui credit in filium Dei habet
testimonium Dei in se, et alia similia quibus indicatur fideles
dari immediate a Deo, nam haec loca solum significant Deum
per auxilium obiter interiori gratiae excitatis et adiuuantis mo-
re corda fidelium ut praestans assensum, ut quae exterior a pra-
dicatoribus ex parte Dei sufficienter proponuntur. Inuenitur
etiam fideles habere in se testimonium Dei quibus obicitur, quod
credunt in diuinum testimonium, ubi sufficienter proponitur.
magis dicitur ostendit illud Ieremiae 23. dabo legem meam in
visceribus eorum, et non docebit ultra qui vir proximum suum.
et illud iuxta Ioannis 20. non neceps habentes ut aliquis doceat vos, nam
verbo docebit vos etc. verum loci Ieremiae a multis illegatur de dante
patria, et haec vterque illegatur de dante legis gratia, solum significatur
abundantia gratiae qua fideles ita efficiuntur ad praeserta charitatis,
ut etiam deprentes, lege exteriori ipsa charitas doceat quid faci-
endum, quod vero fugiendum sit; hoc tamen non tollit quod de lege con-
misi-

mysteria fidei externam predicacionem requirant. quibus ergo e:
an hac proportio mysteriorum talis prerequisiteatur quae generet
auctorem evidentem de eorum credibilitate.

Aliqui negant in sapientia apud Valentiam in puncto g. j.
art. 4. d. 3. qui nunquam committunt procedere evidentiam credi-
tatis. Alii recentiores fatentur aliquando procedere, negant tñ
requiri in unquam, h. e. ut videtur admittere in pueris & rurs.
hæc qui n̄ possunt percipere vim & efficaciam motuorum quæ reddunt
credibilia mysteria nra fidei.

Item th e corus Theologorum sententia affirmat. pro
qua e aperte. S. Thomas in præsent. art. 4. ad 2. ubi sic ait, h. e.
qui crederet nisi videret ea e credenda vel pp evidentiam signorū
vel pp aliquid huiusmodi. ubi S. Thomas præcepit de fidei aucto-
ritate videtur, hoc e, evidentem cognoscere credibilitatem mysteriorum.
Itē primo ex scriptura & PP. psal. 52. testimonia tua credibilia
facta s̄ nimis, illa e. particula, nimis, h. mmo videtur mmo-
rem quam evidentem credibilitatem significare. Iohannes 15 de iis
qui n̄ credentes dixit Ch̄s: nunc. a. excusacionem h̄ hnt. ex quo loco
colligitur clare motiva fidei generare pp evidentiam credibilita-
tis, aliquem si solum generent probabilitatem excusacionem haberont
qui n̄ credunt, pp regeretur & aliud iudicium probabile, quo
pasant probabiliter hæc mysteria h̄ e. credibilia, e. quidem hæc
Rosa probant n̄ solum de facto sed etiam de probabili, nam si fides
obligaret ex se ad credendum aliquid qd n̄ est evidentem credibile,
obligaret de facto ad plura credenda, qd n̄ oia quæ deus revelas
sunt habent evidentem credibilia, ut constat in multis rebus
quas putamus revelatas e. aliquibus sanctis, n̄ tñ credimus fide
divina. Et si de facto oia quæ credimus s̄ evidentem credibilia
vident, tñ fides n̄ s̄ aliter ad eam obli. tendere. ad hoc etiam
facit S. Clementis in constitutionibus Apostolicis lib. 8. cap. j. ubi re-
lati mysteria fidei subicit: quæ qui credunt (n̄ utcumq; neg. inco-
nserate sed cum viderio ac reverentia) christum quidem au-
git a Deo. videtur Augustinus tomo 6. libro contra Iudeos
fundto cap. 5. Hieronymus dialogo contra Luciferianos circa finem.
Vincentij Cuiriacensis in suo ammonitorio. e. Valentia ubi supra.

Ratione probant argui: quoniam ad credendum necessa-
ria e. prudens voluntas credendi, voluntas. a. dicitur prudens qd
dirigitur a iudicio prudentia proponente obli. tñ iudicio s̄o b̄i-
venti. probant utaq; qd prudentia cum sit virtus intellectualis debet
e. practice certa & evidens circa honestatem circa quam proxime
veratur

veritate & ob hoc praesentior e creditibile proponitur evidenter
 creditibile. Veram haec res non videtur effectus, sed in primis aliqui
 accipiunt hoc dari actum praesentia verum qui non sit evidens sed solum
 probabile, quod sequitur P. Julius 2. tom. in j. 2da tract. ii. disp. 3.
 act. 4. num. 34. et 50. deinde quicquid de hoc sit dici potest pro-
 prium hoc per indignum probabile quod ob hoc fieri sit credendum, quod dic-
 tamme probabile praesentio potest sequi aliquid aliquid quasi reflexus
 existens est e contrario a praesentia dictans hoc nos hic e nunc pro-
 pter amplecti illud iudicium probabile e velle credere, miseria
 praesentia, sicut etiam praesentio iudicio probabile de paupertate. Et
 dicitur aliquid cuius praesentia dictans evidenter honestum e hic
 e nunc sequi illud iudicium probabile.

Melius ergo potest concludi ex peculiari fidei natura, nam licet
 ad operandum non habeat, in aliis virtutibus non praeservatur iudicium
 expensum: quod ad volendum ex misericordia subvenire huic pauperi non re-
 quiritur cognoscere evidenter quod sit pauper, ad volendum tamen honeste
 credere fidei natura requiritur cognitio evidens creditibilitatis ex
 motu proprio vel sufficit cognoscere probabiliter. ratio est, quod
 voluntas credendi non e voluntas credendi utique, sed credendi fir-
 missime e immutabiliter sine qua nunquam dissentienti etiam si
 non oportuerit, est a. impulsus qui saltem vellet credere, res
 ad quam fidem habendam probabiliter putat non dari motiva suf-
 ficientia, nam ut dicitur Calenastii 11: quicquid credit lenis e corde.
 quod eo magis in praesentia locum sit quo maior gravitas e necessitas
 negotium discretionem e deliberationem postulat, aliquando tamen proba-
 biliter creditibilitatis aliquis crederet, si teneretur instante morte
 perseverare in fide, potest e. tunc sequi iudicium probabile, contrarium
 dictans non eade miteret sufficientia ad credendum, atque ideo potest in-
 culpabiliter fidem negare, si repugnat, fides e. Quia ea firmitate
 adeptitur suo ob hoc ut simul proficatur oblationem si recedentem
 aut dissentientem, sed credit e aliquid adeo verum ut nullo modo potest
 negari. ad volendum e. hoc modo credere manifestum e non suf-
 ficiens iudicium probabile, nam stante probabilitate iudicij contrarij
 dictantis fieri dissentire, non potest quis certo affirmare non licere hic e nunc
 negare hoc ob hoc.

Confirmatur e ampliat: quia si daretur aliqua virtus que
 solum inclinaret ad obedientiam superiori certo e evidenter praeservanti,
 e omni motiva est fugere inobedientiam contra certum superioris pre-
 ceptum, tamen hanc virtutem non potest operari ex iudicio solum probabi-
 liter proponente preceptum e obligationem obediendi. Cum fides sit
 virtus

virtuti inclinans ad credendum ea solum qua negare non potest, repugnet
dari voluntatem credendi, ex iudicio solum probabiliter iudicantis, tunc
credibilitatem, si eo ipso non manet hic et nunc obligatio simpliciter non
sistentendi.

Quies: circa ipsam obligationem credendi seu non dissentandi
si verarii probabiliter, solum et solum probabiliter iudicare, non ha-
bere obligationem etiam iudicam simul probabilitatem partis opposita.
R: bene dicit dari simul duas opiniones probabiles quarum altera
affirmet altera neget obligationem secundum se ad aliquid, repugnat tamen
dari opinionem solum probabilem qua in presentia alterius opposita
aperit non solum secundum se, sed hic est mutari obligationem operandi, si
hoc est asserere, si haere, si esse, si esse oppositum, et per consequens esse
vere, hic et nunc non est probabile oppositum, si repugnat asserere, cum
actu videam probabilitatem partis opposita.

Contra hanc coeactam doctrinam plures sunt objectiones. Prima:
si pect motiva fidei tanta sint ut reddant illam evidenter credi-
bilis, hoc tamen respectu eorum qui accurate vim et efficaciam argumentorum
perpendunt, non tamen respectu rudium vel quorum veniens de a nos discreti:
potius qui ea motiva fere ignorat et solum movetur auctoritate, pa-
rentis vel magistri, si motivum non sufficit ad probandum evidenter
si ea obta sunt praesenter credibilia. Et sine evidenti credibilitate
si haberi fidei assensus. R: licet illud motivum quo pect movetur
non sufficit ad probandum evidenter, credibilitatem respectu omnium,
sufficere tamen ad probandum evidenter quod illud obta sit praesenter credi-
bile ab ipso viro, nam evidens est quorum praesenter facere credendo
qua a parentibus audit, quos non designavit illi magistros donec per-
scriptum post alia maiora motiva investigare, ex quo fit quo ma-
iorem quis habet sagacitatem et industriam maiora requirere, non tamen qua
qui reddant mysteria evidenter credibilia.

2da obicitur: si ante fidei assensum praesent evidenti
credibilitatis, nemo cui fidei sufficienter proponatur potest illam
negare. R: negando scilicet: si licet mihi evidens vis obta fidei et
praesenter credibile, solum non esse credere, passionem vel alio aspectu dicitur,
sicut licet sciam praesenter bonam temperantiam esse mitigandam et
amabilem, solum illud non amare, ratio a. Et haec evidenti credibilitas
non est evidenti ipsorum mysteriorum, nec a sensu quo iudicem solum
est veram, sed quod iudicem bonum et honestum esse illa obta credere.

Quies: Et patet omnes illi qui fidei resistunt assensum cui-
denter obta fidei esse evidenter credibilia. Et sciunt evidenter actus
contrarias esse praesenter et incredibiles, si videtur durum, cum
experi-

experientia comit illos existimare se evidententer agere retinendo
sua rectas. R^o aliquos ex se nec evidententer sciunt suas rectas n^o p^o
p^ovidenter retineri, affectu t^o rep^ognato velle imprudententer agere, sicut
p^ois qui ex malitia peccat recte evidententer se imprudententer agere, & t^o
voluntate mag^o operari. Deinde, dico, alios quamplures n^o p^oportione ad
evidentiam credibilitatis, q^o ad hanc reperitur attentam consideratio
argutorum & motivorum, vixta illud Galeni 15: vacare & videntes
suorum ego cum D^og. quam diligentiam & examen ipsi terrenis
rebus dediti & affectu vacali dediti exsecuti nolunt adhibere,
n^o t^o dico excoantur a peccato infideltati, deberent. & attendere
ac inquirere, & n^o ingruunt.

Inquit adhuc. Et vultem vos fideles sciunt evidententer rec-
tas alias & incredibiles & sciunt evidententer illas &e. improbables,
nam q^o d^o n^o e^o creditibile, n^o e^o probabile. R^o ad primam seq. d^o nunquen-
do sciunt evidententer illas n^o e^o p^ovidenter creditibiles sed e^o p^ovidenter
incredibiles concedo, sciunt evidententer illas n^o e^o creditibiles p^ovidenter
vel imprudententer nego. vide ad 2am regulam similiter d^o d^o nego,
sciunt evidententer illas n^o e^o p^ovidenter probabiles concedo, sciunt evi-
dententer n^o e^o illas probabiles p^ovidenter vel imprudententer nego.

Hinc oritur 3^a obiectio: q^o si fideles sciunt mysteria
fidei & evidententer creditibiles & sciunt evidententer &e. vera seu proba-
bilia, regula: q^o illud q^o d^o creditibile, q^o d^o verum & probabile. R^o ne-
gatio seq. & ad probacionem dicimus n^o e^o idem creditibilitatem & ver-
tatem & probabilitatem, orientale. & solum e^o q^o d^o ita proponitur ut dig-
nam sit iuri p^ovidenter assentiamur. contingere. a. Et aliquando
tantum proprie aliq^o falsum & impossibile, nam vultis cui Senchy
tantum de fide proponit quatuor & q^o nona in divinis evidententer
veritas illud &e. videtur vobis creditibile, n^o quia quando proponitur
veritas antequam & scire in hoc n^o fallitur, q^o h^o illud obid q^o e^o sit fal-
sum & impossibile, & t^o h^o e^o p^ovidenter credibile, ab hoc
iudicio & ex evidenti creditibilitate n^o p^o argui evidententer veritas vel
possibilitas.

Sec^o contra obicitur quarto: q^o h^o e^o evidens conseq.
aliq^o obid & creditibile fidei divina & e^o verum, nam fides divina n^o
p^o credere nisi verum & n^o hoc mysterium proponitur evidententer ut
creditibile fidei divina evidens e^o verum. R^o concedendo totum,
negando t^o q^o supponit obiecto scilicet mysteria h^o cognosci a
nobis evidententer, &e. creditibilia fidei divina, quomodo & cognoscatur
evidenter creditibilia in ordine ad fidem divinam, n^o t^o veram evi-
dententer p^o dari fidem divinam & infusam, solum ergo cognoscimus
eum =

evidenter mysteria illa taliter proponi et prudenter poimq co-
nari quantum e ex nobis qd. videndum firmiter illa. e. ubi illa
hasitate providendo, ab hoc qd. hui assensu eliciendo ut virtus
naa vel per fidem infusam, hoc e. ignorans.

Quarto objici qd. si sola credibilitas cognoscitur
evidenter, e n. veritas obli in se. Veritas obli pro illo priori solum
cognoscitur probabiliter. Et apparet etiam, probabilitas oppositi obli
Et in illo instanti h. et haberi assensu fieri certu, si potu e. certo
assentiri a hui obli, si in eodem instanti regli vidio oppositum
illu e. probabile. Et in illo instanti quo elicio actum fieri me n.
assentiri probabiliter obli contrario, licet tunc appareat in eo aliqua
incluere probabilitas radicalis. pro quo adverte apperere infirmi
motiva ad credendum obli fieri atq. etiam ad oppositum, cum hoc th.
discrimine, qd. motiva ad obli fieri licet n. habeat vim ad illud ori-
enter ostendendum, hnt in vim ad ostendendum evidentius qd. vo-
luntas presentissima se imperare assensum excludente motu formi-
cinem que nati pot. ex motu contrario. at vero motiva con-
traria ad summum hnt vim ad hoc ut voluntas imprudenter ope-
rans pot. imperare assensum ex illis motu. hoc ergo suggi-
rito antequam illecty ex motu contrario assentiatur oppositi
e frante tota representatio motuorum utriusq. partis, voluntas
imperat assensum fieri certum e. simul prohibet formidinem, si que-
ram sit, eo qua proire pot. illo instanti ex motu contrario, qua-
re in illo instanti quo elicitur fieri assensu h. e. formido actualis
pro hoc obli contrario nec assensu probabilis illu, sed solum et mo-
tiva que nati comburentur pot. generare formidinem, e. que
si voluntas emaneret pot. generale assensum obli contrario, e.
in hoc uniu. diebus apparet in illo instanti imprudentem quan-
dam credibilitatem radicalem obli contrario, id e. motus, quo ex
imprudenti voluntate pot. generare assensum obli contrario. cum
hnt h. imprudenti credibilitate radicali obli contrario hnt bene et
tenax fieri adhaerens firmiter suo obli e. cohibens per modum
ad credibilitatem formalem que oriri pot. pro h. obli contrario ex
motu contrario.

Ultimo objici qd. si apparet, sola probabilitate obli
se illecty ex imperio voluntatis assentiri obli ubi formidine,
cur etiam licet n. appareat evidentius sed solum probabiliter
credibilitas obli, si poterit voluntas prudenter imperare assensum
certum e. sine illa formidine. Ad totam repugnantiam procurrere
ex supra dictis, qd. si n. apparet evidentius credibilitas quandoque
imperaret

imperaret voluntas n̄ potest cogere ad intellectum ad assensendum ex 55.
 obligatio e necessitate, semper e. maneret licitus e voluntarius
 dicens, tunc cum est etiam probabile n̄ e illud ob̄i presentor exe-
 nibi, at vero posita evidentiā credibilitatis hiet ob̄i contrarium
 maneat impudenter credibile modo explicati, p̄ intellectū ea volun-
 tati impetio elere assensum firmum e obligatorium, n̄ e. apparet
 via ad presentor e licit. dissentiendum p̄nc ob̄i, quāt. de boni non
 diare pro illo priori apparet solum probabilitatem ob̄i fieri, sed
 apparet solū certitudinem r̄ocalem illius, hoc e, taliter proponi
 ut sit dignum fidei existente. om̄i firmidmem.

Quia doctrinam præcedentem dubitari potest primo: an
 hoc iudicium e de cogit credibilitatis ob̄i p̄ actū elicito a fide
 affirmant nonnulli ducti auctoritate. S. Thome art. 2. ad 3. q̄. ut ait
 Thomas fidei facere videre ea que creduntur. verius t̄n e hoc iudi-
 cium n̄ e actum fidei. ita docet Vega, Capreolus, e Gabriel, quos
 affert e sequitur Suarez in presentor disp. 14. sect. 6. Probant aliqui:
 q̄ huiusmodi iudicium manet in hæretico volente credere ob̄i
 fidei, q̄ t̄n ipse cognoscit obligacōem illa p̄cedenti seu ille e p̄ceden-
 ter credibilis. e cum hæreticus n̄ h̄t habitum fidei infusus ille actū
 n̄ elicitur ab habitu fidei. Verum hoc arḡū n̄ e efficax, q̄ in hæreti-
 co nullo manet habitus supernaturalis, e t̄n iudicium illud, licet n̄ p̄cedat
 ab habitu fidei, sed p̄cedere ab aliquo habitu naturali, q̄ e actus
 naturalis, ut infra videbitur. e ob̄i fatetur debent iudicium illud in
 hæretico elici per auxilium actuale intrinsecum vel extrinsecum,
 licet ex n̄a. huius potest elici ab habitu. Melius ergo p̄t̄ ex
 maxima diversitate ob̄i fidei, nam iudicium illud n̄ attingit ob̄i
 fidei, nec h̄t pro motivo re usacōem Dei ad auerendam credibi-
 litatem rerum fidei, sed illam credibilitatem seu honestatem credendi
 cognoscit evidenter sine ex terminis ipse per remonstracōem scientificam
 e nullo modo pertinet ad fidem cum h̄t alij aliud ob̄i fidei diver-
 sum. et quem vero habitum pertineat, e an sit iudicium naturale,
 necnis sup̄t̄acōe sequenti.

Quo dubitari potest: an ille qui credit p̄ revelacōem,
 ubi in mente factam debet habere evidentiā ipsius revelacōis,
 an sufficiat habere evidentiā solū credibilitatis, sicut quod d̄o
 credit p̄ revelacōem phenam? Aliqui dicunt om̄i fidem debere
 tantum in n̄i revelacōi alicui evidenter facta, quare nos credimus
 p̄ revelacōem n̄ nobis sed alicui factam quibz evidens fuit, ille vero
 si crederet p̄ revelacōem propriam deberet habere evidentiā
 illius.

Alius.

Ego in hunc inuenio discrimen cur nos poſſim credere
h̄ habentes euidenciam reuelatis, ille a. cui ſub iuramento reuelatus
h̄ poſſit credere licet ubi h̄ eſt euidentis reuelatio, dummodo eſt ubi exi-
dens prudenter eſt euidentem reuelationem, ad q̄ poſſit habere plura
eſt maiora motiua quam nos habemus de facto. imo addo ſi ei con-
ſideret euidenter reuelatio h̄ poſſit elucere, actum fidei circa oſta reuel-
atum, ille e. h̄ eſt fides ſed ſc̄a. huic a. nra doctrina conuen-
tit L. Suarez in præſenti diſp. 3. ſect. 2. num. 7.

Reſtat ſolum videre, quæ ſint arguta & motiua qua
de facto culubet præſenti etiam viro reddunt euidenter credibilem
nam fidem. hæc t̄ longam requirunt narraçionem ad controuerſias
maxime ſpectantem. videtur vltra alios Valentra in præſenti q. 1.
ſub. 4. quæ ea eſt decem & nouem capita, videtur eſt de ſingulis oratione
diſputat. Coram ſumma breuis hæc eſt. Integritas & ſanctitas
doctrina quæ nihil docet vni contrarium, nihil h̄ præcipit hono-
rati conſonum. ſanctitas & puritas eorum qui toto corde hanc fidem
proſequuntur. Perſeuerantia & antiquitas doctrina quæ caſum per
tot ſæcula ſtetit laſcentibus & peruenit h̄z aly ſæculis. Prædictiones
& teſtimonia Prophecia in nra Religione ois completa. ſanctitas
& authoritas Chr̄i Dñi huius doctrina authenticis, quæ ſanctiſſima
& ſapientiſſimum vel ipſi etiam aduerſarij nra fidei ſententur. Miracula
quæ tam ipſe quam ſeipſi diſcipuli & alij innumeri Chr̄iam præſerant.
Modus quæ quæ doctrina hæc in mundo recepta eſt, h̄ armis, h̄ litteris, ſed
imph̄i quæ quædam pauperum prædicatione, & hoc contra totis orbis ac-
tibus carnis machinas & fidem. Teſtimonium deinde innumera.
ſcilicet Martyrum ex h̄ Patria, pena, conſuetudine, abate, vbiq̄ in hac
Religione morientium. Teſtimonium item interij præſentis conſuetudine,
a qua vnusquisq̄ experitur hæc doctrina ad virtutis amorem im-
pelli eſt a vitijs abſteri. Deniq̄ fortiffimum arguta demouitur ex
Dni prouidentia, quæ h̄ ſeruet eos hoſtes, qui maiori afflicti diuinitus
obſequium & honeſtatem quereret, eos, inquam, eſt maxime circa Reli-
gionem deceptos, & hoc eo q̄ Religionem illam amplectantur quam
tot arguta & motiua reddunt euidentem, conſtat e. nullam eſt ſectam
in tota orbe, tot motiuis & prædijis firmam ſicut Chr̄ianam fidem,
quare merito Richardus de S. Victore hb. 1. de Trinitate cap. 2. ſicem
audacter ita allegit: Dñe ſi error eſt quem credimus a te decepti-
ſumus, vbi e. notis eſt ignis confirmata h̄ quæ niſi a te fieri
poterant. alia h̄ plura arguta, ſufferat hæc breuiter tetigisse.

Diſputatio 3.

DISPUTATIO III.

56.

De actu Fidei.

Postquam epimas de fidei obto fidei & macti, qua reputatōes corōes
et tam actus quam habitus, sequatur agere de actu in generali,
de quo S. Thomas q. 2. per 30 articulos quibus agit de nāa huius
actus, de eius necessitate, de obligatōe, & de merito ipsius.

SECTIO I.

Utrum actus Fidei sit certior omni alio assensu?

Supponimus vñ fidei actum esse verum, qđ disputatōe pcedenti
probatum ē. Supponimus etiam vñ fidei actum esse certum,
qđ ad mny probant testimonia scriptura & P. infra adducta,
& huc Durandus disp. 26. q. 2. videtur propriam & pfectam
certitudinem negare, ille tñ aliter de certitudine loquitur,
quae magis videtur in significatōe certitudinis quam in re ipsa
errare. Ratio. a. nūm etiam debet ex duentis circa conceptum
certitudinis.

Difficultas ē: an fides superet in certitudine alios
actus intellectus, de quo S. Thomas infra q. 2. art. 2. Prima sententia
negat fidem esse certiorē simpliciter quam sciām. hac tribuitur
Durando vbi supra & Salmatio q. 3. qui dicit fidem intensiue
& extensiue esse mny certam quam sciām. Extensiue quidem,
qđ fides solum hō certitudinem adhesionis, sola vero hō certitudi-
nem evidentie & adhesionis. Intensiue a. ja illa ē intensiue
certior qđ magis repugnat dubitatōi, sed magis repugnat dubitum
sciām quam fidem, fides ē. comparatur secum aliquos motus solum
mūltiberatos dubitatōis & sciām ē. fides intensiue certior.

Secūdo tñ ē vera vñbra docet fidem esse simpliciter certio-
rem quam omni sciām humanam, ita S. Thomas vbi supra. vbi eius
interpretēs & alij quos referunt & sequuntur Valentia q. 4. dubio p̄dicto
& Barre, in p̄dicto disp. 6. q. 2. s. num. 30. Ita p̄mo: ex modo
loquente sacre scriptura, vbi semper cum emphasi loquitur de
certi =

certitudine fidei. Dea Petri 7: habemus firmiorem propheticum
sermonem, comparat. a. prophetiam cum visione, oculorum. Lu. ca.
21: Celum & terra transibunt verba. a. mea n̄ transibunt, quasi
dicat, ut aliqua expheant: sicut Philosophia deficiat in colatum in
corruptione, ascendat, verba mea n̄ deficiunt. imo Jois 5: si testis
monium horum accipimus, sed in gratiam Dei manet, saluti saepe.
item ex Patribus eodem modo fidei certitudinem praeferebantibus.
Augustinus 7. Confessionum cap. 30: factus, inquit, dubitarem vivere
me, quam ee. veritatem quam audivi in corde. Basilii expositione
in psal. 115: fides supra rationales methodos firmam ad ascensionem tra-
hens. Hieronymus homil. 32. in epistolam ad hebr. fides dei n̄ est nisi
cum circa ea quae n̄ videntur a multis, quam circa ea quae videntur
certitudinem quis habuerit. idem homilia 9. in epistolam ad Colos. & rom.
& in epistolam ad Rom. & rom. x. in festo Pentecostes. Origenes hom.
5. in Genesi. Bernardus epistol. 130. Richardus de S. Victore, j. de Tri-
nitate cap. 22. potest, inquit, veraciter fideles sumus nihil cogi-
tantes, quam qd fide credimus, item h̄t Dionysius, Ambrosius, Hiero-
nimus & alii a Galentia, ubi supra.

Et haec sententia non confirmatur, discernant aliqui fidem
si cum vera comparantur ee quidem certiores secundum se, n̄ in quoad
nos, quam distinctionem n̄, ut sonat, accipiamus merito eam im-
pugnans Augustinus & alij, qd in primis Petrus n̄ loquitur de aliqua
fide, adducto, sed de fide quam habemus & prout in notis e. dicitur.
In fidei secundum se ee certior, & repugnat n̄ reddere nos certiores
gloriam nobis vitur, qd ois actus illectus, concitatus illectus suum
effectum formalem, prout repugnat patri actum dilectionis Dei super
omnia in voluntate, & voluntatem n̄ dirigere Deum super oia.

Alii dicunt sciam habere maiorem certitudinem evidentiam,
quam vero maiorem certitudinem voluntatis, seu voluntatis, verum
adhuc rehat difficultas, nam certitudo propria n̄ e in voluntate sed
in illectu. Sic aliquid fidei ee certiores ex parte obij, sciam vero
ex parte obij, qd facile subiectum dubitare cum fide quam cum
scia, at vero obij fidei magis necessarium e quam obij sciam, magis
e. necessarium e Deum n̄ mentiri, quam hominem ee alio ratione, &
Deo magis necessarium e actum fidei ee verum quam actum sciam.
Sed res hoc placet, qd sicut Deus magis necessario ee verus
quam homo, ita ratio ee actus, n̄ fit magis necessarium ee a verum
actum fidei quam actum sciam, qd ad hoc statim fidei sit verus, n̄
solum requiritur Deum n̄ mentiri, sed etiam qd Deus hoc actum
revelavit, & actus fidei respiciat evidenter veram revelationem Dei.
n̄ e.

h' e a magis necessarium Deum revelare humanam q' hinc ce-
 tum fidei respicere etrahiter veram revelationem Dei, quam homin' ea
 alia male, tam necessaria e. e' etia. h'us quam etia h'us actus
 fidei & h' e magis necessarium hunc actum fidei ee verum quam itus
 quo cognoscitur etia h'us. item si hec maior certitudo fidei im-
 punit ipam ex maiori necessitate h'it & tam certy e acty n'alis
 per Philosophus affirmat Deum existeri, quam actus fidei, tam nec-
 cessarium e. q' obte illy actus quam iobus.

It' igitur hac cories sentia probetur supponendum in pri-
 mis e quid illigam noie certitudinis, in quo omnis aly sententis bre-
 viter videndum e q' probari etiam in libro de vita, certitudinem
 cognitionis nos includere, videlicet necessarium e q' ^{omnis} cognitionis
 cum veritate, ea ad hanc om formam ex parte illely ad obte. itaq' cog-
 nitio certa eo ipso h'it repugnantiam intrinsecam cum falsitate sine
 hoc pronat ex eo q' obte h'it a h'it se habere, sine ex eo q' cognitio
 it' clara, sine ex alio e' p'it. h'it item ille cognitio ex eo firmam
 adhesionem ad obte existentem om formidinem actualem ad illectum
 e quilibet ex his duob' cognitionibus dependere, h' dicitur cognitio
 certa, nam h'it assensy probatur de ratiabilitate h'us h' p'it e.
 falsus, h' e certy, q' h'it adhaeret firmiter obte sed cum formidine. e' e
 contra assensy erroris quo sine formidine, adhaeret aliquis firmi-
 ter nes errori h' e certy, q' h'it h'it necessariam connexionem cum veritate.
 ex quo etiam fit certitudinem propria loquendo h' tam se habere ex
 parte obte quam ex parte illely, obte e. in se neg e certum neg in se
 tum e' d' anomaliae ad assensy qui proprie dicitur certus q' p'
 p'itetas conditiones quas h'it, vel inestus q' illarum defectum.
 hoc supposito quari p'it an assensy fidei certior ut quam scire, vel
 se maiorem connexionem cum veritate, vel q' firmiterem adhesio-
 nem quam h'it ad unum obte.

Supponendum e' ad illam maiorem certitudinem quam
 vult assensy h'it p'it alio q' firmiterem adhesionem ad obte h' con-
 nitore in maiori intentione quam assensy h'it in sua entitate,
 p'it e. assensy remissy firmiter adhaerere obte quam alius intensus,
 qui excessy p'it appellari maior adhaerere obte quam alius intensus,
 nam tenet amor Dei super oia h'it consubit in maiori intentione
 ipsius actus, p'it e. e' acty remissy sed in modo tendendi ad Deum
 p'itferendi cum in actu exercito aly obte, ita ut si coetern oia
 Dei voluntati repugnet ea oia relinquenda sint ex vi huius di-
 lectionis Dei, sic etiam illely sine actu inteso p'it alieni veritati ita
 firmiter adhaerere ut in actu exercito eam p'itferat aly veritatibus
 e' se.

et se ostendat paratum et promptum ad alias res relinquendas qua
 huius repugnantie videantur. hunc modum tendendi hinc voluntas ad
 finem et ad media, nam eo ipso quod vult medicinam pro sanitate, licet
 actu ad intentum nempe eodem modo actu feratur ad vitam, magis
 tamen vult sanitatem quam medicinam, non ut si altera relinquenda
 est preferenda est sanitas, quia ad unum finem tale est illud magis.
 hunc etiam modum assentiendi habet illud respectu principii et conclusionis,
 nam licet actu ad intentum assentiat utriusque, magis tamen adhaeret prin-
 cipio quam conclusioni, significans si altera ex illis veritatibus sola reli-
 quenda est potius retinendum principium quam conclusionem, quia pro
 unum finem, tale est et, ut circa presentem in eadem dixit Boetius et posterior.

Haec suggestio quendam exhibuit ex quoque certitudinis,
 quem scriptura et Patres fides tribuunt respectu seipso, de qua etiam
 potissimum est ex firmiori adhaerentia qua illud ex imperio verita-
 tatis adhaeret obiecto fieri firmius quam alijs obiectis certis, nam sicut
 caritas in seipso fertur in Deum non vltima sed adhaerens illi pro
 coequenti bonis seu super omnia, sic etiam fides Christiana assentitur Deo
 firmius adhaerens illi obiecto quam alijs obiectis certis, quem ex eo
 certitudinis postulaverunt Patres a fidelibus, illum est: alium qui pro-
 veniat a maiori connexionione cognitionis cum veritate, quod ubi
 postularent, cum hinc non proveniat etiam imperatae a voluntate,
 sed ex maiori necessitate obiecti vel ex alio capite. at vero firmior
 assensus provenit imperatae a voluntate, et ideo merito traditur et
 postulatur a Patribus.

An vero fides habeat maiorem certitudinem quam scia
 ex altero etiam capite, scilicet pro maiorem connexionionem quam
 habet cum veritate obiecti, merito potest dubitari. Arguitur enim ex hoc solum
 capite deuenit maiorem firmi certitudinem dicentes actum fidei
 habere maiorem connexionionem cum veritate quam actum scientiae,
 quia habet hanc connexionionem pluribus titulis, scilicet ex parte obiecti quod
 respicit (respicit enim extrinsece veritatem divinam vere positam)
 et etiam ex parte principii a quo oritur nempe habitu fidei, cui
 repugnat credere assensum falsum. at vero actus scientiae solum habet illi
 quod ad veritatem rationis obiecti non rationis principii, nam licet procedat
 etiam ab habitu evidenti cui repugnat falsitas, non tamen postulat neces-
 sario procedere ab illo habitu, potest enim procedere a solo intellectu sine habitu,
 at vero actus fidei necessario procedit ab habitu vel ab aliquo supposito,
 quem habitus et actus fidei pluribus titulis allegatur ad veritatem et
 habet plures certitudines, certitudo enim est allegatio necessaria cum ad veritatem.

Ego sane non credo Patres de hac maiori certitudine
 proferri

proueniente ex pluribus capitibus cogitatur quando certitudinem fidei 58.
 praeterant alio, hic ex excessu est ualde imperitiosa & nullius
 consideranda. Deinde ex diuino comparatione facta inter duas cognitiones
 quoniam qualitates habet repugnantiam omnem ad falsitatem, ita ut
 nec de potestate absoluta potuerit esse falsa, nisi ^{cum} in toto rigore magis
 necessarius veram quam alteram, nisi si sufficeret ad maiorem certi-
 tudinem simpliciter, repugnantia ad falsum proueniret ex pluribus
 titulis, debet dicere actum fidei esse certiorum quam diuinam cogi-
 tionem qua Deus videt existentiam Petri, si actus fidei per se,
 habet repugnantiam ad falsitatem ex duobus titulis scilicet ex ob-
 iecti & ex principio, cognitionem uero diuinam uoluntate repugnat falsitas
 ex uno capite nempe ex infallibilitatem diuinam in iudicio, si uero
 ex parte obiecti, si illa illud potuit aliter se habere, ut sit contingens
 & hinc hanc repugnantiam ex pluribus titulis extensae non
 sufficit ut simpliciter dicatur cognitio magis certa.

Deinde etiam dicitur illam esse simpliciter maiorem
 certitudinem, non apparet quomodo actus fidei habet hanc aliquid ad
 ueritatem pluribus titulis quam actus scientiae, nam deus scit hoc habere
 ex parte obiecti & ex parte habitus a quo prouenit actus evidens
 prima principij & q. hoc habet ex parte obiecti & ex parte apprehensionis
 qua praesens amicum, nam repugnat illam apprehensionem deter-
 minare ad amicum falsum, & repugnat illud essentiam obiecti nisi
 ex apprehensione extremorum praecedente. Et ille amicus habet etiam
 allegatum ad ueritatem ex duplici capite.

Dicunt actum fidei ultra haec addere repugnantiam
 ad falsitatem ex parte alterius principij a quo oritur scilicet ex pia
 affectione uoluntatis. Sed contra, si pia affectioni non repugnat
 imponere assensum falsum, ut diximus super tabula antecedenti, nam sus-
 tinetur Patroque proponit Patrem fuisse incarnatum, habet quam affe-
 ctionem imperantem assensum illi obiecti, quo pia affectus obiecti de se e-
 raderet ad hoc quod reuelatio fuerit uere uel falso proposita & ex
 parte pia affectionis praecedentis non habet actus fidei necessariam
 connexionem cum ueritate. Totus ergo excessus certitudinis fidei
 praesens reuocandus uincitur uel ad maiorem illam ad hanc
 qua illi ex imperio uoluntatis firmius adhaeret obiecto reuelato quam
 alij, uel si comparatio fiat inter actum fidei & actum euidentem
 existentiam physica, uideat etiam quod ad maiorem infallibilitatem,
 nam illi existentia physica est eadem in potestate absoluta uel falsum,
 non tamen actus fidei, in quo senta uerissime uincitur falsus & si ueritas
 deceptatur & si falsum e terra deficiant, quam si reuelatio uer
 h it

n̄ sit vera aut fides decipiatur.

Obijes 1mo: In ille excessu creditur omni per maiorem
adhaerentiam et etiam reperiri respectu ob̄i n̄ reuelati, s̄ e. voluntas
imparari. aliam essentiam alteri ob̄i cum illa omnia propensione
et adhaerentia. Et ille excessu creditur n̄ e. proprii facti. Quia
p̄bi quidem voluntatem imparari. illam formam adhaerentiam etiam
respectu ob̄i falsi, neus de facto contingit haerere tam firmiter
aspirare suo errori, neus nos adhaerere veritati, et licet ille assensu
n̄ sit ergo ex defectu veritatis, s̄ in Philosophia assensu sua de
monstrari per assensum certum tam firmiter, sicut in aliis aspi-
tibus fidei. quando ergo dicimus a seorsum fidei e. certum alijs
illu^m ubi comparato cum alijs assensibus eiusdem hoīs fidei,
nam fidei firmis assensibus fidei quam ipse assensatur alijs
ob̄is, n̄ in firmis quam alijs assensatur alijs ob̄is. sicut etiam
dicimus charitatem diligere Deum super omnia, nam licet peccator
anquam ex recipiat affectu diligat Deum super omnia n̄ mirum
quam iustus diligat Deum, n̄ diligit ipse in iusto n̄ diligit aliquid quam Deum,
sed Deum supra omnia quam diligit ipse iustus. sed etiam assensu fidei e. firmior quam
oēs alijs assensibus eiusdem hoīs fidei.

Obijes 2do: ponamus Philosophum Christianum scientiam per
demonstrationem et Deum originem v. g. et scientiam etiam per fidem
eandem originem Dei, ista Philosophia n̄ sit per fidem originem, originem
adhaerentiam illi plusquam per scientiam adhaerentiam eidem originem, n̄ sit e. certum
originem plusquam ipsam originem cum sit idem ob̄i et fides n̄ appen-
ditur suo ob̄i plusquam scientia suo. Et comparationem istam dupliciter
p̄bi fieri, v. scilicet vel comparando ob̄i fidei ad alia ob̄i. maxime
sumpta, e. dicendo magis credo hoc ob̄i reuelatum quam ob̄i scita,
Et hoc modo n̄ sit fides credere magis originem quam eandem originem
scitam, sed hoc est dicere, potius nego illam originem scita illam
veritatem quam istam, s̄ repugnat cum sit vna e. eadem. vel sit
fieri comparatio 2do modo inter ob̄a fidei et scita, seu ut taliter
apparent, e. hoc modo magis assensatur fides ob̄i reuelato
quam scientia eidem originem scita, quasi dicas per fidem magis credo
originem per reuelationem Dei, quam per meum iudicium, ita
ut si aliter sciam via credenda est originem, praesertim reuelationem
e. demonstrari e. magis fidem illi quam scita. hoc posteriori
modo procedit fides alios assensibus, illa vero prior sciam sit e. eu-
scita ob̄i fidei alia ob̄a scita, quae n̄ fuerint ipsam reuelata.

Obijes 3^{io}: n̄ assensu per fidem firmis ob̄i reuelato
quam veritati Dei per quam assensatur ob̄i reuelato, sed
veritas.

veritati Dei assensio aliquando evidenter, ut diximus disputat. jna, 59.
 Assensio fidei ad mysterium revelatum h'c firmior quam obis essentis
 evidentes. ad hanc objectionem iam diximus disputat. de prima assen-
 sum fidei ad mysterium revelatum e' certior em aljs a quibz h'c depen-
 det, si in illo a quo solutio dependet, nam sicut fides assensitur firmi-
 mus me licet obscure mysterio revelato, sic etiam assensitur firmi-
 missime veritati Dei, ut ibi dixerimus.

Dices: Et fides h'c assensitur firmior obis revelato
 quam illeqz prius assensitur credibilitati mysterij. Etz sequela:
 q' assensio fidei ad incarnationem v. g. potest etiam ad assensum praedicti
 quo evidenter cognoscitur credibilitas mysterij, ut videmus disputat. de
 praedicti q' assensio fidei h'c potest esse veritate mysterij illi obis
 evidenter cognita a quo dependet ipse assensio fidei. Consequens a.
 videtur durum, q' assensio credibilitatis mysterij h'c estur a fide, sed
 a prudentia q'z ducuntur ad eam necessarium dependens a voluntate,
 etz deo h'c dicitur res obis super oia, sed pro mensura evidentiae e' moti-
 verum quibz cogitur illeqz, nam ad hanc super oia procedunt impera-
 tiva a voluntate.

Et negando seq: q' licet assensio fidei dependeat a
 iudicio credibilitatis, h'c in h'c ipsam credibilitatem pro motivo in-
 trinseco, sed praesupponit illam ut conditionem requisitam ex parte
 voluntatis imperantis fidem, quamvis a fides h'c potest firmior assensio
 obis revelato quam motivo intrinseco seu ratio fidei q' quam credit,
 si h'c potest veritatem revelatam aljs obis a quibz h'c a communi ho-
 mibz e' carnis extrinseco pensat, qualis e' existit. ^{consi-} apprehen-
 ceptis fidem v. g. nam licet h'c potest etiam assensio fidei circa incar-
 nationem sine eo q' praedat apprehensio incarnationis, illeqz h'c firmior
 credit incarnationem quam existitiam illiqz apprehensionis, h'c q' dicit
 etiam h'c potest, et talis apprehensio creditio incarnationem, hoc e'
 e' impossibile, sed q' ex modo firmissimo asserendum dicitur implicite
 si quam voluit ex his obis verum est vel existit apprehensionis
 vel incarnationis e' unum cum altero eam repugnet, magis vera est
 incarnationem quam existitiam apprehensionis. sic etiam quando credit
 incarnationem, licet praesupponatur cognitio evidens credibilitatis, coe-
 rum ex modo credendo incarnationem implicite dicitur, si per magis
 carnis e' credibilitas inter se repugnant, magis credo veram e'
 incarnationem quam cetera quae h'c continentur implicite in obis huius
 assensio, e' per consequens quam credibilitatem quaeqz extrinseca
 aliunde apparentem.

Quis illam conditionalem etiam implicitam e'
 impru-

imprudenter, quod si deest credibilitas non potest prudenter credi Incarnatio. Et fides quae prudenter credit Incarnationem non potest implicite significare quod credat magis Incarnationem quam eius credibilitatem. Quod fides est prudenter praesupponitur, hoc est, apponitur fides praesupponere necessario videlicet praesentia de credibilitate Incarnationis, si tamen haec fides praesentiam pro motibus ex parte obiecti, quae per illam credibilitatem solum exhibetur quod ille magis credit per fidei Incarnationem quam antea, credidit credibilitatem Incarnationis, sicut aut magis credit Incarnationem quam necessitatem praesentiae ad actum fidei vel quam necessitatem ipsius fidei, sicut ad credendam hoc modo Incarnationem praesentatur praesentia: et supponitur fidei conceptus, et licet tunc ille credens prudenter praesentia non potest fides credere Incarnationem, post illud si praesentia tunc adhaeret Incarnationi tam firmiter ut significet ex modo asserendum quod si per impossibile manerent motiva intrinseca et tunc ad hunc assensum negata credibilitate, adhuc crederet Incarnationem si repugnaret credibilitas cum illa, sicut eodem sensu dixit Augustinus supra dictus et magis credere mysteria fidei quam quod videntur licet haec credenda ipsa mysteria necessaria sicut carnaliter vita, quod de alijs rebus illis requisitis ex parte praecipue eodem modo dicendum est.

Obiectis 4to: assensum fidei aliquando inferitur per discursum formalem ex illis rebus praemissis: illud est prima veritas, et Deus revelavit Incarnationem, quodrum prima est de lasteris credens naturalis. Et contra fidei erit certior quae praemissa ex qua inferitur, quod est impossibile. Ad hanc objectionem condatit ex ratione sequenti.

Obiectis 5to: utrum assensum fidei sit magis vel minus certus quam visio beata, hoc est, an ex modo asserendum significet ille assensum se magis assensum obiecto revelato quam si illud videret per visionem beatam. Quod negative cum haeret in praesenti disp. 3. sect. 9. num. 20. et Bonaventurae disp. 11. num. 13. et disp. 12. num. 56. et per se ille assensum sit significare in assensum fidei cum quodrum videtur esse adhaerentis quem voluntas potest imperare, voluntas autem non potest imperare ille assensum. Et tamen videtur contrarium per claram Dei visionem adhuc magis adhaeret fidei, nam si per impossibile tunc apperteret oppositum fidei, cum visio illa nihil remaneat locum dubitandi, sed haec similitudinem claritatem, potest illo modo ille assensum non relinquere obiectum fidei et nec potest significare, hoc est hoc obiectum certam oppositum per visionem beatam apparet. ad rem unam est quod ille assensum per actum fidei significare implicite videtur obiectum repugnantem, quodrum clara visio cum non obiecto, quales sunt regulariter cognitiones etiam evidentes huius vitae, illa est tales est ut potest ille assensum eos assensum

conferre

de cohibere in praesentia motuumque fidei, &c. eorum veritate.
 formidare, prout de facto quilibet assensu circa existentiam panis
 in Eucharistia, at vero insubstantiam claram Dei si se cohibere etiam
 assensu inaynere motiva contraria, nisi per actum fidei sit implicite
 assensu obto etiam, eo casu quo contrarium clara apparet per
 vimorem beatam, qd hoc est velle assensu huius obto etiam casu
 quo oppositum sit omni verum, qd quidem repugnat.

Ex dictis infero quo sensu S. Thomas ubi supra, & alij
 dicant fidem quoad nos seu ex parte illeby ee ming certam quam
 veram, nam per hoc si significat intellectum magis assensu obto vero
 quam credito, sed solus significat maiorem firmitatem scilicet prove-
 nientem ex eo qd fides huius magis adhaeret obto credito, qd si pendet
 et imperio voluntatis libera, facilius potest perire quare cognitio scientificae,
 quae, si pendet a principio solum necessario, si sit hoc periculum. Et
 tenem quamvis dures fides magis & propensius adhaeret suo obto quam
 scio, sicut etiam charitas diligit Deum magis quam appetit proprii
 obto, qd huius dilectio charitatis sit libera atq; adeo potest facilius abire
 quam actus appetit qui e pota necessario, roctorem quam dicitur
 dilectio charitatis magis adhaeret Deo, quam appetit adhaeret pro-
 prio obto.

SECTIO II

Utrum actus Fidei generetur per discursum formalem?

Supponendum duplex ee discursum scilicet formalem, & virtutalem.
 formalis quidem dicitur quando ex praemissis realiter ordinatis
 inferitur conclusio per realem Relationem, in quo discursu operum
 iam disputato prima debere interuenire duas praemissas scilicet
 implicite, qd ex vnica antecedenti si sit fieri bona illa, debet ee
 praedicere connexio medij cum singulis extremitatibz eorum ut
 requiratur connexio extremitatum inter, &c. discursus virtutalis e quan-
 do vnico actu assentimur obto conclusio e praemissarum vni qd
 chad, ut si vnico actu dicas Petrus e cristianus qd e huius e qd est huius
 e cristianus, si e. repugnat intellectum in plura obto, subordnata tenere
 per vnum insubstantibilem actum, ut suppono ex Philosophia, quo suppo-
 sito si dubito si fides potest discurrere, saltem discursus virtutalis vno
 rane debet, &c. assensu ad mysteria reuelata si sit assensu primi
 principij prout tenent ad mysteria reuelata sed potius sit assensu
 mediati

mediati & ap. alius, necesse e quando fides credit Incarnacionem v. g. haberi ad minus obcursum virtualem & dicere: Incarnatio facta e. Ite Deus summe verax in reuelavit, qui assensu quatenus terminatur ad veritatem Dei e ad reuelacionem e acty & immediatus, quatenus vero terminatur ad Incarnacionem & obscurus certy & mediatus, proat late explicauimus disputate prima.

Prima sententia negat. Ita Gregorius in 3. dist. 24. q. 1. art. 3. ad 3. Canon lib. 12. de loeis. cap. 3. Bernardus in precatoy. q. 1. art. 1. circa finem. Valentia disp. 1. q. 1. puncto 2. heares in precatoy d. exp. l. sed. 4. Koningsh. disp. 1. q. 1. dubio 7. e alij recentiores, quorum fides potest videri, & dissoluetur.

Secunda sententia probabilius affirmat actum fidei esse per se eorum similem generare ex reuelacione e veritate Dei, modo explicato. Ita Cicero de oratore 3. q. 7. e in 3to sententiarum q. 8. art. 2. Gabriel in 3to dist. 23. q. 2. Almainus q. 3. Martinus de sermone in 3. q. 34. art. 1. P. Vazquez j. parte q. 1. disp. 5. num. 5. P. Beaugouh d. exp. l. cap. 8. q. 3. e alij recentiores, & videtur de mente S. Thome in 4to q. 1. art. 1. Si comparat fidem cum Geometria in hoc qd sicut Geometria obtinet fidem e mensuram quo utitur ad demonstracionem, ita fides habet authoritatem Dei pro obto fidei & sentit S. Doctor authoritatem diuinam esse mensuram quo utitur ad demonstracionem, ne Geometria utitur etiam mensura de conuolucem similem inferentiam inferentium ex suis principijs.

Ratio igitur hac sententia: qd quando aliqua obta ita se habet ut verum h sit aliter e habet entitatem sufficientem ut possit cognosci sine alio, h e cur noscitur illectus h possit scorum in illud tendere, sed authoritas diuina h entitatem e veritatem sufficientem ut possit scorum cognosci quin cognoscatur Incarnatio & licet noscitur illectus h possit credere Incarnacionem quin simul cognoscatur authoritatem Dei, poterit in cognoscere authoritatem Dei quin credat simul Incarnacionem & poterit dari hac proportio scorum in illecto: Deus e prima veritas. quod idem arguere fieri potest de altera proportione qua dicitur Deus reuelavit Incarnacionem, nam sicut hac obta cognosci potest simul credendo Incarnacionem, cur h poterit etiam cognosci scorum, cum h pendat a veritate Incarnacionis tanquam a radice fidei vel motu, qd si unquam cogitantur, ad potius e contra ipsa simul radice fidei ab hinc dicitur Incarnacionem, qd si illa veritates possint scorum cognosci h apparet cur ex illorum notitia h possit per bonam illacionem inferri veritatem Incarnacionis aut cur illa cognitio Incarnacionis deducatur ex illis principijs h sit actus fidei cum sit assensu Incarnacionis innotescat e.

in autho-

in auctoritate videtur tanquam in voce proxima credenda Inuar- 6j.
racem.

Dicitur enim: ille cuius videtur Theologus, in hoc e.
differt fides a Theologia, quia Theologia habetur per discursum, fides
non discursu. Quod fides est Theologia non differt in hoc quod fides in-
mutatur revelationi non mediante deo immediate, Theologia vero immutatur
etiam revelationi deo mediante, nam mediante se dicitur in mysterio reve-
lato, ut diximus disputate. De prima.

Obiiciunt tunc: quia fides quam habuerunt Angeli in vita est fides
non in eadem ratione, et tamen in Angelis non potuit esse cum discursu quippe
qui non potest discursu. Et nec in nobis est generari per discursum.
Respondeo: haec fides non conveniat cum Angelis in obiecto creditis
in obiectate, in ratione facti, in certitudine et supernaturalitate, non tamen
in esse et convenire in modo tenendi, potest et in Angelis proportionari
ad eorum naturam modum operandi, et per hoc differe a nostra fide quod in
ipsis est cum solo discursu virtuali, in nobis autem potest etiam cum
discursu reali. Adde huiusmodi Angelis circa obiecta naturaliter verba et quae
intuetur non discursu, hoc tamen discursu circa ea quae iudicantur et
occurrunt ^{certis} sententiam valde probabilem, quam de fidei voluntate plures quos
egit P. Suarez lib. 2. de Angelis cap. 58. et alij plures et docti rece-
tiores.

Obiiciunt tunc: assensus genitrix illis deabus promissis est
necessarius, posita et utraque illa promissa, evidenter inferitur conclusio et
illud est determinatur ad assensum conclusio et non assensu fidei, haec est
semper praesupponit quam voluntatis affectionem libere imperantis assen-
sum. Respondeo: quam voluntatis affectionem non tam desiderari ad credendam
Incarnationem quam ad credendum Deum revelasse Incarnationem, quare si iam
ex iam affectione creditur super omnia veracitas Dei, revelatio Incarnationis, et
veritas illa, non est inconcludens, non requiritur alia iam affectio ad emen-
tendum conclusio quae evidenter inferitur ex illis principiis. meritum ergo
libertatis fidei non versatur circa conclusionem praesentem, sed circa totum discursum
sive formalem sive virtualem prout complectitur assensu praesuppo-
sitionem et conclusionem.

Obiiciunt aliqui contra haec solutionem et poterit etiam dici
quod conclusio fit ex apprehensione terminorum, quia praemissa a quibus con-
clusio procedit fiunt ex apprehensione terminorum, sicut dicitur assensu
necessarius procedere a voluntate eo quod assensu praemissarum videtur a
iam affectione voluntatis. Respondeo: hoc arguere procedere contra deum, quia deus
sicut mortem recusat ex vulnere et voluntariam et procedere a vol-
untate quamvis solum procedat mediante vulnere et sufficit proinde
mediata

mediata ut dicatur simpliciter voluntaria et libera. quando vero
dicatur conditionem cognosci ex penetratio terminorum significaretur
iuxta eandem rationem qd concluditur ex penetratio terminorum evidentem
conditionem, si ex penetratio terminorum praesertim, et dico qd certum est
illorum verborum si videtur illo modo loquendi alio explicatione.

Obijciunt qto: qd in t. et dicitur fidei que assentimur
conterit qd promissas, necesse e assentiri certis promissis quam concluditur
iuxta doctrinam huius vulgarem qd qd unumqde sal. e illud magis e
si attentius hinc adis e qd promissas, magis e certis assentimur pro-
missis. Consequens h. e. qd fides ad certo credit quicquid credit
e. Re considerando primam conseq. si sermo sit de certitudine qd na-
vorem in hanc rationem illicet ad obta, nam regula illa hinc existit me oio
veram comparanda quamlibet conditionem cum illis principiis qd qua pra-
eius assentimur conterit. quibuscumq. e. alius concluditur assentitur praesertim
qd aliquis duas promissas, necesse e firmis adhaerere praesertim quam concluditur.
Hinc necesse e magis per voluntatem amari finem quam medium quando
praesertim amari medium qd illam finem. Hinc quando praesertim assentitur
vel amari, qd si conclusio illa habeatur simul ex alijs principiis vel etiam
ex apprehensione terminorum, si repugnat tunc magis assentiri concluditur
quam alius principio, neut quando medium amatur qd duo fines pot-
rit magis amari quam aliquis finis eorum scilicet. Concedo ergo illud
magis assentiri principiis quam mysterio vere qto, qui ex alijs h. concluditur
in eo qd assentitur mysterio cum aliqua incertitudine aut formidine,
sed in eo qd taliter assentitur mysterio qd principiis ut si alius
ex illis obis negandis est assensus potius negaretur mysterio quam
principiis, hinc e. conditionales imbitur taliter in assensu vel amore
vngl. oth. qd alius, ut dixi sectione praecedenti. neg in hoc e aliquid
abundanti, quando e. dicitur deo propositiones fidei e. qd certas, in sermo-
nis de certitudine adhaerentis, debet illi facta comparatio inter propo-
sitiones revelatas ad invicem, fides e. si magis adhaeret hanc mysterio
quam alteri, necesse vero e, si comparanda sunt inter mysteria e. motum
fidei, credendi.

Ted contra obijciunt qto: E, atq. fidei qd e minus
certis certitudine adhaerentis quam promissa naturalis. Sed sequitur
qd illa propositio Deo h. summe verax qd cognosci per actum naturale
evidentem, et ex illa e. alius, qua cognoscitur Deum vultate. In-
carnationem inferitur veritas incarnationis per discursum fidei, qui fidei
h. repugnat e. illa promissa naturalis est certior quam conclusio fidei,
qd oio promissa e. certior sua conclusio. Re. negando sequentem,
nam hinc summa veritas Dei potius evidenter cognosci per actum
naturalem

nalem, illa tñ cogitio nunquam pōt ēi. p̄missa respectu conitōis
 qua elicitur p̄f̄icem. rō. a. C. q̄, ut diximus sup̄grate. prima,
 essentia f̄ici nō f̄icitur ut unq̄, in eum obta sed super oīa ut diximus
 actione p̄cedenti qui modō de heredi super oīa nō solum debet repe-
 riri in essentia mysteriorum revelati sed etiam in essentia principiorum
 p̄ qua p̄ceditur mysterium alogijū nec quum mysterium pōt credi
 p̄ceder oīa q̄ nō pōt magis adherere oīo conitōis quam principis
 nēt nec pōt magis amare d̄m̄m quam finem. Gr̄dō ex amore
 nātū. P̄ci qui nō est super oīa nō pōt p̄cedere electio nōij de gloriam
 P̄ci que f̄icitur in illis m̄dum super oīa ne nec ex essentia principij
 q̄ nō est super oīa pōt p̄cedere ad amnes conitōis super oīa.

Dicitur: nōt f̄ici pōt eliere, assentiam super oīa. circa veracita-
 tem dei, sic etiam nātūis v̄tū illōq̄, cur ex. d̄ poterit. Et ex tali assen-
 tu nātū poterit bene f̄ici ferre suam conitōem. Atq̄ p̄ in hereticos
 qui sine errori quem exhibent ex de f̄ici, assentitur etiam super oīa, et in
 radice ex errore oīesente. Patrem suum incarnatum qui huic etiam oīo
 assentitur super oīa virtute, nātū. A p̄teritōe aut de p̄bilit̄, de facto
 tñ nunquam f̄ici illam p̄missam nalem super oīa, q̄ quoties propo-
 nitur oīo p̄portionatum. Deus concurrens per concurrere solum sup̄-
 nalem ut etus f̄icit p̄portionati eo v̄tam salutem, ut diximus in sup̄-
 rioribus.

Secūdo principaliter objicit̄ cum Suarez ubi supra, num. 6.
 q̄ essentia conitōis elicitur per oīam v̄tam f̄icem imitatur nō solum veri-
 tate principiorum, sed etiam in bonitate illōis que conitō infertur ex
 p̄missis, hanc a bonitas illōis cognoscitur lumine nātū. Et auctus
 ille conitōis nō miseretur adagatē in divina veritate, et revelatōe.
 de etiam in bonitate illōis nātūter cognita. Et ille nō est assensio solus
 f̄ici. De hoc autē etiam habet locum licet f̄ici solum p̄t̄ discer-
 ram virtutalem et nō f̄icem, nam in discursu etiam virtuali invenitur
 nō modo illō v̄tū ex alio et cognito connexionis quam hō obta con-
 itōis cum principijs obiectivis, nam licet illa obta nō cognoscantur per
 actū directos, cognoscantur tñ v̄tū actu oīa que cognoscantur per
 p̄logijū f̄icem, quare in d̄ contra fatendum ē d̄ videndam in car-
 nalem requiri cognitionem connexionis quam incarnatō hō cum veraci-
 tate et revelatōe P̄ci.

P̄terit̄ aliquis actum f̄ici nullo modo fundari in bonitate
 illōis, sed solum in autoritate divina, nam licet in assentia nātū
 requiratur d̄ fundetur in bonitate illōis, in hoc tñ consistit sup̄-
 nātū f̄ici ut postquam cognoscitur bonitas illōis pōt voluntas
 impare eorum qui imitatur sola autoritate, P̄ci et nō bonitate
 illōis.

Magis. ita videtur indicare Suarez disp. 8. scilicet. 7. num. 7. & alibi. hoc tñ n̄ videtur creditibile primo, qđ videtur eē, supra om̄ facultatem Intellectus operantis etiam per seip̄m obediens ubi, qđ aventuratur alicui ob hoc qđ a viis & tñ n̄ attendat attentius ad connexionem unius cum alio, quod e. & a venturū qđ alibi, nisi qđ unum in se fortiter se connectitur cum alio.

Secundo si hoc eēt possibile, posset etiam Intellectus assentiri Incarnationi post cognitam reuelationem, & tñ n̄ assentiri qđ reuelatōem hoc a. nec concedit nec concederet ipse Suarez & mirus debet concedi illud primum, magis e. repugnat qđ a venturatur Incarnatione qđ reuelationem, & tñ n̄ attendat in illo assensu ad connexionem Incarnationis cum reuelatione. Confirmatur qđ n̄ in illa sup̄ra n̄ mouetur Intellectus a bonitate illius ad assensum Incarnationis, sed ita ergo praeoccupatur cognitio bonitatis illius, si ergo hoc debet procedere necesse e. qđ in illud n̄ sit a. in fluere nisi mouentis Intellectum & male negatur qđ Intellectus mouetur etiam a bonitate illius ad credendam Incarnationem.

Tertio fideles praeferunt rationibus assentiantur mysterijs sui qđ testimoniam Dei, nisi assentiantur alijs rebus qđ testimonium habent cum maiori reuelatione. propt̄ dicitur auctoritas eōm diuina, si a. deberet assentiri diuino modo e. n̄ attendendo ad connexionem reuelationis cum re. veritate, deberet de hoc demereri a Praedictis & Panchis, ipi e. negantibus neg scire per se talem obliuionem, & aliter. ipse haec fatetur nunquam Intellectum credere hoc modo alia obia que videtur per vires n̄ ad, qđ huiusmodi assentendi n̄ e. n̄ aliter potibiles. deberent ergo praenotantes monere plebem ut crederent h̄ vt tenent qđ auctoritatem Dei, sed in modo n̄ attendendo ad connexionem auctoritatis illius cum mysterijs reuelationis. Haec via quae n̄ videtur contra omnem fiduciam mentem & experientiam.

Ad objectionem ergo oēs debemus respondere a assensum fidei fundari quidem partialiter in bonitate illius fidei vel virtutis. nec ex hoc fit assensum Incarnationis fundari qđ in aliquo n̄ aliter cognito, nam licet illa bonitas illius posset cognosci n̄ aliter, sicut etiam veritas Dei, coeterum auct ipse habet qđ fidei concurrit ad cognoscendam veritatem Dei quatenus necessaria e. eius cognitio ad credendam mysterijs reuelata qđ Dei auctoritatem, ne cotam a fortiori concurrit ad cognoscendam bonitatem illius illius actu cognoscendi, quatenus illa etiam cognitio requiritur ad credendam Incarnationem qđ Dei auctoritatem, ut bene aduertit Beccarius in praesenti in m. 12. In vero fides magis assentiat bonitati illius.

Magis

illudis, quam mysterio reuelata, existimo idem dicendum de q̄ supra 63.
q̄ essentia principiorum dictum ē, nam quod hoc eodem modo se h̄
bonitas illius, cum in ea etiam patraliter fundetur auerisy mysterij.

Secundo obiciunt: q̄ idem actus n̄ tendit ad conclusionem & ad
principia. Si essentia fieri habetur per discursum finem ponendi
si duo habitus alior. ad conclusionem & aliter ad principia. huius obiecti-
mi h̄ facile ex parte disp. j. nam actus habitus acquirunt n̄ potest ad
extensio ad conclusionem & ad principia, habitus t̄ in infus qui datur
modum p̄ia magis latam h̄ p̄horam, ut ibi dictum ē. unde etiam
soluitur alia similibus obiectis q̄ scilicet idem habitus n̄ potest operari
cum diuersa & in diuersa & si fieri p̄t aliquando op̄era. una diuersa
falsi, n̄ potest eam aliquando t̄nere, discursu fieri. Et q̄ nequa-
quam ē repugnare habitus rugna alia, alio repugnaret ab habitus
sequente, et q̄ inclinet totum ad actus similes q̄ a quibz genit

Secundo obiciunt: q̄ oēs debemus admittere aliquem
actum fieri qui sit p̄ reuelationem & n̄ sit eum discursu & idem po-
terit d̄n̄ de oibz. has p̄t̄ q̄ ipse principia fieri n̄mp̄ ex certis
& reuelatōi dei credatur per p̄m ad credendum in eam, et n̄
creduntur eum discursu antecedenti. Ita arguit Suarez ubi supra n̄m. 7.
Et facile fieri essentia illis principia in eum discursu falsi ex or-
trali, q̄ illa cognoscatur ex terminis altem obicere, ut diuersis
supra h̄e. prima, incipit a. nullo modo apparet ex terminis
debet ergo cognosci per alibz modum, & per consequens cum aliquo dis-
cursu, qui sicut aliquando ē r̄tralis, ita potest etiam aliquando
ē falsi.

Requ obiciunt auctoritatem multorum Patrum qui
dicunt fieri n̄ ē inquisitiam, n̄ in nisi argumentabilis, n̄ ē argu-
rum et partibus habitum. ita Basilij de fide confessione h̄
in gal. ijs. Demascenus lib. 4. cap. jz. Augustinus p̄ de Sicut.
Ber. cap. qj. vbi. Et predictos Patres excludere a fide. r̄m ē
n̄r̄rum sicut r̄a opponitur contra auctoritatem, coeterum eo
q̄o. h̄ arguant mysteria credi. q̄ dei reuelationem & auctoritatem,
in uelut ibi dicitur ex auctoritate reuelantis ad mysteria reuelata.
Immo alia leuora arḡta que effert Reinga ubi supra, p̄a uelle
indigent solutione. Sed que postea ab rephores opposuerunt.

Obiciunt ergo aliqui de nouo hanc r̄tie inuoluentiam,
nam sicut colligimus habitum fieri q̄o d̄n̄dore illa obta & tendere
scorim per actus diuersos ad ueritatem & per reuelationem. Sed q̄ p̄t
tendere simul ad illa, n̄ debemus consequenter conuideri q̄ p̄t
habitus

habes fides credere, assensum circa existentiam eorum Dei quod dicat
Deus existit, nam eadem fides h^{ab}et pro ob^{jecto} existentiam Dei quando
dicit Deus est verax, vel certe quando dicit Deus revelat, per utrumq^{ue}
est actum affirmativus existentiam Dei veracis vel revelantis, potest
ergo fides scorsim etiam tendere ad existentiam Dei per a^{ssensum} immu-
natum. Consequens a. est falsum, nam existentiam Dei h^{ab}et cognoscitur a
nobis in hac vita nisi vel per discursum ex creaturis, vel ex revelate
eiusdem Dei & debemus negare q^{od} fides potest scorsim tendere ad ob^{jecta}
suarum promissarum, h^{ab}et potest eodem actu a^{ssensum} illi simul est rei
revelante.

Hoc argu^{itur} retorqueri potest iⁿ primis contra eius auctores,
qui licet negent in fide discursum fidelem, h^{ab}et t^{amen} potest negare nec de facto
negant discursum virtualem, sed ponunt actum fidei qui terminet^{ur}
solum ad rem revelatam est ad veritatem ac revelationem Dei, quod d^{icitur}
cum Deus est h^{ab}et q^{od} Deus est verax est ipse hoc revelavit, ut quo actu h^{ab}
virtualiter tres assensus, unus circa veritatem Dei, alter circa
revelacionem, alius circa incarnationem revelatam. peto ergo ab i^s sequi.
dem fides tendit in veritatem est in revelacionem Dei per duos assensus
virtualiter distinctos, cur h^{ab}et potest tunc videre virtualiter assensum
circa existentiam Dei ab assensu circa veritatem vel revelacionem, ita ut
per unum assensum terminetur ad existentiam Dei est per alterum ad reve-
lacionem, qui ita distinguuntur virtualiter inter se sicut assensus veritatis
ab assensu veritatis, atq^{ue} ideo fides dicat Deus est h^{ab}et q^{od} Deus est verax
est Deus existit est revelavit. si est potest ita dividere virtualiter eos
assensus, petetur tam ab illis auctores: an illa assensus eorum existit
prout virtualiter distincti ab alijs sit mediatus vel immediatus, est
redit contra illos totum argu^{itur}. si vero negent potest ita dividi debent
reddere, rationem cur magis potest fides dividere virtualiter assensum ve-
ritatis ab assensu revelationis, quam assensum existentiam Dei ab as-
sensu veritatis vel revelacionis, est quocumq^{ue} ratio reddatur applicari po-
tuit ad divisionem etiam realem cur magis potest realiter dividi
assensus revelacionis v. g. ab assensu incarnationis, quam assensus existentiam
Dei ab assensu revelacionis.

Ado retorqueri potest argu^{itur} contra ipsos in fide humana,
quam quidem h^{ab}et negant est fideles discursum, atq^{ue} ideo debet in
ca intervenire hi tres actus, Petrus est verax, Petrus d^{icitur} est verax &
haec est verum. peto igitur, si quidem fides humana elicit illum
assensum Petrus dicit hoc, in quo involvitur iuxta ipsos est affir-
matur existentiam Petri, cur h^{ab}et potest eodem passu humana dividere, est ex-
orsum affirmare Petrus existit, si est potest, petam de illo auctore:

an sit

an sit mediatus vel immediatus? e quidem immediatus e n p[ro]p[ter] q[uo]d
 q[uo]d ex[ist]it Petri n[on] cognoscim[us] immediate. sed ex op[er]e d[omi]n[ic]o. si ven[er]e
 mediatus. S[ed] e[st] principum res con[tra]ctio. hoc a. app[er]tu procedit eodem
 modo etiam dicitur habere principiorum d[ist]ingu[er]i ab habitu con-
 chensionis, atq[ue] adeo p[ro]missa. fides humana n[on] elicit ab habitu fidei
 humana. hoc e[st] p[ro]positum parum refert, q[uo]d ad quom[od]o h[ab]it[us]
 habet ut inquit ille. etiam Petrus dicit hoc, de illo p[ro]bat: ut p[ro]p[ter] q[uo]d
 dicitur d[omi]n[ic]o dicitur scorum Petrus ex[ist]it. si p[ro]p[ter] q[uo]d Gersony dicit vel
 immediatus, e hoc n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d, q[uo]d ex[ist]it Petri debet cognosci per alius, vel
 erit mediatus e[st] ram[en] erit q[uo]d alius motuum, atq[ue] adeo fides humana n[on]
 h[ab]et p[ro] motuo ad equato veracitatem e[st] testimonium Petri. deniq[ue] si
 d[omi]n[ic]o dicitur illud a[ss]ertum reddenda d[omi]n[ic]o repugnantia qua eadem
 dicitur p[ro]p[ter] q[uo]d in n[on]o casu, o[mn]es ergo debent ad app[er]tu p[ro]p[ter] q[uo]d respondere.

Et quidem ex ip[s]omet arg[um]to haberi potuisset ergo solutio,
 arguunt e. ad absurdum si fides sit dividere illa. ob[er]ta e[st] assenti scorum
 revelabi[li]t[er], potest subordina e[st] assenti scorum ex[ist]it Dei qua
 affirmabit simul eum revelabi[li]t[er], hoc a. e[st] absurdum. hinc ergo
 constans p[ro]p[ter] q[uo]d solutio, q[uo]d si in assensu ad illam ex[ist]itiam scorum
 app[er]tu copiorum dicit, q[uo]d si app[er]tu in assensu ad revelabi[li]t[er], e[st] adeo
 ex illo absurdo p[ro]p[ter] q[uo]d volunt hoc etiam e[st] imp[er]abile, nam ergo ex
 hoc ip[s]o absurdo sit n[on]o r[ati]o ex, fides p[ro]p[ter] q[uo]d assenti scorum revelabi[li]t[er]
 e[st] ex[ist]itiam Dei, q[uo]d sub[er]tu in hoc d[omi]n[ic]o app[er]tu aliq[uo]d absurdum, q[uo]d n[on]
 app[er]tu in illo p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] ergo e[st] inconsequenti[er]a concedere illud e[st] ne-
 g[ati]va hoc, quando in illo n[on] app[er]tu absurdum q[uo]d in hoc app[er]tu. quale
 e[st] ut illud absurdum aut h[ab]it[us] ut illa repugnantia. facile constare
 si si res e[st] h[ab]it[us], consideretur in fide humana; h[ab]it[us] enim, ut dicit p[ro]p[ter] q[uo]d
 scorum dicit Petrus dicit hoc, e[st] q[uo]d p[ro]p[ter] q[uo]d dicit Petrus ex[ist]it.
 r[ati]o e[st] clara, q[uo]d illa sola ob[er]ta p[ro]p[ter] q[uo]d dividere quorum assensu n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d
 ad assensu p[ro]p[ter] q[uo]d dicitur adeo e[st] fides d[omi]n[ic]a n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d scorum assenti h[ab]it[us]
 nationi atq[ue] revelabi[li]t[er], q[uo]d assensu incarnationi dependet a revelabi[li]t[er]
 qua e[st] motuum assentiendi, adeo p[ro]p[ter] q[uo]d e[st] contra assenti scorum reve-
 lationi atq[ue] incarnatione, q[uo]d revelabi[li]t[er] h[ab]it[us] dependet ab incarnatione ut a motuo
 assentiendi, adeo etiam p[ro]p[ter] q[uo]d assenti revelabi[li]t[er] atq[ue] veracitate e[st] contra;
 q[uo]d illa duo n[on] ubi subordnantur nec e[st] unus assensu dependet ab alio
 tanquam a motuo. Itaq[ue] ergo n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d assenti scorum ex[ist]itiam Dei,
 q[uo]d affirmati ex[ist]itiam Dei dependet o[mn]i[um] ab affirmati revelabi[li]t[er], exis-
 tentiam e[st] Dei n[on] cognoscim[us] in seip[s]a, sed ex eo q[uo]d Deus loquitur, cog-
 noscim[us] illum in ex[ist]itiam, sicut quando dicit Petrus loquitur hoc e[st]
 implicite, affirmat illum ex[ist]itiam ille assensu d[omi]n[ic]o modo tendit ad
 locutionem Petri e[st] d[omi]n[ic]o modo ad Petri ex[ist]itiam, sub[er]tu ad illam

immediatus

immediate, ad hanc mediate, pp. locutionem. unde, si sit terminari
 assensu ad existentiam Petri, scilicet, quia si haberet rationem assensientis
 ne assensu ille. Deus loquitur hoc, licet implicite affirmet existentiam
 Dei, alio modo quam locutionem Dei, hanc scilicet immediate, illam
 mediate & cognitam per quam locutionem, quae hinc est, motivatione ad as-
 sentientiam obto reus atq; sed etiam de affirmatam existentiam Dei
 loquentis, sicut locutio Petri e manifestat obto e manifestat eadem scilicet
 Petrum qui loquitur, e neut etiam charitas qua dirigat uno actu proxi-
 mum ad Deum sit scilicet alio actu amare Deum solum, licet sit pot
 e contra dirigere proximum adq; Deo.

Dices: in illa etia promissa Deus e verax, si affirmatur ex-
 istentia Dei pp. veracitatem, sed ad immediate affirmatur utraq; &
 poterit dicitur affirmat existentia Dei ad affirmate veracitatis.
 Sed per illam promissam nec affirmari existentiam Dei nec veracitate
 absolute, sed sub conditione. scilicet si Deus e, e verax, minus ergo po-
 terit dicitur assensu ut affirmatur scilicet existentia Dei absolute.

Obijciunt dicitur: quia si fides sit elucida, insecurum fidelem, et
 illi tres actus erunt supernaturales, hoc a. e. ab actu dicitur, quia si debet multi-
 plicari actus, supponit actus necessitate, quia ergo pot vnicus actus
 completi oia illa obto abto insecurum fidelem, si debet concedi illi tres actus
 supernaturales. Si etiam in necessitate si debere multiplicari extra sine
 necessitate, debet ergo dici quod fides humana, si pot habere insecurum
 fidelem nec assensu scilicet veritatis, Petri aut eiq; testimonio ne mul-
 tiplicentur actus. negamus itaq; multiplicari hos actus abto necessitate,
 necesse e. e saltem in actu verum natus ad oia dicitur virtualis pot
 resolui in insecurum fidelem in quo claris apparet via syllogismi. unde
 cum illisq; humanis hat hanc modum optaxidi, debuit fides accominari
 iuxta naturam virtutis, ut pot per insecurum virtutalem, e etiam per fidelem.
 Sed supra percipit e in hactenus terminorib; e virtutibus. tunc dicitur in oia.
 Emittit alias leviore obijctiones quas quilibet facile poterit ex se dicitur
 vere.

SECTIO III

Utrum assensus fidei sit supernaturalis secundum
 substantiam?

Suppono eodem destinationem entis naturalis in naturale quoad sub-
 stantiam e naturale quoad modum, illud dicitur quod in sua entitate
 e tale ut nunquam ei pot ex natura viribus, ut hinc gloria, vnic
 hypota-

hypothetica & c. hoc vero dicitur quod licet ex natura virtutis potest fieri, attamen hic est natura propter naturam exigentiam a Deo potest, ut vix ego rebus. hoc supposito utrum videtur actum fieri signalem et aliter ex his modis, quod si hoc est an sit signalem primo modo an solum secundo.

Prima sententia negat et est signalem secundum substantiam. Ita sententia prima. 2da q. 102. art. 4. et 2da 2da q. 177. art. 2. ad 3. Item in 3. dist. 23. q. 3. & 73. videndum est. Et in 4. dist. 14. q. 2. Socrates in 1mo dist. 17. q. 1. art. 3. ad scripta heretici contra primam conclusionem, sed contra quod loco facta. innotuit etiam Durandus in 2da dist. 87. et in 3. dist. 24. q. 4. tribuitur etiam nominalibus quatenus inveniunt actum fieri. Christiana est fieri humana non differre specie etali. Coham in 1mo dist. 7. q. 7. Gabriel in 3. dist. 23. q. 2. art. 1. Almainus q. 3. tribuitur etiam scoto q. 1. prologi d. 2. ad quatuorsem.

2da sententia verior est, et eam cum scholasticis affirmant et signalem secundum substantiam. et videtur s. Thome infra q. 6. art. 2. quem sequuntur Thomista, et eam supponunt omnes doctores vniuersitatis. videtur Suarez lib. 2. de auxiliis cap. 1. num. 7. Vasquez jma 2da.

dis. 187. cap. 2. Molina in concordia q. 14. art. 13. disp. 7. d. ad primam sententiam et dicit. 1a mem. 1. d. in eadem sententia et rhemo. 2. d. respondeo. et alibi saepe hanc sententiam profitebatur, ut appareat quam sibi fuisse etiam pro contraria sententia affert Petrus Lora. disp. 9. de gratia, eo quod in concordia q. 14. art. 13. disp. 14. et 15. et alibi dicit operari, operari, et in genere. et de actibus naturalibus, quod substantiam. extempum non docuit Lora, nec huiusmodi praeiudicium solum velle. Molinam, et alios plures scholasticos cum s. Thome infra q. 177. art. 2. eodem modo loquenda significauerunt, videlicet actus illos secundum rationem genericam seu generalem et in parte. et hoc est naturalis, si potest dari actus naturalis terminati ad simile. et hoc, ut notet etiam diximus supra disp. 1. quem Molina sensum potest facile videri, si reliqua eius loca dixerit. et in specie factus actum fieri signalem secundum eam rationem factam et signalem et differre specie ad actus habitum acquiritorum.

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphany, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Matth. 11. Petrus nemo novit nisi filius patris voluerit revelare. ad Ephes. 2. gratia est esus carnis per fidem et hoc est ex vobis, Dei est donum est. jma Petri. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dada Corin. 3. si nemo sufficiens cogitare alicui ex nobis quasi, ex nobis est. Joan. 6. hoc est opus Dei ut crearetis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

notis civitatis et circa magis aliter nos si per eridem. etc. Concilium
Milevitanum cap. 4. utrumque dicit de donum Dei si sine quo ego
vocamus & diligere ut faciamus. Tridentinum xx. c. can. 3. & cap.
5. c. 2. j. 2. de electione Papa. c. 1. ad Episcopos Gallia. Innocentius 1.
epistola 25. & 26. qua fit q. 2. & 93. inter episcopos Augustini. Item Au-
gustinus libro de praedestinatione sanctorum c. de bono personarum.
1. Crisostomus libro contra Collatorem. 1. Fulgentius libro de incarnatione
cap. 8. & alij Patres quorum loca affert Palavia 2. tomo. disp. de gra.
q. 5. penult. q. si ex professo de vobis actibus supernaturalibus quibus haec
tractari solent.

Ex his locis formatum prima ratio quae ostendit: quod actus
sui causa habeat ut ex eorum electionum surgat per seculum
auxilium gratia divinitus collata & superante vires naturae. Quia actus
non est nisi in una substantia, alioquin non potest considerari quod
a gratia habent vires sufficientes ad illum actum aliquibus divinis.
Quia & aliquando potest hoc credere sine auxilio gratiae.

Ratio prima: Patres ex parte quidem auxilium speciale Dei
ad actum sui non negant electionem naturalem ipsius agentis, sed per
maximam ipsius difficultatem quae tanta est, ut nisi per subleventur
operatur a Deo non poterit proprio viribus vincere. Illam difficultatem
hinc multi etiam sentiunt ad actum naturalem electionis Dei
namque ipsi requirunt etiam speciale auxilium Dei propter maximam eius
difficultatem.

Secundo contra quod haec difficultas vel oritur ex rebus creatis,
vel ex modo credendi illas et naturae & formiter, non quidem ex rebus
creatis, sed haec est aliquid humanis capere valde contentione,
ut motus interiorum est. sed nec ex modo credendi formiter, nam
haec formiter magis quod a se ostenditur suo proprio per actum naturalem
& ex hac precise difficultate non oritur supernaturalitas.

Ratio 2da: auxilium gratiae per scriptura & Patres exigit
ad finem non est aliquid auxilium supernaturalis, in subleventur auxilium regi-
tatis congrua et credendum, quam hoc habere non potest sine gratia
Dei beneficio. Sed contra quod si auxilium gratiae solum requiritur
ad vincendam difficultatem & sufficienter cogitatio interna vel ut dicitur
cogitatio congrua & sufficienter cogitatio, ut bene non congrua ordinis naturae,
magis exigitur aliquid ^{supernaturalis} naturae ex parte principij, cum est ef-
fectus non entitativae naturae, sufficienter ex parte principij, cum est ef-
fectus in principio supernaturalis. Consequens est ad plenum, quod videtur incho-
ari ex mente. Consequens est huiusmodi assensum requiritur ex parte
principij habere in se ipsum supernaturalis & ex parte assensum est entitativae
supernaturalis.

supernaturalis.

Quia habitum requiri h. quom ad subtrah. esse p. p. uendendam, res ad aliquem modum ipsi iudicantem. qualis a. hie rit magis h. conueniunt. quidam dicant habitum requiri ad intentionem assensus. Sed contra hoc e. qd dicit Paulus j. ad Timoth. j. misericordiam Dei conseruetis cum ut eam facitis; ubi ob bene conderat Augustinus, si dixit ut eam faceret sed ut eam faceret, h. ergo exigitur auxilium gratie Dei uolunt ad intentionem, sed etiam ad substantiam credendi. Item, sicut ad iustificacionem h. requiruntur contritio, et in determinata intentione, sed sufficit remissa, ut supponit ex nota de Poenitentia; sic neg de salubriter erodendum ^{requiritur} aliqua intentio, sed sufficit actus remissus. deniq. si per vires naturales possunt habere substantiam illi acti h. e. cur per eandem vires. ad illud praesertim habitu acquisito ex multorum actuum exercitio & robulationi cognitione, motuum h. possunt aliquando elidere assensum intentionem.

Alj dicunt habitum infusum fieri requiri ad facilitatem assensu. Sed contra primo, qd hoc est contra sanum consuetudinem, quib. definitur in hoc gra. nos h. p. h. solum facultas ad nec illo modo operari. 2do, qd ad iustificacionem agendum uires actus difficle elicitur, imo uires eorum melior quo cum maiori difficultate. fuerit. 3tio, qd si acti secundum substantiam pot. provenire a virtutibus, h. est cur h. pot. etiam proceperit eam plurimab. ota ex habitu nich. acquisito. Quarto, qd hae. facilitas in ipso actu h. o. modus intrinsecus sed conueniens proueniens a pot. qd in actu prime magis propendet in actum; quare qd illam denominationem h. pot. eorum actus fieri de h. dispositione dispositio congrua a. ius. sificios. deniq. multo melius e. habitum supernalem h. dare facilius pot. sed solum empiricis terape. cum experientia conlect. fuerunt baptizatum in infantia h. facilius credere quando uenit ad uerum ratio qd habitum fieri infusum in baptismo quam si h. fuisset uere baptizatus.

Alj dicunt 3tio habitum infusum exigi h. ad substantiam, sed ad infallibilitatem assensus. Sed contra, qd infallibilitas h. e. modus distinctus ab ipso actu, alioquin si distingueretur qd sit a solo actu habitu, nam illa distingueretur ab actu h. erit qd est uitalis qd totz. p. p. h. a solo intellectu & infallibilitas a solo habitu qd assensu h. sit e. dispositio ad iustificacionem, qd ipse assensu nullo modo e. ab actu habitu, infallibilitas a. h. sit e. dispositio, qd cum h. sit actus uitalis h. pot. habere rationem morali de. congruo qd sciendum e. ipsum actum uires in nam certitatem scilicet quam e. dispositio habere. aliquid uires exig. qd exigant procedere ab habitu supernali.

Quarto

Quarto dicunt alij exigi habitum infusum ad hoc ut in actu fieri possit quidam modus proportionis cum fine naturali. Sed contra, si in actu secundum se non habebat proportionem cum fine naturali, non poterit eam habere, per modum respectum, nam ista proportio debet esse per modum meriti, illi. a. modus respectus non videtur meritivum, actum qui de se non est meritivus, illi. c. modus respectus sic voluntarius fit, sed solum in causa, nec aliunde dignificatur in omni actu dignitas personae, si distinguitur ab actu naturali modo consono ad proportionem actorem fine naturali. Omitto alios modos explicandi, de quibus videri potest hanc tom. q. in 3. partem disp. 3. sect. 6. & Vasquez in primam dicitur disp. 187. cap. 2.

Probatur etiam solus ab alijs supernaturalis fieri ex eo quod videtur ad divinam revelationem sine alio medio & sine ulla forma. ceterum ex dictis disputat. j. constat non rati probationem ex hoc parte supernaturalitatem, cum potest dari essentia naturalis licet non ob hoc esset firmior, nullus est apparet in hoc manifesta repugnantia loquendo de possibili.

Contra hanc rationem sententiam nihil est quod particularem fiat difficultatem. solum potest opponi s. Thomas infra q. 177. art. 2. ad 3. ubi dicit actus non de quibus infunduntur habitus non esse naturales secundum substantiam actus, sed solum secundum modum. R. s. Thomam solum velle significari ubi distinguitur inter actiones miraculosas quales sunt resurrexerit mortui, & prophetia ex una parte, & inter actus ordinarios diligendi &c. ex altera, distinguitur a. e. q. illa prooves nec ipsae nec alia ipsi similes fieri potest perquam a natura, & ideo eas vocat naturales quantum ad substantiam, hoc est quantum ad rationem genericam, at non istas actiones posteriores habet illo modo supernaturalitatis, & intrinsece quidem est extrinseca, non potest fieri a natura, potest tamen fieri aliis similes in modo tendendi ad finem, & ideo non dicitur solum esse naturales pro modo, non tamen negat, illum modum esse de quidditate, & substantia horum actuum. ita explicat s. Thomas Bonnetus infra q. 24. art. 2. in fine, cum alijs Thomisticis.

Opponunt alij quod haereticus assensum naturalem credit aliquos articulos ad Dei auctoritatem & non dicitur ponantur in catholicis assensum supernaturalis ad credendum, sed in divina auctoritatem. R. s. non enim assensum naturalem praecise factum ad Dei auctoritatem, ideo quod ex parte principij articulos aliquid naturale, ut diximus, assensum naturalem habentem, & offerit in modo tendendi ad assensum catholicum, assensum naturalem fieri Christiane continet reverentiam divinae auctoritatis quam super omnia revereatur, quod non habet assensum haereticus, cum in alijs articulis

articulus negat fidem in iis quae sufficienter proponuntur igni ex parte. 67.

DISPUTATIO IV

De obligatione et libertate Fidei
et de voluntate ad ipsam praerequisita.

Fides est h^{is} libertatem fideliter cum ut aeq^{ue} ille cogit, sed solum conomi-
naturae a voluntate, vel applicante intellectum ad cogitandum de motibus,
vel negante d^{ivine} imperante d^{ivine} recte ipsum fidem essentiam, de qua volun-
tate quaerimus: qualis sit, sed prius inquam aliquid de eius obligatione.

SECTIO I

Quorum obiectorum et quomodo Fides sit
necessaria ex precepto?

Suppono necessitate, nempe necessitate esse fidem solum Dei remunera-
tionis, iuxta doctrinam Pauli ad Hebr. ii. accedentem ad Deum opor-
tet quiescere, ubi si remunerator ius, fidem a. explicitam, fidentiam
vel incarnationi in se ita necessariam ut saltem per accidens in po^{ss} ali-
quando rebus contingere sine ille, sed latet in priori tractatu,
nunc agamus ad aliq^{uid} aliquid de necessitate precepti in ordine ad
fidem explicitam aliorum obiectorum.

Primo ergo dubitari potest: utrum sit peculiare preceptum fidei
interne, nam de professione externa fidei publica dicemus. et quidem
convenienter vobis debetur duplex fidei preceptum, alterum negativum
prohibens dubium vel dubium potius in rebus fidei; alterum affor-
mativum imperans assensum potius ad obiecta revelata. vide-
atur verba in fidenti g. 2. puncto s. circa finem, et Thomas Lap-
cher in lib. j. in j. precepto decalogi lib. 2. cap. j. nam a huius
precepti desumpta videtur ex auctoritate divina cui h^{is} solum
vischer detrahi quando eius dictio dissentit, sed etiam quando
Deo loquenti in praedicta assensum.

Dices: si teneor ego potius credere quae Deus alijs dicitur

vere =

revelaverit, sufficit habere assensum etiam ^{michi} in verbis de ex-
timitate revelatoris, cur ego tenebor credere, postquam ista mihi per formam
proposita? ^{De} admittit antecedenti negatione casus: nam quae Deus aly
si mihi revelat, si dicit vel loquitur mihi vel ad me pertinet, uti formae
de illis tanquam de mihi impertinentibus si curam nec a mente deo nec
dissentando; at vero quae mediat, vel immmediate revelantur, quahaec
de oia ista fidei divinis disputat, praesertim ea mihi loquitur Deus, loqui a.
e. Quum ordinata de me illud ista ex intentione manifestanda mihi
suam mentem seu ex inspectore, ut a me doctrina illa accipiat, quare
quae in istis me habere negatur, haec est irreverentia, in aucto-
ritatem divinam si accipiendo sic testimonium et doctrinam in ista in-
tentionem qua Deus ea mihi manifestat, nam sicut si ^{big} Deus nobis
verbaliter appareret, teneremur procepto affirmativo Religionis ex-
hiberi ei debitum cultum et reverentiam, ut quando revelat sibi nobis
appareret, teneremur eam debito cultu et reverentia exigere, quae reveren-
tia potissime consistit in amplexando eorum testimonio et praesertim
assensum cum submissione debita mihi testificata.

^{De} dubitatur: quo potissimum tempore obliget hoc pro-
ceptum affirmativum credendi. Theologi qui de hoc agunt dicunt contra
illud, quando primum alium fidei, et sufficienter proponitur, quod si solum
de si baptizatus reditiam et. quoniam baptizatus illud dicitur et quando veniunt
ad istam partem, postea vero inquit Augustinus in fidei q. 2. art. 6. est. per.
si tenentur non amplius eligere actum fidei nisi dicitur necessitas
formae creditendi. Thomas Sanchez si supra addit obligare etiam pro-
ceptum quando quis patitur tentationem gravem contra fidem, tunc et debet
postquam. postea per autem contrarios. alij vero casus ut quando quis
teneatur confiteri vel contenti de peccatis vel alia exire ad sua fidei
aut exigatur, si tunc obligantur ex hoc fidei procepto quam per accidens
ex vi aliorum proceptorum quae sine fide impleri non possunt.

Contra haec est et gravis difficultas, nam proceptum electionis
Dei si obligat quando primum proponitur Deo summe amplexis, tunc
quando primum incipit ratio eius, ut cum coeli Doctorum in ista Sanchez
ubi supra cap. 30. hunc. nec proceptum conversionis vel susceptionis
obligat quando primum habetur notitia et gravitatis peccati, nam huius
modi dicitur proceptum baptismi suscipiendi obligare statim quando
primum potest suscipi, et per consequens tenetur, etiam hoc habere
attritionem ad effectum baptismi consequendum, haec si obligat attritionem
est per accidens, non per se. novum qui huiusmodi iam sufficientem notitiam
non feci, et tunc non baptizari ob aliqua impedimenta, hoc quidem
si tenetur statim habere contritionem, cur ego teneatur ad electionem

68.
Dum statim excommunicatus sit, dum tota necessitas fieri sit in ordine ad solu-
tionem ad quem de hoc non tenetur statim procedere, oia media necessaria.
§. 2. a. illi non tenetur statim ad contritionem vel satisfactionem postquam
in articulo mortis etiam qui per baptismum peccat, teneretur statim post
peccatum ad contritionem vel penitentiam quae ipsi tam necessariae
sunt ut non sit per peccatum. Et non tenetur h. tenetur statim post peccatum
satis fieri vel contreri, nisi nec tenetur h. baptizari quando primum
est notitiam dei.

De hoc si non videtur necesse est a tali sententia quam de
condemno supponere videntur, licet eam ex professo non tractent. Suarez
tom. 3. lib. 3. cap. 2. §. 2. de peccatis et de peccatis. Vasquez 2. tom. in 3. p.
dis. 149. num. 36. et alij contra. ratio a. videtur colligi ex supradictis,
si fieri preceptum licet sit affirmativum et non ob legem propter se in
ultis et reverentia praeam debita de iure auctoritati aliquis nobis
proponit et testificanti, quare sicut ille qui occurrit dea tenetur
statim ei exhibere reverentiam quam non exhibeat nisi solum peccat
contra Deum tempore etiam quando dea permaneret mansisset ipse
maneret eadem alij ob exhibitione ultis, sic etiam quando nobis pri-
mum occurrit divina auctoritas et testificatio sufficienter proposita,
peccat non solum debita reverentia exigimus, et quando in ea man-
mas continetur idem peccatum, licet contumaciter in eo qui non redi-
tuit oblatum, quod debita reverentia eadem ob agere reverentia, at vero
in peccato contritionis et confessionis non debet hoc ratio, quia precep-
tum reverentiae ista est affirmativum ut non obligeat ex natura rei statim,
nam licet peccatum mortale sit aliquam maiorem irreverentiam in
Deo, quatenus Deus postponitur executioni per peccatum, omissio in
vel oblatio confessionis in e. gravis irreverentia, nulla in Deum, quia
non est deus statim occasio determinata, in qua necesse sit Deum colere,
nec per ipsam dilatare continuare videtur hoc irreverentiam praeori-
tatem, sed etiam ille qui statim vel statim aliquid praecipit non obicit,
non tenetur committere novam irreverentiam quare ex eo quod potest
non debet statim statim vel prolatum absentem ad petendam veniam,
preceptum est. obicitur solum obligat pro occasione occurrentibus
sicut a. occasio semper adest, quae semper manet proposita divina autho-
ritas testificans ista est exigens cultum fidei donec ei exhibeatur,
quod dicitur in precepto dilectionis dictandum est, haec est non obligat ad
diligendum oblatum quando primum proponitur, sed ad diligendum mora-
liter, loquendo de primum toties repetenda dilectione, quoties sufficiat
ad hoc ut ista non peccatur moraliter amicus dei, debetur a. reverentia
quae per se exhibetur obligat quando primum occurrit vel saltem
loquitur

loquitur nobis persona cui reverentiam debent, ut constat in humanis.
 Tunc infero a honore fidei h. solum debere elui. Nam ab eo
 qui nunquam creditur, sed etiam ab eo qui creditur & postea fuerit perit-
 rit, nam licet ille qui perdidit charitatem h. obligetur statim ad eam
 recuperandam, in illo tñ qui fuerit amittit excellentiam obligatōem
 retractandi statim subm. infirmitatem & recuperandi facim, ita ut dubio
 fidei nō contemnatōis gravis peccati, q̄ hii hōi haberet se tunc. oio sicut
 ille qui nunquam creditur & cui de novo proponitur nō fides sufficit.
 enter quare ut reseruetur proportio actualis sufficientis d. n. m. auctori-
 tatis sicut videtur perseverare. Irreverentia per omissionem fidei &
 reverentia debite Deo loquenti. an vero preceptum fidei obliget eti-
 a repetitionem postea aliquam usum fidei etiam in eo qui nunquam
 creditur & ut necesse statim repetatōe sequenti.

Tertio ergo dubitari solet quorum obligatio requiratur fides
 explicita ex precepto, de quo late ultra alios S. Thomas sanctus ubi
 supra cap. 3. Prima sententia docet obligari eos ut sciant eos articulos
 qui ab Ecclia solemniter cultu proponuntur & celebrantur, ut eo sc. eos pu-
 bliciter celebrat ut ab oib. sciantur. hęc sententia peccare videtur
 per excessum & per defectum. per excessum q̄ aliqua mysteria celebrant
 que h. tenentur ois explicita scire, ut Trinitatis, Insignificatio & alia
 huiusmodi. per defectum vero q̄ aliqua h. celebrant que necesse ē
 scire ex precepto, ut Verum de creatorem, Sanctum Spiritum & alia.
 Secunda ha. solemnitates tempore ipsi suggeruntur additis alijs de novo,
 numeris. a. credendum ex precepto h. variatur.

Mais placet regula illa quam scilicet Theologi ponunt
 scilicet ois obligari ad credenda explicita ea que in symbolo. fidem
 continentur. primo q̄ dicitur Ap̄t. symbolum illud composuerunt ut
 dicitur etiam regula eorum que oportebat explicita. ubi præcausa
 & in qua ois debebant convenire & quam debebant redire ut symbo-
 lum seu signum corae. max. gratemohus. ita colligitur ex Clemente 8.
 ep̄t. i. de Jacobum fratrem C. n. ex regulis scilicet. i. g. de tempore
 le ex Leone Papa. term. ii. de Passionibus qui dicitur Ap̄t. consentes
 symbolum vram fidei regulam statuisse. quare cum dubium sit
 que fidei mysteria tenentur ois explicita, videtur illa q̄ optima
 regula assignari quam illam quam Ap̄t. a Christo Domino instituti oib.
 proposerunt.

Deo q̄ hanc obligatōem sciendi symbolum agnovit peripeto
 Ecclia, docet profubunt ne aliquis ex Baptismum ad multatibus qui
 symbolum nesciat, ut constat ex cap. baptiz. a. d. cap. h. licet.
 cap. ante baptismum. cap. ante 2. dies de consecr. dist. 4. & in
 Concilio

Concilio Brauacensi 2. cap. j. e in Concilio Caduacensi cap. 46. & 47. 69.
in Concilio Niceno 2. cap. 2. e in Synodo Constantinop. cap. 7. e in
praecepti sciendi symbolum sibi mentio in Concil. Magunt. cap. 45. e in
Latoran. sub Leone X. sess. 9. cap. 2. e in Arelatensi sub Carolo cap. 19.
e in Thomeasi cap. j. & 2. e Denique in Concilio Py V cap. j. dicit
Christiano hodie debere tenere illa quae N. Ap. dicitur aperte afflati
in symboli articulis tradiderunt.

Obiicit primo: quod aliqua sunt in symbolo quorum notitia
non videtur esse sub praecipio, scilicet articulus quo creditur hanc Ecclesiam
Eucharistiam Communionem, de cuius explicatio non multum videtur cu-
rare. Sed non, quod articulus etiam quo creditur sepulturam Christi. Et
sub praecipio fides explicita totius symboli. Quod in primis ex ordine
non sic regulam obligationem creditur, quia non in symbolo, aliqua est, sed quae
per se paratorem ad eam obligant, et non obligant, ut sepultura,
Christi, vel etiam ad nullam ut fuisse Pontificum Petatum illam sub quo Chris-
tians est. alia etiam est de quibus merito praecipi est a nemine ignorari,
quales sunt fides mutua se pro precibus et operibus pro iuuare, quae est
qui videtur fidem suam in periculo constitutum nesciat vitare. et pro
terius rebus et vitas praecis vel iuaria. Deo offerre, quae est sanctorum
communio. Denique in articulo de sancta Ecclesia profitetur extra
Ecclesiam non solum Ecclesia non pro se salutem, sed nemo ignorat eo ipso quod
sciat fidem esse sub praecipio. alia vero sunt ubi profitetur, scilicet unita-
tem corporis sub uno capite, qui est summus Pontifex, quod numerari in
illis quae oportet scire in ordine ad implenda praecipia, vnum est praecipium
tenere et obsequi Pontifici ut heretico capiti, quare non necessaria per illa
non inductio de hoc quod nescit.

Obiicit deinde: quod aliqua videntur esse quorum notitia est sub praecipio
et continentur in eodem, ut fides explicita in Eucharistia, Poenitentia,
et alia huiusmodi. Sed symbolum non est designata modo fidei explicitae.
Et ea quae scire debentur de ratione differentia, alia est, et quorum
notitia potius me spectat ad Dei cultum intellectum, quatenus oportet
ut haec cognoscatur Deum et de ipso, et tunc saltem quod praecipua
cris attributa et effectiones, et huiusmodi forte et quae continentur in
symbolo scilicet unitas ecclesiae, Trinitas personarum, liberalitas quae in
receptione horum manifestatur est. alia est quae oportet scire ad
impletum aliis. aliud praecipium per se non est, scilicet explicita Eucharistia
et Intorem, notitia etiam praecipitorum Recalogi et aliorum praecipitorum
numorum. haec autem non oportet poni in symbolo, quia ex ipsa obligatione
praecipitorum originem obligatio implendi et sciendi illas, ut quod ex praecipio
tenendi Eucharistiam oritur obligatio sciendi quae continentur in illo.

Imo,

Imo, unde etiam valde probabile est fidem explicitam Imo Confessionis
Extreme Unctionis, Ordinis, & Matrimonij & obligans eos nisi eos qui
ea Imo volunt excipere.

Secundo hanc obligationem advertebam & primo fides in obum
teneri videtur, sed aliquando assensum fidei & notitiam horum officiorum
repetere toties velut quiescit ut satis ut moraliter dicitur & huius huius
ut in vi habitualiter & profiteri huius obla per amplecti hanc fidem doc-
trinam, qui obligata nemo est ex his qui Ceteram Religionem profi-
tentur qui in satisfaciunt quoad fidem assensum repetitionem.

Secundo advertendum est Pastores & Doctores ad plus teneri sciendi
& inquirendi circa res fidei, ut sciunt eas populo explicare, probare
& defendere pro cuius officio & gradu, de quo videtur Valentia &
pud. 2.

Quarto dubitari potest: an hoc preceptum fidei explicita, ut
natale vel pontificum? natale a. appello in qd si sit supradicta
saltem praesupposita, sed si ex ipsa rei natura oritur sine alia imposi-
tione, supponit etiam hoc & voluntate. Secundo. Re in primis precep-
tum negativum videtur in dissentiendo obla reuelata. Et praesupponit
natale, item preceptum credendi explicita, ea quorum fides explicita
necessaria est necessitate, mediis est etiam praesupponit natale, ex obligatione
qua unquam debet procurare propriam salutem. Denique praesupponit
credendi hanc fidei doctrinam saltem in coram & implicita, & praer-
ceptum natale, ut constat ex supradictis. Secundo preceptum credendi
explicita, unum Deum remuneratorem obligat et ad rei statum, quod
si obligatur statim habet ad credendam fidei doctrinam, saltem in coram,
eo ipso obligatur ad credendum Deum esse, cum nihil potest credi nisi
credatur Deum esse qui reuelat. tenetur etiam statim credere
Deum esse remuneratorem, si sine hac fide explicita non sit moraliter
loquendo veritate. Rei mandata. Et cum ex natura rei tenetur hoc
adhibere media necessaria ad observantiam legis, tenetur etiam ad
hanc fidem explicitam remuneratorem.

Si vero fermo sit de fide explicita, Trinitatis, Incarnationis,
& Symboli, hoc preceptum in tenetur de natale, sed pontificum, quod
in precepto natale satisfieri videtur, si hoc oritur a doctrinam religionis
Christiana in coram, & sicut si tenetur ad credendam explicita, in materia
reuelata, si etiam si tenetur ad illa, nam nullus de his divina au-
thoritati aliqua obla testificant, si obligat ad explicita in quenda
& illigenda illa obla, sed ad credendam illa, sub aliqua coram appre-
hensione, & amplectendam doctrinam in qua illa coram continentur.

Sed si adhuc alterius dubitari: an hoc preceptum ponti-
ficum

usum sit dicitur an John Sicut dicitur per similitudinem et mihi est divi 70.
 videri impossibile a Christo Domino et sui. Quis in matrem; mouerit pro
 de. Christus Dominus praecepit huiusmodi praeceptum et docere praeceptum eos qui baptizati
 erant. Et eos etiam voluit notitiam explicitam habere mysterio-
 rum in vita in eis sed in gloria, ut constat de iudicio extremi arti-
 culo, in illa illud Act. Johannes praecepit Dominus praedicare et testificari
 de ipso qui confisus est a Deo iudex vivorum et mortuorum.
 Sed quia Cetera non potest praecipere actus mere internos, ut supponit ex conti-
 nentia in materia de legibus, credere a. explicitis haec vel illa obiecta actus
 mere internos et Cetera, sine huiusmodi potuerunt illud praecipere. Et hoc
 praecipit a. totum Christo Domino obiectum habuit; an vero sit obligatio sciendi
 memoriter symedum et alias circumstantias huius praecipit, vnde quod
 dicitur ubi supra.

SECTIO II

Utrum omnis Fidei assensus dependat necessario a
 voluntate?

Ratio dubitandi est, quia illud est potestas necessaria respectu sui obiecti, vel
 erga praeponderantur motiva sufficientia ad fidem, sed non si praeponderant,
 illud necessario operatur sine voluntatis imperio, sicut oculus ne-
 cessario videt colorem praeponderantem; si vero non adhibet motiva sufficientia
 non poterit illud credere quantumcumque voluntas imperet, quia non potest
 illud ferri nisi ad verum apparens, sicut nec oculus videt ad colorem
 et huiusmodi.

Prima sententia docet de eo esse in potestate voluntatis mouere
 intellectum ad assensum alicuius obiecti, ut nullas deante rationes vel motus
 potest intellectum cogere ad assentiendum. Ita Caretanus in 1a Eda. q. 65.
 art. 4.

Haec tamen sententia nullo modo probari potest, ut constat experi-
 entia, sicut est voluntas non potest cogere se ad amandum quod non appareat
 bonum, ita nec potest cogere intellectum ad assentiendum obiecto in quo non
 appareat veritas, de quo nemo potest assertive iudicare, videtur esse
 paria, quia nullum potest fundere ad id affirmandum, alioquin sequeretur
 coniugem dubitantem de valore sex persequerentia prioris mariti-
 monii, potest pro arbitrio suo deponere illud dubium, et determinate
 credere, mortuum esse priorem coniugem, ita potest coniugem assen-
 dere, quamlibet parte sit determinate sine mendacio, credendo veritas

grius

prout illam partem determinat, potest etiam iniquisq; latari
vel fridari pro sua voluntate, credendo determinate bona vel
mala, merita futuris, sicut contra Arsen 2 de Ara cap. 160. th. 37.
dicentem pōe nos phantasiari seu imaginari cum voluimus, opinari
autem & ita.

2da sententia extrema dicit actum fieri nō pendere ab actu
affectu voluntatis, sed intellectum in potestatis motoris tam necessario
credere, sicut potestis quāmissis deponit dicitur ut videtur concho,
quere ad summum rudi poterit illud voluntati quatenus qsa cogere
si intellectum ne or attentatur quod ex exercitum, nō tñ poterit deter-
minare illam qd ad specificacōem; & tribuitur sicut Scoti in 3. dist.
25. q. 2. sed forte immerito; tribuitur etiam Holst in jmo q. j.
& alij.

Tertia sententia concedit dependentiam a voluntate, nō
tñ a voluntate, imperante assensum per actum positivum, sed a
voluntate, permittente, seu nō resistente, hæc etiam tribuitur Scoto,
sicut nō tatus ad eius mentem.

Alij dicunt dependere intellectum a voluntate actuali saltem
antequam acquiratur habitus, sicut post habitum acquiratum, ita
videtur sentire Scoti j. parte. q. 2. ad ult. & Bannes q in scienti q. j.
art. 4. s.

Alij deniq; voluntatem a primū fieri es-
sentiam, nō tñ de aliis vob qui postea sequuntur.

Tercia & corus sententia docet intellectum necessariū dependere
a voluntate, per actualem & positivam affectum imperante assen-
sum fieri, a quo affectu fieri determinatur voluntaria, libera.
hæc S. Thome in præsentis art. j. c. 2. & q. 4. art. 2. Alexandri
q. 63. memb. 2. art. j. Bonau. in 3. dist. 23. art. 9. q. 2. Richardi
art. 6. qj. Curandi dist. 24. q. 3. Valentia ibi supra ceterorum,
quos sequitur Suarez in scienti disp. 6. sect. 6. memb. 4. & ceterorum re-
centiorum.

Ita primo ex scripturas ubi passim supponitur fieri
esse libera. Marci ult. paradisa, Evangelium in creatum, qui credi-
derit & baptizatus fuerit salvus, qui a nō crediderit damnabitur. ad
Rom. 10. corde creditur ad iustitiam, ubi nō corpus illigitur, ut
notat ibi S. Thomas, ad Rom. j. accepimus gratiam ad obediendum
fieri, obedientia a ad voluntatem peccat, fieri infirmitas & culpabilis.
Marci ult. exprobatit mendacitatem eorum & alibi usq.

Ita pñ ex omnia traquano 2. can. 5. his vestigijs dicit
inibum fieri esse yrum credulitatis affectum ex quo inco nobis per in-
spiracōem spiritus s. corrigentem voluntatem nrām ab infirmitate.
in fieri.

ad Rom. ecce fides e infirmitas radicaliter et in voluntate. ex Iulio
Iuliano 2. can. 55. ubi ex eptz, neminem cogendum esse ad fide mag
sicut hoc propria arbitry voluntate. ignorantie obediens prout, sic proprie
mentis condescensione quibz credendo saluatur. ex Iulio sess. 6. cap. 6. ubi
dicitur hominem rippom ad iustitiam, dum excitati diuina graa & auctori
tate ex auidit concipientes libere moventur in Deum credentes vera
de qua diuinitz reuelata, & promissa est.

Tertio pto ex Patribz quorum verba affert Valentia ubi supra,
quibz addo. Bernardum 5. de considerac. cap. 6. fides, inquit, e voluntaria
quodam eerta, gradibus n pro fidem ppropalete veritatis. Augustinum
bract. 2. d. in Ioan; multa, inquit, pt hoc facere n volens, credere. a. n pt
nisi volens; e de gradibus ad 5. cap. 5. col mediam sic ait: quisquis dicit
vixit ex me isto habeo fidem, n ego clupit, profecto contrariet hui
egetissima veritati, n qd credere. aut n credere n e in arbitrio huma
nae voluntatis, sed in electis preparatur voluntas a Dio, deo ad ipsam
quod fidem que in voluntate e (sic licet videretur) pertinet, quis e.
Bernardus, quid habes qd n accepisti? bernardum lib. 4. cap. 62: n tny,
inquit, in quibus ad etiam in lib. librum e tua potestatis arbitrium hoc
et uauit. Aug. dicit: secundum fidem tuam fiat tibi. Origenem homil. 2
in diuersa loca scriptura: a nulla, inquit, aufertur possibilitas credendi,
hoc e. in arbitrio homis e cooperacoe grae beatitudinis e. Ambrosium in
ille verba Pauli ad Rom. qd ei a. qui operatur, ubi sic ait: aut credere.
aut n credere voluntatis e, neq e. cogi pt. Et id q manifestum n e.

Quarto pto rae: omnibus alijs rationibus effeantibus rae a priori
habe: de actus fidei e a magis e certus excludens oem formidinem,
ut dictum e in superioribz, illecty a. de a. ex vi motorum n deformational
reflexionem oem formidinem e. ad hoc magis determinac voluntatis
Minor pto: qd oia motiva n ostendunt euidenter veritatem articuli
e. n determinant illectum ad excludendam oem formidinem, aliquin
demonstrans obit, quid e. e medium euidentis nisi illud ex vi cuius
conuincitur illecty, e cogitur nec dubitare, nec formidare de veritate.
qd vero motiva fuerit n e eiu modi, inde e illectum indigere volun
tatis imperio, ex cuius efficacia prohibeatur formido, quae ex vi mo
torum n potuit cohereri, e hoc e captiuare illectum in obsequium fidei.

Confirmatur: qd antecedenter ad voluntatem solum datur
iudicium euidentis dicens illud ee prudenter credibile, nny formidine,
hoc e, bonum ee e iuxta regulas prudentia illud credere, bonum a. ut
bonum n mouet immediate illectum sed voluntatem. Et ab illi iudicio n
e moueri immediate illecty sed mouendo voluntate, quae ex a fectu illius
boni, imperat assensum certum illectualem.

Hinc

¶ In infero primo contra sententiam supra adnotatam h. suffi-
cise ad faciendum voluntatem se habere permissivius, nec exigi actus
positivum, quia tunc hoc illecebrum magis videtur ex vi motuorum
quod de se h. determinat ad tale. genus assensu certum, ut videmus, quod
etiam constat ex testimonio supra ductis exigentibus positivum affe-
ctum, praesertim ex consilio Augustino ubi petitur aliquis affectus
voluntatis qui sit initium finis, et ex inspiratione spiritus sancti.
videtur, si illa h. voluntatis esset, requireretur, siem ob-
iam in hoc iusto h. de meritoriam, quia omnia pura voluntatis h.
et meritoria, ut concedunt contra Lutherum, qui defendunt puram
omissionem. consequens a. e. falsum.

¶ Infero 2do h. sufficere, siem habitudinem, negatam vo-
luntatem praeteritam que praesens propriam actum tendentem, h. qui-
dem habitus, quod adhuc stante habitu h. h. illecebrum motus, quia ut
tenent obitu sufficienter ad credendum tunc formidini; negatam
sufficit voluntas praeterita ad determinandum modum illecebrum,
quod si h. e. h. operatur nec movet.

¶ Infero 3tio contra aliquos recentiores propositis mo-
tibus humanis et motibus testibus, videtur h. sufficere ad precon-
dum quod. Si testimonium voluntatem tendentem pro motu manente
vel voluntatem credendi ut sic, quod adhuc posita illa voluntate, illecebrum
et indifferens ad credendum vel h. operatum pro testimonium divinum,
quare sicut propositis duobus ^{artibus} ad credendum requiritur vo-
luntas determinata credendi hunc articulum, sic a fortiori pro-
positis duobus motibus requiritur voluntas determinata ad cre-
dendum pro hoc motuum.

¶ Infero ultimo contra eorundem h. sufficere voluntatem
solum applicandi illecebrum ad cogitandum de motibus, sed requiri
voluntatem immediatam credendi, nam quicquid illecebrum cogitatur
circa motus, adhuc illa h. sufficienter ut determinate inferat
assensum certum, multum e. perpendunt vim motuorum et h. credunt
quod adhuc requiritur aliud determinatum a quo immediate
determinetur illecebrum ad eliciendum assensum certum fieri.

¶ Contra conclusionem obicitur primo Artes ubi negat tunc
h. pot. nos operari cum voluntate quod illecebrum h. movetur ad assensum finis
immediatam a voluntate, sed solum a motibus propriis quod quod assen-
tetur. Quod Artes h. negare voluntati vim determinandi illecebrum
ad assensum, quando aliunde demonstratur motus sufficienter, sed
negat voluntatem habere tale dominium despoticum nullo modo
motus ad credendum.

2do obijetur: daemones n̄ hnt piam affectionem ad res fieri, & tñ concunt iuxta illud Jacobi j: daemones concunt & contremiscunt & ad credendum n̄ requiritur necessario pia affectio voluntatis. R̄ motiva n̄re fieri ē eorum vim a daemone q̄ exultentius tamen illeceus ita penetrari, vt p̄int in eo generare existentiam saltem moralem, quā etiam inuitus conuidentur circa res fieri, notis tñ, qui ea motiva multo magis percipiunt, nec uaria ē pia affectio in voluntate.

Tertio obijetur: q̄ illecty n̄ mouetur nisi a veritate. tñ, voluntas a. n̄ at p̄p̄at vel augere veritatem ob̄i vt magis moueat illectum. & voluntas n̄ p̄t mouere illectum nisi applicando illum ad inguinentia motiva. R̄ illectum solum moueri a veritate, vt ab ob̄o, moueri tñ a voluntate, n̄ vt ab ob̄o uidente, sed vt ab ^{ex}trinsico impellente, ē determinanti, ad assensum circa veritatem alicuius. sufficienter sicut n̄ taliter propriam vt solum ob̄i n̄m̄t ad assensum secus seclua voluntate, ob̄i e. illecty du-plex proponitur, primo ita vt se solo inferat necessario assensum eo q̄ proponitur absq̄ ulla p̄e falsitatis. 2do ita vt fiat h̄t. q̄eem veri, h̄t tñ n̄cem aliquam falsitatis ex alio capite, ē tunc illecty manet indifferens, p̄t tñ determinari a voluntate, vt assentiatur ob̄o proposito sub r̄de veri n̄ attendendo ad sp̄em falsitatis.

confirmatur solutio exemplo, ip̄is voluntatis cui ob̄i aliquando proponitur solum sub r̄de boni, tunc voluntas necessario amat, aliquando a. proponitur vt bonum cum aliqua r̄de mali, ē tunc voluntas ē indifferens, p̄t tñ pro nutu q̄ illud amare, p̄t bonitatem, vel odio habere q̄ malitiam. sic ergo illecty manet indifferens ad assensum vel dissentium, quando ob̄i proponitur cum sp̄e veri ē falsi. coeterum q̄ ip̄e illecty h̄ ē lib̄y, n̄ p̄t determinare suam indifferentiam, p̄t tñ determinari a voluntate vt assentiatur vel vt dissentiat, ad utrumq̄ e. h̄t sufficiens motiuum.

Sed contra hanc solutionem p̄t obij q̄to: q̄ voluntas recessitatur ad amorem quando ob̄i apparet vt bonum, sicut n̄ apparet vt cum magis bonum p̄t pro tunc n̄ apparet r̄de mali q̄t inadvertentiā, qui actus dicuntur primi primi. Similiter si ob̄i apparet vt verum sicut ob̄i uerac, si tñ pro tunc illecty n̄ attendit ad r̄dem falsi, quā p̄t sub̄e, necessitabitur illecty ad assensum & si motiva fieri ita apparet vt n̄ appareant r̄des contrariae, n̄ indigebit illecty ingratū voluntatis ad assensum fieri.

R̄ admissio antecedenti ē prima conseq. de quo dixi in librido h̄t ubi commisi p̄e illectum aliquando ex solis p̄missis proba-

probabilitate necessitari ad assentendum concludi etiam quod ex-
 patum quando h' apparent rades contraria, nego tñ 2am conseq;
 iohes illam e' assensum fidei, nam fidei assensu debet e' deo certu
 e' positivu. excludens foridicnem, aliu' a. motum assentientia re-
 cluso imperio voluntatis h' sufficit q' h' appareat rades contraria,
 sed requiritur etiam ita apparere, motiva, ut observant positivu.
 h' p' e' radem aliquam in contrarium. sicut in exemplo ad ducto
 voluntatis, sicut voluntas necessario a met obte q' apparet bonum
 quando h' attendit ad radem mali, h' tñ fertur necessario ad illud
 amandum super oia nisi positivu. videt clare radem summi boni
 e' q' h' p' habere aliq' malum. sic etiam illectu in predicto casu
 licet assentiretur obte etiam sine impetu voluntatis, h' tñ cum secu-
 ritate illa positivu e' firmitate que requiritur ad positivam certi-
 tudinem.

SECTIO III

Dubitaciones aliquę contra doctrinam precedentem

Dubitatur primo: an regnaret voluntas h' solum ad credendum
 mysterium revelatum, sed etiam ad credendam reveladem, e' ad cre-
 dendum seu dicendum Deum e' primam veritatem. Suppono
 ex disputate prima e' 3. futurum fieri videtur, tres ascensus
 realiter vel virtualiter, scilicet Deus e' prima veritas, Deus revelat,
 Incarnatim & Incarnatō facta e'. Dubitari p' an ad singulos regni-
 ratur voluntas. de 2do quo creditur revelat h' dubito q' exigat
 voluntatem, q' obsequi e' imo ad illum potissime. videtur necessario
 voluntas, magis illius nam si semel credas Deum revelat. Incarnatō
 facta, credas Incarnatōem.

De primo ascensu p' e' maior dubitatio, q' p' e' ascensus
 exiens, ut diximus disputate prima, quare videtur necessariu impetu
 extrinsecę voluntatis ut illectu illum eliciat. ceterum ad huc si-
 centum videtur prerequisitem affectionem q' illectu per illum
 assentiam h' quomocumq' assentit Deum e' primam veritatem ad as-
 sentitur huic obte super oia, ut dictum e' in superioribus, illectu a.
 ubi illectu licet videtur e' evidentior Deum e' primam veritatem,
 h' tñ assentiretur cum hoc peculiari modo proferendo illud obte aliq'
 obte in modo emittendi, quare ad hunc assensum requiritur
 p' affectu voluntatis que magis impetret illud peculiare obsequium
 illectu. erga veritatem divinam.

Denig

Denique de 3° acta quo credo mysterium revelatum ex vi
 utriusque principij procedentis dicendum videtur h^o exigere novam
 voluntatem præter voluntatem assentientis principij super oia,
 nam si enim assentior principij & bonitati illius super oia, h^o potum
 h^o assentiri etiam super oia ipsi conchioni, quæ veritas conclusio nega-
 tiva est ad veritatem principiorum, si e. in aliquo negas conclusioem,
 arguitur bene contra te ad neganda principia, ut scilicet si amas finem
 super oia, debet amare unicum medium super oia, alioquin si h^o amas
 medium unicum super oia, sed cum limitate, aliqua, cogoris ad desin-
 scendum etiam a fine, ut aliquo casu e. per consequens h^o amas finem
 super oia. sic etiam si conclusioem credis h^o super oia, sed cum aliqua
 limitate, cogoris contra illa limitate, negare premissas, & per conse-
 quens h^o assentiris ois super oia. quando a. dico medium unicum
 debere etiam amari super oia, illigitur super oia, præter ipsam finem
 quæ quem amatur medium, & quando a. dico conclusioem credi etiam
 super oia, illigitur super oia, præter principia quæ quæ creditur conclusio.

Dubitatur 2° an requiratur etiam voluntas ad assen-
 tendam illam conchionem, ex principij, v. g. illam incarnationis ex
 prima veritate & revelate Dei. Respondeo requiri etiam volunta-
 tem ad iudicandum de bonitate illius prout requiritur ad fidem,
 nam licet huiusmodi illis eadem cognoscatur, ut ipse assentiam
 illi super oia, prout requiritur ad inferendam conclusioem fieri, requi-
 ritur etiam voluntas imperans illum modum iudicandi de illa,
 prout diximus de assenti circa primam veritatem Dei, eadem e.
 ratio etiam de assenti circa illam, tam e. dependat assensio conclusiois
 a bonitate illius quam a veritate premissa, quare, si bonitati illius
 h^o assentior super oia, h^o potum assentiri firmis conclusio.

Dubitatur 3° de 3° acta: ea scilicet de potestate Dei absoluta, potest
 aliquid elicere, actum fieri sine impulsu voluntatis. ratio dubitandi
 est quia motiva de se h^o sufficientia ad movendum intellectum & nec per Dei
 voluntatem movere poterit, quia Deus h^o potest facere quod intellectus assentiat
 sine motu sufficienti. verius tamen videtur potest, quia impetibus in-
 tingenst voluntatis h^o e. eorum motiva sunt insufficientia, alioquin
 nec ex imperio voluntatis potest intellectus errare, quia nec voluntas
 potest quod intellectus assentiat sine sufficienti motu, sed tota depen-
 sentia voluntatis nascitur ex eo quod veritas proponantur motiva
 & manet intellectus indifferens, & ideo requiritur voluntas ad determi-
 nandam eius indifferenciam ad unam partem potest quantum ad aliam
 ad quam determinacionem sufficit etiam voluntas Dei. sicut licet
 aliquid ipse intellectus exercetur hæc potest quam illa ex
 impulsu

impulsu voluntatis, et in Deo sine mea voluntate existere. quam
quam velit, et hoc modo potest committere indifferentiam mei illi, et
operandum circa me, et potest quam illud ad se habebam etiam
speciem. deinde nec requiritur etiam liber voluntas ad hoc ut assen-
sus sit super oia, nam ille motus ascendendi non repugnat se proae-
nat a Deo et concurrente. cum ille humanum ad illum assumam
potest quam ad animum propositum semel obieto sufficienti quantum
de se ad terminandum talem appetitum, nam sicut respicit illud
moveri a Deo ad credendum falsum res ipse falsi, si in repugnat se
moueat a Deo ad credendum verum propositum ut verum hoc assen-
su magis intente vel intentione graduati vel intentione subtili,
et assentiri suar oia.

Quibitani potest quod: an voluntas requiritur ad credendum
obediens et voluntas libera ac sufficiat voluntas necessaria. rui-
tur sufficere aliquando necessaria, nam voluntas requiritur ad tollen-
dam indifferentiam illius et ad imperandum assensum super oia,
utrumq. a. b. et bene fit per voluntatem necessariam. Et hoc sufficit
sicut etiam ad assensum obieto probabili vel ad mouendam ma-
num et conuenit voluntas necessaria ac voluntas libera. potest a.
dari voluntas nec credendi necessaria si ponamus honestatem fieri
proponi voluntati sine illa attentione, ad rationem mali quae potest cogi-
tari in actu fieri, tunc est voluntas non libera, sed ex necessitate ama-
bit et imperat a consensu fieri. Confirmari idem potest: quod aly habitus
supernaturales non solum concurrunt ad actus liberos, sed etiam ad necessarios,
nam caritas v. g. elicit in patria amorem Dei necessarium, et in via
etiam elicit complacentias et affectiones necessarias, quae praecedunt
actum dilectionis Dei, et in quibus magna ex parte consistit auxilium
supernaturale proueniens; cur ergo similiter habitus pie affectionis
non poterit elicere voluntatem necessariam credenti qua posita re-
gulatur assensus fieri?

Ego tamen non addeco concedere actum fidei ortum ex sola vol-
untate, necessaria, nam sicut auctores expressi non negant, quod non aliter
pungunt hanc questionem, oes tamen videntur supponere contrarium imo
et Patres et Concilia dum in vnum docent actum fieri et meritum.
deinde si semel daretur actus fidei ortus ex sola voluntate necessaria,
non esset cur non posset ex illo excitari voluntas ad habendum verum actum
liberum contributionis, nam licet voluntas credendi esset necessaria ex
defectu attentionis ad malum, contributio tamen posset esse libera, quod posset esse
alteris ad difficultatem contributionis seu ipsius obedi, licet non esset alter-
tis ad difficultatem fidei, et per consequens posset peccator iustificari
sine

ime, suo libera. Consequens a. videtur Et contra. Present. ubi supra
 postulans fidem liberam ad omnem iustificacionem. nec obstat ibi hanc
 numerari alias suppositiones quae nec regulariter interveniunt, si
 in istis, iniquis, obstat, quia fides est dispositio semper requirita,
 ut ex scriptura et Patribus videtur supra, fides a. simpliciter habet
 nec supponit pro actu necessario sed solum pro libero, sicuti cum
 dicitur postea contritione. hominem infallibiliter iustificari, si accipit
 contritio prout est extendi ad dileccionem Dei necessariam, sed
 solum pro contritione libera qua sola dicitur simpliciter contritio.

Confirmatur: quia proponit hominem qui per peccatum here-
 sis perdidit fidem, habet postea voluntatem necessariam credendi fidem
 necessariam, et ex ipsa fide, prodeat in contritionem liberam, esse hic
 indicatur, et per consequens recurrens habitum fidei sine fide
 libera, quae videtur satis absurdum, quia nisi hoc in consuetudine ad huc fidelis
 negatiter loquendo, voluntaria. e. et libere, negatis fidem, quam postea
 habere, sed necessario confertur, et, quare, sicuti peccator qui postea et
 pot actu necessario amoris Dei, si dicitur moraliter loquendo
 diligens et amicus Dei, quia si retractavit liberam voluntatem,
 si neg illi diceretur fidelis sed potius infidelis, quia ex priori heresi
 paratus videtur ad negandam iterum fidem, ex fide. a. necessaria
 in videtur perire de profetionem fidem quando proponatur cum
 libertate et aduersaria. Et dicendum est illam non habere fidem
 sufficientem ad contritionem. Et nec propriam fidem, quia propria fides,
 sufficientem videtur ad contritionem, cum proponat Deum in me.
 amabilem, et pot dari libertas requirita ad amandum et non amandum
 Deum.

Dicendum ergo videtur assensum elicitum ex vi illius
 voluntatis necessaria non esse vere et proprie actum supernalem fieri,
 de qua scriptura et Patres loquuntur, fides est sine qua impossibile est
 placere Deo et quae requiritur ad iustificacionem, et assensu voluntarius
 elicitus etiam contritio et alia dispositiones requiruntur semper
 assignatur pro actu libero non pro necessario, quare licet actus fieri
 sub actu elicitu, quia tamen est voluntarius et necessario dependet a voluntate,
 convenit cum actibus ipsius voluntatis in hoc, quod semper supponat
 pro actu libero, illi ergo assensu qui non est liber, consensu, et per con-
 sequens non sufficiens ad contritionem supernalem. ratio autem. cur magis
 contritio fieri exigatur libera, quam alia cognitiones requiruntur,
 et conversionem peccatoris, peccatis et cogitatio evidens inobediens
 et alia similes, ea videtur esse Deo voluit hominem disponere se
 per cooperacionem liberam ad iustificacionem, quare sicut voluit dare
 habitum

habitu gratia sine cooperacione & dispositione libera procedent ex
parte hois, sic potuit concurrere ad actum suum vel habitum sine
dispositione libera ex parte hois, qua libera velit credere, & gra. Mety
quod fieri pot subiecta se & voluntaria ad libere. vinum spiritua-
lem, sicut cocus ille. Evangelicus h antea vivit quem interrogatus
a Chr'o quid vellet respondit. Dne. vt. videam. alia vero cogitationes,
imaginaciones, & affectiones, qua ex naa. na. h. pendent ad alia. priori
voluntate, etiam si sint necessariae, pot. ee. regulares & disponere,
ac praevenire ad iustificationem.

Peccos: quid sit voluntas illa, credendi h. rit. necessaria
res libera, h. in cum plena deliberacione, eo qd. difficultas credendi non
cognoscatur pfecte. sed cum imperfecta quadam est. tunc. videtur
e. hoc semiplena libertas sufficere ad actus regulares & ad meritum
aliquid de condigno, sicut in actu malo sufficit ad demeritum, ali-
quid in actu boni cum semiplena deliberacione, h. est regulares, h. est
meritorij. vixit conuictam sententiam in ma. de merito, qd. videtur
verum, cum illi hant voluntatem & placeant Deo, sicut actus malus
cum semiplena deliberacione, dupliat Deo & meretur poenam
de condigno.

Et transeat actus semiplena liberos in alijs materijs
& virtutibus ee. regulares & meritorios, qd. h. videtur negari cum
insufficienti fidei, coeterum in ma. fidei verisimile e. actum
semiplena liberos h. ee. regulares, pp. rationem supra positam, qd.
sufficit in peccatore imo e. in heretico illo actus sufficeret ad exaltan-
tum actum contritionis pfecte liberos, vt supra vidimus, & per conse-
quens de pfectam iustificationem & recuperacionem etiam habitus fidei,
qd. videtur difficile, tum qd. hic hoc per huiusmodi imperfectam
retractationem heretici h. est pfecte, fideles moraliter loquendo, sicut nec
peccator qui cum semiplena libertate, diligeret Deum, converteretur
pfecte ad Deum, tum etiam de scriptura & conuictis exigunt fidem
simpliciter & absolute ad iustificationem, illa a. h. est fides simpliciter
deo imperfecte, sicut nec infidelitas cum semiplena libertate, est
infidelitas simpliciter sed secundum quid, nec defectus peccati cum
semiplena libertate, sufficeret ad iustificationem, eo qd. conuictis exigunt
contritionem simpliciter, illa a. h. est contritio simpliciter sed se-
cundum quid & valde insufficientis, vt cum Francisco Zammel. no-
tauit. Prando in imam. 2da tract. 3. de gra. ^{repet.} ^{demus} conuictis. j. num. 6.
vbi conuict etiam eiusmodi actus sufficere de augmentum meriti,
h. in ad iustificationem. ne ergo Deum ex illo actu fidei exaltandi
in peccatore actum contritionis pfecte liberos, debemus dicere
fidem

fides supradictam non habere vim ad eliciendum actum nisi affectu
 et plene liberum, nisi velis fortasse fides propter quidem elicitur in
 quantum cum se misera libertate, in peccatore. Et qui ex actu fidei per
 modum in contritionem et iustificari non conetur Deum ad actum
 fidei nisi plene liberum, ne regatur iustificatio sine fide simpliciter
 et absolute libera.

Quæritur: & nec poterit dari actus charitatis, supernaturalis cum
 incompleta libertate, ne forte peccator iustificetur per talem dilectio-
 nem. Ad negandum sequetur, quia ille actus licet sit supernaturalis et in pecca-
 tore, non est sufficienter dispositio proxima ad iustificationem, sed habet ce-
 teris aut bonis operibus peccatoris, quibus mercatur de congruo auxilio
 utinam ad perfectam contritionem, et ideo sine inconuenienti poterit
 dari ille actus in peccatore; at vero actus fidei non datur licet sit semi-
 plene liber, potest sufficienter moueri ad perfectam contritionem, quod est
 inconueniens, quia iustificaretur homo sine fide simpliciter, et ideo nega-
 mus talem actum referri saltem in peccatore.

Quæritur per 5to. an voluntas imperans assensum fidei
 sit semper bona. Res breuiter affirmatur, cum suarex in fronte dicitur.
 b. act. 7. num. 8. et alij conuicti. Propter quod ex Cordys experientibus
 semper gratiam Dei ad volendum credere. Aragonico 2. con. 5. in
 illis verbis: si quis sicut argumentum ita etiam virtutem fidei ipsam
 inculcatis affectum habet gratiam domini, in e. per insignem spiritus s.
 corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem et c. res nota
 habet notis in e. dicit, huiusmodi dogmatibus aduersarij probatur et c.
 idem habet an. b. e. 7. et facit Coual. Mileus. cap. 4. Colebinus
 Case. et c. de Episc. Gallie cap. 9. v. ad j. huiusmodi potestatem
 habet de spiritu et libro cap. 23. et 24. et 9. 2. ad simplicianum. Pro-
 per et Hilary in epist. ad hugubynum, quæ habentur ante librum de
 præsentia n. 11. Fulgentius de inc. archie. cap. 12. et alij PP. conuicti,
 quorum plura loca referuntur in annotat. 20. consilia ad Casanum.
 ex quibus actus condat voluntatem illam esse bonam, alioquin sine gratia
 Dei potest haberi.

Ratio vero congruentia duplex est. prima, quia fides
 diuina ex natura sua est cultus et obsequium illi, quod exhibens
 Deo per intellectum subiungendo illam Deo, prout illud Pauli: captiuantes
 intellectum in obsequium fidei, quare licet assensus fidei prout est cog-
 nitio per se non potest imperari per aliquam voluntatem inferioram,
 quatenus tamen est cultus Dei, potest imperari a voluntate
 bona et honesta, quia ut sic est actus honestus, et per consequens debet par-
 ticipare honestatem a voluntate honesta, a qua imperatur.

2da

2da. ratio est quia, si fides est per se ipsum totius meriti Christiani, ut late
 probatur in tractatu de gratia, voluit itaque Deus principium meritum
 semper esse meritum fidei, id hoc, a. requiritur si fides sit semper honesta,
 alioquin non erit meritoria, si autem verum est honestas nisi imperetur a volun-
 tate bona, unde non vult Deus conuenire ad omnium fidei omnium sup-
 naturalem nisi quando praeceat voluntas honesta imperans illum.
 Dubitabis obto. a quo habitu oriatur voluntas impe-
 rans fidei. De hoc uter procedere ab habitu infuso specialis vir-
 tutis respicientis formaliter honestatem quae apparet in assensu ad
 revelationem diuine sufficienter procedente, et in his subiicientis electionem
 diuinae voluntati attendendo ad infusam dei auctoritatem, cui
 hoc subiectio et reuerentia intellectualis debetur, sed motiua cum sit
 honestissimum, non est nisi per terminam peculiarem virtutem
 infusam, quae facit verum poterit ad Religionem, haec non sit eadem
 cum Religionem.

SECTIO III

Utrum omnes actus fidei sint meritorij?

Resolutio factus erit ex principio positio, et ex his quae conueni-
 trantur in materia de Merito. In primis ergo factum est meritoria
 praesumendo a merito de condigno et de congruo certum est et per
 expressa scripturae testimonia. Genes. 15. credidit Abraham Deo et
 reputatum est illi ad habitum. 2. ad Tim. 4. fidem seruasti in reli-
 gione propositae mihi corona iustitiae etc. ad Hebr. 11. ubi dicitur
 per fidem Abraham preparasse Patriam aeternam civitatem et per fidem
 accepit et remissionem. Ioan. 20. beati qui non viderunt et credide-
 runt. Luc. 2. beata quae credidisti. Cypricus epist. 6. lib. 4. ubi ait
 Deum in die iudicij mercedem fidei et deuotionis exsoluere. Augusti-
 nus tract. 68. in Ioan. post merum late probat fidem colligere meritum
 et rarum mansiones in caelo.

Contra hanc veritatem videntur sensisse in primis aliqui
 Philosophi Gentiles qui nihil credendum putabant nisi quae rationibus
 probarentur, neque de Platone refertur postquam legit Genesis dixisse:
 bone ait barbarus si probasset. et j. ad Corinth. Iudaei signa quaerunt
 et Graeci sapientiam petunt. hunc etiam errorem tenuerunt Manichei,
 qui teste Augustino dicebant vanum esse credere quae non crederentur nisi
 manifesta probarentur, idem tenet postea Petrus Abailardus teste
 Bernardo epist. 190. Bernardus etiam Breuensis, ut refertur Sanchez pmo

Monar-

Monarchia anno Dni 1159. & Senebradis 2. Chronographia ango
Dni 1141. contra hunc errorem scripsit late Augustus lib. de viti-
tate mendaci & tract. 27. in Ioan. & Septa. 155. ad Dionorum, & libro
de fide rerum inuisibilium cap. j. 2. & 3. videtur etiam Paulus
in Eupomium prope finem. Gregoris hom. 26. in Euangelio. Ber-
nardi loco citto. qui pluribus rationibus vilitatem credendi demonstrat.

Hoc ergo supposito dicendum e primo siem hois
iusti e meritum etiam de condigno vita aeterna. haec e certa
& videtur potissime a S. Thoma in presenti art. 9. qui magis videt
agere de merito condigno quam de congruo, ut constat ex solutione ad
primam. ratio e clara, qd oes actus boni e congruales christi ab
hoie iusto et meritorij vita aeterna, ut constat in mda de merito &
actus fidei eligit ab hoie iusto erit etiam meritorij de condigno.

In quo adverte actum fidei cum sit actus illeq e h sit foeliter labor
et solum denominatur a voluntate imperante, h e etiam meritoria
foeliter sic denominatur a voluntate, tota, e. ratio meriti foeliter com-
petit voluntati imperanti respectu cuius h se actus fidei, sicut actio
externa respectu interna, id e quo fit ut ad hoc merita meritum
penam referat qd alicuius illeq sit realis vel supradialis, imo nec qd
sit actus fidei vel erroris qd deceptionem proponat, dum modo h on-
atus ex gra voluntatis affectione habeat eam meritum ceteris
paribus. imo in assensu alicuius opinionis quam ex gra aliqua
voluntate admittit, reperitur etiam meritum de condigno, qualis e
assensu quo exstimavit Romam Virginem fuisse conceptam sine
peccato originali, voluntas e. huius assensu laudabilis e & meritoria,
alioquin ille assensu h ead mda voti proet eo facto videmus e, e minus
modi votum a Praelato Cathae passim e laudari e admitti.

Quod dicitur qd an primus actus fidei per quem disponitur
ho ad iustificacionem in ipso instanti quo iustificatur sit meritorij
de condigno vite aeterna per gratiam qua tunc infunditur. eadem
e qualis de ipso actu contritionis e de alij dispositionibz tunc exis-
tentibz, de quibz coius sentia affirmat, veritatem tñ existimo partem
negantem, de qua alibi latius dixi.

Quo ddo. Actus fidei christi a peccatore et meritorij
de congruo in ordine ad iustificacionem. haec e expressa sentia Augustini
multis in locis. epta. 105. remissio, inquit, peccatorum h e sine ali-
quo merito, nam spes illam impetrat. & epta. 106. si quis, inquit, p-
duat qd gratiam bene operanda mereatur, negare h potius. e de pecc-
e in hac. B. cap. 2: quis dicit, inquit, eum qui inchoat credere,
nihil mereri a Deo in quem inchoat credere. idem docet Iustus
Proper

III

margin notes on the left side of the page, including the word 'meritorij' and other illegible text.

Propter contra Cassianum cap. 5: n̄ illius meriti, inquit, haberi potest fides. & primo de vocat. gentium cap. 7. b. de inquit, bonum meritum ab imbro fieri & bonum ubi: r̄d̄ & q̄ facti etiam in peccatore & alius bonus e. eundem ordinis regularis eam ipsa. iustificat. & h̄t proportionem ad meritum d. congruo ipsa gratia iustificationis.

Contra hanc controverſiam e. difficilis locus Tridentini ſeſ. 6. cap. 8. ubi dicitur ideo hoīem iustificari gratis, q̄ nihil eorum quae iustificationem praecedunt suae fides sua opera, ipsam iustificationem gratiam promeretur. hoc testimonium solet multoſque explicari in materia de merito. Valentia ubi sup. 2. q. 6. & alij negant oī meritum de congruo respectu iustificationis, sed videtur e. hanc contra Augustinum & Propteram supraadductos. Alij dicunt (conali- um loqui de iustificatione. Nonnulli sumpta gratia iustificationis etiam facta a qua incipit gratia iustificationis, e. ante iustificationem in hoc sensu, auctam verumimum e. n̄ procedere meritum de congruo, q̄ gratiam iustificationis prout videtur donum fieri q̄ procedit ipsa fide, qui motu loquendi n̄ videtur alieni ad Augustinum & Concilio Melanenſi. coherens videtur alienus a Trid. in quo iustificatio saepe. conditionatur a fide tanquam a dispositionibus praecedentibus, sic e. saepe cap. 7. in eadem ſeſ. dicitur de fide & alijs praecedentibus actibus hanc dispositionem seu preparationem iustificationis ipsa consequitur, q̄ idem habetur eam. 4. & 9. & alibi passim. Et cum capite 8. dicitur fidem quae procedit n̄ promereri gratiam iustificationis, sermo etiam e. de iustificatione prout conditionatur a fide.

Pro eo alij melius dicunt ubi exacti solum meritum de condigno, q̄ e. meritum simpliciter, h̄ vero meritum de congruo, q̄ n̄ e. meritum simpliciter sed solum secundum quod. ad hoc. e. ut aliquando dicatur dari gratis, sufficit n̄ dari intuitu alieni meriti de condigno, hec dicitur, alieni meriti de congruo, nam gratia, quae im- trat illud donum, h̄t r̄dem aliquam meriti de congruo, e. in h̄ tollitur q̄ donum quibrequens datur gratis e. ut vera & propria gratia, imo, ex ipsa orae qua petitur arguunt Patres ad probandum donum q̄ petitur e. q̄ veram gratiam. sicut dicunt Patres Concilij Carthagenensis Ep̄la ad Innocentium: trid clarissima e. gratia testificatio. Quod e. q̄ donum datur intuitu alieni meriti de congruo, n̄ tollitur q̄ datur vere gratis.

Dices: si domus aliqua cuius valor ut pro datur pro pro n̄ datur gratis, licet n̄ datur pro merito condigno & licet gratia iustificationis n̄ datur pro merito condigno, h̄ t̄ datur gratis si datur intuitu alieni

alicuius meriti. Et negando neg. qd illa deam pro quibus datur
 bonus, nec si sit pretium condignum ad equatum, si tñ pretium con =
 dignum partiale, hoc e. partit. bonus vel pari partit condigni totus
 bonus, sed, veri fides, nullo modo e pretium condignum neg etiam par =
 tiale. nec nisi fides, qd. a. hñ pretium condignum n e simpliciter
 pretium, q per consequens simpliciter datur iustificatio sine, pretio e
 gratis.

Dicitur iterum. Et hec prima gratia, daretur intuitu operi
 procedentium ex ^{his} nra, n dico tollitur rāo grāe, sicut nec tollitur
 a iustificacōe. rāo grāe eo qd datur intuitu fidei precedentis. Et negando
 seq. nam si grāe daretur intuitu operi nra, sequeretur ipsam grām
 habere, aliquidam proportionem cum illo opere, et per consequens ipa n e
 in ordine grāe proprie dicta, sed in ordine nra, atq. ideo n e proprie grām,
 nō ergo grāe tollitur vel ex eo qd datur qd meritum condignum, vel ex eo
 qd datur qd meritum etiam de congruo mere nra, si tñ ex eo qd datur qd
 meritum congruum iustitiale, quales e fides. de hoc tñ latius diximus in
 Tractatu de grāa.

Thomas in 2^a 2ª art. 10. quærit an rāes,
 intuitivæ de ea quæ fit fieri minuunt meritum fidei, e. respōdēt rāoīs
 quæ antecedunt voluntatem credendi minuire, eas vero quæ consequunt
 auxilio, potius meritum, qd procedunt ex maiori effectu ad fidem. ut hæc
 resolutio clarior sit omnibus alijs sententijs distinguamus duplex genus
 rāoīm ad fidem. alia e. qd quæ per alia media perveniunt veritatem
 obli revelati, ut cup. Philosophus hñ rāoīs nrales quæ ostendunt exis =
 tentiam Dei, vel aliquid aliud revelatum per fidem. alia it rāoīs
 quæ ostendunt veritatem revelatis seu obli fidei e. rāoīs revela =
 tum.

Si ergo urmo sit de priori genere rāoīm illa vel s
 antecedentes voluntatem credendi vel consequentes. antecedentes
 dico illas quæ aliquomodo influunt in voluntatem credendi saltem
 per accidens e. removendo, prohibens, qd. facilius credam per fidem obli
 qd aliud. constat per demonst. rāoīm, vel etiam per rāoīs e. congruen =
 tias probabiles, huiusmodi ergo rāoīs antecedentes ceteris paribus
 minuunt meritum fidei, qd minuunt difficultatem fieri, quare neut
 qui servat iustitiam nrae vehementer tentatōe, ad factum minus meretur
 ceteris paribus, quam qui hñ vehementer tentatōem, sic etiam in parti =
 advenit tñ optime. Thomas hñ rāoīs fidei hñ dicit e. mirariis vno
 e. maioris meriti, qd hec rāoīs quæ hñ p. conclusōe, minuunt diffi =
 cultatem, inveniunt tñ alias rāoīs e. argta. contra fidem quæ hñ occurrunt
 rāoīs e. quæ argunt etiam fidei difficultatem.

Et vero

At vero moti consequentes dicuntur quas aliquis ex voluntate credendi & affectu ad fidem inquirat & inveniat ad potentiam veritatem reuelatam habet etiam naturali vel alia via, & huiusmodi rationes possunt cooperari in ordine ad meritum voluntatis precedentis, respectu cuius dicuntur consequentes & eius meritum augent saltem arguitur, quatenus inuestigata harum rationum arguitur maiorem affectum ad credendum. vel possunt comparari in ordine ad aliam voluntatem credendam consequentem, respectu cuius eisdem rationes si potius antecedentes, quatenus remouent prohibens & minuunt difficultatem credendi, quatenus respectu huiusmodi voluntatis minuunt etiam meritum fidei ceteris paribus.

Autor dicendum est de deo genere rationum, quae tenent ad ostendendam existentiam reuelatis vel inchoatam mysterium, quae si sint maiora, motiva, ut rationes, supra ea, quae exurgunt & suffragantur in credendum est sic antecedentes voluntatem credendi, partim qui actiones minuunt, partim augent pro merito fidei; minuunt quidem quatenus minuunt difficultatem fidei; augent vero quatenus tenent maiorem obligationem ad credendum, & generem ceteris paribus quod maior est obligatio praecipui, est magis honoratus & actus pro quo differunt haec rationes ab aliis prioris generis, quia illa non tam obediunt obligationem maiorem credendi, quae alii tollunt difficultatem extrinsecam fidei ob artem contrariam, ideo potius non augent meritum, sicut carentia tenentis ad furtum non tam potius maiorem obligationem sollicitudinis, quam tollit difficultatem, ideo non auget imo minuit meritum sollicitudinis; at vero ista rationes mouent ad fidem obediendo magis honestatem & debitum ipsius fidei, sicut cogitatio maioris honestatis sollicitudinis conduceret ad maius meritum operationis circa eius obitu.

Denique si eisdem modo operatio rationes sint consequentes, hoc est procedant ex prioris voluntate credendi, quae quis excitatur ad investiganda maiora fidei motiva, possunt quidem arguere magis meritum prioris voluntatis, quatenus ex maiori affectu ad res fidei tenent illas magis inuestigare, sed laudabile est, inquit illud Cuthbertus 2. q. qui eludat me vitam aeternam habebunt. vel pro hoc procedat ex aliqua dignitate & tarditate ad credendum, ex qua descendat quis maiorem motiva, hoc reprehensibile est inquit illud Boetius q. nisi signa operum videritis, non creditis. & tunc arguitur in illa voluntate non solum minus meritum, sed etiam aliquando culpa pro rationi vel minori promptitudine ad credendum sine maioribus motivis. si vero haec rationes & rationes consequentes comparentur respectu voluntatis alterius sequenti, si iam erunt antecedentes respectu illius, ut notandum, & per consequens

consequens partem augebunt metotum, quatenus magis obediunt de- 78.
 titum credendi; & partem minuent, quatenus minuunt difficultatem
 fieri, & augendo intererunt culpa, si voluntas taliter acquiescat
 illis motibus ut parati sūt ad h̄ credendum, q̄ minora etiam cōt
 sufficientia. Dixi a. scilicet ceteris paribz, q̄ contingere p̄t ut id q̄
 ratio minuat de merito, q̄ minorem difficultatem, compensetur ali-
 unde ex maiori intentione, qua ablatā difficultate operemur, vel ex
 promptitudine qua parati sūt ad credendum etiam si h̄ cōt tot motus
 rēales vel tot motus nec tolleretur difficultas.

DISPUTATIO V

De Confessione externa Fidei.

Postquam egimus de actu interno fidei tam quoad intellectum, quam quoad
 voluntatem, sequitur agere de actu externo seu de confessione, & con-
 fessione externa fidei, de qua S. Thomas in presenti q. 3.

SECTIO I.

Quæ sit præceptum Confessionis externa Fidei?

De hac mē, qua moralis ē, dicitur Thomas Sanchez in Decalogo
 lib. 2 cap. 4. nos breuiter nāam præcepti explicemus. & itaq̄ duplex
 præceptum, alterum negativum h̄ negandi fidei, alterum affirma-
 tivum fidei profiteri, confitendi, istud obligat semper & pro semper
 contra aliquos hæreticos, quos refert Salentia in præcepti q. 3. p. 2.
 & constat ex Matth. 10. q̄si negaverit me coram hoibz negabo eum
 coram Patre meo, ubi sequitur ex August. h̄ solum negari h̄m quan-
 do aliquis dicit Christum h̄c. Deum, sed etiam quando negat eē h̄m
 primum vel discipulum Christi, Petrus ē. h̄ negavit Ch̄m divinitatem,
 sed negavit se eē discipulum, & t̄n gravissime peccavit h̄ solum q̄
 peritium in 3tia negatōe adire debuit, sed etiam q̄ negatōem sim-
 plicem in quibz prioribus.

Solent probari contra malitiam huius negatōis: q̄ qui negat
 factum consequenter dicit Deum eē fallacem qui eam revelavit. h̄c
 t̄n res h̄ videtur firma, primo q̄ ille sicut simul negat eē a Deo
 revelatam, & per consequens adhuc concedit Deum eē summam veracem.

deinde.

videtur quod potest dicere se ad hunc non esse Christianum quia nunquam fuerunt
ei propostae fidei mysteria & motiva ad credendum, ex eo quod michi non
sunt propostae fidei mysteria non sequitur ipsam non esse veram & negare
me Christianum solum est tunc peccatum leve.

Melius potest ex obligatione qua servus Christi tenetur non eru-
berscere Dominum suum, & de decem Domini quod servus dedit ignetur cum pro
Christo profiteri, nam ex ipso negat illi debitum cultum, quare cum
hac obligatio tanto est maior quoniam in creatura ad creatorem obligat etiam
cum vita periculo, ideo Christiani quando accipiunt Sacramentum confirmationis
signantur in fronte signo Crucis ut erubescant Christum crucifixum,
nam qui eum erubuit hunc filius hominis erubescens. Luc. 10.

Quaestio: Etiam erubescit peccatum mortale si quis vel
Religiosus metu mortis negat se esse sacerdotem vel Religiosum
aliqui concedunt sequelam, quia huiusmodi erubescit datur respectus
Christi. sed Sanchez vult sup. num. 10. cum alijs multis, negat quod
quidem peccato mortale verum videtur. probant: quia ex hoc non videtur
negare fidem nec sequitur fidem esse falsam. verum haec ratio iam nega-
re solet. melius ergo potest: quia adhuc negato sacerdotio vel statu
Religioso potest non profiteri Christum servum, quod vero negem tale vel
tales genus obsequij & famulatus non est gravis iniuria Dei, atque in etiam
peccaret mortaliter secularis qui ob reverentiam negat amicum et ha-
bere votum castitatis vel Religionis, quod tamen est ozo falsum.

Invertendum etiam est cum cor aliud est si aliquis negat
Christianum quando agitur de ipso fidei negotio, aliud vero quando non
Christianorum dicitur nomen nationis inimicae, ut si gerentibus bel-
licum Turcis cum Christianis aliquis ut potest exarsere hostes dicat se non esse
Christianum sed Turcum. ratio a discrimine est, quod tunc non agitur de
Religione, sed solum de dignoscendis personis, quare tunc non
tam in nego Religionem quam meam personam fingendo aliam, ut si ali-
quis fingeret se esse Regem Angliae non peccaret contra fidem, sed contra
veritatem, sicut tunc est iniuria Christi quod eius famulus fingat se esse
alium hominem, est tamen contra Dominum si servus retinendo suam personam
negaret se servum esse illius, sic etiam in presenti.

Primum praeceptum est affirmativum scilicet positive
confitendo fidem quod fortuna nunquam obligat cor se esse non suum, sed
vel ratione charitatis ad confortandos alios debiles, vel ratione Religionis
quando titulum est in decem fieri, vel ad recuperanda. Inta, haec
est. et quaedam fidei probatio, vel ratione aliam virtutum. circa hoc
praeceptum dubitatio non est nisi tenent aliquem confiteri fidem
quando interrogatur a iudice vel Tyranno auctoritate publica,
secus

seus quando interrogatur privatim, tunc e. pot. tacere. alio n. placet hac discretio, quia negatio fidei tam apparetur ex silentio coram hoc privato quam coram iudice, nec Tyrannus h. maius sus ad interrogandum fidelem quam h. priuatus.

Seco melius dici potest iuxta rationem supra positam tunc solum silentium e. culpam grauem, quando illud indicaret erydescentiam propria Religionis attentis obis circumstantibus, quia tunc hac magis indicatur ex silentio coram Tyranno vel hoc potente, quam coram inferiore, regulariter magis apparetur negatio fidei, in primo casu quam in 2do, nam in 2do potest facile respondere, ille qui interrogatur quod ad te aut propterea tu meam fidem inquiris? ex quo magis argueretur contemptus personae interrogantis, quam propria Religionis.

Dubitari solet in presenti: an sit illicitum uti rety aut vedibus propriis infidelium eo se illa vocatur e. quaedam implicite negatio fidei. de hoc late Thomas Sanchez ubi supra, et hanc in articulo sup. §. cap. 4. et 5. cum quibus breuiter dico, si velles institute sint ad celebrandum Sordum v. g. vel ad exercendum ritum falsum n. licere: earum usum, quia est quaedam protestatio actualis falsa Religionis, si vero sint ex se indifferentes licere, quamuis sint propria altaris naturae infidelis. deinde si sint institute ad iudicium distinguendum fideles ab infidelibus, ut heretici Romae videntur iudeo vel galero flauio colonis, plures negant licere, verius tamen videtur licere ex causa graui recluso scandalo, quia ille iudeus v. g. n. e. protestatio falsa, recte, alioquin n. potest summus Pontifex illic vnum praecipere, hoc e. est praecipere actum intrinsece malum, sed e. habitus quidam praecentus doctis, potest ergo fideles ex graui causa, uti illo habitu licet lex Pontificis eum n. obligeat, et licet ex hoc aliqui colligerent eum e. h. d. d. Denique neg est negare fidem si aliquis relinquat vestem quam dicitur, vel Tyrannus praecipit uti oes Christianos ut dignoscantur, nam licet Tyranno de fide interroganti teneamus fidem confiteri, n. tamen debemus nos publice proferre Tyranno conuocanti: oes fideles vel praescribenti certum habitum, nec ex hoc sequitur iniuria Religionis.

Solet etiam huius dubitari: an liceat fugere Tyrannum fideles persequente e. iniquitatem, et denique quas poenas incurrat qui fidem n. interius sed exterius negauit, hoc tamen late, agnus summus habentur. vnum tamen reperit dubium morale, quod oes pretermittunt: an circa hoc praecatum Confessionis fidei potest dari facultas maior, si, quod vtiliter e. difficile, breuiter discutendum erit.

lectio II.

SECTIO II

Utrum circa Dei confessionem possit peccari venialiter
propter materiam parvitatem?

Causa satis frequenter occurrens, v. g. aliquis concionator in publica
conseruone vel aliquis in privata sermone dicit se ad munus vixisse,
tot annos, cum sit ex scriptura conditus vixisse nung uno anno, vel
sicut Bonidem habuisse, tot filios cum habuerit pauciores, an sit
peccatum mortale, an solum veniale, ob materiam parvitatem?

Respondetur primo si error est circa aliquam personam ad
dogmata fidei Christiana vel ad honorem Dei, vel motum integritatis,
aut de quo est controversia cum haeticis, et oporteret explicare sanam
doctrinam fore peccatum graue, et mendacium perniciosum, siue sit
factum ex inuidia siue ex ignorantia culpabili. Supponit pro in
casu questionis non interuenire alterum internum contra obliuiscen-
tiam scienter praestitum, aliquem non est dubium quia talis assertus
contra obliuiscen-
tiam reuelatum graue tenet, et peccatum haberi adstru-
iturum fidei, dubium ergo solum procedit de narrate, externa, alioq;
historia sacra cum aliqua leui circumstantia quae sit contra veritatem
historiae in scriptura consentaneam, in quo etiam capi solem dicendum
videtur siue si dicatur scienter siue ex ignorantia vel negligentia
culpabili, nam sicut auctoritas Dei potest fidelitatem, et etiam
aduententiam referentis fideliter reby a Deo reuelatis, eadem ergo
est difficultas in vtroq; casu.

Pro parte negativa, quod videlicet non detur paruitas materiae
videtur stare auctoritas conuicta, nam licet Doctores non disputent in ter-
minis de hac questione, docent tamen vtiliter mendaciam in materia fidei
et peccatum mortale. Nauarrus in manuali cap. 25. num. 111. et ap-
ud num. 4. Cuius in summa verbo praedicatorum peccata. Et de-
ma 2da parte summa tract. 14. cap. 2. in fine. Cuiuslibet si verbo
praedicatorum num. 4. et alij Thomistica conuicti ex S. Thoma inf. 9. 110.
art. 4. ubi etiam cautamus.

3do pto sub: quod videlicet hoc saltem de exteriori opponit
auctoritati minus, negando aliquam veritatem reuelatam, Deo e.
non solum fit grauis offensa, negando eius veracitatem in re graui sed
etiam in re leui, vtrumq; e. pariter Deo regnans. Confirmatur
quod in

ga in mala perire n̄ datur peccatum veniale ex peccato mortali q̄
 ex regnat Deo testificat mendacium leve sicut grave, & ideo in
 Regis graviter offenditur Deus & similiter graviter offenditur Reg
 si offeratur pro alicui rei falsa etiam levis, q̄ videtur fieri quanta
 vis in scriptum lege referri talem circumstantiam que re ipsa e falsa.

Tertio p̄t: q̄ talis concionator proponit reuelatum a Deo
 q̄ n̄ e reuelatum, ex quo fit vt moveat Auditores ad conandum
 quentem ex se e credent illud obitu sic divina, q̄ videtur grave
 malum, sicut si venienter proponeres populo adorandum hostiam n̄
 consecratam, nam huius malitia videtur e q̄ ponatur pro ma'a &
 obitu Religionis q̄ n̄ e ma'a & similiter erit peccatum grave
 proponere pro ma'a fidei q̄ reuera n̄ e ma'a; hac videntur regere
 pro hac parte.

In contrarium tñ pro parte affirmativa in primis vides
 etiam e auctoritas curie Doctorum, qui agentes de reformatione coriter
 exigunt ad malitiam mortalem mendacii q̄ sit graviter pernicio-
 sum, quare obiter videntur supponere q̄ totus n̄ e gravis perniciosa
 mendacium e solum veniale. in t̄ro a. casu mendacium n̄ e peri-
 ciosum, supponit e. ex eo nullum Auditorum damnation vel subactu
 p̄cedere. & n̄ erit mendacium perniciosum e grave sed officiosum
 e leve.

Deo malitia gravis huius mendacii in eo consideret,
 p̄ct q̄ exteras te. opponis duxo testimonio negando veritatem obit
 p̄acti, & per consequens implicite concedendo Deum e mendacem
 hoc a. n̄ sequitur in nro casu, nullatenus e. negat Deum e summe
 verum, n̄ e. interius, vt suppono, neg etiam extery, nam extery
 n̄ dicit aliquid e verum sicut oppositum sit reuelatum a Deo, imo
 potius dicit hoc e verum, q̄ hoc e reuelatum, & per consequens
 iam fatetur q̄ si oppositum est reuelatum est etiam verum &
 totius fundu irreuerentia aduersy divinum testimonium, sicut
 si dices aliquid dictum fuisse a Rege, & tñ contentioni ca de fen-
 dices oppositum aiens hoc potius Regem dixisse, & ideo hoc e credendum,
 tunc certe n̄ videtur graviter offendere Regem auctoritatem e hono-
 rum debitum Regis testimonio.

Tertio ponamus hominem habentem privatam revelacōem
 sua mortali, si hie interrogetur, an habuit eam revelacōem, quid dicat
 eum n̄ p̄e negare sine peccato mortali. & similiter poteris sine
 peccato mortali negare, Deum reuelasse, aliquam circumstantiam
 alienius historice negando simul eam etiam habentem e in long-
 terra terra. p̄t coneg. q̄ hac circumstantia n̄ magis refert quod
 vivitur

sciatur ab auditoribus quos habet quam mors aliena, ut suppono & sicut ille, ab his peccato mortali se negare mortem sibi esse revelatam, sic poteris tibi ab his mortali negare illam circumstantiam esse revelatam neq. illa deceptio erit gravis sed levis.

Ultimo qd. nimis durum videtur e. prater morem etiam moratorum hominum obligare coniectionem ad referendas historias sacras adeo pmp. exacte ut nullam circumstantiam quantumvis levi. possit sine culpa lethali curiare. pro quo videtur facere id qd. refert de verbis mendacium num. 2. ubi sic ait: mentiri in coniectione in pertinentibus ad doctrinam quidam aiunt semper esse mortale, alij h. tempus qd. Mige si sit male levis. imo Caietanus infra q. 110. art. 4. imo sine doct. qd. allegat. vnum Prophetam qd. dicit h. e. peccatum mortale, qd. idem docet Navarri dicto cap. 18. num. 4. qd. hoc, inquit, e. mentiri circa accidentalia doctrinalia; ex hoc. a. potius argueri ad primum casum, qd. de fco. etiam e. talem prophetiam v.g. de Baia. & qui verba Baia tribuit Serenica, eo qd. negat, malestiter aliquid per. tinentes ad frem scilicet verba illa de Baia, e. th. excusatur a mortali e. peccatum male. & similiter in nro casu. in quo etiam sensu diligendum videtur qd. cum totus docet Thomas Sanchez hb. 2. in Deul. cap. 37. num. 9. peccare mortaliter eos qui falsa virgula praed. dicant aut scriptis mandant, Eisd. Caietanus in summa, predicatorum peccata, Navarri dicto cap. 18. num. 5. e. alij contra dicunt peccare mortaliter fingentes gesta sanctorum, nam hoc etiam vult ex libitake male poitit aliquando esse peccatum veniale, ut si solum est mendacium circa aliquam circumstantiam leuem.

Ex quibus it. responderi etiam ad agita supra in contrarium adducta. ad primum negando illam esse sententiam eorum, non sicut Doctores loquuntur aliquando vtiliter, si th. loquuntur expresse in nro casu in quo eorum verba possit admittere exceptionem, nam eodem modo dicunt generaliter doctrinam falsam seu mendacium in male spectante ad mores aut fidem esse male peccatum mortale, e. th. nempe dicit h. poe dari mendacium leue in doctrine morum ab paruitate in male facti, ut de la e. Caietano visum e. Navarri etiam dicto cap. 18. postquam posuit regulam generalem qd. peccat mortaliter qui mentitur in male facti, verae scripturae vel morum, indicat datum e. addit hoc h. procedere quando fit vel solum qd. multi loquuntur vel alius casu sine dno e. periculo nocendi notabiliter e. persuadendi aliquid falsi alicui, in quibus verbis contineri videtur exceptio nra. quatuor. Ad idum iam diximus hanc h. se em. opponere fideliter veritati

veracitati divinae, si e. dicit Deum aliquid falsum revelatum coniu- 85.
gendo revelationem cum falsitate, sed asserit aliquid falsum dicendo si-
mel, ut si e. revelatum a Deo e. paratum se ostendens ad mutandum
sententiam quando confiteretur de contraria revelatione.

Si confirmationem petitam ad exemplo perituri, si n. e.
spondeo adhibere Deum factum alieni veritatis prout adhibetur in iura-
mento, e. dicere Deum aliquid dixisse, aliquid sicut n. potius licite
iurare rem illam cui solum probabiliter assensimus nisi habeamus
aliquam certitudinem, sic nec licet dicere Deum aliquid revelasse
nos e. m. certi de revelatione. consequens. n. e. falsum, nam sequitur
absoluate, hoc est de factis, Deus hoc revelavit, cum tñ. in opinionibus
probabiles inter Doctores an alius sit de factis. rāo a. differentia
videtur e. qd. quando iuramus significamus nos habere talem certitu-
dinem de illo ut videmus petere a Deo qd. sit testis illius, qd. quod
continuet gravem Dei iniuriam e. irreverentiam tñ. in re ipsa est
periculum falsitatis, nam est velle defendere qd. Deus etiam si no-
biscum deliquerit audientes. at vero quando sine iuramento per-
tingimus affirmationem dicimus Deum aliquid revelasse, si eo ipso vo-
lumus qd. Deus id sceleretur e. decipias auditores, sed nos, qui solum
volunt memini narrando revelationem Dei quae h. fuit, n. tñ. admodum
Deum ut fiet participi nri medicari. ex quo fit ut viri timoratos
conscia cum maiori cautela e. attentione loquantur quando iurant
quam quando simpliciter aliquid narant, etiam si referant sacra
scripturae historias. ad qd. fuit id qd. docent contra Theologi in
māa d. iuramento de hac loquendi formula: Deus sicut hoc ita e.
sicut dicit. docent e. si hac verba profertur cum aīo, inuocandi
Deum in sedem e. petenti qd. affirmet id qd. dicimus tunc e. peccati
mortale si sint cum medicari, si a. profertur enunciative
asserendo Deum hoc sive, tunc h. e. peccatum mortale sed men-
daciūm lue, qd. tunc ego solum volo loqui. videtur Thomas Sanchez
qui hos refert lib. 3. in Dec. cap. 2. num. 20.

Ad 3. tñ. qd. cum qui proponit adorandam hostiam
i. consecratam peccare quidem propter, qd. e. e. d. qd. cultus debitus
Deo tribuatur patri, at vero in nro casu assensu, quoniam auditores
praestant error, n. e. cultus qui tribuatur errori, sed veracitati Dei
quae per illum etiam asserunt colitur, licet obli. male creditum
falsum sit. Videtur itaq. haec pars probabilitatem habere, propter
tum si n. frequenter contingat, nam ita frequens potest e. haec
variatio in circumstantiis rerum facti, ut n. partem derogaret auctoritati
doc.

doctrina e' p'cepta contemptum magnum apud Aristotem, atq' ita conser-
 bandem his ratiob' p'v'icari multi e' grauis Megisti Salmariticensis
 quos de hac quaestione consulu' e' pro ea videtur ita expresse. P.
 Galas j. tom. in jzda. tract. 3. disp. 4. sect. 2. m. m. 15. ubi assertit
 n' ea peccatum mortale, aliquam falsam circumstantiam ducere
 contra scripturam in mea' leui ex negligentia etiam voluntaria.
 p' vero neg' serenter illam ducere, ut mortale, docuit idem Author
 in manuscriptis huius max' ait. 2. deb. j. ubi ex id' probat mali-
 tiam negandi fidei n' consistere, in eo q' Deum faciat fallacem, q' ali-
 quin, inquit, mortaliter peccaret qui ex industria vel notabili & neg-
 ligentia, referret aliquam scripturam historiam cum aliqua falsa
 circumstantia nihil referent' ad dogmata fidei vel ad mores, ut
 dicens aliquem obiisse tno anno qui obiit alio, consequens a. inde-
 tur falsum e' durum; e' postea addit: existimo n' ee mortale, negare
 exteri' tm veritatem fidei qua' nihil referat honorem Chri, Dei,
 vel tractorem, vel ad mores, sed e' qua' ut dogma fidei aut veritas
 in controversia, ac providere, nec exterius negare. Cetera pot' dividi
 vel turbari aut alius periculum sequatur, dicendum n' apparet de
 dictum ee a Deo, sic e' id negans, irrogatur Deo gravis inju-
 ria, si existimaretur fallibilis vel fallax. haec s' verba p'v'icati
 Authoris, qui quae in terminis licet otiter videtur attingisse canon
 quaestions nrae e' nram sententiam expresse tenore.

DISPUTATIO VI

De habitu fidei.

Primum de actu interno e' externo fidei, nunc de habitu de quo
 S. Thomas q. 4. agit p. in praesenti de illa fidei definitione
 quam trahit Paulus ad hebr. ij: fidei e' operantiarum substantia. re-
 rum, argumentum n' apparentium, de cuius explicacoe diximus in
 superioribus, item an habitus fidei sit certus e' certior alijs habi-
 tibus intellectibus, de quo etiam dicimus disputacoe 3. tra.

Secus I.

SECTIO I

Verum utrum habitus Fidei supernaturalis secundum
substantiam, et qualis sit?

De supernaturalitate actus fidei diuino disputabo, etiam, nunc de habi-
tu quodammodo: an sit infusus et constitutive supernaturalis. cum a. ibi dic-
tum sit fidei assensum supponere voluntatem credendi de istius actus,
et ex controversia an requiratur habitum per se infusum et supernaturalem.

De habitu naturali fidei si loquor est controversia: an sit
de fide certum eiusmodi habitum infundi a Deo. multi negant
et esse de fide, quos refert Salas 2. tomo in j. de tract. jo. disp. 3.
sect. 4. et sequitur Vasquez varis in locis ibi adductis, aliquid tamen quod
pro ea sententia referuntur, ut Canus et Lotus, magis tamen pro contraria,
ut postea videbimus. præcipuum fidei de sumitur ex Innocentio 3.
cap. maiores, de Baptismo, ubi relatis utriusque partis opinionibus,
eam partem non desinit, et ex Concilio Tridentino relata in Clementina
vincta de summa Trinitate, ubi opinio ponens habitum infusum chi-
gatur totum ut magis probabile, nec postea in Trido videtur fore res, nisi
definita, et c. Tridentini loca pro habitum infusum non probabile
explicatorem.

Verius tamen est rem esse de fide, et adulti iustificati habet
a alijs donum fidei infusam et permanentem. dixi donum fidei ab-
strahendo a nomine habitus, quia ex hæc fides sit habitus, vel aliquid aliud
fortasse, nondum est definitum. hanc sententiam tenet Valentia cum
alys multis, quos refert ubi supra num. 29. et Suarez lib. 3. de grad.
cap. 3. num. 8. et in sententiæ disp. 7. sect. 1. et Granada in j. 2da
controv. 4. disp. 2. item Canus lib. 7. de locis Theologicis hinc
pro contraria sententia afferatur, quia dicitur non pertinere ad fidem eam
questionem an gratia et virtutes que in Baptismo infunduntur sint
qualitates, si tamen negat esse de fide et virtutes permanentes in Bap-
tismo infundi. in quo etiam verum loquitur Lotus lib. 2. de nat. et
gratia cap. 19. qui tamen solum dicit Concilium Trid. consilio noluisse,
ubi non habitum quando numeratis dona illa que in iustificacoe
conferuntur, quia non pertinet ad fidem an hæc donentur qualitates
pertinentes ad ipsam habitum. et demum docet Vega lib. 7. in Tridenti-
num cap. 24. cum tamen expresse fateatur de fide esse post Tridentinum
infundi

infundi virtutem fidei ab actu credendi distinctam, nam post adducta
verba sancti Hieronymi sic ait. Sicut scilicet quidem fidei dicitur & certu-
lity Concilio Tridentini: virtum & hinc sancto synodo iulio Tridenti-
na accipere, sententiam istam & auerendi opportunitatem anathema, in-
dicere, illerit e. hanc e. eodem Concilio fidei tametsi h. sub voce
habituum, qd idem dicitur totus ubi supra cap. 7. qui & ipse Trido
interfuit & eius mentem potuit melius illigere.

Ita ergo hac sententia primo ex Trido. sess. 6. cap. 7. ubi
post enumeratas dispositiones qua iustificationem praeparat &
in ipsi actum fidei & spei, subit hanc dispositionem & praeparatam
iustificatio ipsa consequitur, qua h. c. solo peccatorum remissione sed
sanctificatio etiam & renovatio interioris hominis per receptionem gratiae
& donorum. Vti receptio gratiae & donorum in iustificatione valens
condistinguitur a praeparatione quam consequitur & in qua sugges-
tatur iam fides actualis & non donorum qua potius infunduntur
illigere debet aliquid permanens & ab actibus consistens.

Confirmatur primis ex illis, facta ex Concilio eodem
cap. 7. ubi postquam dicitur eam fidem iustificationis esse virtutem
inherentem datam a Deo separatum cuius dispositionem, ipse
statim inde. quia iustificatione cum remissionem peccatorum hoc
ora accipit hoc simul infusa per & Jesum Christum qui vivit ut fides,
spem, & Charitatem, ubi explicat qua sunt illa dona quorum sus-
ceptionem superius dixerat includi in iustificatione.

Confirmatur 2do ex verbis sequentibus ubi Concilium
docet hanc fidem esse quam ante Baptismi. Immo ex hoc totum traditi-
one Sacramenti ab Ecclesia petunt, cum potunt fidem vitam eter-
nam praeparatam. hoc v. fides h. datur ab Ecclesia nisi per bap-
tismum ad quem ipsi accedunt, per baptismum a. h. datur fides actu-
alis sed donum fidei permanens distinctum ab actu, neq. ipsi
potulare consentitur ab Ecclesia. actum fidei cum quo numerum
tam accedunt ad Baptismum.

Confirmatur 3tio ex eodem Concilio eodem sess. 6. cap.
25. & 28. dicitur quod si peccatum mortale amitti gratiam iusti-
ficationis, h. h. fidem nisi per infirmitatem, & hanc fidem qua remanet
amissa gratia & ipsam fidem ubi nota fieri debet illigere aliquid
permanens, e. qd vere maneat in peccatore.

Confirmatur 4to ex Concilio Moguntino celebrato anno
1549. siennis sed. viam remissionem. Etiam Concilio Tridentini, quare
in cap. 7. h. h. quandam paraphrasim illis capitulis 7. sessionis 6.
Tridentina in hac verba: iustificatio ^{con-} peccatorum remissione etiam
art. 15

sanctificationem et interiorum redamacionem confert, quatenus per meritum
Christi etiam credenti conferat ut veniam peccatorum Dei gratiam
et per spiritum s. una cum fide simul spem et charitatem in corde
diffusam accipit, huius donis in ipso permanentibus non solum reputat
sed vere existit iustus. ex quibus verbis constat Patres illos non solum
illegit. fidem, sed, et charitatem, quorum infusio ponitur a Fide
in substantia, non est actus sed dona habitualis in ipso iustificato
permanentia, et hoc ad doctrinam catholicam pertinet.

Neque obstant verba Concilii Tridentini et Innocentij 3.
parado ducta, nam in primis licet tunc illa sententia non fuerit ab
Ecclesia definita, potuit postea post diuturnum examen definiti
sententia esse in illis locis non haberi esse probabilem opinionem que
negaret in adultis iustificatis infusionem fidei permanentem, sed
virtutis quatenus et solum quoad parvulos, nam in dicto capite
marcellus. questio propozita, fuit de baptismo parvulorum an habe-
ret aliquem effectum, ad quod respondet Pontifex habere vti effectum
remissionis peccati, licet adhuc sub lite esset inter Doctores an parvulis
infunderentur virtutes quatenus negantibus et quatenus affirmantibus,
ita nimirum licet de adultis nemo dubitaret, de parvulis
tamen dubitabant eorum in eis obesse forent virtutes pro illo statu, imo
ex hoc timebant alij occasionem negandi valorem illius baptismi,
eorum non potest parvulis auferre eas virtutes que in baptismo solent
infundi.

Deinde in Concilio Tridentino, de multo post celebratum
fuit, venit iterum ea questio: an et parvulis in baptismo infundere-
ntur virtutes, sicut in adultis, et Concilium simul cum Pontifice
elegit probabilior sententiam affirmativam, et ut sanctorum ac
Theologorum testimonio magis consonam, ubi nullo modo dicitur sententiam
concedentem has virtutes infundi adultis esse probabilioram, hoc
est. ut certa ratio supponebatur, sed sententiam que dicit parvulis etiam
sicut et adultis conferri in baptismo gratiam et virtutes, de parvulis
et solum fuerat propozita questio in Concilio et pro parvulis solum
fuit ratio qua Pontifex probat illam decisionem, hinc est. ait nos at-
tendentes generalem efficaciam mortis Christi que per baptismum
periter applicatur omnibus baptizatis, opinionem eandem tanquam
probabilioram eligimus etc. quasi dicat: mors Christi equaliter appli-
catur in baptismo omnibus baptizatis tam parvulis quam adultis, et in omnibus
equaliter habet effectum et cum baptismus ex Christi passione habet vim
conferendi etiam gratiam et virtutes, ut ab omnibus conceditur, hanc etiam efficaciam
habebit respectu parvulorum. Videt ibi non solum esse probabilem infusionem
virtu-

virtutum in adultis sed supponi ut certam, ut inde probetur eade
infusio in pueris.

Plane mentem Concilij Vienne[n]sis, quam legitimam
prouisio[n]e existimo, confirmare etiam possum, quia multo ante illud
Concilium habebatur in Italia ut erronea sententia negans in adultis
infusionem virtutum, nam inter errores Petri Joannis, qui vixit
sub Innocentio 3. q. quos damnatus et excommunicatus fuit, apertus ille
q. scilicet docebat in Baptismo gratiam et virtutes quae in i. Theo-
logicas vocant, in infans, sic refert Gratianus lib. 14. de schi-
smatibus in Petro Joannis, Apollonij de Castro aduersus haerese[m], verbo
Baptismus haereticus. et Horskam Brocius tom. 13. Annalium
Ecclesiasticorum anno. 1193. num. 29. Et e[st] credibile, eandem
sententiam quae tanto ante tempore ut erronea damnabatur fuisse,
postea relicta[m] ut probabile[m] in Concilio Vienne[n]si, sed postquam illam
solum questionis partem, quae quibat ad paruulos circa quos in
Sicilia dicitur etiam in opere definita infusio harum virtutum, quan-
tus ex n. multitudine iustificatio[n]is per gratiam inherentem quae illis
tribuitur. s. can. 5. dicitur etiam virtutum infusio legitime,
consecuta. Aliqui probant quodammodo ex Augustino. 3. de peccato-
rum meritis cap. 2. ubi ait authoritatis. Cuius temporibus et
parulis baptizatos fideles esse, quae res cum n. sint fideles actu, sepe
videtur ex merito Augustini n. fideles habere. (Petronem longe alij
e Augustini sensu, quem ipsemet explicauerat lib. 1. de peccatorum
meritis cap. 19. dicens eos appellari fideles, se tamen per verba quodam-
modum quodammodo confitentur, n. ergo debet illi de fide habituali.

Et do probari potest etiam ex scriptura et Patribus quorum
testimonia conueniunt Valentinus in 1. de d. d. 1. q. 3. puncto 1. et alij
ubi supra apud quos videri potest. Tertio potest videri fiam esse aliquam
magis permanentem per modum principij ad elicendos actus, quod si
habitus fuerit esset naturalis n. amitteretur, per unicum actum fidei, nam
nam habitus naturales n. destruentur uno unico actu contrario, licet
sensus aliquantum dimini, fides a. quolibet peccato in fidei habitus
deperditur in extra tridentinum supra adductum et n. habitus naturalis
sua naturalis.

Penus si habitus fuerit n. esset per se de se naturalis
infusio, sed totum per actionem infunderetur a Deo, haberet eandem
naturam quam hnt habitus acquisiti, et per consequens ea res facillime
q. e[st] proprium habitum acquisitorum, nam a. n. dicitur habitus
fidei, quia paruulus baptizatus licet habet habitum fidei, n. t[ame]n ideo ex-
peritur maiorem facilitatem ad credendum quod sit adultus
quam

quam si h' est baptizatus, imo a ultz hereticis qui post longum tempus
 significavit, & iustificatur penitus, experientia postea, inclinabem ad
 naturam licet in iudificatione, accedat habitum fidei & ille habitus
 h' tollit facilitatem contrariam. Et h' est tractatus habitus qui dant fa-
 cilitatem, ut potius vixit potius, quae sunt simpliciter fidei.

Dices: hec actus fidei sunt naturales quoad substantiam
 & supra naturam. Illius h' dico debere dari habitum intrinsecum
 & obiciendum illum actum, efflueret e. elevari. Metum per auxi-
 lium actuali intrinsecum vel extrinsecum. Ad hanc objectionem
 respondit in Tractatu de visione Dei, ubi dixi habitum intrinsecum
 esse dari, eo qd gratia habitus est, prime radice in homine super-
 naturalis, & per consequens debet habere, potius proximas intrinsecas ad
 operanda naturalia, & e. principium remotum intrinsecum exigit
 principia proxima intrinsecas ad suos operanda. vixi, quae ibi dixi.

Secundo contra, obijes primo qd h' est cur in peccatore potius
 habitus fidei supernaturalis ad credendum, habitus e. dantur h' iusto, qd
 ex ipse gratia iustificante, quasi ex radice pullulant illa potius super-
 naturalis ad operanda ubi debitas & cum in peccatore, h' ut gratia habitus
 h' est cur exigatur in illo habitus ad credendum magis, quam auxiliu
 actuali intrinsecum vel extrinsecum. Res negando seq. curus
 rationem reddimus etiam loco citato qd iustus Deus voluit relinquere
 in peccatore eas principia potius secundum eum habitum intrinsecum,
 hoc ut convertatur, h'c. qd. si fides e. spes sine quarum actibus h' post
 recessu ad Deum, quare h'c Deus contra exigentiam ipsorum ac-
 tum voluerit etiam eos elui ab homine nullo modo disponat se
 ad substantiam, n' h' oportuit fieri etiam a principio qd est contra
 ipsorum naturam & elegantiam qd fieret si dicerentur sine habitu
 a quo ex natura sua, retentur elui, dico relinquatur habitus fidei in
 peccatore, ut connaturalis procedat actus fidei a suo principio
 contra utilitatem obijes secundo qd n' miraculum e.
 habitum fidei manere sine gratia iustificante, quae actum fidei
 fieri, sine habitu non sicut actus fidei ex natura sua potest procedere
 ad habitum, ita habitus fidei ex natura sua existit habitum gratiae
 ut potius, exigunt eorum quam consequuntur. Et nec h' est miris
 miraculum, voluntatem manere sine h' quam actum volunta-
 tis sine voluntate, ita n' miris e. manere, habitum fidei sine
 habitu gratiae, quae actum fidei sine habitu, imo magis videtur qd ma-
 net habitus sine habitu gratiae, manet e. permanenter cum miracu-
 lo continuo e. perpetuo, actus vero, solum est transiens sine habitu. Et
 ex natura sua connaturalis est peccatorum credere per auxiliu actuali

extrin-

extrinsecum quam per habitum.

Re. negando hinc, nam obesse conservari habitus fieri sine habitu gratia ipsa est miraculosa quoad modum (dico miraculosa late loquendo, quatenus est contra naturalem exigentiam ipsius habitus); at vero actus productus sine habitu est miraculosus etiam secundum substantiam. ratio est, quia habitus fieri licet ex natura sua potest conservari ad exigentiam gratiae, ut in diversis conservari a Deo sine alio novo influxu etiam in abstracta gratia, sed per eundem modum quo antea conservabatur, licet ille influxus sit postea magis supernaturalis quoad modum, eo quod praesertim a Deo sine exigentia ipsius gratiae. at vero actus fieri hic dependens physicam ab habitu, imo in mea sententia dependet etiam per huncmet entitatem a suis principiis, quia a seipso habitus necesse est non produci actum illum qui a seipso potest fieri ab habitu, sic aliam diversum qui per suam entitatem pendet ab auxilio actuali, vel saltem necesse erit poni aliquam dependentiam physicam per quam suggereretur dependentia, quae prius dependebat ab habitu, quae dependentia, vel etiam in mea sententia ipse actus est magis supernaturalis in seipsum quoad modum seu secundum propriam entitatem, nam licet omnes actus fieri sint secundum suam entitatem naturales, adhuc tamen in ipso ordine rerum suggeratur requirunt aliquam magis supernaturalitatem, quales est ille actus factus sine habitu, quia habet duplicem supernaturalitatem, ut ita dicam alteram subiectivam quae aliter fieri, quatenus est supra exigentiam habitus actualis, alteram vero quatenus non potest ex natura sua fieri ab habitu fieri, quod est principium, connaturale, actuum fieri. Cum ergo consideras fieri sine gratia non habet hanc duplicem supernaturalitatem entitativam, non est mirabile seu minus miraculosum illud quam habitum actuum fieri etiam sine habitu.

Obijcies adhuc, 3tio contra solutionem, quia ille actus qui fuerit ab auxilio sine habitu non potest ex natura sua fieri ab habitu, imo ex natura sua repugnet etiam ab habitu, quatenus ex propria entitate hic non dependet ab habitu sed ab auxilio. Quod non maior supernaturalitas in eo actu quam in alio, neg est. et contra naturam ipsius actus, imo iuxta eam quod non pendet ab habitu, neg etiam est contra naturam ipsius habitus, cum ipse habitus ex natura sua non habet virtutem ad hunc actum sed ad alios et productio huius actus sine habitu non est magis supernaturalis.

Re. maiorera supernaturalitatem huius actus qui fieret per auxilium et non per habitum non omni ex eo quod ipsemet actus magis

connaturalis

connaturaliter perveniret ab habitu ut probat bene obiectis, sed ex
 eo quod iste actus peteret oriri a principio vitali quod non est radix pro-
 portionata ipsius, nisi haberet aliquam virtutem intrinsecam
 signalem qua elevaretur, vel certe etiam in penderet ad auxi-
 lio intrinsecam actuali adhuc est magis signalis, quatenus ex
 uno capite peteret procedere ab hinc grato et elevato ad finem
 signalem, et ex alio capite peteret non procedere ab illis princi-
 piis proximis per quos, iuxta suam naturam gratia habitus huius petit
 produci actus signales velut per habitus signales permanen-
 tes.

Primo obicitur et etiam ad primam actum fieri ponendos
 est habitus ut ille actus connaturaliter procederet, item ad actus virtutum
 mortuum deberent manere habitus infusi in peccatore ut connaturaliter
 fuerent in illo statu. Res attendenda, rei gratia concedo, nego tamen atten-
 da obicitur Dei ordinatio qua voluit habitus signales non infunderet
 nisi iuxta dispositionem et meritum congruum procedens, nec eos
 conservare quando peccator proportionate demeruit eos, quare
 a peccatore aufert coeteros propter faciem et speciem quos relinquit, et
 hanc supra insinuatam et magis explicandam infra sectione 3.

Contra sunt precipua eius doctrinae et origines
 ipsius sententia alii, qui non admittunt quod gratia habitus est prima radix
 horum habituum infusorum fieri et fieri, imo contra volunt iuxta
 naturam horum habituum esse quod procedant infusione gratia quibus videtur
 favore Suarez lib. 6. de gratia cap. 13. circa finem et Luis Ferraz
 disp. 4. de fide dub. 5. quod nulla ratio adducitur ad probationem eius-
 modi connexionem ex natura rei habitus fieri cum habitu gratia.

De sermone nostra doctrinae et S. Thomae 1° 2^{ae} q. 110. art. 3. et 4.
 ubi expresse loquitur de habitibus infusis illis et volunt apud et utroque
 dicit oriri a gratia habituali ut a prima radice, imo ipse Suarez
 loco citato tandem num. 19. concedit quando dicit gratia habitualis
 ab ipsa conservari habitum fieri. eandem sententiam docet Jacobus
 Grapheus in prima dicit contra 4. de habitibus in cori disp. 4. non. 3.
 et contra. 2. de gratia tract. 4. disp. 3. Valentia 2. ibi. disp. 8.
 de gratia q. 2. punct. 2. in resolutione primi arguti ubi ait Deum per-
 mittere se de facto perturbare ordinem debiti inter habitus gratia et fieri
 per alias vias sua providentia. Denique Vasquez 1. tom. in 3.
 Thomam disp. 41. cap. 5. num. 27. expresse habetur, si habitus gratia
 et spiritus distinguerentur quod ipse probabile et docuerat habitum
 gratia habitus et per modum certum et radicis a qua dimanet habitus
 charitatis, et hinc procedenda fuisse in Christo gratiam habituales acciden-
 talem

28
talem, ut in eo sit connaturalis radix operationum supernaturalium quae
est gratia habitualis.

Habetur a. hac doctrina coram magno conceptis fundata
nec leuiter introducta, ut aliqui in merito dixerunt, fundatur e.
in ipsa extra gratia habitualis, quae quidem deo est sibi subsistens &
faciens sibi adoptiuum ac consortem diuinae naturae, in ordine
supernaturali est prima radix est quasi natura ad quam consequuntur operatio
& operationes supernaturales, sicut ad aliam naturam consequuntur potentia &
operationes humanas. ex hoc a. concepta gratia habitualis sequitur
quod sicut habitus infusus aliarum virtutum, sic etiam habitus fidei
& spei debeant ex ipsa gratia emanare. leg. pot. sine: quia si sit et natura
aliqua principium volendi aut appetendi quae non sit eadem princi-
pium intellegendi aut cognoscendi. si ergo gratia in ordine naturali
est principium naturae est radix habituum qui est in voluntate ad amandum
& volendum bonum humilem, eadem gratia debet esse principium &
radix cognoscendi in eodem ordine, hoc per consequens habitus infusi
fidei qui est quasi potentia intellectus in illo ordine supernaturali.

Confirmatur: quia in patria vero fidei quae auferatur
subrogatur habitus luminis glorie ad videndum clarum Deum, illius
a. habitus gratia ipsa est radix, ut constat appo. des, sicut est aliorum
orum habituum quibus Beati cognoscunt clarum obiectum supernaturalia &
teligunt in se ipsa quam habent & in via eadem gratia est prima radix
habituum quibus in hoc statu utimur ad cognitiones supernaturales, in e.
semel conceditur gratiam esse naturam & radicem in voluntate ad amandum
ad etiam ad cognoscendum, sciendum & eam semper exigitur aliqua
principia proxima ad cognitiones supernaturales, alioquin in via
nihil maneat & incompleta illa natura ut non exerceat suum officium
in ordine de operatione cognoscendi, sed solum in ordine ad operationes a-
mandi.

2do pot. eadem sequelo: quia si habitus fidei iuxta suam
naturam potitur habitus gratia habitualis deberet utique in eo statu habere
recant alios habitus infusos in voluntate, nam iuxta quem sen-
tum Phenom. de principium cognoscituram naturaliter loquendo est
appetituum illos boni quae cognoscit & eo ipso de Deo elevat
voluntatem ad gradum cognoscituram in ordine naturali debet con-
mouendum eleuare ad gradum voluntarium in ordine naturali quae
si eleuat hoc per habitum infusum ad cognoscendum debet ex natura
rei eleuari per habitum infusum ad amandum, respondens ab-
soluti diuine connaturaliter potest intellectum quae non essent illi potest
etiam voluntariam in eodem ordine. respondens ergo habitus

Fidei

Inde iuxta nam nam ponatur in aliquo rebis & si afferat ex naa
sua secum potam aliquam voluntatem eandem omnino. nec sufficit
quod deus velit per auxilia actualia. & concurrant & det concurrant ad voli-
tates manuales, sicut si satisfacere exigentia illius naas offerendo
secum concurrunt & sufficiunt per aliquos actus extrinsecum vel in-
trinsecum eandem omnino. & ratio eum pota illud quia datur.

Secundum fundamentum principale illius doctrine coales, quam
tenemus, ostendit ab exemplo aliquam habitum virtutum mora-
lum insuperantur, quos Theologi conser. sistentur venire eandem,
simul cum graa habituali & ipsi Authores illis contraria senten-
sistentur. si enim habitus fieri & fieri non oriuntur ex graa habituali
si sit ratio ratio verisimilis, cur alij habitus orientur, maior quippe
connexio videtur esse fieri in habitibus voluntatis quam virtutibus,
habitibus voluntatis cum alijs, si per se ex proprio manere, fides ex naa
sua abq. pota voluntate spirituali eius obedi & per fidem proponit,
cur si potest manere habitus temperantiae abq. charitate. rursus
si habitus fieri qui potest ad voluntatem sit ex naa sua manere,
abq. alijs habitibus voluntatis, cur habitus temperantiae si potest ex
naa sua manere abq. charitate. respondenda ergo est ratio, videlicet de-
sumpta ex connexionione habituum insuperantur cum graa tanquam
cum prima re, alioquin si restat fundere ad dicendum habitus
in virtutes charum virtutum moralium si manere de facto in peccatore,
abq. habitus graa & charitatis.

Inde minus satisfacies si dicas deo auferri oes
virtutes morales cum graa, quia illa oes identificantur cum ipsa
graa, sicut & charitas solam fidem & spem distingui valde a
graa, & deo manere in peccatore, hoc, inquam, si satisfacit, tum
quia & contra eandem Theologorum sententiam, quorum licet aliqui dicant
charitatem dicant si distingui a graa, de alijs tamen virtutibus & supponit
pro certo distingui, tum etiam quia restat amplius eadem vel maior
difficultas cur aut quomodo possit graa per suam essentiam esse prin-
cipium proximum omnium actuum voluntatis spiritualium, & si
indiget principio distincto ad efficientes actus voluntatis, non tamen
hi omnes immediate respiciant principium radicale, quam actus
voluntatis. sicut si neges hanc rationem identificari cum voluntate,
ita si vero cum illa. adde. p. ut dicebam, actus spei & actus vo-
luntatis, & tamen de eos si sufficit graa habitualis sine habitu distincto, cum
ergo magis connerxi sunt inter se, actus spei & actus dilectionis quam
aliter temperantiae cum actu restitutionis, quomodo potest illi & graa.

habi =

habituales sit per suam existantiam principium procerum omnium
actuum voluntatis in qualibet materia etiam disparata, & eorum actum
operantem in p[ro]p[ri]o ad illa virtute appetitiva elicit. sicut si poneres
illam rationem p[ro]p[ri]o per suam substantiam elicere, o[mn]i actus appetitus
propter actum operantem ad quem imp[er]at pot[est]a d[omi]nata.

Quod consequenter dei deberet ad actus etiam p[ro]p[ri]o affe-
tionis requirere ad credendum necessarium esse habitum distinctum a
gratia, unde requireret aliud mirabilius, q[uo]d scilicet illud principium
nempe gratia habitualis, q[uo]d sufficeret reip[s]a, immediate ad eliciendos
o[mn]es actus cultus Dei & aliarum virtutum, n[on] sufficeret ad volendum
cultum Dei qui tribuitur per fidem, cum t[ame]n multo minus dicit
inter se actus Religionis quo volumus revereri excellentiam Dei cultu
externo & actus quo volumus revereri veritatem Dei per fidem
intellectualem quam actus Religionis & actus Temperantiae, ad quos t[ame]n
sufficeret idem principium gratia absq[ue] alio habitu.

Deniq[ue] subvertatur praedicta doctrina cum co[n]suetudine in v[er]ba illa
supra innum[er]ata, q[uo]d scilicet in habitu fidei n[on] sit p[ar]to debita gratia
n[on] apparet ratio cur potius debeat habitu fidei quam auxilium actuale
transire ad eliciendos actus fidei, sicut aqua in Baptismo licet concen-
tratur cadere, phy[sic]a gratia, n[on] dicitur in elevari per qualitatem ali-
quam permanentem, sed per auxilium vel qualitatem aliquam tran-
sientem, fatendum ergo e[st] habitum fidei dari ad exigentiam gratia
habituali, id est e[st] potius permanentem, sicut & ipsa gratia carnis e[st]
p[ar]tio e[st] etiam permanentis, q[uo]d argu[er]e proventi t[ame]n latius in Tractatu
p[ro]p[ri]o Visione Dei.

Obijciunt primo q[uo]d frustra ponimus miracula noua quando
manent fides & spes in peccatore absq[ue] illa necessitate cum pot[est] id fieri
iuxta naturam eor[um] habituum. Quod in primis nunquam nos dixisse
id esse miraculum, imo licet miraculum, si h[ab]eret manentem cum est contra
legem v[er]ilem statutam a Deo, quod t[ame]n lex iustas et castas p[ro]p[ri]a fuit
contra exigentiam cordalem ipsorum habituum, q[uo]d si dei absq[ue]
necessitate aut fidei constat e[st] dicitur.

Verget[ur] 2do: q[uo]d in ordine ipsi signale pot[est] e[st] e[st] de facto
et aliqui actus qui h[ab]ent exigant procedere ex gratia habituali & q[uo]d e[st]
aliqui habitus infensus qui n[on] potest procedere ex gratia. ^{h[ab]itu p[ro]p[ri]o}
q[uo]d primus actus fidei vel contritionis in peccatore cum n[on] suggerat
habitum procedit a solo auxilio per seip[s]um, atq[ue] idcirco ille idem actus n[on]
potest procedere ex habitu & ille actus e[st] natura sua n[on] exigat gratiam
habitualement in ob[er]to.

De quaerit[ur] sit de possibilitate eiusmodi actuum
habituum

& habitum negantem in habitum fidei qui datur de facto esse talem.
 primo quod ille habitus est magis signatus in sua substantia, facili-
 ter e. admittere supradictam gloriosum modum in hoc quod habitus
 ponatur et conuenietur quare non debet, quam ponere illam sub-
 stantiam fidei id est signatam, ut e. habitus in fides conuenietur
 loquendo debet esse passus etiam prima ratio in ordine signati-
 fuisse sola gratia, nec potest esse conuenietur gratia proxima ad opera-
 tum quod non supponat principium radicale. Sed quia habitus fidei
 de facto est talis ut quando dedit gratia respiciat illam tanquam
 facta est ratio illius, alioquin gratia quare se e. prima ratio in
 ordine signati ut diximus debet habere alium habitum cognos-
 cituram quod est passus et ratio ipsius vel maxime in statu violento
 alio ratio tibi debita. Sed in dantur ille habitus fidei de facto, adhuc
 manent eadem inuenientia, quia habitus fidei cum ista ratio
 cognoscitur, ut videmus, debet semper affe. se cum principium
 virtutum eiusdem ordinis, hoc e. habitus voluntatis quod cum de
 facto fides non habet gratiam in peccatore adhuc fatendum est id fieri contra
 exigentiam et naturam habituum.

Arguunt 2to: quia gratia habitualis praerogant aliquam
 dispositionem in obiecto. Et gratia non est prima ratio in ordine ad omnes operationes
 signatas. Et respondendo arguitur, si gratia exigit aliquam dispositionem
 formalem, et sic datur gratis habitus fidei ut illam operationem eliciat
 Et cum non solum actus fidei sed dispositione ad gratiam, sed etiam actus alii-
 terius et aliarum virtutum debent etiam alii habitus infundi ante
 gratiam pro eadem ratione. dicimus ergo gratiam ex natura sua non exigere
 aliquam dispositionem in obiecto, Deus in rationabiliter eam exigit in
 actibus inuentione aliquantulum omnem conuenietem actuum et habi-
 tum ut creatura rationalis voluntarie recipiat dona ipsius Dei.

Arguunt 3to: si fides et spes ex natura sua dependet a gratia,
 cur magis manent hi habitus in peccatore, quam habitus charum in-
 titum? Et hoc arguitur procedere etiam contra illos, quia si fides et spes
 ex natura sua non pendunt a gratia, cur alii habitus virtutum moralium
 maxime, docentibus et aliarum que possunt describere ad conversionem
 peccatoris non fuerint dediti talis, ut non pendunt ex natura sua a gratia, sed
 possunt manere sine illa? Respondeo ergo debemus reddere eandem rationem diffe-
 rentia, quam quidem reddimus in supra sectione 3to.

Dubitari potest de habitu fidei: an sit practicus vel specula-
 tiuus; quod non dicitur esse eminenter practicum et speculatiuum. Ita
 sententiam in presenti art. 2. ad 3. et magis in presenti. alii dicunt
 esse factum speculatiuum et eminenter practicum. Ita Camus lib. 12.

De

de locis Theologiarum cap. 2. cum aly. Ego iuxta ea quae de practico
et speculativo dicitur in Logica, existimo hunc habitum habere utrumque
scilicet. Ita S. Thomas in presenti art. 2. Valentia 3. parte. g. j. p. 120
3. Molina 1. parte. g. j. art. 4. disp. 2. et aly. coniter.

Et habet quod actus fidei aly et speculativus qui non solum
obitu operabilis sed illius pure contemplantur, ut cognitus Trinitatis,
Angelorum &c. aly et practicus qui docent operatiivum obitu, ut
qui cognoscant naturam virtutis et traunt regulas illam comparandi &
habitus qui complexitur utrumque genus actuum est scilicet practicus
et speculativus, et. c. scilicet habitus speculativum vel speculativum aliquem
habitus, nihil aliud est quam habere scilicet virtutem ad actus pra-
cticos vel speculativos. quomodo vero sint una species atomata continere
duas differentias per se scilicet scilicet sumpta videntur admodum oppositas,
distingui supra disp. j. nam licet practicum solum et speculativum
solum una differentia opponitur, datur tamen alia tertia species habitus
diversa ab utroque quae est simul practica et speculativa.

Quaestio primo: actus fidei non specificantur ab obitu naturali,
sed solum ab obitu fidei, hoc autem solum est veritas et revelatio divina
quamvis neutram dicitur fides fieri nec eas respicit practica sed specu-
lativa. Et fides per suam naturam specificam non est practica sed solum
speculativa. quod si velis esse practica ab obitu revelato opera-
bili quod credit, hoc tamen non est ratio specificam sed individualis illius actus,
nam ab obitu naturali non sumitur species sed sola individua proutque
actuum. Quod transeat actum fidei practicum non differre per
ab actu fidei speculativo, habitus tamen per suam naturam specificam in-
detur esse practicus et speculativus, quia per suam naturam specificam
respicit obitu fidei, tale quod ex se potest extendi ad utramque veritatem
quod est habere virtutem ad ethiceos actus cognosce praeter et speculati.

Quaestio 2da: idem numero actus non potest esse simul practicus
et speculativus et nec idem numero habitus. Quod in primis negando
habetur potest esse eodem actu fidei credere. Deum esse trinum et virtutem
et comparandam per haec media. deinde ad idem antecedenti ne-
gatur consequentia, quia licet idem actus non potest extendi ad plures
obitu diversi, potest tamen idem habitus extendi ad plures actus alios
speculativos alios practicos.

Ex dictis de habitu fidei intellectuali constat scilicet quod
in eodem sit de habitu sed affectionis ad voluntatem credendi, ad
hanc enim voluntatem potest debet alius habitus naturalis cum ipse
actus sit naturalis. an vero hic habitus maneat in peccatore dicimus
ratione tertia.

Sectio II.

SECTIO II.

An fides sit virtus, an sit una virtus,
et forma virtutum?

De his agit S. Thomas in presenti art. 5. 6. & 7. Et pertinet ad
primam quaestioe de noie, de re. e. si sit ea controversia; primum
a. loqui de virtute intellectuali vel de virtute morali. in primo sermo
verus e. fides e. virtutem intellectualem, nam haec fides n. affert per-
fectissimam cognitionem obiecti e. incidentem, affert et cognitionem
imperfectam certam e. infallibilem, quae sunt vera abstractiva de Deo
& Angelis e. virtus intellectualis haec n. affert omniam conditionem obiecti
sic etiam fides. neg. e. hinc e. Ethic. cap. 2. & 3. ubi de virtutibus
agitur possunt illam conditionem ad rationem virtutis intellectualis. et
verum intellectuales dicantur simpliciter virtutes, an solum secundum
quod n. continent ad. S. Thomas in jme dca. q. 86. art. 3. cum
alio docet n. e. simpliciter virtutes, q. n. fides habentem simpliciter
bonum, sunt virtutes morales. et dicuntur e. simpliciter virtutes,
q. hinc utraque appellat virtutes e. etiam intellectuales perficiunt obiecti
secundum affectionem illius quae e. veritas, e. ita videtur fides appel-
lari virtus a Concilio & Patribus supra ductis quando uno dicitur vir-
tutes infundit in Baptismo.

Alio modo potui loqui de fide proat e. virtus moralis e.
affectiva e. ut sic appropinquat ad actum voluntatis a qua impe-
ditur, e. in hac affectione dicit S. Thomas fides n. e. virtutem
simpliciter quando e. informis, e. in virtutem simpliciter quando e.
cum charitate. quae doctrina a multis rejicitur, q. etiam sine chari-
tate h. voluntas gressus motuum honestum e. laudabile, a quo acci-
piet bonitatem laudatulam. coeterum alij contrae explicant S. Thomam
q. haec fides informis h. etiam virtutes, caret in operibus, ex me-
rito, quae sunt Religiosus contemnens regulas dicitur n. e. Reli-
giosus, q. n. operatur ut talis, e. amens dicitur n. e. h. q. n. h. actus
humanos h. h. h. etiam, sui fides mortua dicitur n. e. virtus,
q. ob defectum operantis ad quam virtutes praesertim infuse tribu-
untur videtur pro dicitur q. n. sit virtus.

Quoad etiam an fides sit una virtus, hoc e. vng. habitus
e. simplex qualitas ex dictis disputate prima colligitur pars affir-
mativa,

matina, cum hat in oibz suis actibz Deum, idem obitu fidei veraci-
tatis & revelationis divinae. Nam th e difficultas de tralici illa
fide, qua couiter circumfertur, uisus fidei historica, fidei promissionum,
& fidei miraculorum, an ha oes ptineant ad eandem habitum. De
quabz prioribz n e dubium, qd fides promissionum nihil e aliud
quam credere Deum missa praliturum qua promittit, quare solum
differt a fide historica, qd haec credit praeterita, illa uero futura,
utraqz th sp dei testimonium.

De tertia, scilicet de fide, qua caritur ad patrandu
miraculoz e maior controversia, aliqui negant hanc ee, eandem
fidei qd cum illa qua credimus mysteria reuelata, ita Abelensis
g. j. e. in Math. Aragonius in puent g. j. art. j. probat qd
qd nra fides solum credit qua s reuelata, n e a. reuelatum a deo
hic e hunc praliturum miraculorum & fides miraculi n e eadem
sed alia diuersa. Confirmatur: qd aliqui qui n crederet, hoc mi-
raculum praliturum eet infidelis & periret habitum fidei, qd videt
contra quem factum seruauit, quos e. dicit S. Petrum amissa
habitum fides quando cepit trepidare in mari, aut aplos quando
bimauerunt in nauicula, & suscitauerunt Magabrum dormientem.
vtrqz e. exprobrauit illis Chri defectum fidei & illa fides cuius
defectum habuerunt aplos n erat eadem qd cum fide, qua credit
mysteria, & quam Patres appellare solent fidem dogmaticam. ita
Gregy Hierosol. catechesi s. vbi ait hies pomen fidei sit vniam,
quod probat th dicit, qd vnium genus e qd sit dogmaticam assensionem,
alterum uero qd gratis datur, per quam h solum creduntur dogmata,
verum etiam & super vires effectiua. Item Chrysost. hothul. 29.
in imam ad Corinth. 2. super illa uerba capitis 12. alij sermo scie,
alioi. e. fides in eodem spiritu. sic ait: fidem dico n eam que dog-
matica e, sed signorum fide qua dictum e. n habueritis fidem sicut
granum sinapis dictus monti huic transi hu e transibit e nihil
improbabile erit vobis.

Alij th dicunt hanc fidem miraculorum ad eandem
habitum ptinere. ita Lotus lib. 2 de uia e. grao cap. b. Bellam.
tam. vlt. controu. 2. lib. j. de hedsificacoe cap. 15. e. alij quibz
facere videtur S. Thomas infra g. j. 78. art. j. ad 5. & art. 2. ad 2.
th mo: qd fides de qua loquitur Paulus ad hebr. ij e quam dicit
ee substantiam rerum sperandarum & prouid dabo e fides corus &
dogmatica, & in per illam videtur praliturum miracula, dem ait: per
fidem uicauerunt regna, extinxerunt impetum ignis, acceperunt mul-
eres per renurrectionem mortuos suos &c.

De fides

3do fides qua exigitur ad miracula & fides
 ore certa & sine formidine, deo comparatur grano
 sinapis a Christo & in puritatem sed in fortitudinem
 & certitudinem, ut notatur Hieronymus in cap. 17. Matth. & colligitur
 1. ad Corinth. 13. ubi fidem hanc appellat fidem maxime & effectui-
 mam illis verbis: si habueris eam fidem ita ut montes transferam.
 illa ergo fides certa est, ut constat ex Matth. 21. ubi de huiusmodi fide
 Christus dicit: si habueritis fidem & non habitaveritis &c. fides. n. certa debet
 innari in reuelate divina & hanc dem motuum in fide dogmaticis
 & persistet de eadem habitum.

Tertio fides miraculorum est cui opponitur incredulitas,
 sic & Matth. 17 dicitur huiusmodi demonum ob incredulitatem
 & Deuterom. 20. defectum fidei ad & equendam aquam in petra
 Moyses & Aaron dicuntur in credula & alibi sapienter, incredulitas, &
 & alij illis & fides miraculorum est assensus intellectualis ob authorita-
 tem Dei.

Propter haec apta dicendum videtur fidem miraculorum
 mutare sane aliquem assensum elatum ex eodem fidei habitu quo
 sequitur formidinem & timorem & timoribus Dei, fidelitas item ad im-
 pugnandum quae promissit, addere tamen regulariter videtur signa hanc ueram
 fidem assensum dico alium formidinem de opere futurum genitum ex
 priori fidei assensum & ex penetratio ueritatis ueritatum, quo prudenter
 proceditur hinc & ueritate futurum Dei auxilium, ex quo assensum in vo-
 luntate oritur fiducia seu confidentia forma, quam sapienter exegit
 Christus ad miracula: ex quo patet ad apta pro prima sententia, neque
 necesse est ex defectu huiusmodi fidei apertum habitum fidei, tum quia ha-
 bitus fidei in proceditur per dubitacionem & formidinem leuem & uenalem,
 quam tamen excludit etiam fides regularis ad miracula & quam sur-
 tane habuerunt Petrus & alij in predictis casibus, tum etiam quia
 maxime fidei patet aliquis culpabiliter non habere iudicium illud subsequens
 de miraculo futurum vel confidentiam firmam in uoluntate, qui
 actus meliorantur etiam vel uoluntate ad fidem miraculorum.

Tertio difficultas est patet: an fides sit prima uirtutum
 in quo non est dubium de ipso habitu, nam ues habitus infunduntur simul
 in Baptismo, an uero catechumens in Baptismo infundatur prius
 tempore habitus fidei quam habitus charitatis. dicemus sectione
 pte. difficultas ergo de ipis actibus, an actus fidei precedat ne-
 cessario actus uerum uirtutum: & quidem loquendo de actibus uirtu-
 tum moralium acquiratarum non patet esse controuersia, respondere est
 ex mte de Deo in homine infidelis reperiri bona opera moralia

ad

ad qua h̄ procedit actus fidei. solum ergo e dubium de actu fidei res-
pectu virtutum cognationum, de quibz conis theologorum sentias e
eas oēs praesupponere priorem actum fidei negle. p̄o. solum actum
supradictum bonum antea dicitur ad fidem, de hoc in dicitur late in Tra-
tatu de Gr̄a, vti ex professo probavi ita e saltem regulanter e
in eo sensu fidem e virtutem humanae salutis fundam̄. aq̄. viderem
oēs iustificatis, vt docuit Tridentinum sess. 6. cap. 8.

SECTIO III

An habitus Fidei sit informis, et quomodo formetur?

Suppono fidem p̄o. manere in peccatore, p̄dita gr̄a e charitate,
vt definitur in Trico sess. 6. cap. 15. e can. 28. e ex scriptura e
Patribus probat late Valentia in p̄enti q. 4. puncto 4. ad hunc h̄er-
eticos nro temporis, qui ponunt fidem inseparabilem a habitibus
doctores h̄erem per totam fidem infirmam. neg obstat fidem p̄o.
charitate appellari mortuam, nam fides etiam mortua, vera fides
e, nec eorū mortuam e veram eorū, licet n̄ sit verū h̄o, e licet
fortam n̄ sit aperte definitum manere in peccatore, fidem quodam
habitu infirmam, vt notavit etiam Vasquez in p̄mam 2da disp. 17. q. 4.
certum tñ reputatur apud oēs Theologos manere peccatore h̄erem
modi habitum qui non nisi per peccatum infidelitatis expellit,
an vero maneat eorū numero habitus fidei qui erat in h̄o, vnde
an vero alius qui dicitur fides informis n̄ conueniunt, nam
aliqui quorū meminit S. Thomas in p̄anti art. 4 dicunt e habitum
inueniunt, h̄ec tñ sentia ad mixtū e improbabiles, tum p̄
Conciliū de eadem fide, videtur loqui quando dicit eam manere ab-
lata gr̄a, tum etiam p̄a frustra, ponatur ille habitus diuersi a p̄o.
cedenti cum vtriusq̄ sit eorū obitu fidele e m̄ale, p̄o vero fides sit
formata vel informis n̄ p̄tinet ad fidei eorū, sed ad actus eorū fidei,
vt potest negari.

Hoc ergo supposito due p̄tēt eē difficultates circa hanc
conem doctrinam. prima ad quā relinquitur in peccatore habitus
fidei abentibus cum charitate coctoris virtutibus. Et coniter
manere fidem vt peccator potest iterum redire ad cor e conuersi ad Deum,
iuxta illud Ierem 31. min. Dñs exercituum reliquit nobis semen
quasi broma fuissemus e quasi somnolenta similes eem, deo relin-
quitur habitus fidei vt conp̄atibz eliciatur actus, vt diximus sectione
prima. Ter contra, p̄o etiam ablato habitu fidei p̄o. peccator
credere

credere per auxilium actuale. Et p[ro]p[ter] quodammodo in illos actus fidei
formamq[ue] conualescunt iuxta ea qua diximus dicta sectione. j.

Dices Et etiam deberet relinqu[er]i in peccatore habitus
infini aliarum virtutum moralium ut in eorum statu p[ro]p[ter] hoc
per eorum actus disponere se ad gratiam iustificac[i]o[n]is. Res ego sane
exhibere peccatorem in eo statu si solum dicitur actus fidei, sed
etiam aliarum virtutum, ut constat in actu attritionis regulatus
p[ro]p[ter] disponitur ad finem, nego t[ame]n illos actus elici q[ui] habitus in-
finitis, cum q[ui] Theologi coliter docent virtutes et in finis p[ro]p[ter]
fidem et sp[er]am habere de facto connexionem perpetuam cum gratia
et charitate, tum etiam q[ui] in peccatore penit voluit Deus solum
relinquere habitus ad eos actus qui per se requiruntur ad conver-
sionem quales et actus fidei et sp[er]e, si vero actus Temperantia vel habitus et.

Propterea adhaec: sicut fides et sp[er]e requiruntur ad conver-
sionem sic actus Poenitentiae. Et ob eandem r[ati]o[n]em debet manere in
peccatore habitus Poenitentiae. Et actum Poenitentiae necessariu[m]
ad conversionem p[ro]p[ter] elici ex diversis motivis diversarum virtutum,
nam si ut ex motivo dilectionis Dei pertinet ad charitatem.
si vero sit attritus qui sufficit cum finis p[ro]p[ter] ex odio talis vel talis
surgit actus peccati, vel sup[er]i p[ro]p[ter] ex cultu Dei et pertinebit ad Reli-
gionem, vel ex metu. Dehinc aut de desiderio Beatitudinis et
pertinebit vel ad habitum sp[er]e, vel ad alium, de quo dicemus infra
agentes de virtute sp[er]e. Et ergo magis horum actuum in particu-
lari exigitur, deo si relinquere aliquid habitus in particulari ad
detestandum peccatum, manet t[ame]n habitus fidei et sp[er]e, q[ui] actus fidei
determinat requiruntur, sicut etiam sp[er]e v[er]ae quae nunquam
aut fore nunquam converti potest peccator.

Sed contra, q[ui] etiam actus dilectionis Dei requiritur
per se ad conversionem et iustificac[i]o[n]em extra finem et in lege an-
tiqua erat medium sub necessarium ad iustificac[i]o[n]em. Et quod huius
necessitatis deberet etiam manere habitus charitatis in peccatore,
nec satisfacit si dicat eo ipso q[ui] haberet charitatem in futurum
iam peccatorem ad iudicium, contra hoc e[st] q[ui] suppono charitate
diligenti recte a gratia, et si iustificari hominem solum per charita-
tem ad per habitum gratiae. Nec etiam satisfacit si dicat charita-
tem et amicitiam divinam, deoq[ue] in p[ro]p[ter] hanc amore mutuo
ex utraque parte, contra hoc e[st] etiam q[ui] charitatem creatam h[ab]et
illud q[ui] diligimus a Deo sed quo diligimus Deum, quare sicut
meus amor, in Deum potest manere habitualiter atq[ue] amore Petri
in me, ut si poterit manere in me principium habituale diligendi
Deum

Deum ab eo qd diligat a Deo.

Antes ergo videtur respondendum habitum charitatis
auferrí a peccatore, qd dicitur peccatum mortale eo qd opponit
charitati, quare sicut per peccatum infidelitatis aufertur habitus
fidei infortioria qd oppositionem perniciosam quom illud pecca-
tum hñ ex parte obñ cum sup eñ nec habitus fidei perditur
peccato deperditur qd nullam oppositionem, nec etiam habitus cha-
ritatis deperditur quolibet peccato mortali, qd oia peccata mor-
talia opponuntur cum charitate. eñ eius obñ, eñ sicut post peccatum
infidelitatis peccator solem hñ auxiliium cum quo potest iterum cre-
dere, eñ converti, sic post peccatum mortale solem hñ pecca-
tor ad auxiliium actuale quo potest Deum diligere eñ converti.

Hinc infero nñ solem manere in peccatore habitum
intellectualem fidei, sed etiam habitum pia affectionis pertinentis ad
voluntatem, qd sicut requiritur actus fidei intellectualis ad consermo-
nem, ita requiritur voluntas rignans ad credendum, ut supra videmus,
eñ sicut manet habitus fidei intellectualis debet manere ob eandem
rationem habitus voluntatis.

Quia sicut requiritur habitus actus pia affectionis ad
credendum, sic etiam videtur evidens eñ habitus rignans
eñ ob eandem rationem manebit in peccatore habitus prudentie in-
fusa a quo elicitur illud iudicium. Qd mihi probabile vide-
et manere etiam in peccatore aliquem habitum rignans ad
illud iudicium credendum, ex hoc tñ nñ sequit manere in peccatore
ad aptum habitum prudentie infusa, nam prudentia infusa
qua inseruit ad actus aliarum virtutum optus ex lumine fidei
eñ applicat doctrinam fidei ad circumstantias particularas, ut
ostendit supra disp. j. atqz ideo hñ saltem paralleliter pro motus
fidei ultimo auctoritatem divinam, at vero prudentia infusa
quod dicitur honestatem fidei nñ mititur auctoritate divina, sed
procedit rñ evidenter eñ movetur ad honestate credendi evidenter
cognita, quare hac par prudentia infusa hñ habitum distinctum
qui ex hoc capite manere potest in peccatore sine illo alio habitu
prudentie, an vero ille a huius maneat etiam in peccatore ean rñ
idem cum Theologia practica nñ eñ huius loci.

Propter ad huc eñ etiam in eo qui perdidit fidem per
peccatum manebit ille habitus infusa prudentie particularis,
qd nñ etiam hñ pro eo statu elicit rñ rñ iudicium evidens eñ
dubitat, nisi aly peccatores eliciunt actum fidei eñ sicut aly
peccatores retinent habitum fidei ut in eo statu eliciant actus
fidei

fidei connaturalis, qui actus per se requiruntur ad conversionem, 91.

hinc etiam ille habitus retinetur habitum infusum presentia, cum in eo statu actus prudentia quos creat & qui per se requiruntur ut possint converti ad fidem connaturalis fiant. imo demeretur deinde de habitu pia affectionis, nam etiam in eodem habitu fiant aliqui actus voluntatis regulares circa fidem & effectus, sed inefficaces & per modum simplicis amoris & affectionis ad credendum, qui ex se petunt connaturaliter fieri ab habitu infuso, & per se ordinantur ad conversionem hæretici. Et ad hos actus connaturalis elicere debent etiam retinere habitum pia affectionis.

Pro contrario negari manere in hæretico aliquem habitum infusum, res a se dicitur sed sicut nō dicitur de hincmodi habitibus sine merito & dignitate, quibus hōis, nec præcipueruntur etiam ut hōis connaturalis eliceret primum actum regularem, ne noluit eos conservari quando ex parte hōis ponitur demeritum, sicut aliqui actus fiant contra minus connaturaliter. hoc hoc a demeritum si attenditur aguntur ad auferendum oēs habitus, nam coactum tolluntur quolibet peccato mortali, habitus spei per desperationem, hoc vero, pia affectio, & prudentia ad ipsam requiruntur per peccatum infidelitatis, sicut infidelitas & desperatio sicut graviora peccata quam orum Dei, hinc in maiorem proportionem ut cum hoc genere poena.

Restat nunc ad differantiam: an & quomodo fides formetur per charitatem. in qua suppono charitatem hinc favore, charitatis formam, unus a habitus nec inheret alteri, nec ex consortio charitatis imprimatur fidei alio accidentis phisice intrinsecum, ut voluisse dicitur. Sic habitus in 3. d. d. 28. art. 6. p. j. curus fundata nullius est ponderis. restat ergo charitatem solum esse pbe moraliter formam fidei, & hoc ex duplici titulo: primo quatenus ex consortio charitatis actus fidei creduntur meritorij vite æternæ, qui sine charitate nullum haberent valorem, hoc a. si e proprium fidei sed vult vobis aliis virtutibus qua sine charitate nullius etiam est precij, an vero ad actum hanc informacionem exigatur virtualis relatio, an solum virtus habitus significatio proveniens ex græaustificante, si e hunc loci, sed pertinet ad miam de charitate vel de græa.

Secundus titulus e speculis in fide rade cum in peccatore dicitur fides mortua in hōis, sicut dicitur vita, sicut dicitur fides informis hōis per motum radicis in arboris si ferens fructum, in quo statu regulatur quasi mortua, dicitur B. habitus in natura

qta

ista Canonica dicit fidem sine operibus esse mortuam, vel ut
Augustinus legit serm. 53. de temporibus esse fidem otiosam, quem
modum loquendi vixit etiam concil. Trid. sess. 6. cap. 7. &
in eodem tenet B. Judas. Apoll. appellavit periculosos arbores autem
nales, his mortuas, quia nec fructum habent boni operis nec radicem
fidei, & ideo ipse utroque mortuus est.

Hinc infero in eo sensu quo proceditur mortua
& informis, hoc etiam dici mortuam fidem & informem in pecca-
toribus, sic et dicitur spes vana, juxta Patri cap. 5. quia nihil ad
ad fidem etiam pertinet excitare ad opera meritoria, sed dum h
præbuit, mortua videtur & otiosa.

SECTIO IIII

Utrum habitus fidei infundatur de novo sine habitu

Gratia?

De parvulis h. e. difficultas, hi. e. accipiunt simul in Baptis-
mo et habitus infusus. de adultis e. non dubitandi, sed eduly
tunc tempore credit quam infundatur per contritionem vel hnta.
habituatur ergo cum primam credit accipiat habitum fidei, an
vero postea, quando iustificatur. eadem difficultas e. de illo qui
amens fidem per heresim an reciperet habitum fidei cum firmam
credit antequam iustificetur.

Tres s. in hac controversia potissima sententia. prima
affirmat habitum fidei infundi in prædictis casibus sine habitu
gratia. in Suarez 3. tom. in 3. partem. disp. 28. sect. 3. de
fienti disp. 7. sect. 8. num. 6. Vasquez in primam dea disp. 203.
num. 117. alia 2. tom. in primam dea tract. 11. disp. 5. sect. 3.
Valentia infra q. 6. parit. 2. dicens ab eo q. dixerat 2. tom.
disp. 8. q. 2. parit. 2. e. alij quos refert e. sequitur Curtius
Turranus in fienti. 4. disp. 91. dub. 9. e. eandem tenet Homani
in fienti disp. 76. in fine. e. supra disp. 6. dub. 9. præcipuum
fundam. demonstratur ex eo qd habitus fidei conservatur sine cha-
ritate, nisi obest impeditas & potest etiam sine charitate
introducui in hanc iam credentem.

2da sententia contendit licet habitus fidei h. infundatur
extra Baptis. infundi. h. in Baptismo non disposito per fidem actu
alem, habentia tamen obicem ad habitum gratie, ita solus; de parit.
& gratia cap. 8. e. quidam alij, quia cum Baptismo ut habitu fidei
habetur

habet eam saltem effectum ablati obice infirmitatis licet 92.
n̄ h̄at effectum gr̄a^u ~~sanctificantis~~ ^u obice peccati n̄ retractati

Tertio sentia negat infanti inquam habitum fidei
ab eo habere gr̄a. hac plane videt̄ coram apud antiquos theologos.
1. Thomam in 2° de q. 62. art. 9. ubi docet licet inter actus fidei
faci & charitatis detur prioritas, n̄ t̄n inter habitus. eodem in 3°
dist. 23. q. 2. art. 1. in corp. & 3. parte. p. 85. art. 6. Ro-
narentium in 3. dist. 23. in expositione contextus. dub. 6.
& in 4. dist. 14. j. parte. distinctionis art. 2. q. 3. Durandū
in 3° dist. illa 23. q. 26. Richardum ibi art. 5. & 6. q. 3.
Occaman dist. 25. Notum dist. 26. in fine. Gabrielem. q. 1.
art. 2. Anselmum tract. 2. moral. cap. 2. Negam lib. 7. in Fid.
cap. 28. Augustinum in sentent. q. 6. art. j. in fine. Albertum
in 2° dist. 26. art. 9. in fine. quos sequuntur alij recentiores
& multi etiam veterum philosophorum.

It̄ primo nota Baptismus re h̄o efficaciam ad infan-
dentium habitum fidei & alias virtutes, ut expta probabiliorem
& eorum sententiam de carne Pontifex in lement. unica de roma finit.
de Baptismo carnalium, supponens ultus ut certum de Baptismo
dulcorum, ut videmus supra sect. j. & quamvis ibi loquem
loquatur de virtutibus & n̄ expresse de habitu fidei, certum t̄n ē
comprehendi ibi fidem, ut constat ex capite. maiores de baptismo
ubi tractat eadem controversia exprimitur fides & de ea que fitur.
an sicut infunditur in Baptismo dulcorum infundatur etiam par-
vulis. certum ergo ē Baptismus per se habere efficaciam infun-
dendi fidem adultis, nam ea efficacia Baptismi que eadem ē in
adultis & parvulis probat Pontifex infanti etiam fidem parvulis.
si habitus fidei infunditur quando primum adultus credit, n̄
infunditur fides per Baptismo, sed valde per accidens & in case
raro in quo qui fortasse nunquam contigit, nam Baptismus per se
exigit in adultis q̄ n̄ ḡrig debeat quam accedat ad illum, & deo. rubi-
ta p̄p̄ras catechizari & profiteri fidem iuxta preceptum Chri. do-
ceti oēs poples baptizantes eos &c, & qui crediderit & baptizatus
fuero saluus erit; ubi prius exigitur actualis fides quam h̄o
baptizetur, si ergo prius credidit prius etiam per se habuit fidei
habitum & illum nunquam accipit in baptismo, nam vel illum h̄o
ante baptismum, vel si n̄ h̄o est defectus fidei actualis neg etiam in
Baptismo illum accipiet ob eundem defectum, nisi fingas illum
h̄orem tunc primum credere quando profertur illi una syllaba fidei
sint qui cogit et valde per accidens ē fere chymericus, nec h̄o
suffice-

sufficiens ut Pontifex supponit tanquam certum adultis in bap-
tismo accipere habitum fidei.

Confirmari potest ex Trid. sess. 6 cap. 1. dicente (sechame-
num potulare ab lacte fidem antequam baptizetur, ubi sermo vi-
detur esse de habitu, ut supra diximus, nam actum fidei iam habet
antequam accedat ad petendum baptismum, in quo petit habere actum
sed habitum, & per consequens non supponitur habere iam ipsum habi-
tum antequam iustificetur.

Præsertim baptismum habere, de se efficaciam de se ad
conferendum habitum fidei abstrahendo ab habitu fidei quod
primam conditionem vel quoad augmentum, nam licet a bap-
tismo totam habitum fidei in hunc, arguetur tamen per virtu-
tem Baptismi. Sed contra, quia in primis in prædicta Conciliana
sermo videtur esse de efficacia baptismi ad conferendam primam
fidem determinate, alioquin non argueretur bene ab efficacia
quam baptismus habet in adultis ad efficaciam eandem baptismi ad
infundendam per se primam fidem, neque enim bona consequentia
habet hinc habet vim augendi gratiam & hinc vim cadendi primam
gratiam, ut condat in Eucharistia, quæ per se habet vim augendi
gratiam, & tamen hinc vim per se cadendi primam gratiam, imo nec per
accidens, ut dicitur in Tractatu de Eucharistia. Et ut Pontifex ex-
plicite baptismi circa ad alios probet efficaciam eandem bap-
tismi ad eandem per se primam fidem in parvulis, debet suppo-
nere baptismum per se efficacia ad eandem pri-
mam fidem etiam in adultis & non solum eius augmentum.

Deinde ne augmentum fidei caret baptismus sem-
per in adultis si præcederet habitus fidei infusus sine charitate,
propterea accideret dispositionem ad fidem fuisse intentionem
quæ dispositionem quæ postea ponitur ad gratiam, & per conse-
quens habitum fidei infusum fuisse intentionem gratiam postea
infundatur charitas, quare fides & aliæ virtutes solum aug-
antur quando infundatur charitas propter connexionem quam
habet eam gratia & charitate. Et iuxta mensuram illius in augeret
fides in illo caso, cum iam supponeretur exiens mensuram
charitatis.

Ex quo probari potest deo concesso; quia si fidei habitus
infundatur sine charitate, eo quod actus fidei non sufficiens disponi-
tus parte ad habitum & etiam in statu peccati ante huiusmodi
augeretur habitus fidei quoties reperitur fidei actus, imo non solum
quoties datur actus fidei intentionis sed etiam quoties datur actus
fidei

fidei remissus, sicut charitas augetur etiam per actus remissos, ut infra. videtur & conjungit requiritur, aliquem habere habitum fidei valde rationem et habitum charitatis valde remissum, si licet aliqui contendant, videtur tamen esse contra naturam horum habituum inferiorum in quibus quantum fieri potest seruanda est aequalitas et uniformitas cum mensura gratiae sanctificantis.

Restat solvere agitur prima sententia de summatum ex eo quod fides conseruetur sine charitate, ex quo videtur fieri pro etiam sine charitate infundi. Sedent aliqui actum fidei non esse sufficientem ad infusionem habitus, quod per actum fidei non tollitur peccatum infidelitatis, ad huc ex hoc manet in peccato, cum a fidei habitus expellatur per peccatum infidelitatis, non potest redigi per se tollatur illud peccatum, quod tamen non fit ante justificationem. hoc responso licet in aliquo casu locum haberet quando scilicet processit peccatum infidelitatis, non tamen hoc locum in alijs in quibus ante actum fidei licet processerint alia peccata non processerit peccatum infidelitatis, quod ignoranciam inuincibilem fidei quae multum habet et in illis sufficeret fidei actus ante justificationem ut dignarentur de habitum fidei.

Ad agitur ergo aliter. Res minus requiritur ad conseruandum habitum fidei quam ad eius introductionem, nam ut ille dicit: Impius excutitur quam si admittitur hoies. aliquis sicut ad conseruandum habitum fidei sufficit carentia infidelitatis, etiam sine actu fidei sufficeret haec eadem carentia infidelitatis in peccatis ad introduendum habitum fidei sine ullo actu, quod tamen nemo concedit.

Proes habitum fidei conseruari quod carentiam infidelitatis, sed per actum fidei praeteritum per moraliter peruenientem non retractatur. Sed contra, propono habitum fidei intentum memorie per actus charitatis vel misericordiae boni elicitos, et intentione fidei perueniens in peccatore non per illorum actus charitatis vel misericordiae moraliter peruenientes, nam si des potuerint non retractari per actus contrarios et adhuc peruenire habitus fidei intentos et minus requiritur ad conseruationem habitus fidei quam ad eius introductionem. concedimus ergo in prima coninfusione. Deum exigere eadem dispositionem ad infundendum habitum charitatis et fidei, atque adeo dispositionem requisitam ad conseruandum habitum charitatis debuisse ex natura rei exigi ad conseruandum habitum fidei, de facto tamen Deus noluit auferre habitum fidei nisi per peccatum infidelitatis quod ex obiecto suo

oppositum =

opponitur alicui principaliter ad quem datur habitus fidei.

Obijciunt 2do aly. qd habitus conuersionis est fides sicut
idem sit iustificatus, iam in dicitur et simpliciter fidelis
Et sicut aly peccatores qui in statu peccati dicitur et si fideles
retinent habitum fidei, sic etiam concedi debet qd ille habitus
conuersionis ad fidem hanc iam in se habitum fidei antequam iustifi-
cetur.

Hoc argu probaret etiam qd peccator qui prius habebat
omnes virtutes morales infusus est peccata, a misit etiam qd peccati
impeditio v. g. debeat retinere adhuc habitum Temperantie
vel castitatis infusa, suppono ex. et antea et postea, cum ee
vatic affectum de castitatem, atq. adeo p. simpliciter appel-
lari eadum sicut antea. non sufficit ergo ee et denominari
eadum ut retineat habitum infusum castitatis nec sufficit ee
et denominari fidelem cum hanc iam habitum infusum fidei, nec
ideo tamen retinebit ille habitus a peccatore, qd adhuc e fidelis
sed ob alias rationes supra adductas.

Obijciunt 3tio. Tridentinum ass. 6. cap. 7. ubi dicit
fidem nisi ad eam spes et Charitas accedat, nec vult esse cum
Christi nec corporis eius vivum membrum efficiere. supponit ergo
conclusionem hominem adultum, de cuius iustificatione per Baptismum
ibi loquitur, p. prius accipere fidem quam charitatem, atq. adeo
p. manere cum sola fide, id e. significat dum dicit qd nisi
accedat charitas fides sola non facit perfectam unionem cum Christo,
qua ratio verissime dicitur fidem tunc operibus mortuam et otio-
sam ee.

Ad verbum istud accedere non significare ibi successionem
temporis, nam conclusionem ibi promittit, hoc via simul in fidei et in
iustificatione fidem semper et Charitatem, solum ergo significat ordina-
tionem, nam sicut illud e prima pars ordine nature cui accedit vultas
et non contra, sic fides in ordine naturali quatuor prima pars
cui accedit spes et charitas que pertinent ad voluntatem. dicit qd
conclusionem non fieri perfectam unionem cum Christo per fidem solum, qd
in ea sola in iustificatione daretur, ut volebant heretici, non est hoc mem-
brum vivum Christi, qd fides sine operibus mortua e, ut constat in pecca-
toribus in quibus spes manet absq. charitate mortua tamen e et otiosa,
non dicit ergo conclusionem qd in iustificatione datur fides sine aut prior
tempore charitate, sed qd datur simul, qd si daretur sine charitate
est mortua prout e in peccatore retinente fidem solam absq. chari-
tate.

Dies:

Dices: in peccatore manet habitus fidei ut carnaliter elici- 94.
at actus quibus se disponat ad conversionem, cur ergo si datur de
novo habitus fidei & novo peccatori iam credenti ut carnaliter
etiam credat & disponatur ad effectam conversionem? Respondeo: si hoc ratio
valeret deberet etiam dari habitus ante primum actum fidei ut con-
nataly illum eliceret, sed tñ aduersarij plerumq; negant. dicendum
ergo e. Deum nolle infundere hanc dona habitus extra nisi hōs prius se
disponat ad eorum receptionem, hanc a. disponitio ea debet e. quam
hōs ex se p̄t. conere, quare ante contritionem sed dilectionem Dei
super ora: si qui actus excellentiorum e. inter eos qui ab hōe pōt
exigi: n̄ infunditur habitus nisi ad exigentiam gr̄a sanctifi-
catis collata in hōe, sed interim supplet Deus per auxilium ab-
solute, qd̄ prestaret habitus ut pōt hōs credere. & disponi ad per-
fectam conversionem per quam disponatur sufficienter ad recepti-
onem habituum. vnde etiam obiter condat contra dam sententiam
supra relata nec in Baptismo infundi fidem sine charitate,
q̄a n̄ ponitur sufficiens dispositio ad vnum habitum nisi ponatur
ad oēs nec vllum fundi legaret in scriptura vel Conatus ad con-
cedendam illam efficaciam Baptismi dimidiatam in tali casu.

Ultimo opponunt contra nr̄am sententiam S. Thomas infra
q. 6. art. 2. ad 3. ubi proponit fidem donari a Deo sine charitate, qui
loq; videtur expresse aduersarijs pro sua sententia. ceterum de mente
S. Thomae iam vidimus supra quoties exprimat nr̄am sententiam, nec
in praedicto loco contrarium docet, nam ibi solum loquitur de fide
actuali, ut ostendunt illa verba: per hunc modum, inquit, datur
aliquando hōi a Deo qd̄ credat: credere. e. n̄ significat habitum,
sed actum. deinde S. Thomas loquitur de fide per quam cessat hōs
a culpa n̄ habituali sed actuali infidelitatis, q̄a n̄ remouetur, in-
quit, culpa praecedens infidelitatis, sed sanatur secundum quod est
actus cessat a tali peccato. a peccato a. actuali n̄ cessat formaliter
per habitum sed per actum fidei. S. Doctor ibi praeter loquitur
de actu fidei qui soepe datur a Deo sine charitate.

De charitate.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a historical script, possibly Latin or German, covering the majority of the page.]

[Faint handwritten text visible on the right edge of the page, partially cut off.]

TRACTATUS DE CHARITATE DISPUTATIO I

De essentia Charitatis.

Charitatis tam actualis quam habitualis essentia potissimum derivatur ab ex ordine de obiecto formali de quo imprimis agendum est, & obiter colligimus charitatis unitatem, & an sit vera amicitia cum Deo.

SECTIO I

De obiecto formali Charitatis.

Supponenda est primo distinctio obiecti saepe tradita in superioribus in materiale & formale, materiale est in quo non proprie de se apparet, formale vero est illud quod se tendimus. Supponendum quoque in amore benevolentiae duplex est obiectum, alterum est cui amamus bonum & hoc terminat proprie benevolentiam seu amicitiam; alterum est bonum quod amamus, nam ut quando desidero Petri unitatem, sanctas & obiectum quod, Petrus vero est obiectum seu frater cui. deinde volo etiam media de ponendam illam unitatem qua media amantur etiam in se, de se apparet unitatem.

Hinc supponitis in virtute charitatis potius distinguenda haec via obiecti unitatis obiectum seu finem cui, hic est ipse Deus quem charitas amat & cui vult bona, deinde datur obiectum quod amatur & hoc sunt diversa bona quae potius velle Deo; aliqua intrinseca quales est beatitudo infinita & aliae affectiones intrinsecae Dei, & quibus charitas gaudet; alia vero sunt extrinseca Deo quales est gloria, fides Dei seu Dei gloria augeatur inter homines & angelos;

denig

Deus potius velle alia ut videtur ad hanc Dei glorificationem qua-
les, et exhortationes, conaciones, bona exempla, et hinc similia, quae
omnia charitas vult ut videtur ad illum finem.

Loquendo ergo de obitu finali charitatis res conveni-
unt et bonitatem infinitam Dei, quod videtur supponere pro actu
S. Thomas in 2° 2^a 2^a art. 2° in corpore. Iam probat charita-
tem esse specialem virtutem, ex eo quod hinc specialis obitu nempe bonum
in quantum est obitu beatitudinis. videatur Suarez in 2° 2^a
dis. 1. sect. 2. et alij recentiores, qui res in hoc ab eo velle discretionem
conveniunt. Iam res est aliqua difficultas de sensu S. Thomae, dum
docet obitu charitatis esse bonum in quantum est beatitu-
dinis obitu, nam videtur in hoc confundere charitatem cum ha-
bitu spei, vel cum amore concupiscentiae, qui tendit in Deum prout
est vera beatitudo obitua seu bonum, prout in quidem non est verita-
tiam charitatis, quae non querit quae sua sit, sed ab eo vult respectu ad
proprium commodum diligit Deum, quod Deus in se est infinitus bonus
etiam non est futurus bonus.

Ad hoc quod facile est mentem S. Thomae aliam esse scilicet
obitu charitatis esse bonitatem divinam, illam, inquam, quam
Deus in se habet et per quam labat appetitum beatum et beat affectus,
quod sicut ad beatitudinem requiritur bonitas infinita quam Deus habet,
ita charitas movetur a sola bonitate infinita quam Deus habet, quae
sicut facit in illum admirandi affectum proprium: eum quod bonus
Israel Deus, ita movet ad nobilissimum charitatis affectum quae
in omni bonitate non elicitur.

Contra hanc sententiam et veram doctrinam dux potest occu-
rere difficultates quae videntur sequi ex principijs positis. prima
est obitu finale charitatis non est solam bonitatem divinam, nam
sicut Deus solo sit finis cui, et per consequens ipse solo ametur amore
benevolentiae per charitatem, non tamen est ipse solo finis qui se obitu quod
amatur, nam per charitatem, ut videtur, non volumus Deo sua
bona intrinseca sed etiam multa bona extrinseca, quales est glorificatio
et sanctificatio sui nobis, et quidem haec non videntur esse obitu in aale
charitatis sed finale, primo quia haec non amantur ut media ad alium
finem sed ut finis, ad quem ordinantur ad alia media, volumus et
conversionem in pacem, reductionem haereticorum, peccatorum cor-
rectionem, ut Deus glorificetur, hanc a. Dei gloriam in referimus
in alium finem, sed omnia referimus ad Dei gloriam et hinc gloria
amatur ut finis seu cuius gratia. deinde eodem modo volumus Deo
hanc glorificationem, sicut desideramus a multis sanctitatem vel honorem,
hac a.

hoc a. n. amamus ut media, nam honor vel sanctitas n. comparatur 96.
in ordine ad amicum ut medium ad finem, sed ut finis glori ad finem
sui, mediana vero comparatur in ordine ad sanctitatem ut medium
ad finem. Et charitas n. amat hanc gloriam dignam ut medium
ut ut finem, & per consequens n. miseret sed foaliter. ex hoc. a.
fieri videtur primo obitu foale charitatis n. ee. vnicum, sed plura
sicut vult ee plura bona extrinseca qua Deo potius velle. ex
affectu charitatis. Deo charitatem n. ee vnicam & simpliciem,
virtutem, ad plures secundum diversitatem bonorum qua potius
Deo foaliter velle tanquam fines, nam n. vult ee daretur habitus
acquirit quo volo vult sanctitatem, ab eo quo volo michi honorem
vel doctrinam aut aliud bonum ipse ducendum, ita videtur pot
distingui habitus quibus volumus Deo bona intrinseca vel bona ex-
trinseca creaturae differunt plusquam ipse inter se.

Proterius difficultatis explicatio aduersus motum e moti-
uum voluntatis appellari illud qd impellit voluntatem ad motum,
voluntas ee per actionem motus se intentionaliter mota proiectio-
nis, quo quasi egreditur extra se. et est ad coniungendum se cum
obitu amato, in quo sensu dici solet illud frater, sed se obitu, volun-
tatem vero tenere ee obitu, vnta illud etiam vulgare. hanc magis
ee ut amat quem obitu. ibi ee. e cor tuam, id ee, amor, ibi
e thesaurus tuus. ut igitur voluntas eat ad obitu mouetur a boni-
tate obitu qua voluntatem quam resertem e quietam excitat e mouet
ut egredietur ex propria domo, sicut e contra malitia obitu mouet
ebam voluntatem ut fugiat e relinquat obitu qui etiam e motus
intentionalis per motum fuga, e deo bonum e malum vtrum e
motuum voluntatis, id ee. qd ea us vi mouet alluciendo vel fugiendo
voluntatem ut prosequatur vel ut fugiat obitu.

Subi hoc. a. motiua n. tota ee moueat, aliud ee. e
motuum principale, aliud minus principale. exempli gratia
qui amat Petrum ob eius doctrinam e virtutem desiderat etiam
illi sanctitatem, n. interueniunt motiua ad hoc desiderium carit-
at bonitas Petri qua ipsum reddit amabilem, e bonitas etiam
sanctitatis. coeterum bonitas Petri e motuum principale,
bonitas vero sanctitatis e motuum minus principale. rdo diff-
rentie e, qa bonitas Petri etiam n. pendenter a bonitate sanctitatis
excitabit voluntatem ut mouetur et tenderet ad coniungen-
dum se intentionaliter cum Petro bono, bonitas vero sanctitatis
mouet e dario, hoc ee, voluntatem iam motam a bonitate Petri
mouet ut se coniungat affectiue. cum sanctitate Petri, qui e
motus

motus diarius e' nung' principalis, q' h'et sanitas n' amet
vt rationem sed vt finis qui, eius tñ amor n' inuenit volunta-
tem quietam sed motam iam e' querentem aliquid extra se,
nempe Petrum quem amat, etiam si bonitas satisfactis n' adhee-
ret; e' contra vero n' amat sapientiam Petri nisi moueretur
a bonitate ipsius Petri, nam h'et pot' e' alius affectu qui fer-
retur in sapientiam Petri videndo in ipsa quo velle Petrum e'
sanum n' q' Petrus sit sapiens vel bonus, sed q' bonum hoc q' d'
Petrum bene valere videndo in ipso, nunt' tñ in eam posito
n' ita amo sanitatem Petri vt sitam in illa sed relative ad aliud
in quo vltimo vitam, volo e' sanitatem Petri q' Petrus e' sa-
piens vel honestus ne h'et aliquam bonitatem quam vltimo
amo, e' in qua vido, e' h'et dicitur motum principalis, q'
sicut in ipsa vltimo vidit voluntas, sic ipsa e' primam
mouens, coetera vero mouens diarius e' dependenter ab illo
primo, atq' ideo h'et n' sit media, videtur tñ aliquomodo e'
ob'cti m'ale, quatenus n' amantur absolute sed relative. e' de-
pendenter ab alio q' absolute, e' magis amatur per eadem
actum.

Ex hac doctrina inferitur iam solutio difficul-
tatis propoita, amantibus e' caritatem habere multo ob'cti
f'ilia diaria, negamus tñ habere plusquam vnum ob'cti f'ile
primarium scilicet bonitatem infinitam Dei, coetera e' q' d'
charitas vult Deo h'et n' oia amantur vt media, oia tñ amantur
relative, e' dependenter ab illa infinita bonitate, Deo in qua
vltimo vidit charitas e' quam vltimam amat absolute, e' indepen-
denter ab o' alio bono, ideo namq' vult Deo gloriam externam
e' honorem apud hoies, q' Deus tñ se e' infinitus, bonus e' q' d' q' d'
e' perfectus, ideo amabilissimus in seipso, ex quo p't solutio ad pri-
mam illam factam in ep'.

Ad 2am vero negamus illam pluralitatem ob'cti f'iales
diary sufficere ad infinitatem habitus charitatis, ad exemplum
vero de diuinitate habitum quibus volo mihi sanitatem vel ho-
norem aut doctrinam. Et illa tunc n' e' motus diarius sed
primario. pro quo aduerte discrimen magna inter amorem
quo volo mihi doctrinam, e' amorem quo volo eam amice, nam
primus amor n' h'et pro motus aliam bonitatem nisi bonitatem de-
trine, non enim amo non num bonus, et tamen amo mihi
bonum, non quia ego bonus, sed quia illud e' mihi bonum,
sistit

videtur ergo ille amor in bonitate doctrinae tanquam in unica 97.
& ultima bonitate, quae movet ad illam affectum, quando vero amo-
doctrinam amicus, non videtur affectus in bonitate doctrinae tanquam
in unica & ultima bonitate, quae movet ad illum affectum, sed
refert illum ad bonitatem quam amo in amico & ex eius compa-
rentia sum erui amicus. hinc est vicium habitum amicitiae non
constanter ad volendo amico diversa bona, plures vero habitus diversos
ad volenda nobis eadem diversa bona. Charitas ergo quae est amicitia
erga Deum consistit ultimo in bonitate, ⁱⁿ creatura Dei, ut videmus, non debet
diversificari ex pluralitate bonorum quae volumus Deo.

Adverte tamen amorem quod dicitur amorem quo desi-
deramus nobis sanitatem habere, in bonitate sanitatis tanquam
in ultimo motivo, nos non dicere quod simpliciter velit in illa tan-
quam in obiecto magis amato, magis est amamus nos quam sanitatem,
sed cum amare sit velle bonum & nobis velle bonum sanitatis,
magis amamus nos quam sanitatem, non tamen movet nos bonitas nostra
ad illum amorem, ut diximus, sed bonitas sanctorum quae est princi-
pale & totale motivum licet non sit principale obiectum amatum, & ideo
amor congruentiae, quo desideramus nobis Deum, non est actus theo-
logicus affectus sed intellectus, quod licet habet bonitatem Dei pro motivo o-
portet, non tamen videtur in illa tanquam in obiecto magis amato, sed in
nobis ipsi quos per illum alium magis amamus licet non moveamur
a bonitate nostra ad illum amorem.

Contra hanc solutionem obijci potest quod Deus non amat se,
ex motivo charitatis, sicut charitas nostra amat ipsum Deum. Res-
pondetur: quia amor quo volo michi sanitatem est quo volo eam amice
non habet eam motivam formalem principalem, ut diximus, quia primus amor videtur
in bonitate sanitatis, sed vero in bonitate amici & simpliciter
amor quo Deus amat tibi gloriam extrinsecam, & amor quo nos
eamdem gloriam volumus Deo, non habet eam motivam formalem princi-
palem, sed primus amor videtur in bonitate gloriae, sed vero in boni-
tate infinita Dei.

Respondeo secundo: quia licet possit homo amare tibi sanitatem
respondendo in bonitate sapientiae, quod est velle tibi sanitatem quae
bonitatem, sapientiam, & honestatem quam homo ipse homo per se habet,
sicut amatur ab alijs, sic etiam amatur se ipse a seipso, & tunc
amor quo sequitur amat homo habet eam motivam formalem principalem
quo amatur ab alijs. Deus itaque cum dicat in se infinitam
bonitatem infinitam amabilem amat se ipsum respondendo quod suam
bonitatem, & per hanc bonitatem amat tibi illa bona extrinsecam
qui

qui amor h[ic] idem motuum foale principale. q[ui] h[ic] charitas
perata qua amatur Deus ad ho[m]ines.

Hanc doctrinam, quam olim hoc ip[s]e in loco tradidi,
inveni postea apud P. Koenig disp. 13. de spe act. j. parvis
mutatis, & leuatis sum. Et viro docto eadem in eadem mens,
eam t[ame]n late & acriter talis no[m]i[n]e impugnat nouissime P. Koenig
disp. 7. de h[ic] scit. 2. subtractione 13. cuius arg[um]ta breuiter dis-
soluimus.

Primo ergo opponit num. 14. q[ui] dicitur rationi
horem n[on] amare seipsum quando vult tibi bonum, sed solum
amare illud bonum q[ui] tibi vult. Res certe, P. Koenig dicit
& expresse dicit num. 6. ip[s]e horem se obiectu[m] amatum, & res
& dicit, q[ui] ille amatur cui volumus bonum q[ui] bonum eius e[st], q[ui]
ergo volo mihi doctrinam q[ui] bonum meum e[st], vix amo me per
illam actum. ideo ego dixi me quidem se obiectu[m] solum amatum,
sed magis amatum quam bonum illud q[ui] mihi volo, motuum t[ame]n
amoris n[on] semper e[st] bonitatem quam in me ip[s]o inueniam, q[ui]
absq[ue] eo motu possum velle mihi bonum, sed motuum e[st] boni-
tatem illius rei quam mihi volo, motuum e[st]. Et q[ui] exortas
& mouet voluntatem quae prius quiesca[ta] erat, tunc a. q[ui] me
ip[s]um mouet e[st] bonitas doctrinae v. g. et contra vero quando
a amico volo doctrinam n[on] e[st] bonitas doctrinae. Et me primum mouet
tam e[st] prius mouerat me bonitas amici ad eum amandum, &
ideo illam amo etiam n[on] proposita bonitate doctrinae, doctrinam
vero n[on] volo amico meo proposita bonitate amici, haec ergo e[st]
p[ri]ma p[ri]mo e[st] principia h[ic] amatur & mouet. Unde absurda,
oia quae contra illam doctrinam infero praedictus Kuthor n[on] e[st]
ad rem, neq[ue] e[st] negamus ho[m]i[n]em se verissime amare quando
vult tibi sanctatem, & multo magis q[ui] Deus amet se affectu[m] meo
quando vult tibi gloriam intrinsecam, sed negamus horem mo-
ueri semper a bonitate, quae in se videat[ur] ad volendum tibi bo-
num, n[on] e[st] e[st] necesse q[ui] velit tibi bonum q[ui] iam bonu[m] e[st] sed
ut bonu[m] sit. Deus a. n[on] solum e[st] obiectu[m] amatum per motuum
etiam sui amoris, neq[ue] e[st] negamus t[ame]n etiam p[ro]p[ri]e horem inueniri
a sua bonitate ad diligendum se e[st] volendum tibi aliud bonum
sed diuini n[on] semper id e[st] necessarium, Deus a. qui ab in finis
sua bonitate necessitatur ad amandum se mouetur etiam ab
eadem bonitate, absq[ue] ideo e[st] obiectu[m] amatum simul e[st] motuum sui
amoris.

2do dicit num. 15. q[ui] n[on] bene arguitur ex
eo q[ui]

eo qd nā aliter amamus aliq obēta id fieri abq motu bonitatis
 cognita in nobis, Deus e. & Angeli & necessario amant sicut e.
 beati necessario amant Deum, & th ille amor n̄ fit abq bonita-
 te cognita in nā ipsa quā p̄natur. R̄ n̄ bene argui ex ne-
 cessitate amoris qd n̄ abq bonitate cognita in persone qua
 amatur neq id intendi in illo argto, sed ex corp̄ aliqut n̄ in
 id q̄cat habitu ad amandum sed p̄vob fatentur corūter Theologi
 qd n̄m̄m̄ nā sua propendit ad illud amorem, inde colligi
 n̄ requiri cognitionem bonitatis proprie, q̄ habitū acquisitū ad
 alia obēta amanda, ut ruggano, n̄ sp̄es bene ordinata illis volun-
 tatis, quā sp̄es, q̄ n̄ requirit ad amorem n̄m̄, hinc fit n̄ exigi
 habitum ad eum amorem, & in hoc sensu dicim̄, hōem scrip̄ura
 nā aliter amare, hoc e, abq alia cognitione aut sp̄e sua boni-
 tatis.

Contra hoc f̄n̄ arguit 3tio. qd nemo p̄ amari nisi
 ut bonus, aliq̄nā si p̄m̄ me amare e velle, mihi bonum
 n̄ cognita illa bonitate in me qua moueat, sic etiam potem amare
 Petrum e velle illi bonum n̄ cognita in illo bonitate quae me moueat,
 nulla e. p̄ differentia vō probabilis assignari; hoc e precipuum
 fundam̄ contra hanc doctrinam.

Pro solutio aduerte, amare idem e qd velle, bon-
 num alicui, hinc a. aliter respicit duo obēta, videlicet illum cui
 bonum volumus, & bonum ipsum volitum. obēta cui volumus
 bonum e obēta principalis e magis proprie amatur, bonum vero
 e obēta volitum e magis quidem proprie, sed th simpliciter e vere
 amatur, & in hoc debet semper apparere p̄o boni ut p̄imus illud
 nobis vel aly velle. in obēto. a. cui bonum volumus si sit ordinan-
 tum ab amante debet etiam apparere bonitas ut ametur p̄ se,
 si vero sit idem amans n̄ e. necesse, licet p̄o apparere e mouere,
 ut diximus.

Ratio differentia desumitur ex ipsa nā amoris
 qui ex se tendit ad coniungendam amantem cum obēto volun-
 tatis qd e bonum, nam n̄vob per illud tractim̄ venim̄ ad nos,
 sic per affectum ferimur ad bonum ut nos cum illo uniam̄ e
 coniungamus. hinc fit ut affectus n̄ tendat ab obēto volūta nobis
 vel aly nisi appareant bona, qd per affectum volumus cum illis
 coniungi qd n̄ vellemus si n̄ eant bona. similiter quādo amicum
 aliqui n̄ e ei volumus bonum n̄ solum coniungimus per affectum
 cum bono illo volūto, sed multo magis cum amico cui illud volumus,
 n̄ e. aliter volumus illud bonum coniungere nobiscum nisi medio
 amico

amico quem prius coniungimus nobis per affectum & medio illo
coniungimus nobis illud bonum quod volumus amico. requiritur
ergo bonitas cognita in amico ut velimus coniungi cum ipso,
non possumus enim tendere per affectum ad coniungendum nos cum eo
quod extra nos nisi in eo appareat ratio boni, quae nos ad nexum
& ^{coniunctionem} ~~coniunctionem~~ alliciat. quando vero mihi mihi ipse volo hono-
rem v. g. a mo iudice meo cui volo illud bonum honoris, non tunc
requiritur cognitio bonitatis nisi in honore volito, quo me
per affectum coniungo, non in me, quia per illum affectum non ap-
peto coniunctionem aut nexum cum aliquo bono praeter honorem
quem mihi volendo eo ipso coniungo. illum affectum meum
ad coniungendum est illud meum non indigeo alio medio quando
illum mihi volo, sicut indigeo quando illum volo amico, quem
propterea oportet prius coniungere meum cum ipso ut medio
illo coniungat meum res volitae, ideo requiritur bonitas
in utroque scilicet in amico & in honore, non vero quando volo in me
aut honorem mihi.

Ita abiter adverte regulam illam non esse videndam quod
quando volo bonum alteri necesse est apparere bonitatem in eo cui
illud bonum volo, sed quod quando volo bonum mihi non apparet bonitas
motiva in meo, ut res est. Ita pars est aliquando et falsa, quia ali-
quando non me movet bonitas Petri ad volendum illud bonum, et e-
contra movet me bonitas mea ad volendum eorum bonum mihi.
prima pars est vera, quia ille qui ex affectu erga bonum castitatis se-
cundum se desiderat quod Petrus renunciet tentationi contra castitatem,
non semper movetur ex affectu amicitiae erga Petrum quem diligit
quia eius merita aut bonitatem, sed potest moveri ex affectu
erga bonam castitatem quod amat quod genus castitatis bonitatem,
et tunc desiderat per illud bonum a parte rei et coniungit se per
affectum cum illo bono utroque alio medio, et tunc Petrus nec est
motivum principale, imo nec obiectum proprie et dicitur amatum
per illum actum, sed sola bonitas castitatis est quae movet eum
proprie, amatur. tunc ergo solum requiritur bonitas in Petro
cui volumus bonum quando id volumus ex affectu erga ipsum
Petrum secundum se, quod in predicto casu non procedit.

Secunda vero pars, quod videtur potius e contra moveri ad
a bonitate, quae apparet in nobis ad volendum nobis bonum, procedit
ex exemplo supra dicto Dei amantis se ex motiva sua infi-
nita bonitatis, et ideo volentis sibi alia bona extrinseca, simili-
liter ergo potest moveri a bonitate quam in se videt ad amandum

sepe tunc nō solum vult sibi bonum: (sed hoc ē. n̄ est necesse. 99.
agnoscere in se aliquam bonitatem:) sed etiam coniungit se affectu
sive. cum seipso p̄ bonitatem quam h̄t, sicut se solum coniungere
cum alijs bonis a se distinctis, & quasi separando se a seipso ut
se cum sua bonitate & cum seipso per affectum coniungat, qui
motus amandi diversus ē ab eo quem h̄t quando n̄ solum vult sibi
honorem v.g. p̄ bonum suum ē, nam hec tunc etiam amicit se,
n̄ tñ movetur a sua bonitate nec coniungitur secum affectivē
tanquam cum bono, sed solum cum honore a cuius sola bonitate
movetur.

Quarto arguit ille Author num. 22. q̄ ex hac
doctrina inferunt aliqui absurdū esse Auphoris, q̄ scilicet
amare mihi Deum sit actus virtutis Theologicae, q̄ principa-
le motuum tunc ē bonitas Dei voliti n̄ bonitas mei ipsius
qui tō Deum volo, amare vero Deum Bte Virgini vel alieri
n̄ sit actus virtutis Theologicae, q̄ principale motuum n̄ ē boni-
tas Dei voliti sed bonitas illius cui Deum voluimus, q̄ tñ conse-
quens videtur ex se satis absurdum. Rō illam n̄ ē necessario
concedendam in hac doctrina; q̄, ut diximus supra, agens de spe,
noster ille actus & propria virtutis Theologicae, ad hanc
requiritur n̄ solum q̄ motuum sed etiam q̄ obiecti principaliter
amatum sit Deus; quando a. amo mihi Deum q̄ bonū ē mihi,
habet ego aut bonitas qua in me appareat n̄ sit solum mo-
tus motuum, ego tñ eum obiecti principaliter amatum, ut
dixi, Deus. a. licet amatur, n̄ tñ principaliter sed quasi 2dario,
cum referat ad alterum cui amatur, q̄ sufficit ille actus de gene-
re a affectione virtutis Theologicae, licet minus propriae. pot
appellari Theologicis & reduci ad virtutem Charitatis, ut diximus
hoco citato.

Manet ergo doctrina illa satis probabilis & apta ad
explicandam quomodo n̄ sit idem habitus, q̄o mihi volo bonum
Charitatis, Temperantia, Prudentia etc, sed multiplex pro diver-
sitate bonorum qua mihi volo, q̄ licet consequenter regat P.
Ariaga num. 23. negari n̄ sit hoc ē. contra eorum Thomam
& Theologorum sensum; alioquin oēs fere virtutes p̄tinerent ad
eundem habitum, cum earum omnium honestates mihi velim, & vir-
tutes habitus desumi debeat per se ab unitate obiecti qui amantur
illa bona etiam quando aliquis vult utinam ipsi illam honestatem.
2da difficultas principalis contra doctrinam pra-
ecedentem ē q̄ n̄c ipsa bonitas infinita Dei videtur esse
unicam

vincum simplex motuum sed multiglex, nam infinita affectio
Dei conflatur ex varijs affectionibus, quarum aliqua distinguuntur
realiter inter se quales sūt affectiones relative, alia vero distinguuntur
virtualiter vel ratione, quod sufficit ad distinguendos actus &
habitus, nam actus quo dicitur Deus per affectionem suam volun-
tatis rectissima dicitur ois ex parte. motus ultimus ab actu quo
diligitur per infinitam affectionem sua sapientia, & sic de alijs
attributis & loquendo etiam de motu finali ultimo & principali
habetur vincum motuum oium actuum charitatis.

Quod hec in Deo dicitur plures affectiones realiter
vel non distincta, eas tñ h. differre. ut dicitur motus, s. e. & ma-
gula amantur quatenus sūt affectiones infinita, prout sic a.
iam inolebitur semper ex multis oimillarum affectionum. quando
v. g. amatur sapientia Dei, amatur qd. sūt infinita affectio,
hoc ē, qd. ita sūt sapientia ut potat eum identificari cum aliam
affectionum divinarum. item quando amatur personam aliam
sicut amatur qd. ē infinita affectio, hoc ē, qd. potat eum identificari
cum etiam divina qua contra potat eum identificari cum divi-
nas affectiones, quare nulla vaguam affectione divina amatur
qua si amatur ut divina h. amatur, tñ identificatur mediate
vel immediate cum oibz affectionibus divinis, a quibus n. amatur
infinita affectio, qd. infinita affectio cuiuslibet attributi vel per-
sonalitati consistit in hac identificacione quam oia hnt. cum toto
cumulo affectionum.

Ex dictis patet primo cuius virtutis actus sūt
amor Dei per beneficia nobis collata, plerumq. s. ē actus charitatis
& charitatis, sed imperatius a gratitudine, nam gratitudo ut
aliquem cultum offerat Deo pro beneficijs acceptis imperat
actum caritatis est qui nullo modo recipit beneficia accepta,
sed infinitam bonitatem Dei qua ē unigenitum motuum finale illij
amoris. aliquando tñ actus charitatis pot. habere pro obiecto bene-
ficia accepta, qd. pot. charitas diligere Deum per infinitam boni-
tatem Dei qua respiciendos et beneficijs quibz nos protegitur, tunc
a. motuum n. h. beneficia sed bonitas divina a qua oriuntur
illa beneficia, ut notavit Suarez in presenti disp. j. sect. 2. num. 3.
lib. 2.

Infero 2do quomodo charitas sit virtus excellentissi-
ma virtus; virtus quidem, qd. h. honestatem ex obiecto scilicet
bonitatem divinam qua per modum obiecti h. infinitam hones-
tatem, de quo diximus late agentes de bonitate & motiva.
vnde

vase etiam hō dicitur excellentissima omnium virtutum cum hāc 100.
obitu tale in quo respiciendae summa honestas obituaria inter omnes
honestates potissimum.

Haec vero amicitia inter homines ut virg. S. Thomas
in 2° 2^{ae} 2^{ae} q. 3. ad 1. dicit problematice. potius a breviter
distinguitur, nam vel amamus amicum pro bonitatem aliquam
honestam & dignam tali amore, vel non. Si motuum sit aliqua
bonitas temporis vel saltem a digna, tanto affectu certum est amari
illum & esse honestum. si vero bonitas quae placet in amico ha-
beret bonitatem obituariam qualis est castitas animi, integritas
vite, acumen ingenij, excellentia doctrinae, & his similia, nec
affectu excedit merita obituaria, tunc affectus erga amicum videtur
honestus cum intra suos limites bene se continet, nam sicut
honestum dicitur eum qui dignus est cultu & reverentia, cur non
erit etiam honestum amare illum qui dignus est amore digno modo
amatur cum moderatōe debita. De hoc videtur Petrus Corca
in 2° 2^{ae} 2^{ae} q. 7. qui latius hanc quaestioem tractat.

Quod ad dicere an & qualis potest esse amor dilectionis
ipsius erga Deum, & quomodo differat a dilectione cognata, de
hoc tibi dixi late in tractatu de Trinitate d. 2. sect. 11.

SECTIO II

Utrum inter Deum et homines debetur vera
amicitia?

Rēs dubitandi oritur ex conditionibus quae corator requiruntur
ad veram amicitiam, quae sunt ad quatuor praecipuas reduci.
prima est ut amor mutus. 2da est ut amor benevolentiae.
3ta est ut amat aliquem pro utilitate vel commodum
suum & non amicus. 4ta est ut amor sit utriusque cognitus, alio-
quin non erit redamādo. 5ta est ut inter aequales. 6ta est hō
commodum & conuictum. quae conditiones deum potest ex parte
& Ethic. cap. 7. & lib. 9. & alibi, ex his a conditionibus omnes fore
excepta prima, videntur deficere inter Deum & homines.

Quis tamen est vera sententia docet ratio veram amicitiam
sursum de modo loquendi scripturae in qua homines vobis vocant
passim amici Dei psal. 138: nimis honorati est amici tui
Deus. Geneth. 9: Abraham Dei amicus effectus est. Sap. 7.

part.

parvulus facti et amicitia Dei. Inia 45. semina Abrahā
familiā Dei. Jacobi cap. 2. Abraham amicus Dei appellatū.
omitto alia loca ex Evangelio ubi Christus Lazarum et alios appel-
lat amicos, hoc e. potest fortasse explicari de Christo ut hōis, cum
quo n̄ repugnaret amicitia, licet repugnaret cum Deo.

Quod utem concludere, qd̄ amicitia iuxta eorum defi-
nitionem e. iuxta hōem s. Ethic. cap. 7. e. mutua affec-
tuum benevolentia ipsos n̄ latens, e. ut aliqui addunt, in corde
& honestate fundata. hoc a. totum reperitur in amore mutuo
inter Deum & hōes, nam vivimus datur amor benevolentia,
nec Deum latet noſter amor, nec nos latet Dei affectus, scimus
e. certo nos amari in amamus e. vult. probabiliter possumus
terre absolute nos amari, nec ad veram amicitiam requiritur
notitia, e. dōens de affectu amici. fundatur etiam hic amor
in equitate & honestate, datur e. concilio bonorum, et e. hōis per
gratiam participat in vitam nram, & hōes dūm hē hereditatis.

Habet respondere ad ratio dubitandi in contrarium
& p̄dem dō attingit, ad consuetum hic etiam datur aliquomo-
do inter Deum & hōes, vultus e. loquitur confidenter ad Deum
quem sibi presentem credit per fidem, Deus etiam conversatur
cum hōibz velata manu facie postea tñ reatata & aperta.
inequalitas etiam maxima inter Deum & hōem licet im-
pariat amicitiam aequalitatis, n̄ tñ illam quam hōes appella-
unt excellentia qua p̄t e. inter inaequales, quare licet ipse
hōes aliquando videatur negare veram amicitiam inter Deum
& hōes s. Ethic. cap. 7. s. lib. 2. magnorum moral. cap. 11.
aliqui tñ eam videtur eam concedere s. Ethic. cap. 10. s. 14.
s. lib. 10. cap. 8. e. p̄dem licet ex hoc equitate p̄fectior amicitia
inter hōes aequales, ex alijs tñ capitibus excedit qua e. inter
Deum & hōes, ita ut simpliciter sit multo p̄fectior iuxta regu-
las vere amicitiae, e. quibz videtur p̄t late tota in p̄nti disp̄-
sect. 3.

Difficultas celebris inter recentiores e. circa
eandem conditionem supra assignatam, nam licet ex parte hōis
certum sit dari affectum benevolentia erga Deum, quidem
gaudet de bono intrinseco Dei s. bonum Dei e. & vult e. bonum
Deo bona extrinseca qd̄ bona Dei, p̄t videtur in ipso Deo,
difficile p̄t e. explicare, hunc affectum ex parte hōis, Deus e.
n̄ vult bonum nram qd̄ bonum nram e. vult. in hoc, ad totum
hoc vult p̄t nram & p̄t nram gloriam, oia e. p̄t demetipsum
operatur

operibus & dicitur Prox. Job. & Apocal. j. ubi dicitur Deus Alpha
& Omega, principium & finis. Iaria 24. pp. me. pp. me faciam.
unde August. j. de doctrina Christiana cap. 37. dicit Deum n̄ frui
creaturis sed uti, q̄ in mirum n̄ amat creaturas nisi ut invidia
ad suam gloriam. hoc a. videtur ēē contra rationem vera amicitia
trae quae n̄ querit quae sua s̄ sed bonam amicitia & pp. ipsam ut
docet S. Thomas infra q. 27. art. 2. & jma. dda q. 26. art. 4.

¶ Tunc difficultati n̄ respondens des eodem modo. multi
dicunt n̄ ēē contra rationem p̄fectae amicitiae etiam humanae.
q̄ bonum amici referatur in suum ultimum finem, nam eo
ipso q̄ illud bonum est creatum. semper excellente vel implete
referatur ad Deum tanquam ad ultimum finem n̄ honeste amari
& ipsemet amicus n̄ debito modo diligitur n̄ amatur tanquam
ultimus finis sed tanquam aliquid referens in Deum. hanc
modum dicendi late explicat & tractat Suarez tom. 2. de Religione
lib. 3. de habite Religionis cap. 2.

¶ Hac t̄ solutio destruit rationem amicitiae, nam si
bonum amici referatur ad aliquem finem honestum sive ad
finem n̄ honestum, si t̄ n̄ subsistat in amico erit amor concupiscentiae
vel alterius rationis, honestas a. finis n̄ tollit rationem concu-
piscitiae, sed facit concupiscentiam honestam, n̄ ē. ego desidero
Petro sequentiam, q̄ quo ipse fuerit doctor ego facilius salvabor,
refero quidem bonum Petri in finem honestum meae salutis, n̄ ē
t̄ affectu amicitiae erga Petrum, nam tunc n̄ eade[m] virtute bene-
volentiae ad requiritur iudicium vult operari, in eade[m] doctrinam
Artis 2. Ethic. cap. 4. & S. Thomas ma. dda q. 19. art. 7 ad 3.
hoc ē, ex affectu ad iustitiam, n̄ ē actus amicitiae velle bonum
alieri nisi ^{hoc} quod velis q̄ bonum illi ē.

¶ Ratio a. a priori ē, q̄ amor amicitiae tendit in
amicum tanquam in finem cui, ut des s̄tentur, si ergo ē finis
cui n̄ referatur ad aliam finem cui, alioquin iam n̄ subsistat amor
in ipso amico sed progreditur ad aliam finem cui, & per consequens
ampheres n̄ erat finis sed vel erat medium vel saltem erat finis
qui. uterq. a. n̄ amatur ^{amorem} amicitiae sed vult finis cui,
unde si ^{amorem} amor n̄ subsistat in hoc tanquam in fine
cui sed solum illum amat n̄ subsistat in ipso sed n̄ h̄ verum
affectum amicitiae erga hominem. nec obstat bonum creatum n̄
ipso honeste amari existendo ultimum finem, aliud ē. ē ex
ultimo portione ultimum finem, & hoc est malum, aliud vero n̄
referre actum ^{hoc} ad Deum ut ad ultimum finem, & hoc
non

non reddat malam amicitiam, aliter dicitur hoc requiri
ad affectionem vere amicitiae, ut videmus.

Deo alij dicitur illam affectionem quo Deus dili-
git hominem esse vult illi bonum quia bonum hominis est, subesse quidem in
hominem esse ad affectionem amicitiae, coeterum hunc eandem affectionem
referri prius per alium affectionem reflexam in ipsum Deum, nam
sicut in humanis et alijs ex affectu charitatis erga Deum impe-
rare ubi actum misericordiae vel etiam amicitiae humanae ut illi
actibus placeat Deo, qui actus habetunt potestatem in se obsequi fore
misericordiae vel amicitiae humanae, sicut extrinsece imperant
ad affectum charitatis; ita Deus ex charitate erga seipsum vult
habere actum amicitiae cum homine quia illi actus est erga obsequium con-
ducens ad gloriam ipsius Dei, ille in actu in seipso habet moralitatem
intrinsecam amicitiae in cuius obsequio fore fore sicut, sicut extrinsece
referatur in alium finem charitatis erga ipsum Deum ab actu
imperante. hanc sententiam docet P. Lombardus in presenti dicitur 2.
num. 23. ubi affert Lemam et Terradum, ^{quod in merito} quia ipsi nihil dicunt
de actu imperante et eandem sententiam amplectuntur aliqui docti
recentiores. hoc autem modo videtur vitari oia absurda supra ad-
ducta, nam ex una parte ille affectus sit pro motivo adequato
intrinseco bonum hominis, atque de dicitur esse affectus amicitiae,
ex altera autem capite ille ipsi affectus referatur in bonitatem Dei, et
per consequens Deus semper est vicium motivum istorum omnium
affectuum et omnino obsequium divinae voluntatis, ut loquitur S. Tho-
mas et alij Theologi.

Quisquam ut haec contra differret ad huc est primo quod
sequeretur de istum Deum affectionem qui ponit esse affectus amicitiae
habet fore fore uterum ut solam denotat hanc est quasi extrinsece
ab actu imperante, nam posito imperio si potest si cogit affectus ille
imperat, ac per consequens ille dicitur affectus habet moralitatem
imperantem ea quam participat ab affectu imperante a quo h
participat moralitatem amicitiae erga hominem sed a motu quo
Deus se diligit, h dabitur ergo in Deo moralitas amicitiae vel
misericordiae et similium virtutum, sed moralitas sola charitatis
erga se a qua oriuntur aliae virtutes morales. De a. posito illo
imperio affectus dicitur h habet propriam libertatem solum consistat ex
his quae dicuntur in Tractatu de libris humanis, ubi de h humani
alio imperato in propriam, nam sicut in nobis actu imperat frequen-
ter habet propriam libertatem, sed h imperat determinate pro hoc
radant, sed indeterminate pro aliqua temporis indeterminate, ubi
ibi

ibi notavimus, in Deo a se potest aliquis affectus imperari absolute 702.
quod imperari non determinate pro eodem in habitu aternitatis, et
per consequens nulla videtur reperiri differentia a qua Deus
affectus hanc notam libertatem.

Propter hoc arguitur aliqui limitant hanc sententiam,
et dicunt affectum illum amicitia non procedere, ex actu absoluto
quo Deus vult illum affectum habere, sed ex quadam peculiari
complacentia erga ipsam affectum quatenus ille affectus est bonus
Deus, quae complacentia licet non determinet, movet tamen ad eum af-
fectum habendum, et hoc sufficit proinde ille affectus referatur ex-
ternus, ut complacentiam precedentem in ipsum Deum cuius
amor est complacentia illa, et tamen affectus, Deus hanc suam propri-
am libertatem et moralitatem et eam non procedat ex aliquo prin-
cipio determinante.

Haecciam solutio impugnetur primo, quia complacentia
simpliciter procedens tunc patet infra terminos mere complacentia
simpliciter videtur sufficere ad hoc, ut actus subsequens dicatur
referri in finem complacentiae, non videtur referri in aliquem
finem, nisi per ordinatio, oritur ex simpliciter complacentia in ipsum
actus qui adpropinquat, oritur ex simpliciter complacentia in ipsum
actus non dicitur in finem complacentiae, et per consequens ille
affectus amicitia et affectus huius non referentur simpliciter et
absolute a Deo in terminum.

Secundo principaliter impugnetur utrum modo dictum
proprie relatio, quod vel ille affectus Dei quo vult bonum hominis,
quod bonum hominis est, et affectus boni secundum se et procedendo ab
imperio amoris erga Deum, vel non. si dicatur primum, et tunc
illo imperio potest illigi in Deo amicitia, vera erga hominem, sed non
conceditur. si dicatur secundum, et non potest ille affectus esse obsequi alienius
imperii vel complacentiae directae, non est potest Deus velle illum datum
affectum nisi ut bonum, sed per se non est bonum secundum se, sed
bonum quatenus oritur ex illo imperio vel complacentia Dei
et non vult illam affectum nisi prout procedit ex illo imperio
vel complacentia. et actus imperii vel complacentiae ut pro
obsequio scriptum est summam bonitatem, non est inveniunt etiam
bonitatem in affectu sequenti quam vult propter eam quam
habet ab imperio vel complacentia quae terminatur ad ipsummet
affectum.

His ergo et alijs solutionibus omnis facilius Deus
Deum velle bonum hominis simul est immediate ex utroque motivo,
conclinet

subiect & p̄ bonum hoīs. Eū q̄ bonum ē q̄ius Dei seu condē-
cens ad Dei gloriam, Deus ē. in suis operib; utrumq; semper con-
iungit & suam gloriam & nostrum commodum, quare illa effectus
Dei h̄t veram faciem amicitiaē erga hoīm, & amoris quā
conspicua est erga serpentem. Hanc sententiam sequit̄ egressu
Selas in sinam Da tract. j. disp. 8. num. 6. Luras Turriani
in presenti disp. C. c. sect. 2. & tandem circa 3. trum, & alij
recentiores.

Explicari a. p̄ facilius iuxta principia
quae tradidimus in primo tractatu de hecib; humanis, obedi-
mus eādē in actu voluntatis intendere duos fines diversos
vel p̄o velle idē obēre ut finem c̄rimel ut quodam vtile
ad alium finem, & tunc aliquid honestatem q̄, utroq; motivo
iuxta illam opo doctrinam Deus quādo hōi vult dat alij
auxilium p̄ dāre illud q̄ ē otiosū hōi vult quem Deus p̄
ip̄m utilitatem diligit, & simul q̄ conducit ad dignam glo-
riam quam Deus ex sui ip̄is amore desiderat, habebit ille
atq; veram honestatem, subiect amicitiaē erga hoīm, & dilecti-
onis Dei?

Alie magis dicendi probari p̄ p̄mo, q̄ haec via
facile explicatur & defenditur id ē q̄ aliis infirmis, q̄
modo in Deo reperiantur veri altus misericordiae, misericordiae
& liberalitatis, atq; coeterarum virtutum, quae, ut ut sunt tales
op̄tēt ut ostendat in proprium motuum fidele q̄ tale
aliquo solum respiciunt in aliter obēre earum virtutum,
q̄ quidem h̄ sufficit ad participandam pacem finalem & ho-
nestatem talis virtutis. Sed probari p̄ a simili ex his quae
diximus in tractatu de scientia Dei, subiect Deum n̄ solum cognos-
cere creaturas in seip̄o sed etiam vivere in ipsis, creaturis, q̄
creatura utroq; modo cognoscibiles s̄t & cum obēre creatum utroq;
modo est amabile subiect & p̄ bonitatem Dei & p̄ bonitatem
propriam, n̄ ē cur Deus n̄ amet utroq; modo illa obēre. Deniq;
ratiō a priori ē q̄ obēre creatum quamvis finitum &
creatum ut, adhuc secundum se n̄t honestas em obēre quam se-
cundum quam h̄ite & laudatib; amari p̄ se, alioquin nec
ab hoīs p̄t honeste amari p̄ se, sed debet semper amari
p̄ Deum & sicut p̄ hōi illud, obēre honeste amare, sic etiam
Deus potest qui magis propens; ē quam hōi ad om̄ honesta-
tatem & bonitatem amandam.

In hoc t̄ p̄t oriri prima obiectio contra nr̄am
sententiam,

sentiam, q̄ n̄ aliquid probat haec ratio, probat etiam q̄ Deum 703.
amare. obitū creaturæ q̄ bonitatem solam creatam obitū tanquam
q̄ motuum adæquatū, q̄ hōd n̄ solūm operatur honeste, quando
hōd misericordiam q̄ Deum & q̄ bonum misericordie simul, sed
etiam quando vult illud q̄ solūm bonum misericordie, tanquam
q̄ motuum adæquatū & n̄ obitū secundum se. & talis honestas
hōd n̄ solūm inæquate, sed etiam adæquate, pot̄ terminare
actum honestum. & Deus etiam poterit sine illo respectu ad
quam gloriam velle bonum creaturæ q̄ n̄rā solam utilitatem,
hoc. ad. n̄ concedimus.

2° primo fortasse n̄ vobis Deus sed etiam hōd tenet
ordinare & referre oīa obitū creata & oīs alios fines vult ad
Deum tanquam ad vltimum finem, iuxta d̄ q̄stinam S. Thoma,
in 2° d̄ d̄t. 40. q. 1. art. 5. ad 6. & 7. & hec illa relata in hōd,
sufficiat si sit habitualis quatenus n̄ retractatur, interfecta ordinis,
in Deo t̄ n̄ p̄ dari relata habitualis, sed oīs relata debet ēē actualis
q̄ numerum Dei actualitatem. Unde d̄o ē facile q̄ d̄eri p̄
ēē vltimum inter voluntatem diuinam & h̄rā, nam sicut
Beatus ex visione clara Dei necessitatur ad amorem Dei, ita videt
necessitari ad nihil amandum sine relata in Deum si referri
pot̄ in ipsum, n̄m̄is ē. t̄m̄le tepide amat Deum qui videns
sua opera placere & efferre gloriam Deo, n̄ refert oīa in Deum
tanquam in vltimum finem principaliter vultentem sed ad alios
quos fines vult illa eodem obitū, n̄rā t̄ voluntas in dia, sicut
n̄ necessitatur ad amandum Deum, ita nec ad querendum Deum
in his obitū que amat. Deus ergo q̄ centraliter & Beatus & effectus
sime amat se infinite adentes quam alij oēs Beati, necessitatur
perfectis ad sui amorem, & per consequens admittit ad nihil extra
de volendum q̄ simul n̄ referat ad suam bonitatem tanquam ad
vltimum finem si referibile ē ad illam.

Dices: n̄ argui bene a doctoris Beatis ad Deum, nam
alij Beati n̄ solūm necessitantur ad amandum Deum, sed etiam ne-
cessitantur moraliter ad querendam semper & procurandam maiore
gloriam Dei, Deus a. n̄ h̄r talem necessitatem, aliquid Deus p̄
potuisset omittere. Incarnatōm virtū que erat aptior ad suam glori-
am quam alia media & Deus etiam n̄ h̄r eandem necessitatem
referendi oīa ad se quam int̄ doctori Beati. P. Granada j parte
tract. 2. de voluntate Dei disp. 3. dicit Deum etiam habere
necessitatem moralē eligendi & volendi semper in q̄ magis
conducit ad suam gloriam, pat̄ d̄co potuisset moraliter n̄ eligere

Incar =

Incarnationem. hanc tñ sententiam impugnavi. late de Incarnate
dign. 2. sect. j.

Nunc ergo ad arguta. Si licet aly Beati necessitent
moraliter ex ratione clara Dei ad ^{potendam} ipsius gloriam in
quantum potest, Deum tñ n̄ necessitari, q̄ in Deo n̄ est ultimam
pora in sua reuera sua gloria, nec potuisset unquam comparare
sibi tantam gloriam ut n̄ potuisset maiorem, in hauriendi von
agente n̄ p̄t ee necessitas p̄cedendi quantum p̄t, in vno a. casu
eadem dicitur ee vno de Deo e aly Beatis, ut ois ex amore bonita-
tis divinae necessitentur pariter ad referenda oia obeta que voluit
in Deum tanquam in ultimum finem, Et ad nihil volendum nisi ex
affectu etiam illius infinite bonitatis, si ad illam referri p̄t, q̄
licet amore erga Deum clare vnum n̄ oritur necessitas velle
tale bonum ipsatum ad gloriam Dei, hoc e. bonum opponitur
alteri bono q̄ etiam afferre potest gloriae Deo, ille tñ amor Dei
clare vni maxime quando e amor finibus necessitat ad nihil
volendum vtile ad gloriam Dei q̄ n̄ ametur etiam q̄ illum, nam
ex suppositione q̄ illud obetu futurum e iam n̄ potest amare
illud saltem gloriam Dei quae resultaret ex bono opposito. Et
cum ille, amor Dei clare vni necessitet ad quae reuera gloriam
Dei, in oibz que amplexumur vel relinquentur, e in hoc casu n̄
potius iam velle hoc obetu simul gloriam Dei quae resultaret
ex eius negatōe, consequens e ut debeamus vel n̄ optare hoc obetu
vel velle gloriam Dei quae ex illo resultat. quae vno magis mi-
tat va Deo qui infinite affectis se amat qui infinite amor licet
n̄ necessitet Deum ad volendum q̄ magis id q̄ magis conducit
ad suam gloriam, nam in his obetis n̄ datur ultimum, vō dixi,
necessitat tñ ad p̄cedendum de gloria quae resultat Deo ex his
quae de facto sūt, q̄ in his n̄ datur p̄cedens in infinitum, sed
terminus certus scilicet illam gloriam quam de facto afferunt Deo
haec obeta.

Ad obiecta p̄t: si voluntas Dei h̄t p̄p̄tuo facti
saltem partem bonum vnum e specieficatur ab obetu creato
Et dependet ab obetu creato q̄ erit affectus iuxta maiorem p̄fec-
tionem obeti creati q̄ amatur. His e aly similibz arguta et
satisfecimus in Tractatu de Scientia Dei, vbi diximus q̄ d̄m Dei termi-
nari etiam directe ad creaturas in scriptis, illas tñ n̄ ee obetu pri-
marium sed secundarium scia diuina, q̄ tota p̄fectio primaria
scie diuina rursus in ordine ad obetu creatum licet creatura impli-
carent contradictionem, e per consequens n̄ terminarent sciam
Dei

Dei est huius scilicet Dei est infinita, perfecta sunt nunc est. dicitur 104.
etiam non imperfecit ab obiecto creato, quia imperfecit ab illo est accipere
nam imperfecit a perfectione in ordine ad illud obiectum, multo magis
dependet ab illo, quia non potest dependere illud quod non cadit ab aliqua causa,
cognitio a. Dei non cadit. Denique nec potest mensurari a perfectione
sed cum independenter ab obiecto habet infinitam perfectionem per
ordinem ad obiectum creatum, videtur. eodem modo Deum debet in
presenti applicando eandem solutiones ad actum voluntatis in quod
est imperfecit a perfectione, ut consideranti patebit.

Obiicitur 3° hinc: cur ergo non loquimur de amore Dei erga
creaturas dicitur sicut de caritate Dei circa easdem creaturas? diximus
et. Quia cognoscere creaturas in seipso est etiam directe in ipis, ita
ut hoc dicitur cognitio non habet pro motu caritatis Dei, cur ergo non pote-
rit corrigi etiam sine imperfectione aliquis affectus Dei erga creaturas
qui non habet pro motu bonitatis Dei. Sed idem cum proportione
dijudicandum de actu voluntatis, nam sicut easdem scilicet rationes indivisibiles
sunt duae finalitates ratione distinctas, alteram terminatam ad creatu-
ras in Deo, alteram ad creaturas in seipso, ita voluntas Dei eodem
terminatur per duas finalitates ratione distinctas, quod obiectum creatum,
per alteram terminatur ad illud quod Deum, per alteram ad bonitatem
ipsius obiecti creati, quia in finalitate non necessarium correctionem
sicut prima ad imperfectionem non referendi obiectum amatum ad tamen
ultimam finem.

Obiicitur 4° quia vel Deus habet illa duo motus ita ut in
singula feratur tanquam in motum sufficientem, vel solum tanquam
in motum partiales. primum non videtur hoc dici, nam bonitas
creata ut talis non est motum sufficientem ut per ipsum solum Deus
aliquid velit. si vero dicat Deum iam tunc non videtur ponere in
Deo veram rationem amicitiae, liberalitatis etc. non est e. vera est perfectio
amicus qui ita laborat pro suam caritatem et pro commedum amici
ut non pro amicum solum non laboraret nec ab illo motu moveretur
sufficienter ad laborem, sed deinde dicitur videtur de aliis virtutibus
hinc tunc solum videtur hunc simpliciter actum, libentem, mi-
sericordem etc. quando ab eadem honestate sufficienter movetur
et parat est pro illa sola querari, qui est non est ita affectus non habet affectum
simpliciter ad illud obiectum sed semi affectum, atque ita potest dici etiam
semiamicus non vero amicus simpliciter.

De voluntate Dei tendere quidem in motum
amicitiae vel misericordiae tanquam in motum aliquomodo
sufficientem, hoc est, tale, ut si per impossibile reperiretur sine alio
motu

motus gloria. Ad hoc potest terminare voluntatem Dei & Deum illud amplectere. nunquam tamen de facto potest regere sine illo alio motu, quia semper resultat gloria Dei ex ipso obiecto & Deus non potest non velle, sed in ximo, suam gloriam quae resultat ex obiecto quae de facto dantur. ad veram. a. amicitiam vel misericordiam sufficit talis affectus erga ea motus. ut si de facto potest impedi sine gloria Dei ad hoc, illa Deum amplectere. summus non impediret eandem Dei gloriam.

Quinto denique obijcis S. Thomas 1 parte 2 q. 19 art. 1. ad 3. c. dicitur art. 2 ad 2. ubi dicit bonitatem Dei esse principium & ad cogitatum motuum divinae voluntatis ita ut non habet aliquid motuum partialem. affectus a. S. Thomas ibi exemplum huius voluntatis potentiam dulcem pro caritatem erga delectationem, & subdit Deum non ipsa se habere, nec. e. vult aliquid pro se habere sed voluntatem pro suam bonitatem. huius doctrine consonat Augustinus in 1a 1a dicitur dicens Deum non frui nobis sed uti, hoc est non habere nos pro fine sed pro medio ad suam gloriam. si a. ipsa huius est finis partem partialis iam potest Deus dici operari pro duobus finibus, sicut qui sumeret potest pro caritatem & pro delectationem potest Deus non solum dici uti huius sed etiam frui.

Et in his locis non potest datur mentem S. Thomas nam in ultimis verbis ita concludit: Et sic sicut Deus alia a se illigit illiquid etiam suam, ita alia a se vult voluntatem bonitatem suam, videmus a. in Tractatu de Deo loco citato Deum cognoscere etiam creaturas in seipso directe, licet ipsa non dicant, obiectum principium est multo minus motuum divinae illius, ut supra diximus, ita ergo in eodem sensu regit Deus & eius bonitas dicitur motuum & finis principalis divinae voluntatis, quia ille non requiritur ad affectionem infinitam voluntatis divinae, & quia coetera omnia non moventur cum nihil influat affectionis in divinam voluntatem, non tamen negat S. Thomas habere Deum alios fines magis principales, loquitur. e. expresse de obiecto principali, & hoc dicit esse solum Deum, ut constat ex dicto art. 1. ad 3. tertium e. a. ad ipsa gloria Dei extrinseca quam Deo intendit & etiam finis intenti, & in illis aliis quibus contra Deum, non est obiectum principale a partem, ut supra diximus & eodem modo non excluduntur motus aliam virtutum licet concludant ab hoc quod est obiectum principium & principale voluntatis divinae, videtur cum ipse S. Thomas 1. contra gentes cap. 93. concludit in Deo voluntatem, ad quam non dicit regere deum bonitatem & communiter rationis. e. j. parte 2. q. 21. probat late de aliis virtutibus moralibus quod dicitur formaliter in Deo, pro gloria Dei non potest minus formaliter affectus Dei erga honestatem earum virtutum.

denique

demum ad Augustinum dicens illum non negare quod Deus amet ius.
 hominem amore appetit et pro bonum hominis, sed solum quod pro
 fruatur nobis, hoc est, amet nos ad suum fructum, nam licet
 Deus velit hoc bonum, hoc tamen non facit pro beatitudinem suam,
 aut emolumentum, sed pro suam bonitatem et utilitatem nostram,
 in quo sensu addit capite sequenti illum vnum esse ad nostram utilita-
 tem, ad Dei timore bonitatem, hinc ita ut ad aequatum motum
 dicit esse bonitatem Dei, sed ad excludendam utilitatem gratia
 Deo redundet.

DISPUTATIO II

De augmento Charitatis.

Haec est praecipua et gravis sane controversia, huius maxime, de qualitate
 agunt hinc videntes, qui omnes in eadem sententia conveniunt, quam fere
 et optime pronuntiat Suarez tom. 3. de Sana lib. 9. per plura capita.
 nos breviter comprehendemus eandem doctrinam, ut postea ex professo
 disputemus de augmento meriti per maiorem durationem actus.

SECTIO I.

An per actus remissos augeatur habitus Charitatis?

Suppono primo habitum gratiae et charitatis non esse aequalem sed inae-
 qualem in hominibus iudicis, sicut futura etiam est inaequalis beatitudo
 aeternalis in patria quae illis habitibus correspondet, si catholicum
 dogma contra haereticos antiquiores et recentiores late probat
 idem Suarez dicto lib. 9. cap. 1.

Suppono 2do hoc gratiam et charitatem augeri in eodem
 homine ita ut mane maior sit quam antea, ut constat ex Inno. sess. 6.
 cap. 10. et can. 29. et 32. et colligitur clare ex scriptura et Patribus,
 quorum loca congerit idem Suarez ibi et num. 6. datur. a. hoc augmen-
 tum regulariter per sancta et bona opera, per opera quidem et opere
 operantis, per sancta vero ex opere operato.

Suppono 3to nunquam de facto pervenire gratiam
 viatoris

vatoris ad talem datum usque quem n̄ pot̄ adhuc crescere. &
 & augeri iuxta illud special. *Sto.* qui vult ē iustificetur adhuc
 sperandum quidem ē, n̄ p̄c̄ iustos pervenire ad gradum gr̄ae
 habitualis quem h̄t *Sto.* (h̄t vel etiam *Boa.* *Wyo.* q̄ n̄ h̄t
 de facto auxilia ad operandum cum tanta perfectione quanta
 requireretur ad comparandum illum gradum gr̄ae in hoc brevi tem-
 pore vita mortalis. cum hoc tñ stat q̄ h̄t semper auxilia ad augm̄tū
 gr̄am quam h̄t, imo regulariter fore nunquam augm̄tū quantum q̄i-
 met maxima quae de facto h̄t pot̄t augere. quae gr̄a late expli-
 cat & probat idem Suarez cap. 6. *Doct.* etiam cap. 5. habitum gr̄ae
 & charitatis nec in ordine ad pot̄am Dei absolutam, nec etiam ex
 n̄da res habere terminata in tr̄msecum, sed ex n̄da sua, p̄c̄ rem-
 per, magis & magis perfici & crescere sine termino.

Suppono 4to hoc augmentum fieri p̄c̄ ordinem habitus
 gr̄ae & charitatis, quomodo tñ fiat illa intentio: hoc ē. per-
 det ex principijs *Philos.* q̄ late probat idem Suarez cap. 2.
 videtur tñ supponere n̄ p̄c̄ aliter illigi hoc augmentum nisi per
 imperationem habitus, q̄o michi n̄ placet; nam in tractatu de
 honore Dei, & alibi probavi p̄c̄ ē debere sepe illigi iniqua-
 litatem gr̄ae abiq̄ inaequalitate intentionis, sicut in basi d̄tine
 usq̄ n̄ semper vis inaequalitas ē per intentionem inaequalem, sed p̄
 p̄c̄ per hoc q̄ claris & distinctis penetratur obitu d̄tine in ordine
 ad plures affectiones cognoscendas. ita, inquam, gr̄a p̄c̄ ē inaequalis
 entitatis per suam individuationem, quatenus d̄tine talis vel
 talis beatitudinis affectionis. sed de hoc alia.

Suppono 5to in presenti n̄ quari: an soli actus chari-
 tatis elati vel imperati, an etiam actus aliarum virtutum
 merantur de condigno vitam aeternam quando fuerit ab hōie iusto,
 hoc ē. quatio pertinet ad maḡm de merito, & de hoc puncto dixi-
 mus aliqui in tractatu de d̄na, nunc a. presentando de ea
 quaestione agimus solum de actibus charitatis, quibus n̄ ē dubium
 p̄c̄ sint meritorij. de his ergo quovis an oēs etiam remitti, an vero
 soli intensiores habitu, augeant charitatem & gr̄am.

Suppono 6to n̄ ē dubium inter *Doct.* circa actus chari-
 tatis intensiores habitu, his ē. oēs fatentur augeri habitum gr̄ae
 & charitatis. tota ergo controversia ē circa actus ag vel minus in-
 tentos: an ille qui iam h̄t habitum charitatis, ut sc̄ v. g. & eli-
 cit aq̄m ut q̄ mereatur per illum actum q̄ habitus augeatur. nō
 a. dubitandi, oriatur pot̄t tñ ex proportione ad habitus acquisitos
 qui n̄ pot̄t p̄c̄t̄e intendi nisi per actus intensiores habitu.

actus

acty. e. remissi magis videntur disponere ad remissionem habitus job.
quam ad eius augmentum, cum ergo habitus infusi licet n̄ produ-
cantur physice per actus, dependent tñ ab illis dispositiva, de-
bent scire eandem proportionem quam servarent in produc-
tione physica.

In hoc puncto varia est Doctorum sentia. Prima
negat acty remissos mereri augmentum gr̄ae & charitatis, sed
solum aliqd fortasse accidentale pr̄mium. Ita Durandus, & Albinus.
apud Suarez cap. 3. num. 4. M. Bannes in presenti q. 84. art. 2.
Et in relectione generali de augmento charitatis, qui nra aetatis
fuit acerrimus huius sentia propugnator in salmantiana Aca-
demia contra multos, qui eam gratiori censura notabant.

2da sentia parum prima dissimilis concedit eos acty
remissos mereri quidem gr̄am, si tñ diversam ab illa qua datur
et acty praecedentes vel p̄ subsequentes intensos, n̄ e. requirunt
eandem gloriam in rebus pr̄mij correspondere duobz meritis diversis.
augerunt itaq; gr̄a in rebus pr̄mij, ubi debetur pluribz titulis, n̄
ubi augetur in sua entitate. Ita declaravit suam sentiam idem
Bannes in dicta relectione, ut aliqd meritum videretur concedere.

3tia sentia docet eos acty mereri novum pr̄mium
& augmentum habitus, illud tñ n̄ dari donec hōs hab actum intentionem
quo se disponat sufficienter ad illud recipiendum. Et si nunquam
se disponat nunquam dabitur. Ita videtur sentire Cretangus 2. q. 114. a. 8.

Quarta sentia addit dandum eē illud augmentum sal-
tem in termino viae, etiam si hōs nunquam se disponerit.

Quinta deniq; sentia dicit dari illud augmentum in ipso in-
gressu habitudinis. haec est Scoti & aliorum quos videt apud
Suarez ibi num. 7. & 8.

Sexta sentia distinguit de habitu gr̄ae & charitatis,
& quidem fatetur augmentum gr̄ae dari statim pro actibz etiam
remissis, augmentum vero charitatis n̄ dari statim ut servetur
aequa proportio inter habitum charitatis qui ē operativus &
magis bonitatis habitus acquisitos, & inter acty a quibz dispo-
nuntur, augetur. hanc tenent Victorias, Sobos & Rega apud
Suarez cap. 4. num. 1. & 2.

Septima & vera sentia docet his oibz actibz corres-
pondere pro pr̄mio augmentum gr̄ae & charitatis dandum statim.

Quarta partes continent hanc sentia. Prima ē qd hōs in istis per actus
remissos merentur de condigno augmentum gr̄ae, gloriae, & charitatis.

2da ē qd hoc augmentum datur statim. Prima pars iōnis ē
oibz

oibz fore Theologis, quos adducit Suarez dicto cap. 3. num. 19. &
quidem sententiam contrariam quam defendebat Barroer multi
censuerunt n̄ ee in fide tutam. aliqui dicunt ee temerariam &
periculosam. Medina etiam j. 2do. q. 2. art. 3. sic ait: aliqui
Theologi dicunt qd hōc n̄ meretur vitam eternam quolibet actu
sed intensiori, at hec sententia falsa e & quantum ego existimo,
contra fidem. Summel j. parte. q. 95. art. 4. disp. j. contra
& ait oppositam sententiam ee male consonam cum principijs
fidei, nam a. ee certam & Catholicam. Suarez 2. tom. in 3ta
partem disp. 19. sect. 4. colum. 2. dicit ee p̄tiusquam falsam
& reprobantem Concilio Trid. & deniq; multi referunt fuisse
cum decreto Salamanticensis Academijs reprobatam illam opinionem.

Sub hac parte primo ex scriptura in qua videtur
commendantur via opera bona & vs. oibz promittitur aeterna retri-
butio quantumvis sint minima. Matthe. 10. ubi capillus capitis ois
numerati st. quem locura s. strabos. hb. 2. de. h̄ntu s. illigit de
bonis operibz qua significantur nōe capillarum ut ostendat valor
minimorum etiam operum. vide eod. cap. 10. ubi dicitur: quicunq;
bonum viderit vni ex minimis istis talicem aqua frigida tm̄ in
noie discipuli, amen dico vobis n̄ perdet mercedem suam. que verba
reuerantur in Concilio Trid. sess. 6. cap. 16. ad exhibendum maiorem
operis boni etiam minimi. in eodem sensu illigitur illud Gal.
1mi de. h̄re. iusto: & forum eius n̄ defluet. & 2da ad Corinth. 9.
qui para. seminat parce & meset. ubi aliqui fructu h̄c &
partes operibz remissis. ad hoc et etiam multa loca in quibz
meritis oibz promittitur remuneratio. ad Rom. 2do. Deus
reddet unicuiq; secundum opera sua. 1ma ad Corinth. 15: abun-
dante in oī opere. bono scientes qd labor vester n̄ e inanis in Dño.
2da ad Corinth. 4: id qd in presenti momentaneum e & leue
tribulatio n̄ra supra modum in sublimitate. eternum glorie
p̄tius operatur in nobis. & alibi passim.

2do p̄t̄ ex 11. Patribz qui eodem modo loquuntur
de oibz operibz bonis sine ulla exceptione acty minime teni, imo
expressè a quoquo dicunt augeri premium per multiplicati-
onem vel maiorem duriciem eorumdem operum. August. hb. 7.
in Luc. explicans parabolam filij prodigi dicit amphorem dan-
dem ee mercedem vobis venientibz & dicitq; laborantibz in vinea.
item Gregorius hb. 19. moral. cap. 21. sic ait: qui eterna retri-
butionis bona cogitat, necesse e ut ad oem se eadem recuturum
mercedis extendat, hinc e. per salomonem dicit qui imit. dicit
nihil

nihil negligit utem d. Clement. Papa ep. 2. sic ait: operum
 multitudine, hoc de operibus operum futurorum. *Tribuitur* 107.
 quanto amplius tribulamini tanto purgationes ac beatiores effi-
 ciamini, nisi ipsa tribulatio fuerit patienter supportata. ecce
 nullam aham conpitionem requirit ut tribulas tribumior auge-
 at meritum nisi purgationes toleret in quo etiam modo loquitur
 quoniam coeteri dicitur, et in eo sentit illud psalmi 93: se-
 cundum multitudinem dolorem meorum in corde meo consolatus
 tua iustificauerunt animam meam, ubi iustificatio dicitur in respon-
 dens intentioni, sed etiam multitudine tribulationum.

Tertio p[ro]bat ex querelis nam ex h[er]eticis can. 18.
 ubi dicitur de actib[us] operibus dicitur, debetate merces bonis ope-
 rib[us] si fiant sed p[ro]p[ter] peccata ut fiant. deinde clarig ex Trid. sess.
 6. cap. 16. ubi explicatur valor sanctorum operum ad meritum aug-
 mentum gratiae et gloriae ubi nulla limitate aut exceptio ubi
 nullam intentionem admittat. dicitur etiam p[ro]p[ter] ubi ubi p[ro]p[ter]
 his promissionem esse non fore inanem laborem suum. 2do p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]
 dam est illis vitam aeternam tanquam gratiam et tanquam mercedem
 bonis operibus reddendam, itam tanquam coronam beatitudinis ubi qui
 diligunt aduentum Chri. 3ho in nihil deesse illis operibus quae in
 Deo facta a iustificatis habet, quo nunquam diuina legi percipit non
 sufficit, et p[ro]p[ter] vitam aeternam promittatur consuetudinem post
 mortem durando in gratia decesserit. 4to p[ro]p[ter] ad hoc ver-
 ba illa Chri. nequa dicitur: si quis unum ex istis minimis potum aquae
 frigidae redderit etc. haec oia clarissime probant actus etiam remissos
 promereri vitam aeternam, alioquin labor iustus in se actus ina-
 nis est in multis iustificatis. item multi eorum ad ubi qui
 forte nunquam exercent actum intentionem habere, et t[ame]n per
 multum tempus exercent se in operibus p[ro]p[ter] quibus dicitur p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]
 da vita aeterna tanquam merces suorum operum, sed tanquam
 hereditas consecrata ad gratiam quam receperunt in baptismo
 quando erant infantes. ubi multi eorum qui diligunt aduentum
 Chri. quibus dicitur vita aeterna ubi corona beatitudinis, si licet ha-
 berent multa bona opera, et t[ame]n per actus intentiones habere. 3ho
 rem dicitur multa bona opera in hoc mundo facta in Deo quibus
 aliquid dicit ad promerendam vitam aeternam, et e contra respiciam
 offlem Tridentini definentis nihil deesse illis operibus et nullam
 aham conpitionem apponentis nisi illam si in gratia decesserit.

Hoc est primo, ea quae de operibus meriti p[ro]p[ter] meritum dicitur
 etiam in argumentum gratiae aeternae. Sed contra, p[ro]p[ter] Tridentinum
 expresso

expresse loquitur de vita aeterna, nisi de mel. n. o. v. o. v. o. a. e. t. e. r. n. a.
Et illud premium addebat, et eodem modo hoc etiam dicitur
maneamus responde re. n. o. v. o. p. e. r. i. b. u. s. a. l. i. u. s. n. u. n. p. r. e. m. i. u. m. a. d. i. c. e. n. t. e.
neg. s. s. c. r. i. p. t. u. r. a. v. e. l. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. a. b. i. t. o. r. l. o. q. u. i. t. u. r. d. e. p. r. e. m. i. o. p. e.
r. i. u. m. a. d. d. e. p. r. e. m. i. o. n. o. r. u. m. a. c. t. u. u. m.

¶ Sicut 2da ea quidem opera mereri gratiam et gloriam,
n. o. t. n. d. i. v. i. d. i. o. n. e. a. b. i. l. l. a. q. u. e. r. e. s. p. o. n. d. e. t. a. c. t. u. s. i. n. t. e. n. o. r. u. m. b. u. s. u. n. d. e.
q. u. e. n. t. i. b. u. s. v. e. l. m. e. r. i. t. i. s. p. r. a. e. p. o. n. e. n. t. i. b. u. s. n. o. s. o. l. u. m. m. a. r. i. t. e. m. i. n. r. a. d. e.
p. r. e. m. i. i. c. o. p. i. d. e. b. e. a. t. u. r. i. a. m. p. l. u. r. i. b. u. s. t. i. t. u. l. i. s. D. e. c. o. n. t. r. a. r. i. a. d. b. e. n. e.
n. o. t. a. t. S. u. a. r. e. s. n. u. m. j. b. h. o. c. c. o. n. c. e. d. e. r. e. m. e. r. i. t. u. m. n. e. s. o. l. o. t. i. t. u. l. o. e. t. v. i. o.
c. o. n. t. r. a. m. e. n. t. e. m. c. o. n. c. i. l. i. v. t. i. d. i. c. i. t. u. r. b. o. n. i. s. o. p. e. r. i. b. u. s. m. e. r. e. r. i. p. r. i. m. a. u. g.
m. e. n. t. u. m. g. r. a. t. i. a. h. u. m. i. l. i. t. a. t. i. a. g. l. o. r. i. a. e. t. v. i. t. a. a. e. t. e. r. n. a. v. t. h. a. b. e. r. e. d. i. c. t. a.
r. o. m. b. c. a. p. 29. § 32. e. t. m. e. n. t. u. m. a. h. e. h. a. b. e. r. e. e. a. n. d. e. m. g. r. a. t. i. a. m.
q. u. a. d. p. r. a. e. s. e. n. t. i. a. t. i. t. u. l. i. s. h. u. m. i. l. i. t. a. t. i. a. e. h. u. m. i. l. i. t. a. t. i. a. a. u. g. m. e. n. t. u. m. m. e. r. e. r. i.
i. n. p. a. r. t. e. C. a. t. h. o. d. i. c. i. s. d. a. n. o. b. i. s. F. i. d. e. i. S. p. e. i. e. t. h. o. p. i. t. a. t. i. s.
a. d. m. e. n. t. u. m. v. t. p. o. n. d. e. r. a. t. d. e. i. m. s. o. p. e. r. i. t. i. o. n. e. m. c. e. r. t. u. m. e. t. p. C. a. t. h. o. d. i. c. i. s.
p. e. t. e. r. e. a. u. g. m. e. n. t. u. m. r. e. a. l. e. e. t. n. o. l. u. m. s. e. c. u. n. d. u. m. t. i. t. u. l. u. m. d. e. n. u. q. u. i.
e. a. s. o. l. u. t. i. o. p. o. t. e. s. t. a. d. m. i. t. t. i. e. o. e. d. e. m. m. o. d. o. d. i. c. e. r. e. t. a. l. i. q. u. i. s. p. e. r. i. t. u. m. n.
d. a. r. i. n. o. v. u. m. g. r. a. t. i. a. m. n. e. c. a. u. g. e. r. i. r. e. a. l. i. t. e. r. g. r. a. t. i. a. m. s. e. d. s. o. l. u. m. c. o. n. s. e. r.
v. a. r. i. p. r. a. e. s. e. n. t. e. m. g. l. o. r. i. a. t. i. t. u. l. i. s. i. t. e. m. p. e. r. o. p. e. r. a. b. o. n. a. n. u. n. q. u. a. m.
a. u. g. e. r. i. r. e. a. l. i. t. e. r. g. r. a. t. i. a. m. s. e. d. d. a. r. i. n. o. v. u. m. t. i. t. u. l. u. m. a. d. p. r. a. e. d. e. n. t. e. m. e.
i. n. h. o. c. s. e. n. s. u. e. t. u. d. e. r. e. n. t. u. r. o. i. s. d. e. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m.

Obervant Inram. Deam. n. e. p. i. s. s. u. e. s. o. p. e. r. i. b. u. s. p. r. i. o. r. i. a. m.
c. o. r. p. o. r. i. s. q. u. e. a. n. i. m. e. e. r. a. t. s. i. b. i. d. e. b. i. t. a. E. p. a. m. u. l. t. i. p. l. e. s. p. e. r. a. c. t. u. s. i. n. m. i. s.
s. i. s. p. o. t. e. r. i. t. h. o. s. i. n. e. s. t. y. m. e. r. e. r. i. p. o. i. n. i. a. n. o. t. i. t. u. l. o. d. a. m. d. e. b. e. t. u. r.
S. e. c. u. n. d. u. m. D. e. a. m. d. e. f. a. c. t. o. n. a. t. t. e. n. d. i. s. e. a. d. d. e. b. i. t. u. m. c. o. r. p. o. r. i. s. C. h. r. i. s. t. i. s. e. d.
s. o. l. u. m. a. d. m. e. r. i. t. u. m. i. n. q. u. i. d. a. m. d. i. x. i. t. d. e. m. 2. 7. d. e. p. a. l. a. r. r. a. d. e. r. e. c. t. 2.
e. t. e. x. l. y. r. o. l. l. o. p. a. r. t. i. b. u. s. P. V. a. s. q. u. e. s. p. a. r. t. e. d. e. y. 32. n. u. m. j. o. g. a. t. q. u. i. d. i. c. o.
h. a. b. u. i. t. h. i. s. d. e. f. a. c. t. a. g. l. o. r. i. a. m. i. l. l. a. m. p. e. d. i. v. e. r. s. i. s. t. i. t. u. l. i. s.

¶ Sicut 2do quicquid sit de hoc, in nro. h. case. Deum h. pro =
ponere eundem gradum gloriae pro premiis diversorum operum,
q. u. o. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. a. p. a. r. t. e. d. e. f. i. n. i. t. u. s. p. o. p. e. r. i. b. u. s. a. u. g. e. r. i. v. a. l. i. d. i. t. a. t. e. m. e.
g. l. o. r. i. a. m. s. i. c. u. t. d. e. f. i. n. i. t. p. e. r. i. n. t. a. a. u. g. e. r. i. g. r. a. t. i. a. m. E. p. i. l. i. e. t. D. e. u. s.
d. e. p. o. t. e. a. b. s. o. l. u. t. a. p. o. t. e. s. t. d. a. r. e. i. d. e. m. p. r. e. m. i. a. p. p. d. u. o. s. t. i. t. u. l. i. s.
d. e. f. a. c. t. o. t. h. d. h. f. a. c. i. t. i. n. p. r. e. m. i. a. h. o. n. o. r. u. m. o. p. e. r. u. m.

¶ Sicut 3to eos actus remitti merari quidem no =
uam premium, hoc tñ dari nisi adveniat actus ethicus quo
dignatur hō ad illud quicquid op. Ita contra hoc cōcilium
i. n. d. i. c. h. i. s. d. e. f. i. n. i. t. i. o. n. i. b. u. s. a. b. s. o. l. u. t. e. l. o. q. u. i. n. e. c. e. r. g. e. r. e. o. l. l. a. m. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e.
ad conse =

ad consecrationem gratiam nisi qd hoc in gra morietur & postea
 illa conditione gratium debet dari etiam actus interior
 si adveniret, alioquin definitio Coniugij falsa erit. deinde quando
 postea fit actus interior, inquit: vel tunc datur augmentum ha-
 bitus ut non inveniatur illi sola actui interiori qui tunc fit, vel datur
 etiam aliter pro actibus remissis precedentibus: si vias primum,
 & nec postea illa conditione praeferantur atq; remissi praecedentes, si e.
 accipit plus grae ille hoc quam si nullum actum remissum prius ha-
 buisset. si exas eodem datur illud augmentum grae sine dispo-
 sitione, & proportionata, nam atq; inter qd qui tunc fit solum dispo-
 nit proportionaliter in ordine ad illud augmentum qd ipsi soli cor-
 respondet & illud augmentum qd datur pro actibus qd praecedentibus
 datur sine dispositione, & proportionata, atq; dico si minus praesens
 datur licet si fuerit illa actus interior.

Deinde ubi aliquis augeri quidem per singulos actus
 remissos gratiam in se gratiam non in rebus habet, augetur e.
 licet qd hoc grae ad novum gradum gloriae hoc augellant
 augeri in rebus grae licet si augetur physica entitas ipsi habitus.
 hanc resolutionem bene impugnat Suarez dicto cap. 3. num. 29. qd impos-
 sibile e qd grae crescat in rebus sicut sanctificatio atq; qd crescat in sua
 entitate & neq; in rebus datur ad gloriam, nam equi tunc ad glori-
 am, nam ante hanc ad gloriam e effectus solus ipsi grae sicut sanctificare,
 uno h' aliter dat tunc ad gloriam nisi sanctificatio interior e reddendo
 filium ad patrem, neq; e crescere effectus solus nisi crescat sicut, alio-
 quin quod illud exaccum h' proveniat a grae intrinseca ad sua accre-
 scere extrinseca dicit qd h' alium fauere h' heresim, & derogat dicit.
 In eodem modo loquitur de augmento habitus qd fit per bona opera
 ad de ipsa habitus grae prima infunditur, & sequitur in dubium qd
 ut aliter intrinsecum.

Haec iam qd qd principaliter concluditur reor a poste-
 riore qd ad auctoris: qd ex contraria sententia sequitur primum qd
 aliquis melior e sanctorum eo minus proficit illi ad gloriam operas
 bona qd facit, qd si Petrus h' gratiam ut triginta e dicitur actus
 interiores ut viginti inter alii proficit, qd dicitur qd viginti actus
 alben qui h' gratiam ut decem. Sequitur e qd si duo homines hant
 aequalem gratiam ut octo, & unus morietur, alter vero supervivat
 centum annis exerceat se in actibus charitatis & poenitentiae reli-
 giosorum virtutum inter se ut octo, h' in habiturum maiorem
 gloriam hanc eam quam primum. Sequitur e qd si eadem actu
 charitatis continuat eam per eam integram cum eodem
 fervore.

fervore & plus valere, quam si existeret unicus indubitan. Legitur
 quoque regulariter operibus bonis hanc iudici & respondere, aliquid
 proferendum florere; quis est qui operetur ea intentione qua
 superet intentionem omnium actuum quos habuit vagantem per
 totam vitam? Porro in vita non operetur & superet intentionem
 habitum quos habet, & per consequens nihil meretur, quae via
 & manifesta abunde est contra mentem omnium fidelium.

Dicunt in eadem absurdum quod hoc sanctorum non meretur
 per actum ut octo per quem meretur hoc in magis sanctis, quia ille
 qui sanctorum est habet maiores vires spirituales, quibus fit & utitur
 quantum potest in illo actu. Sed contra, quia ille qui habet habitum
 intentionem ut per se actum saepe eliceret actum ad deum per auxilium
 Dei, si in hoc elicitur idem ut quod est & utitur totum ille auxilium
 ad hoc per se meretur. Nec hoc sanctorum non utitur totum qui veritas
 adhuc poterit mereri, quia ille qui sanctorum est habet habitum
 ut videtur, adhuc potest saepe eliceret actum ut triginta per auxilium
 Dei, & in eo elicitur actum cum intentione ut 25 meretur
 per se. Et illa est sufficientis ratio ad negandum ei meritum
 in actu manus intento.

Quotiesque per similes, quia ille qui commisit gravissi-
 ma peccata mortalia, si postea committit aliud minus grave, et
 hoc arguet debitum poenae per aliud novum peccatum, quia pro
 meritum peccati est & plagarum magis dicitur. 29. Et ille etiam
 qui pro peccatis excellentibus actus si postea habet alium actum
 bonum magis excellentem arguet etiam meritum pro eo, ut
 est in magis bonis proinde ad praemium quoad ad praemium.

Sexto ubi apponitur, quia ille actus directus in deum intentionem
 habet, & in actus dilectionis Dei honoribus ex obsequio & ex oribus cir-
 cumstantibus & placet Deo & exigit ex parte Dei aliud praemium
 correspondens illi complacentiae dicitur, quod est in tam intenso
 quod potest fieri in. Et culpa nec ab hunc exigitur quod opere-
 tur scilicet secundum voluntatem suam potest, & nihil ergo in-
 venitur in illo actu quod deus duplicat Deo vel impediatur
 remuneracionem sibi proportionatam. Et haec de prima parte
 conclusionis.

2da vero pars scilicet quod illud argumentum quod
 debetur statim non est tam certa sicut praecedens, est in eam sententiam
 quam tenent Maior, Gabriel, Almainus, Victoria, Vega, Summel,
 Petrus, Loria apud Suarez ubi supra num. 19. Jacques ma-
 2da disp. 2. 20. cap. 5. Joannes Maldenas. P. Konig in scienti-

2. 1000 =

et recentiores communiter.

109.

Primo ex Iude. lovis utatis ubi videtur loquitur
de operibus hinc iudi et illic promittitur augmentum gratiae sine
ulla conditione, nam hec pro augmento gratiae apponatur con-
ditio si in gratia decrescit, pro augendo in augmento gratiae
nulla conditio apponitur. Et sponte bono opere nullas alias conditio-
nes exactandas, alioquin in hecet frigore conditiones potest etiam
aliquis negare, quod actibus intentionis debet statim augmentum gratiae,
et si in his debet statim gratia vel eius augmentum, et alia huius-
modi quae hinc magis absolute in Concilio promittuntur quam de
quo nunc agimus.

Secundo potest rari: quod nulla est ratio differendi illud aug-
mentum postea merito condonandi, et a faciente iam ille habet
magis accepti ad gloriam. Et debet hoc habere per maiorem sapientia-
tem intrinsecam, si nihil obstat. deinde si apparet quando post digni-
tatis opportunitate illud augmentum. Potes dari quando factus
actus intentionis habitus. Sed contra, quod ille actus, ut videmus,
etiam dicitur proportionem physica ad potentiam hinc correpon-
dentem. Et si dicitur ad illam et simul ad aliud augmentum, corres-
pondens actibus precedentibus, alioquin iam daretur illud augmentum
ante dispositionem aequali et eodem modo potuisset prius dari.

Potes dari tempore mortis. Sed contra, quod etiam tunc
daretur sine dispositione physica aequali. Potes dari in in-
gressu patriae post actum intentionis amoris Dei. Sed contra, quod
ille iam hinc est status crescendo in gratia sed augendo gloriam proportio-
natam statui viae, quanta est, unquam fuit in via in caritate,
tantus erit in retributione gloriae. deinde actus amoris electus
in patria vel est amor beatitudinis, et per consequens suggredit iam
visionem Dei et honorem gloriae in tota sua perfectione. si non potest
disponere ad augmentum gratiae est charitatis, vel certe non est talis
amor qui potest disponere, ut dispositio moralis, cum nec sit actus
in actibus nec habeat alias conditiones ad merendum, quare amor ille
magis erit pars praemii quam dispositio moralis ad praemium.
deinde ex contraria sententia sequitur de actibus minus intentionis ^{etiam in actu}
quod est, sed etiam de actibus ad intentionem cum habitu, ut quod qui
habet habitum ut obo et dicitur Deum, actus intensus ut est, non debet acci-
pere de praemio augmentum gratiae, quod ille actus physice non
causet habitum, consequens autem dicitur detestabilem, quod
est, si exigit ab homine nisi operetur secundum totam potentiam
et virtutem quam habet.

Videa-

Idemque nunc que sunt fundati contraria sententia. Pri-
mum permittitur, ut dicimus, ex proportione habituum naturalium
qui non interducentur nisi per quosdam virtutes & eodem modo dicendum
de de habitibus infusis. Deinde negatur consequens: nam habitus
naturales proceduntur & argentur physice per actus, ut in casu
physica debet continere virtute perfectionem sui effectus, & debet
proporari cum proportione maioris. Inaequalitatis, ad vero merito in
casu physica sed morales, id est aliquid in in via virtutis physice & effe-
ctus in se aequalare, dicimus. morali autem virtutis perfectioni: sic
decem partes argenti aequalent moraliter uni parti auri & actus
Temperantia aequalent luminis gloria & visionis beatorum quae est entis
talis multo nobilioris. sic etiam actus charitatis ut a se moraliter
per modum meriti aequalare & huiusmodi gratia proinde habituum
nam quod virtutem physice perfectionis & primam etiam gratia
habituum, quam octavo gratia, altius actus amoris quod est in con-
traria sententia. Et in gratia gratia correspondere actus dilectionis intenso.

Secundo arguunt: quod congruum videtur enim qui negligens
est & negligens utitur donis acceptis non promereri de novo. Res
hoc arguit saltem per probare de actu ad intenso cum habitu, ut
videmus, nam ille homo utitur nam toto habitu secundum totam inten-
tionem, est in contraria sententia ille actus non arguit habitum. Ad
obstructionem ergo dicimus illam negligentiam non esse culpam licet non
minus affecta quam diligentia maior, imo ille homo in his talentum
otiosum dum ita operatur, nec videtur in via divina sed progredivi & re-
migrat licet non tam vehementi tora huius, quare non est reprehensus simpliciter
sed laudandus licet minus quam alius qui operatur intense.

Tertio arguunt: quod Deus de facto quando infundit
inam gratiam in homine non dat illam supra meritum intentionis quam
homo disposuit & eodem modo se gerit Deus quando dat augmentum eius-
dem gratiae ut nunquam detur supra intentionem dispositiois praeced-
entis. Res arguit potius potest retrogeri, taliquando est gratia
quae confertur in homine licet per auctorem intentionem quam dispositio
praesens, ut quod in aliquis peccator cui fuerant plura merita mortifi-
catis recipit in actu poenitentiae cum dispositione remissa, accipit
in gratiam intentionem per meritum quae reuertuntur. patitas ergo est pro-
portio servatur bene in hoc modo gratia illa quae hic est merito datur
per talem actum non sit maior & intensior ergo actu non vero de facto
fuerat gratiam intensiorem simul cum alia gratia quae datur deo deinde
fuerat per alios actus, nam neut quando confertur aliquis iustus
accipit

accipit ex in hinc gradum iuxta mensuram distributionis gentis 110.
et hinc dispositio hinc remissa, ut tñ ille gradus gradus facere in sen-
sionem cum gradus procedenti quæ n fuerat data ex vi huius hinc,
ita gradus gradus actum remissum hinc secundum se n superes
quam actum, ut tñ superare illum prout coniuncta cum alijs
gradibus gradus precedentis quæ n fuerat data, qd hinc actum.

Quarto arguitur: qd si per singulos actus daretur argu-
mentum gradus, daretur etiam per singulos actus gradus creiusq;
actus alij augmentum, ac prout quilibet gradus augetur quoniam
secundum totam suam latitudinem, hoc e, adderet tot gradus
nouos quos haberet ipse actus, qd videretur augmentum in reabile.
Omnis alij resolutionibus qd admittend o quolibet actum argere
gradum secundum totam suam latitudinem, nego tñ debere ddi tot
gradus quos est in actu, ut e. sape fert illud augmentum n per
vnde admodum alterius gradus ex ratione intentionis maiorem, ut sup
inducit, ut p maiorem perfectionem individuum alterius gradus ex in-
tentione in parte communitatis gradus procedens, neg e. quilibet intentionis merito
sufficit ad merendam intentionem gradus secundum totam latitudinem, sed
sufficit ad merendam aliquam maiorem perfectionem individuum
in ipsa parte, ut laty explicui disp. 6. de in arnato, sect. 2.

Quinto arguitur: qd si actus remissus sit argere gradum
e charitatem et eamdem idem actus magis verans poterit mereri argu-
mentum gradus. Consequens e absurdum, nam cum in hora e. g.
sint instantia infinita e singulis instantibus respondeat no-
uus valor in merito, sequitur in fine hora meruisse argumen-
tum infinitum gradus.

Hoc argtu difficultimum e in hoc maã, eius tñ
difficultas oritur ex principijs Philosphicis de compositi-
one contineri, coeterum n e difficultas i proprio nra sententia,
nam in sententia etiam contraria. Et eandem vni. Primo qd ipsi
admittunt actus remissos mereri premium accidentale, de illo
a. premio accidentali fieri ut idem argtu, nam per duram
in instantibus oportet meruisse in fine hora augmentum
in finem illy premium accidentals. 2do qd ipsi n negant actus
remissos peccaminosos mereri nouam poenam qd ergo fieri idem argtu
in merito duram eandem peccati an in fine hora mererit infi-
nitum pene argumentum. 3tio qd eam conuenit ipsi actus remissos
mereri augmentum gradum potica quando ponitur actus interior
vel in fine vite vel in ingressu patrie, de illo ergo augmento fieri
ut idem argtu e pbi quale sit e quantum qd meretur actus durans

per

per horam. quibus ipsi responderint respondens. et in fine contra
ga. in hoc argu. ab vrb. solutum. e. oportet. et examina. ab omni
solu. et in praeterea. et in vrb. sequentibus.

Nunc breuiter inuocabimus quod de hoc puncto passim
S. Thomas qui auctoritas occasionum deus sententiis contrariis
argui e. voluit. S. Thomam negat. absolute actus magis intentus
e. mentum respectu augmenti grae. e. charitatis. e. quoniam in
primo contrarium dicit. 17. q. 2. art. 3. e. in do. dist. 27. art. 5.
ad 2. ubi videtur sentire. Sed in postea in summa contrarium doc-
quet in sententia q. 24. art. 6. e. in 2da. ed. p. 114. art. 2. quibus
locis videtur mutasse prorem sententiam. ut voluit nebulosus Thomada
apud in q. 14. q. 2. art. 2. ad in idem loci contra. eam
conclusionem. Deo Bergomenis in apud. dub. 88. j. Victoria,
Sotus, e. d. m. h. e. Patendum. in videtur. S. Thomam in vrb.
loco sententiae augmentum illud charitatis e. grae. h. dari. Sotum. ut
fatur. uare. dicit. cap. 3. num. 6. ubi dicit. q. auctoritatem
S. Thomae. ubi illa. quod cam. partem. S. e. Nam. quare. facta.
quam. illa. alia. quae. negat. meritum. actibus. repositis.

Ex iuris deus inferitur illam etiam sententiam quae
concedat dari statim augmentum grae h. in augmentum charita-
tis nullum habere fundum, nam S. Thomas eodem modo loquitur
de grae. e. charitate in hoc puncto, ut condat ex vrb. loco. ubi
quod ex 1ma. 2da. e. 3da. ed. e. opusculum etiam. S. n. h.
quod. ubi. aug. augmentum. dicit. fieri. per. bona. opera. illig. sane.
quod. ubi. dicit. cap. 7. in. dicit. inferentem. etiam. pro.
hui. e. charitatis. pro. deus. e. eadem. etiam. si. grae. augeri. h. in.
quod. ubi. dicit. phisice. intentia. q. h. augetur. phisice. sed. mora.
hui. per. actus. h. in. charitas. quae. augetur. etiam. moraliter. e. h.
phisice. per. actus. in. poterit. eodem. modo. augeri. poss. etiam. ad
hoc. applicari. quae. ad. parum. ex. h. in. quae. conferunt. augmentum.
grae. e. charitatis. h. in. dicit. h. in. intentia. e. deus. eum.
hui. charitatis. consequatur. habitum. grae. tanquam. propria.
partem. in. connexionem. naturalem. h. in. apparet. eum. meritum. h. in. sol-
uit. ad. augendam. graam. h. in. sufficit. ad. augendam. consequenter.
charitatem. eodem. modo. nulla. e. ubi. dicit. producere. h. in. etiam. quae.
h. in. virtutem. ad. produendam. eodem. modo. passionem. quae. h. in.
connexionem. necessariam. cum. illa. essentia.

Leio II.

SECTIO II

Utrum per maiorem durationem actus meritorij
augeatur habitus charitatis?

Ratio dubitandi pro utraque parte oritur ex supradictis, scilicet e.
debet augeri charitas & gratia pro maiori actibus boni duracione. Et
quod ad hoc ut augeatur habitus gratie & in parte respicitur in parte
contra aliquos actus meritorios in se tenentur quam habitus vel quam
actus precedentes, sed sufficit nouus actus. Et eodem modo sufficit
noua duracio eiusdem actus boni, nam sicut actus tempus & bonus
& honestus, ita maior duracio actus, honesti & boni & laudabilis &
digna aliquo premio diuerso, quod etiam constat in actu malo, nam
qui diuini seruauerat in affectu turpi vel impio grauis peccat et
coctis pariter maius supplicium meretur. Et eodem modo
et in fine ad premium aliunde uero quod ea maior duracio h. au-
geat habitum gratie & charitatis. Et ratio, ut in inuolutio: quod
sequeretur in fine horum argumentum illud est infinitum & constans
in infinitis partibus equalibus uel 3tia determinate, nam in
singulis instantibus illis horum habitus actus nouam libertatem &
nouam laudabilitatem & meruit nouam partem pramij determi-
nata, sicut etiam in primo instanti meruit aliud premium deter-
minatum, cum ergo instantia assignabilia in hora h. sunt finita
consequens et in fine horum correspondere illi actui augmentum
charitatis & gratie constans ex infinitis partibus determinatis &
equalibus uel 3tia.

Hanc difficultatem & corripit Theologorum ingenia in presenti
et in maiori Merito, in uarias resolutiones eos ducunt, quas uide
poteris apud uarios hb. 12. de gratia, cap. 1. Et in opus. de reueris.
contra meritorem dupl. 2. p. 1. s. nom. 2. b. Pasquier in mem.
2. a. 1. s. 1. cap. 3. & Salas 2. tom. in 1. m. 2. a. tract. 1. s.
dup. 5. reb. 7. Praecipuas & magis uoces breuiter resellam.
Prima solutio est actum bonum non emereri oibz & singulis instantibus
horum, quia durat, sed aliquibus finitis & determinatis, quia ois actus
voluntatis eo ipso quod h. met. hab. debet necessario pertransire per
alios bonos, subrequeus determinatum in tempore, ut potest
libere, continuam per nouam libertatem, & post hanc sequitur alia mora
temporis

temporis determinandi necessarias, & nisi desinens.

Hæc solutio diffinitio est, quæ ad libertatem actualem nihil aliud requiritur, nisi deliberatio seu attentio sufficiens ea parte illius ad rationem bonæ & malæ. Quod in obiecto, hæc. a. attentio est advertentia sicut datur in primo instanti, ita continuatur per tempore sequenti & sicut ratio illius advertentia voluntas erit actualiter libera in primo instanti, ita erit actu libera, eius consensio tempore sequenti, nulla. c. ut reddi ratio verumminus discretivatis & in Angelo si videtur potest negari durare eius advertentiam & attentionem actualem per omnia instantia subsequencia.

Idem solutio est P. Vasquez dicta disp. 4. 34.

qui partem convenit cum precedenti in hoc sensu, quod non potest actu voluntatis existere per primum instanti, sed potest debet durare per aliquo tempore, partem vero differt, admittit esse per in quolibet instanti voluntatem cessare, & suo actu, atque in eo nullum esse instanti in quo potest perseverare libere, quia licet necessario duret per tempore aliquo, inde terminatum, nullum tamen est instanti in quo potest perseverare libere. & ante, quod non potuerit desinere. Fundus huius sententia est, quod res indivisibilis est permanens, qualis est actus voluntatis, debet incipere in instanti & desinere, etiam in instanti intrinseco definitioni, hoc est per primum non est. & voluntas debet incipere semper in aliquo instanti, in quo eodem cum non potest desinere oportet, quod desinat in alio instanti patet quod est instanti incitionis mediet tempore. hinc infert non debere respondere diversam partem unum singulis instantibus illius collectionis, quia cum necessarium sit quod perseveraret actus aliquo tempore, indeterminate, non potest promitari, regula instantibus eorum, non est. hinc regula eorum suam libertatem diversam, sed primum correspondens diversam singulis partibus determinatis illius temporis.

Hanc solutionem impugnatur late, Suarez dicto lib. 12. de. gra. Primo quia procedit ex falso principio, scilicet nempe quod res permanens non potest incipere aut desinere in tempore, hoc est non potest provenire ex eo quod sit indivisibilis, siquidem ipse summet instanti quod est indivisibile desinit intrinsece in tempore sequenti, & negat instanti quia etiam est indivisibilis incipit intrinsece in tempore sequenti post instanti. Item quia ipse Vasquez admittit de. pot. Dei absolute ad hoc contingere, ex hoc non arguitur nullam esse repugnantiam quod naturaliter fiat, nulla. c. ut ea repugnantia quæ non redigatur ad aliquam contradictionem nempe quod res indivisibilis desinere potest partem, & per consequens

consequens est dissimilabilis. Denique ex hoc sequitur actum bonum 112.
in primo instanti non habere meritum determinatum, prout
etiam concedit per Jacques, sed expectandum esse se per aliquid determi-
natum, ex quo etiam fit contributionem in primo instanti non mereri
de congruo primam gradum nec dispositionem ad illam, quia gratia datur
pro mensura non dispositionis. Contributio autem in primo instanti
nonum non determinatam honestatem et bonitatem, cum hoc de-
pendeat a tempore determinato majori vel minori quo sit durare,
atque adeo si datur gratia in illo primo instanti deberet dari intuitu
meriti futuri non vero dispositionis presentis, quae omnia absurda
sunt, ut constat.

Ad igitur 3^{ia} solutio P. Suarez et aliorum
dicentium non propter ea primis primis instanti ad primum abso-
lutum instanti, sed in primo instanti ponitur substantia actus, cui
respondet magnam primam, in alio vero instanti ad alterum solum
circumstantia. Dubitatur, quatenus augeat meritum, si in eo modo
quo respondent primis instanti productionis, sed ita ut primum
solum commemoratur cum partibus temporis, per cuius reversionem
successive augeatur, sicut lux successive augeatur per successive
approximationem solis, et licet in primo instanti glo sol fuerit pro-
ductus, produxerit aliquem determinatum gradum huius, postea
tamen per approximationem non respondet singulis instantibus aliquis
gradus ^{meriti} huius. Ita haec heres huius utatur, quem fore sequit
Korinek de ^{merito} singularitate actuum singularium disp. 3. dub. 10.
num. 172. et alij recentiores.

Haec solutio difficilis est primo, quia nunquam satis
explicat quomodo primo instanti correspondeat substantia actus, coc-
teris vero instantibus sola circumstantia. Duppois, nam licet substantia
actus potest non consistere de novo, illa tamen substantia postea subdualiter
conservatur per actionem liberam terminatam non solum ad durationem
sed ad ipsam substantiam. fateor ceteris partibus laudabilis esse, primo
producere actum quam illum conservare, neque tamen substantiam non esse
ag terminam conservacionis ac primae productionis, nisi velis signi-
ficare solum non substantiam, non ponitur de novo per conservacionem, hoc
tamen non est conservacionem non terminari ad substantiam seu conservacionem non esse
quasi secundam productionem eandem substantiam, sed erit questio
de novo: an deum ponis dicenda sit determinati ad substantiam,
de re, tamen non potest dubitari quod utraque actio terminetur immediate de
substantiam.

Ad quicquid sit de hoc, difficile est addere in illa solutione,
scilicet

videtur in singulis instantibus & eundem novam libertatem
 & augeri meritum, in tñ regione & singulis aliqd premium detor-
 minatum, tempus. e. restat difficultas, quidem in singulis instan-
 tibus & novam meritum & Deus videt quid vel quantum premij ac-
 creascit hñ instanti. Explicatur a. classe in ultimo instanti horæ,
 Deus. e. videt illum hominem qui habuit dilectionem Dei per horam
 præter ultimam instans n̄ meruisse tñ quantum ille aliqd meruit
 qui habuit similem dilectionem per horam includendo etiam ultimam
 instans. & videt Deus qualis sit excessus premij pro illo instanti.
 De illo itaq; excessu correspondente illi instanti peccatur an sit
 aliquid determinatum, videtur. e. oio eē determinatum et cum cog-
 noscatur a Deo, q̄ n̄ determinatum e. & infinitas multipliciter
 per infinita instantia hora, facit excessum in premium supra premi-
 um primi instantis. exemplum a. de Sole n̄ d̄ est difficile, q̄a hñ est
 aliquis totus in instantibus continuatius approximatis nihil pro-
 ducere vel producere sola indivisibilia hñcis, in nro a. e. bene
 negari n̄ est quia ille hñs aliqd meretur in instantibus continuatibus,
 & quidem videtur in nro a. hoc tunc mereri aliqd volum inducere
 bile premium. Deniq; q̄ magis premium debeat correspondere
 primo instanti, in quo primo producebatur substantia, apud n̄ tollit diffi-
 cultatem, q̄a hñ est aliqd instantibus correspondeat multo magis excessu,
 debet tñ aliqd correspondere, de quo aliquo, quicquid illud est, fieri,
 & item argui, illud e. infinitas replicatum debet conficere aliqd
 infinitum.

Unde obiter impugnari potest aliorum solutio qui dicunt
 singulis quidem instantibus correspondere novum premium sed di-
 versa ratio a premio primi instantis, quare n̄ potest in unum
 commensurari nec unumquod ad æquari ad infinitis alteris ratiois.
 hñc nec angulus rectilineus adequatur ad infinitis angulis
 congruentibus quos continet. coeternum nec hoc modo cessat diffi-
 cultas. primo q̄a hñ est infinita formica n̄ ad æquans perfectionem
 unig Angeli, sed tñ vere, s̄ infinita formice; ita ergo in presenti
 hñc est infinita inferiora n̄ ad æquans premium superius, erant
 tñ infinita, & determinata, utq; equalia uni parti determinata,
 facit ergo infinitum simpliciter eam. a. certibus instanti detur
 premium n̄ indivisibile, uti videtur quoniam admittit p̄ se, sed divi-
 sibile secundum intentionem, necesse e. q̄a ex illis oib; resultat
 intentio infinita, n̄ est a. illiq; q̄ ex infinitis partibus intentio-
 nis determinatis e. & equalibus om̄i tñ hñ resultat intentio in-
 finita, sive hoc sit inferior entitativè illo alia intentione
 quæ datur

quod datur in primo instanti tunc dicitur, vel certe resultans infinita JJ3.
intentiones inaccessibiles. ponat ergo deus in vno hoīe illas solas
intentiones grāe quae respondent instantibus horae, & rursus considere
in infinitis hoīes quorum singuli habent singulas illorum gra-
tificationum intentionum, hī oēs hoīes eēt grati Deo & postea beati,
ille autē vnus qui haberet oēs illas intentiones in multis, sic solus
adequaretur sanctitatem & beatitudinem infinitorum illorum saec-
tuum & beatorum, qđ quidem incredibile. & debet vnum horum
per vnum actum bonum vnius horae vel semiquadrantis acquirere
semper sanctitatem & gloriam adequantem in intentione sancti-
tatem & gloriam infinitorum sanctorum. sane si hīc dicitur sancti-
tas infinita in intentione, neg. etiam eēt infinita in intentione
illa quae condaret ex infinitis gradibus aequalibus vni 3tes, neg.
& etiam illa eēt summa, sicut neg. ita eēt summa, qđ vtraq; pōt esse
causa.

Quis illam fore sanctitatem infinitam h̄ vnam nec
facientem vnum instantia, qđ illae intentiones h̄ vniuerentur inter
se immensitate, sed inaccessibilibus alijs intentionibus quae dantur in
tempore quae sūt finitae. diuersa ratio ab his quae dantur in in-
stanti. Sed contra, qđ nec infiniti momenti creari faciat
vnum instantium, & tñ qui eos haberet, haberet infinitam pe-
cuniam, & similiter isto modo haberet infinitam sanctitatem.
Dicitur eēt sanctitas in genere inferiori & h̄ commensurabili cum
grāe quae respondet partibus temporis aut primo instanti. Sed
contra, qđ nec hoc tollit rationem infiniti, nam grāe etiam quae
correspondet partibus temporis si compararetur cum sanctitate abali
Deo, vel cum vnus hypothetica. & vnde inferioris ordinis eēt
& non commensurabilis, & tñ eēt infinita, si haberet partes infi-
nitas aequales vni 3tes, & similiter ista licet sit inferior erit
tñ vera sanctitas infinita, qđ si hac ratione absurdo concedatur, alia
etiam poterit eodem modo concludi.

Dicunt fortasse intentionem grāe quae datur in instanti
continuatua h̄ dicitur, potim ab illis quae dantur in tempore necesse
fuerit remouere se ad beatificandum, nam licet puncta copulativa
h̄ potest esse vnica pars, ita primum correspondens instanti copulativa
licet has intentionem in suo genere, n̄ pōt eēt vnica pars qđ cor-
respondet tempore respectu exigentia h̄ sit vnica pars illius.
Sed contra arguitur. Sed, qđ libertas quae exercetur in illo
instanti continuatua, & talis eēt tanta quanta sufficit ad pro-
merendum primum qđ per se solum sufficit ad beatificandum,
nam

nam hi auctores vere nobiscum concedant libertatem quoad substantiam
atq; in singulis instantibus. videt itaq; deus in hoc instanti B
libertatem suam ut duo vel vbi q; quae exercetur hinc actus bonus.
ponamus ergo qd hoc eadem libertas posita fuerit in solo instanti
certe tunc huius mereretur per hoc exercitum libertatis gratiam & quosi-
am sufficientem ad beatitudinem & exercitum huius actus in
infinitis instantibus hinc condignitatem ad promerendam infinitas
beatitudines partiales aequales vni statui quarum singula suffice-
rent sciant ad beatitudinem huiusmodi.

Tertio dicitur in hoc modo ducendi qd ponat illa
duo genera intentionum ad unam adeo dicitur in eadem gratia
quarum altera si faciat intentionem cum altera, nam illa inten-
tio quae datur qd videtur continuatum, siquidem media est
inter intentiones gratiae quae dantur qd meritum temporis, debet
vbi mediare, vel tanquam vniuersa copula & vniuersarum inten-
tionum temporis, vel tanquam pars faciens intentionem cum illis.
si meretur per se tanquam pars, qd & alteri vniuersa & hinc addit gra-
dum istum vel alium supra gratiam praecedentem, sed hinc aliam
tertiam dicitur, neg etiam qd mediare tanquam copula vel
vniuersa primo, qd vniuersa inter, qd intentionis hinc in se aliam
intentionem nisi pro multitudine graduum quos vult, hinc a.
intensio quae datur in instanti si seruat eam proportionem,
q; s. habere in se multos gradus intentionis hinc gratia bene-
ficientis praecedentis & sequentis sit remissa. 2do, qd si est vniuersa
requireretur necessitas ad copulandas illes partes gratiae temporis
antecedentis & subsequentis. Consequens a. & saluum, nam ponamus
hunc hominem in horam exercentem in hora debum misericordiae
peccat mortaliter in instanti medio horae, & per consequens
in illo instanti si mereri, licet adhuc perseueret actus misericor-
diae postea, vniuersa immedie habere contributionem de peccato
& redituari, atq; adeo contumare meritum misericordiae.
ecce, in vtraque parte temporis meretur intentionem gratiae per
illam aliam misericordiae, in instanti a. intermedio si meretur
intentionem continuatam & illa intentio continuatam
si requiritur ad vniuersas partes gratiae quae correspondent merito
temporis.

Quod vero attinet ad exemplum angeli contin-
gentis & rectiliter si multum curio, qd si quid sit de veritate
illius, de qua multi dubitant, & quam aliquis fortasse probatur
negabit, ego tamen libenter admitto potest reperiri aliquam entitatem
finitam

In tantam curis perfectionem non potest aduagare aliquid infinitum 114.
entitates infinitas, atque ideo si praedicti philosophi loquuntur solum
de aduagatione quoad perfectionem est in quoad multitudinem graduum,
in hoc non multum attendam.

Denique eodem modo impugnari potest aliorum respon-
sio actum bonum in tempore mereri quidem augmentum grae
quoad partes intensiōnis, in instantibus vero copulatiuis est ter-
minatiuis mereri solum inuisibilem grae copulatiua vel
terminatiua. haec tamen solutio difficilior est prima, quia illud in-
uisibile copulatiuum vel terminatiuum non correspondet ex
parte virtutis Beati est alijsque conuenienter debitum, ipsi partibus
proportionis, atque adeo quando hoc meretur partes meretur etiam
inuisibiles quae illis partibus debentur & etiam in instanti
nihil meretur non ideo minus habebit in praesens. hoc constat
in alijs qualitatibus, non esse potest existere naturaliter calor quin eius
partes copulentur est, quin habeat etiam inuisibile termina-
tiuum est tamen de alijs qualitatibus. si ergo hoc meretur iam graam
& proportionem beatam, ut octo, etiam cesset ab actu meritorio in
ultimis instanti hora adhuc habebit graam & virtutem ter-
minatam positivam.

2do illud inuisibile terminatiuum non potest
est proprium condignum operi bene operanti in ultimo in-
stanti hora, nam si duo horae vult, quorum vterque habet graam
ut quod merentur in hac hora alter per actum charitatis exi-
miae, alter per actum temperantiae humum, vterque incipit ac-
gere graam, prior tamen velocius, posterior tardius. comparo nunc
vtriusque quando meretur inuisibile copulatiuum totius grae
cum 2do, in illo quidem instanti primo vult operatur
melius quam 2do & in illo instanti meretur plus quam 2do,
sed 2do in vno instanti meretur inuisibile copulatiuum
sui grae grae cum 2do & primo vult non meretur in vno instanti
illud vult copulatiuum, sed aliquid aliud, alioquin pariter sit
in praesens vult instantis qui nullo modo potest pariter in merito.

3tio potius ad hoc ipsum appropinquare quod supra
factum contra praedictam solutionem respondendo hanc durare
per horam in actu misericordiae est in instanti medio illi hora
peccare mortaliter, et postea immediate recuperare graam per con-
tritionem, tunc et in vtroque tempore antecedenti & consequenti
meretur graam & gloriam per actum misericordiae, in instanti
vult in instanti non potest mereri inuisibile copulatiuum grae,
ga

Ipse tunc erat in peccato & in illa parte gratiae procedit ubi non
manebunt discontines inter se sed copulatae & meruit in-
divisibile copulatum quod meruit ipsas partes gratiae, atque
ideo si consideretur praemium divertim a partibus quae copulantur.

Quarto ponamus per horam durasse hominis pecca-
torem in actu misericordiae, in ultimo a. instanti fuerit iusti-
ficatum per Sicut, & illo etiam instanti perseverasse in actu
misericordiae, & impenitente postea cessante ab illo, tunc certe
ille actus in illo instanti aliquid meruit, cum esset in hoc iam
iustus & gratus. inquit ergo quid meruit. an solum iudicium
habeat terminativum gratiae, an vero partem? si primum, quia sup-
pono gratiam datam per Sicut cuius terminus sicut data fuerit
si non esset simul ille actus misericordiae, si sit a. gratia terminari si-
mul duobus terminativis & nullum restat terminativum quod debet
esse illum actum, si a. meruit partem gratiae & in uno instanti habet
valorem ille actus de merendam partem gratiae, si e. habet maiorem valo-
rem eo instanti ultimo actus in eo casu ex eo quod toto tempore
antecedenti hoc fuerit in peccato & si potuit tunc mereri partem
gratiae, potest etiam in toto tempore antecedenti hoc fuisse iustus.
Nec est. responderi potest quod tunc illud instans reputetur pro primo
instanti illius actus, atque ideo praemium debeatur sicut praemium dicitur
in primo instanti in quo potest mereri partem gratiae. hoc
namque dicitur si sit, quod si actus habet maiorem valorem in primo instanti
quam in coequenti, hoc ideo casu vel tunc consideratur non ratione actus,
vel quod diffundit & laudabilis est merere de rebus quam perseverare
in illo instanti, in praedicto a. actu neutra ratio procedit in illo
ultimo instanti hoc, nam ille actus iam praesupponitur potest
quod substat & perseverare per totam horam, si ergo habet maiorem
bonitatem nec laudabilitatem in illo ultimo instanti quam ha-
buisset si praecederet etiam gratia ab initio illius horae & si tunc
habet valorem ad merendam partem gratiae, idem potest facere
etiam praecedens gratia.

Quod quando actus sit inaequalis in bonitate
indivisibile etiam continuativum gratiae, & inaequalis in sua
perfectione, quia cum tempore praecedenti maior gratia data sit
partem meliori indivisibile erit melius, quia continuat perfectorem
gradum gratiae v. g. gratiam vel etiam, cum illud aliud indivisibile
per se ipsum melius bonum continuat solum idem vel etiam gratiam
per se.

Sed contra quia ad huc posita inaequalitate actuum
potest esse

Et est in modo aequalitas in indivisibili continuaturae, ponatur 115.
p. illum qui exieret meliorem actum habuisse namque gratia an-
tequam acciperet actum, quam habebat ille, atque alij qui exer-
set actum in quo profuturum v. g. duas gratias gratia cum ille aures
haberet gratias, postea vero in continuaturae actus melioris dicitur
gratias potius actus, ita ut in fine horum v. g. uterq. habet rem
per se in gratia gratia, tunc ergo in instanti sequenti in quo uterq.
est in actu actum oportet qd uterq. sequatur in actu
tibi continuaturam aequalem scilicet copulaturam septimi gradus
gratia cum octavo & merito inaequaliter correspondet in illo in-
stanti proximum est aequali.

Ratio est quia quoti sumatur ex superioribus, qd gra-
mū meriti qd qd congrua debet eo aliquid videri in latum qd
iam abunde sit meritis vel qd abunde ei debetur, ut probatur latē
dign. & de meritis, sect. 5. illud qd indivisibile continuaturam
tuum gratia rem abunde debetur hōi independenter a merito
illius instantis, nam eo ipso qd meruit partem gratia praesentem
debetur illi aliquid indivisibile terminaturam vel continuaturam
nam illi gratia cum sequenti v. g. in instanti in quo hōi hōi
peraret gratia qd peccatum tunc commissum & statim bene-
qda in instanti sequenti per contritionem recuperaret gratiam
sicut actus misericordiae v. g. quem habuit in continuaturam tota illa
hora meruit gratiam tota hora, propterea in illo in instanti in quo
hora, quam in illo instanti in quo meruit indivisibile copular-
turam gratia, & tū partes gratia habent eodem indivisibile continuaturam
atque perinde ac si illas meruisset, nihil ergo plus acquirit
hōi nisi meriti illius instantis.

Et dicitur qd merita temporis praecedenti debent ei-
dem indivisibile continuaturam vel terminaturam gratia, postea
vero qd medium illius instantis debetur directo, & totus titulo
datus, sicut gloria corporis Christi debita fuit duplici titulo, & de
facto gloria etiam illi datur duplici titulo, & de hereditate, & de
corona.

De contra hoc est, qd qd per se refert aliquid deberi
directe vel indirecte, uterq. e. titulus facit me habere rem in
bonis meis v. g. debetur, meritum a. condignum exigit qd
tate illi ego sim in huius quam antea v. g. arguam bona
mea, qd quidem si fit dādo mihi qd titulum dāctum ad
gratiam etiam alio titulo indirecto.

(contra id) qd in 2da causatio intervenit duplex
titulus

211. tituli dicitur, nam peccator qui per horam perseverat in actu
 misericordiae & in ultimo instanti intrinseco hinc iustifi-
 catur per hunc & in eodem instanti perseverat ultimo actui
 misericordiae & immediate postea peccat, tunc irreversibile,
 hinc in actu am grae & instanti debet perseverare, hoc hinc, & rursum rae
 illi actui boni qui in illo instanti per se, cum n̄ sit in hoc
 instanti, n̄ sit meriti nisi videri per unum gradum, hoc ergo
 in principio est directo eodem irreversibile debet etiam directo
 praed. insti.

¶ Regula veris ab illis elata parum videntur,
 nam illud de gloria corporis sibi debita duplici titulo scien-
 tiae de q. 27. de Incentiva secta 2. ubi probatur latig h̄ p̄cedari
 pro premio condigno. id est tam aliunde debetur. Etiam etiam
 per unum n̄ e. Etiam, uno requiritur, nam illi duo tituli
 h̄ereditarii & coronae deo possunt concurrere ad eandem gloriam
 q̄ ut subornati, n̄ quis h̄. meretur nisi operis in meritate
 gratiam cui debetur gloria, ut hereditas, quae h̄ datur hereditas
 independentem a merito, at vero si singuli tituli eant ab in-
 centi independentes, n̄ possunt premiari merita condigne, si e.
 semel concedatur d̄n̄, des. Contra remanere om̄i condignam,
 consequens erit qd post Deum duplici opere, bono reddere ean-
 dem gratiam grae & gloriae pro premio de condigno, item qd
 actus remittit post n̄ correspondere. primum dixerunt sed
 idem qd intentis datur pluribus titulis, et alia huiusmodi,
 quae contra negantur a Theologis, praesertim ab iis quos modo
 impugnamus. Restat ergo adhuc quaedam rae minoris
 preferibilitatis & laudabilitatis in instanti, ut copulatur,
 quoniam ut in primo instanti, ut responderi possit ad argutu princi-
 pale.

SECTIO III.

Quomodo responderi possit ad praedictam difficultatem?

Difficultas haec, quae ceptae maxima sibi videtur ex presenti
 ma, sed ex principis sibi de compositione continetur quae
 supponitur ad totam objectionem, nam, ut supra videtur,
 etiam si dicas charitatem n̄ argenti per actus remittit sed totum
 per intentiones, adhuc redat tibi solentia eadem difficultas
 circa

coram poenam peccati; dicitur: dicitur poenam h' augeri nisi 556.

peccata intentione. aut graviora praecedentibus.
Notatur ergo difficultas ex metaphysicis partibus, continui
et instantis et successivi, quam licet philosophi caperent
valentibus verbis apte compositis elidere, apparet tamen clare so-
lutionem insipientiam in Theologia, ubi ex illa instantium
in finitate in his angustias incidimus, quare P. Komrad dicta
disp. 8. de merito aduim negat daturum licet merit. 557. fate-
atur magis eadem e. probabilem et veritatem illam quae conti-
nuum componit ex partibus in infinitum discrepabilibus, sed in
num. 527. praecenter admonet si debere conclusionem theologiam
callipari ad sententiam illam Philaeam quae pro insuperabilis e.
intelligibilis. haec igitur conuictum sequentes conabimur
ostendere quomodo independentem ab ea principis seu verba om-
nium sententiarum qui componunt continuum ex solis indivisi-
bilibus, quam qui ex partibus solis, vel ex partibus e. indivisibilibus
respondere possit ad praedictam argumentum.

Veritas ergo qui componunt continuum ex solis instan-
tibus immensitate finitis, quae eam sententiam debent conuicti hoc
tempore Theologi nisi substantiales e. alibi, e. quam pro-
fiteri P. Herles i. parte. disp. 3. num. 226. facile respondens
concedendo singulis instantibus porum meritum e. primum
et maiorem durationem abiq. eo q. sequatur. primum infinite,
etiam via instantia sint tandem finita.

Atqui tamen ex hiis qui eam sententiam sequuntur, cogite-
rent adhuc magna ex parte difficultatem remanere, quia licet
instantia sint finita, et tamen sunt innumerabilia in tem-
porante hora, imo in actu oculi, ex hoc a. licet si arguatur
in finitum, arguitur in incredibile argumentum grae, nam si
in primo instanti ille actus meruit suum vel quos graes
grae debet in actu oculi multiplicari, tunc infinitas illud
primum, dicitur multipliciter instantia in illo brevissimo
tempore, incredibile a. e. per illam breuissimam durationem si voluit
duplicari vel censurari sed pene infinites multiplicari
grae quae data sunt in primo instanti, propter hoc hi
subtiones conuicti ad illam solutionem supra relatam
in primo instanti primum subtrae alius, in conti-
nuate vero solum primum primum grae, quae cum sit actus
actus boni in exigis, primum eadem ratio sed multo magis,
atq. adeo nullo modo compensabile cum premio primi instantis.

Ego

Ego quidem fateor regulariter multo minus pro-
 mi correspondere instansibus copulativis quam primo in-
 stanti; quod licet in alijs praeferatur non solum dicitur sed etiam
 subiecta actus, ut videmus per. procedenti, multo tamen laudabilior
 & prima, proinde eadem subiecta actus, quam continuare
 per alijs tempus actum remanet, proinde etiam; & dicitur non censetur
^{procedit} ~~procedit~~ aggrauans in peccato, nisi quando dicitur fuisse no-
 tabilis, quo casu potest etiam duplicare & triplicare poenam,
 sicut est primum. Caeterum ad huc videtur difficultas
 manere magna ex parte in sua vi, ex re alio capite, quod
 licet singulis instansibus continuatis, non debet tantum pro-
 mium quantum primo instanti, datur tamen alijs primum
 determinatum. patet ergo quantum sit. Respondentur
 unum vel duo fortasse indivisibilia prae, pro singulis
 instansibus; supponuntur. gratiam etiam componi ex rebus
 indivisibilibus finitis.

Contra probo debere dari singulis instansibus
 infinita vel innumerabilia indivisibilia, gratia nova,
 nam haec actus dilectivus Dei qui sunt incommensuratur his
 infra se in peccatis vel saltem innumerabiles alios actus
 bonos, quales inferioris & inferioris honestatis, quibus
 a. illorum responderet in hoc instanti, continuatis aliter
 gratia. Et huius actus correspondet plus gratia. Et correspondet
 totis indivisibilia gratia quod haec actus bonos quibus infra
 se, haec a. et innumerabiles, imo, ut ego probabilis iusto,
 infiniti, nullus. e. e. actus bonus, quod a. potest ea. alij actus
 bonus minus affectus, nam in maiori humilitatis v. g. magis
 minus mentitur e. e. facilius e. humiliari bonum. Angelo per-
 fectioni quam alteri ho. e. facilius e. humiliari alteri ho.
 Angelo perfectione e. potest ab ea. Angeli perfectione & perfectio-
 nes & ly infinitum infra. Deum. Et potest etiam. Haec
 actus humilitatis minus e. minus meritorij in infinitum, quod
 oes superet iste actus ultionis Dei qui. nunc continuatur.
 Et singulis instansibus meretur infinitam vel saltem incommen-
 surabilem multitudinem indivisibilium gratia. d. d. in exemplum
 ascribitur ut in maiori obedientia, facilius e. obedire. loquor
 pariter Angelo perfectione q. quam quam Angelo imperfectione.
 vel ho. & intra virtutem obedientia potest ea. actus minus e. minus
 meritorij, sicut creatura quibus poenae, obedire q. Deum potest
 ea. in infinitum perfectiores et perfectiores.

Aur

Huius obiecti Dei, dicitur b. de Incarnate sect. 2. 117.
supponendo in eam excessum gratiae, considerare in excessu inferioris
boni, sed aliquando unam gratiam excedi ab alia in perfectione
caritativa, nam, ut dixi etiam in Tractatu de Deo circa
inequalitatem virtutis beatae, eadem inequalitas quae consistit
inter virtutes Dei considerari etiam potest in gratia tanquam in parte
determinata, scilicet visionis, cum ergo virtutes ipsae aliquando
sint inaequales secundum intensivum, aliquando vero secundum
perfectionem entitativam, per quam exprimitur ad plura vel affe-
ctiva, obiecta divina & penetrant magis obiecta primarium, ut etiam
diximus, gratiae tamen dupliciter inaequales, videlicet vel secundum
intensivum, vel secundum perfectionem entitativam, secundum
quam haec gratia numero & parte visionis magis penetrant obiecta
primarium in ordine ad plura vel affectiva, obiecta divina.
Hoc ergo principium supposito dixi non potius quoties ex maiori
dignitate, vel ex aliquo, augetur meritum augeri intensivae
gratiae, sed potest subrogari loco gratiae praedictae aliam gratiam ad
intensivam perfectionem in entitativa gratia praedictae, quae quidem
habet affectivam perfectionem realiter impletam, illa in se excedere
alias in finibus gratiae inferioris & inferiores quae potuerunt dari
si alibi fuerit magis bonus & meritum. Stat ergo bene pun-
ctum augere premium & meritum plusquam augetur ab inf-
niti, atque inferiores si magis coram potuerunt, & in se esse
infinitam vel inextinguibilem intensivam gratiae, sed gratiam aliam sim-
iliter, quae sit melior quacumque alia ex inferioribus inferioribus per-
tinentibus.

Haec itaque soluta procedit in sententia illa componente
tempus ex multis instantibus finitis & immediatis in qua, faciles
restinguatur, in sententia vero contraria componente tempus
ex partibus quibuslibet in infinitum sine actu sine solum per
indivisibilem aliter responderi potest. Primo respondet in instantibus
& ponendo solas partes temporis ab illo valentis, qui in eo quod
magis fortasse, & magis differunt, & est difficultates. Haec
& Theologicae circa compositionem continuam ex partibus in infinitum
diversis, & ea parte cessat prorens difficultas, cum potest
facile concedi successive augeri & intendi gratiam in partibus
temporis, quae durat atque longi, & illud augmentum non magis
indefinitum quam sit intensio valoris successive in tempore
vel quam sit ipsum tempus.

Posterum quod alii coniter admittunt instantia
propter

grater partes temporis is admittit. Quasi poterit 2do conce-
dendo dari premium determinatum pro primo instanti,
negando vero dari premium determinatum pro singulis instan-
tibus sequentibus eorum sumptis. Equidem videtur, regula-
turus si correspondere singulis premium determinatum sicut
suare, sicutque, & alij usati sicut. 2da, nam licet concessio
singulis instantibus libertatem novam nec admittam illas
determinatas morales necessarias, imo concessam contra leges
pca, utrum deirene immediate post instanti, atque in remanet in
instantibus copulativis aliquis species necessitatis saltem in confuso,
quamvis e. singulis instantibus exercetur nova libertas in con-
cessio, atque, tamen eo ipso qd atque progreditur ultra primum
instanti seu in deinito immediate post primum instanti, necesse
e qd pervenit per infinita alia instantia in confuso hoc vel
illa, datur ergo necessitas ad aliquam collectionem instantium
instantium, si ergo exercetur libertas a seo absolute singulis
instantibus sequentibus in hac sententia ut in modum simul
necessitas ad infinitam collectionem, cum vero vis necessitatis
excludat aliquam libertatis hinc e. si habere singula instan-
tia subsequentia libertatem sufficientem ut dixi illa remu-
nerentur secundum premium distincte a principio aliorum, ad hoc
e. quodlibet qd in uno e. in singulis sicut libertas, secundum
libertate aliquam omnimoda est in hoc instanti si responderetur
necessitas ut dicitur per infinita instantia. Et quamvis
illa sit necessitas confusa, hoc tamen factum qd si post premium atque
pro hoc instanti determinate, quoniam necesse est alia infinita in-
stantia sine premio determinate, cum datur semper necessitas
ad aliquam collectionem infinitam instantium in confuso,
alioquin si pro singulis instantibus eorum daretur premium
ordinem iam apparetur libertas eorum e. separabilitas in
vobis illis, ita e. separarentur premia a. si nulla cent premium
necessario connexio inter illa instantia nec determinate,
nec in confuso, cum tamen datur aliqua necessaria connexio inter
infinita instantia saltem in confuso, ut videmus.

Obijciat primo: in regulis instantibus subsequentibus
datur nova libertas sicut in primo, licet non e. hoc contingere
in hoc instanti alium bonum sicut in primo instanti fuit li-
bertatem inchoare e. in singulis instantibus debet e. nova libertas
tas e. premiabilitas sicut in primo. Et concedendo e. novam
libertatem in quocumque instanti subsequenti, si tamen eodem modo
quo fuit

quo fuerit in primo, nam in primo instanti ita datur libertas 118.
ut nulla procedat necessitas ad aliquam durabilem confusam
vel determinatam, ab vero in quocumq; instanti post illud primum
ita datur libertas ut tunc procedat semper necessitas ad aliqua infinita
instantia in confuso, faciem in quolibet instanti continuatio pro
rigorator iam acti continuatio post primum instanti seu in tempore,
ita igitur primum ponitur necessitas existendi in infinitis instantibus,
quae necessitas impedit ne possit actus praemii determinate pro
hoc instanti, quae semper debet dari aliqua collectio infinita instan-
tium quae si praemiantur singula, scilicet, cum debet necessitas ad
eam collectionem per rationem collectionis & si possit esse instantia pro
praemii scilicet, quae tunc ita praemiantur eis ac si in nullo suggereret
necessitas ad aliquam collectionem infinitam confusam, quae necessitas
facit, ut vel si praemiat hoc instanti determinate, vel si praemietur
hoc maneat, nec alia instanta sine praemio determinate singulis
scilicet referentibus.

Obijciendo: haec necessitas tota est mere consequens, nec
contrahitur indivisibiliter, sed divisibiliter & successively, sicut ipsa
instantia transiunt successive. Et si impeditur per omnia & singula postea
scilicet praemii pro parte illa libertatis quam habet. Hoc
necessitatem esse quidem indivisibilem, sed aliquam etiam habere indivisibilem
substantiam, non sicut tempus est divisibile in partes determinatas, plu-
res & partes, si tamen in omnes partes proportionales, in necessitas illa haec
est indivisibilis in plures necessitates consequentes, si tamen in tota quod
est instantia in tempore, quae semper manet aliqua pars temporis in-
divisa, et sic debet manere indivisa aliqua infinita collectio instan-
tium haec vel illa. sicut a. se hoc dicit, ita ad praemii praemii haec
post dividit praemii abilitas in plures praemii abilitates, si tamen in omnes nec
ita ut si maneat semper indivisa aliqua praemii abilitas, infinitorum
instantium, quae per se indivisibilitatis facit, si tamen post omnia praemii
scilicet, quae iam merentur singula, sicut si nulle est repugnantia ad
eandem divisionem praemii abilitatum. In quosane consequenter
procedit S. Pappus, nam admissio principio quod ipse suggerit subiect
in praemii bonum durabile, per unum instanti haec nullum est
instanti in quo si post voluntas cessare ab actu, ad huc ignoscit
balem necessitatem ad aliquid tempus in confuso quae impedit praemii
praemii singula instantia scilicet. Unde etiam constat, haec nec
certitatem esse respondens, aut eadem, quatenus ante quodlibet instanti
post primum datur, nam necessitas existendi in infinitis his vel
illis, & haec haec igitur necessitas est consequens vel concomitans,
quam

quam duracionem temporis, e in aliquo modo antecedens, quae bene
ante ipsum tempus se necesse est si actus h. cessat immo dicitur post
primum instantis existat per infinita instantia nec potest ee in
uno quem sit in infinitis.

Obijes 3to: si per possibile vel impossibile, angelus creatus
ab eterno h. potest h. durare per infinitos dies imaginariot, e. t. h. in
singulis diebus potest de nouo gratias agere Deo pro beneficii conseruatois
e. o. q. d. singulis diebus potest de nouo & hinc alio bono durans post pri-
mum instantis h. potest h. existere per infinita instantia, ad huc in
singulis potest de nouo laudari e. promereri hoc pro conseruatoe
alio in eo instanti eam in singulis potest cessare.

2° dist. non: Angelus potest singulis diebus agere gratias
pro beneficii conseruatoe sicut est nunc. Angelus qui creatus in tem-
pore, nego, alio diuerso modo concedo, nam in primis Angelus h. po-
tuerit singulis diebus ab eterno de nouo agere gratias, sicut e.
tam in finita gratiarum actiones diuersa, nec potest agere gratias pro
illis diebus tanquam pro tenues habentibus singulam separabi-
litatem inter se sicut est qui creatus in tempore, sed potest agere
gratias hoc vel illo die diuinitati pro hoc die determinate, sed tunc
agnoscendo in ipso beneficio aliquam indiuisibilitatem seu necessari-
tatem de infinitis diebus ex se creatis ab eterno quare creat ex parte
beneficii h. agnosceretur diuersa diuinitas diuinitatum colle-
ctiue sed singularium diuinitatum, ita h. appareret fundus infinita-
rum gratiarum unum septim respondendum singulis diebus colle-
ctiue, sed appareret obiecta harum vel illarum gratiarum unum, ita ut
semper maneret gratitudo una inordinabiliter attingens infi-
nitudo in confuso.

Ad contra. obijes 4to: q. in eam potest Angelus saltem
postquam creatus per eternitatem potest ex hac re deinceps
agere gratias pro singulis diebus conseruatois, sicut si nunc creatus
in tempore, q. nulla est necessitas Deo conseruandi eum de e-
inceps & similiter postquam semel alio bono durauit per infi-
nita instantia, poterit laudari e. promereri eorum pro obiectis
instantibus, sequentibus, cum potest pro illis h. existere. ... R. pro-
gundo conser. ad diuinitatis e. q. in primo casu h. datur para-
necessitas conseruandi Angelum per alios infinitos dies in confuso
in 2° casu: casu potest q. d. obiectis instantibus succedunt tempus. Exer conser-
gens inceptis noua necessitas ad alia infinita instantia in
confuso. semper ergo conseruatur illa indiuisibilitas oritur in
omni, q. semper potest habet instantis perseuerat noua necessitates

confusa

confusa ad alia infinita instantia

119.

Obiecto 5to ex hac doctrina sequit nec in instanti ter-
minatio ultimo correspondere alij præterea determinationi.

Præterea qd nō est maior vel diversa libertas in eo instanti quam
in alijs copulativis, nam etiam postquam hō operatur in ultimo
instanti terminatio adhuc manet inefficiens ad contrahendum
postea actum, & per consequens ut illud instans fuerit termi-
nativum vel copulativum. Et si instanti copulativo nō correspon-
det præmium determinatum, nec terminatio debet corrigi. Con-
sequens a videtur falsum, nam qui exercet actum bonum
per horam est præterea terminativus, dignior & præmiis quam qui
exercuit per totam horam sine ultimo instanti terminativo. Et
premiis huius excedit a præmiis illius, nisi a recesso, cum ponat
a parte rei debet esse aliquid determinatum & designabile.

Hæc difficultas maxime videtur arguere contra
hanc eandem resolutionem negantem præmium determinatum in-
stanti copulativo, atq; hoc mirum ab Authore huius res-
ponsonis eam nō attingit, solum P. salub. dicto tract. 13. dub. 5.
nam. 7. b. 3. reg. eam scripsit & dicit negando præmium unius
actus debere esse maius præmiis alterius qd totum instans termi-
nativum quo excedit, qd indubitanter illud in moralibus pro-
misis reputatur, esse impossibile. Ergo præmiis quæ resultat
infinitum præmium.

Ad hæc tñ probabiliter defendi potest inistendo prædictæ
responsoni correspondere magis præmium unius actus quam alteri,
nam licet singula instantia possit primum instans hanc eandem
vim incompletam ad merendum, hoc est, ad merendum simul cum
alijs & partialiter cum eis partialitate, eade, ad huc dicit potest sim-
plicitate habere hanc vim ut si terminativa, sint exigat
qd detur parti cum ipso instanti maius præmium alij in deter-
minatum quam daretur parti sine illo instanti, relinquendo
libera voluntati. Res quantum sit factum, ut illud præmium
neg & requirat satis modis exigentia quæ obligat ad aliquid
instans terminativum ita ut in executione, nunquam potest satisfieri
hæc de iure, quin admittatur nova liberalitas, & dicitur de huius
exempla habet multa, si dicitur s. p. promittat nō vivere, aliquid
penæ æternæ, nunquam poterit dicitur satisfieri, debito huius
promissionis quin misceat novam liberalitatem, nam quoad
penam cessat a punitione ita cessat ut ex vi sua promissionis nō
teneatur tam cito cessare, sed potius vel bonis progredit.

Item

Item in presenti mda iuxta sententiam, quam nunc exponimus,
componit tempus ex partibus in infinitum divisis et
instantibus, si aliqui praeparatur continuare, actum bonum post
primum instantis, si per processu satisfacere, huic procepto quoniam
addat aliquo quod non debet ex procepto, nam quocumque tempore daret
atque post primum instantis potest minus durare, et satisfacere
procepto, si ergo regnaret, dari debitum ad aliquo undeter-
minatam, cui debito et post satisfieri sine nova liberalitate
non debita. sic ergo post dicit instantis terminatum ultimam
actus boni exigentis actus primum indeterminatum cuius deter-
minatio pendet ex liberalitate Dei, atque ita nunquam poterit
praemari sine nova liberalitate. Dei qui dat plus quam debebat
ex vi illius meriti.

Dices: Et rade illis instantis accipit hoc de
facto maius praemium quam pro aliqua parte determinate tem-
poris, quia accipit de facto aliud praemium determinatum, dicitur
ponendo a. partes temporis eximus tandem per divisiones finitas
ad aliquam cui non correspondat tantum praemium. Et accipit
quidem maius praemium sed non de condigno et congruo pro illo
instanti, sed partim de condigno et partim de congruo seu ex libe-
ralitate, partim, inquam, partialitate case non generalitate effectus,
non est a. mirum quod rade illis instantis et per liberalitatem Dei
supradictam debetur plus quam pro solo praemio condigno partis
determinatae, praeterea cum illud praemium non debetur soli instanti
sed parti cum illo instanti, pars est quae exigit praemari magis
in instanti terminatus quam sine illo.

Sed contra videtur, quia eo ipso videtur regnare quod
rade illis instantis exigitur, de condigno aliud praemium deter-
minatum cuius determinatio non postea necessario admixtam libera-
litatem Dei, quia iam exigeretur de condigno rade illis instantis ali-
quod praemium indeterminatum sed maius praemio cuius partis
determinatae, quae exigentia videtur esse contra aequalitatem iudiciali
distributivae, nam exigeretur rade omnis instantis maius pra-
mium quam rade actus successivus.

Et duravem huius instantis non exigere de se etiam
in determinata maius praemium quam exigit aliquis actus excelsus
hanc actum, exigere in partem temporis cum instanti obli-
mo praemium et excessum aliquem rade instantis qui sit maior
praemio cuius partis determinatae alteris actus huius actum
excelsus. hoc a. non est absurdum in his actibus qui non sunt ad
aqua-

aequalitatem promereri. Exemplum habemus optimum in me- j20.
 fito Chri. Dni, qd qd hā valorem infinitum hā pō exigere premium
 determinatum sed determinate premium aliqd determinatum ex
 libera voluntate Dei, namqum tñ deterram abitur tale vt nō potu-
 erit condigne dari meritis: comparem ergo actum bonum Chri
 Dni durantem per semihoram cum actu alteri iusti durantem
 per horam, illi actui Chri datur premium beatitudinis corporis
 vt octo, actui a. alteri iusti datur premium vt vnum, diuida-
 tur nunc duratio actus Chri in sexdecim partes singulis correpon-
 det indig. qd qd premiū. ecce quilibet illarum iudicium partium
 durans habet ad se maiorem valorem quam actus alterius iusti
 durans per horam, & tñ magis promeretur actus iusti durans
 per horam quam actus Chri durans per decimam sextam partem
 semihorae qd nimirum meritum Chri nō est promerendi aequali-
 tatem, sed iuxta liberam determinationem Dei, in eiusmodi a.
 actus sit licet attendi debeat ad hoc vt totum premium actus
 Chri excedat totum premium actus alteri iusti, nō tñ debet nec pō
 seruari eadem proportio inter singulas partes. sic etiam in
 casu nō cum proportione contraria dicitur pō, cum instans termi-
 natum hā pōt pō suam videtur stabilitatem premium ad aequali-
 tatem, sed tñ videtur determinate aliqd praeferri ita tñ ob totum
 premium qd accipit vāde, instans tñ nō pōt premium totius
 alteri actus excedentis per tempus determinatum, nō vero ita vt
 sit magis premium correpondente, quilibet parti illig tempore;
 sicut ergo de facto totus actus Chri haberet premium curmum
 de lege ordinaria, hoc ē tale quale nō daretur illi illi alteri actui
 alteri iusti, ita instans terminatum haberet minimum
 premium de lege ordinaria, hoc ē, tale quale nō datur de facto illi
 actui excedenti per tempus determinatum, Quis e. praeuidens
 per suam absolutam vel conditionatam des actus, qui se excedent
 in durate, videt nullum fore excessum temporis adeo minimi de
 facto vt nō respondeat t illi toti excessui de facto magis premium
 quam de iure. huius diuisiones terminatiui, licet ^{haec} pōt pōpor-
 tio nō seruetur in singulis partibus illig excessu, hoc ē. fieri nō pōt
 nec debet, vt videmus in exemplo meriti Chri Dni.

Restat adhuc difficultas de poena correpondente actui
 malo pro ultimo terminatiui, qd videtur consequenter eadem
 proportione debita idem dicitur qd de actu bono. si e. dicas
 ultimo instanti terminatiui peccati nihil proxi poena corre-
 pondere consequens videtur qd nec instantibus cogelatiuis
 aliquid

de determinate instanti copulativo, ex quo sequuntur eadem incon-
uenientia, quia illud regulatum infinitus faceret infinitum, ne
igitur debeat aliquid determinatum ad instans copulativum id deter-
minate exigi, debemus in illa sententia Phila dicere quod instans ter-
minatum aut copulativum non exigit determinatum, sed pars exigit
indeterminate ut datur ipi aliquid plus quando habet illud instans
quam datur de facto alteri parti aequali tunc illo instanti. rur-
sus exigit de illud plus sit magis quam quod de facto correspondet
parti minima scorum aut minimis excessibus qui de facto datur
ut conetur habitus distributiva eo modo quod servari potest.

Quis ex eadem ratione potest fortasse dicere quod in-
stans terminatum non exigit determinatum premium, alioquin
daretur aliis meritum durans in tempore quod premium datur magis
quam illud instans, quia si illud instans exigit v. g. unum gradum
grae & actus in brevissima temporis morula exigit duos, poterit rursus
dividi illa morula in 2 partes, unde quia pars illius temporis non exigit
de condigno nisi dimidium gradum, alio modo actus incipiens in tempore
& durans solum per partem illius morulae merebitur de con-
digno magis quam actus durans per illud instans. hoc tamen de primo in-
stanti non videtur esse necessario dicendum, & ideo dixi semper fortasse
& dubitanter, quia potest dici non esse inconueniens quod primum instans
mereatur aliquid premium vel poena determinate, unde si comparatur
cum brevi temporis morula qua alius actus continuatur & perseverat,
non est inconueniens quod plus premium vel poena respondeat instanti
in initiativo, quam brevi morula continuatois, cum ex con-
sideratione sententia plus sit incipere actum bonum quam continu-
are illum per brevissimum tempus postquam incipit. si vero com-
paratur alius in primo instanti cum alio actu qui incipit in tempore,
semper hic debet meretur plus, quia meretur rade incipit quod quantum
ille alius qui incipit in instanti, & rursus meretur aliquid plus pro
conservatione in tempore. nec horum habet in eo actu calculas illa,
quod actus durans per morulam breuem meretur v. g. duos gradus premium
& actus qui durat per partem illius morulae solum merebitur
in dimidium gradum, negatur e. conseq. quia unus incipit gratia premium cor-
respondet illi actui pro solum incipit de nouo, pro maiori vero
vel minori perseverantia datur plus vel minus de eod. gradu, & in hoc
semper exierit actum qui fuit in solo instanti. non est ergo neces-
sarium dicere quod in primo instanti non exigit de condigno determi-
nate tantum premium, potest tamen id ostendi, ut videmus, e. negari

Quod illius actus durans per se non potest durare exigit de digno in pro-
 portione determinatum quantum debetur parti temporis minima, et
 sicut in instanti non fit motus sed mutatum est, id est indivisibile motus,
 sic ignis actus qui in mea sententia est actio quae iam successiva non
 videtur poni in instanti quoad est effectum, sed quoad est in sui
 indivisibilitate est quasi mutatum est, et ideo non videtur quod pro sui indi-
 visibilitate est effectum non tunc nobis determinate partem praemij.
 Video in tota hac solutione contra id quod dicitur aliqua diffi-
 cultas, sed eorum difficultas nascitur ex difficultate principij. Quod
 supponitur de compositione temporis ex partibus est instantibus infinitis
 quae difficultate supposita non mirum si hoc alia minus difficilia se-
 quantur. Sic etiam eo principio supposito quod tunc contra hanc solu-
 tionem admittere gratiam non dari semper eodem instanti quod datur
 meritum, quod cum quilibet instans potest primum ut semper videtur
 tendere se ut non terminativum vel continuativum, non potest pro illo
 instanti conferri tunc aliqua gratia determinata, sed debet expectari
 semper subsequens quo conset non fuisse illud instans copulativum,
 si est copulativum, ^{non} determinate datur tunc, sed pro parte
 determinata temporis cum illo instanti datur aliquid determinatum,
 ut dixi. Si vero fuit instans terminativum dabitur ratio
 illi aliqua gratia, non immediate potest. Quis quid si immedi-
 ate potest motiatur hoc? Respondeo nunquam de facto mori hominem
 immediate potest actum voluntatis, semper est naturaliter loquendo
 debet mediare tempus in quo non habet usum rationis. Si tamen Deus velit
 miraculose et facteretur in ipso instanti terminativum dabitur
 gratia, tam si non differretur ut continueretur postea atque merito-
 rius. Porro non est absurdum gratiam non dari semper eodem instanti
 quo exhibet aliquid bonum, quantum aliunde de regnabit, ut constat
 ex praemissis scilicet. j. et quidem negari non potest. Thomam ita
 de facto occurse, ut supra vidimus.

Disputatio.

DISPUTATIO

De virtute Spei diuinae.

Quod attinet ad magnitudinem actus & habitus coram deo virtutibus Theologicis, & in circo non oportebit repetere, quae dicta sunt circa. Et idem prolium quaremus, ea quae propria sunt Spei, hoc est, quales obiecta habeat, et modum habeat, in quo obiecta, virtus, & gradum cognoscimus nempe perquirat.

SECTIO I.

Quando distinguatur actus Spei ab alijs actibus voluntatis.

Quamuis coram modo explicandi etiam virtutem actuum sit declarare illorum obiecta, in actu tamen Spei specialis est difficultas, quia circa idem obiectum de amantem vel desiderantem exercantur actus Spei diuini ab actu aperiis, quae desiderantibus hinc videtur provenire ex solo obiecto, imo neque declarari eius obiectum nisi utrumque quales sit ipse actus Spei comparatus ceteris actibus. oportebit itaque prius de hoc puncto videre, ex cuius resolutione cetera omnia quae ad Spei pertinent facile deducuntur.

Nihil facilius experimur quam actus Spei degenerare, difficillime tamen explicatur qualis sit affectus Spei, eiquid addat supra ceteros actus amoris & prosecutionis. ratio difficultatis est, quia omnis actus voluntatis est vel intentionis obiecti vel fuga. si est prosecutionis, est amoris, si fuga est iram; aliunde vero sperare hinc est simpliciter amare, si est aliquis desiderare, si vehementer amare, imo nunquam desiderare mala Libona, et etiam contra aliquid vehementer amari & non vehementer sed tepide sperari & sperare. fortiter hinc est amare, nec desiderare est odio habere.

Propter hoc fuit prima sententia docens Spei hinc actum voluntatis non esse, quam inuenio modo tenent haeretici docentes
-sem

sem e. actum fidei quo hōs firmiter credit suam salutem, contra
quos lato agent controuersis, videtur suasepe p̄sentidua. i. scilicet. 2.
inter defendunt eandem sententiam aliqui catholici, quos reperunt S.
Thomas in 2da q. 40. art. 2. & S. Bonaventura in 3da d. 26.
art. 2. q. 5. quibus partim consentiunt videtur scilicet ratione in
d. in ipsa questione. d. in illam sententiam n̄ reprobat. docens
itaq. sem e. actum illius quo aliquis videtur saltem probabiliter
obire illud futurum.

Hac sententia contra reijctur, q̄ desperatio que opponit
fieri e. actus voluntatis, e. e. desperatio que fuga voluntatis e. dif-
ficultatem obire. Ignor etiam qui aliquomodo opponitur fidei e.
actus voluntatis, ut ois concedunt, & constat manifeste. Et h̄ e. spes,
nam contrariorū eadem e. ratio. Item hoc idem indignum vel est de
sola prohibita, e. hoc quomōdō differret ab actu fidei contra futurum
adum, qui eas duas virtutes subiacet e. potest quidem manere cum
desperatio, n̄ e. potest fieri qui desperat; vel illud iudicium est
de futuro, non salutis, e. tunc quidem ratio est falsum, e. per conse-
quens h̄c n̄ est virtus saltem in reprobis. Deniq. a priori potest q̄
potest illam cognitionem que ab aduersariis vocatur spes conde-
quatur aliquis actus voluntatis peculiaris qui n̄ consequitur
potest alias cognitiones e. ille actus voluntatis poterit appellari
spes, sicut appellatur etiam desperatio actus voluntatis qui conse-
quatur cognitionem contrariam.

Contra sententia affirmat sem e. actum voluntatis
& desiderij efficiens. Sed n̄ ois eadem modo eam explicant, qui-
dam e. dicitur sem nihil e. supra meam salutem
bona prohibita. Alii dicunt differre a desiderio quatenus spes
e. de obitō arduo, hoc e. de obitō q̄ n̄ possumus vinctis vris con-
sequi sed alterius auxilio in quo speramus. Ita S. Augustinus
2da d. 11. q. 4. num. 6. e. j. parte d. 11. e. q. cap. 1. Alii dicunt
sem addere supra desiderium q̄ obitō est difficile. tunc n̄ in-
digeamus alterius auxilio, nam que facilia n̄ n̄ speramus.
Alii deniq. addunt sem e. desiderium cum quadam firmitate,
e. animi erectione, quam appetitus arduitatem e. difficultate
tem superat cas n̄ obstante, persistit in appetitione boni

Hac t̄s sententia potest aliquomodo conciliari, si dicamus
q̄ desiderium dupliciter accipi videtur scilicet striete, vel late. In
modo distinguatur ab actu fidei. In modo h̄c in conuentionis
q̄ actus sem dicitur desiderium quatenus e. quidam actus prosequutio-
nis erga obitō abrens e. prohibita. prima pars tribuit e. S. Thomas

Thomas in 2° 2^a 2^a da. q. 90. art. 1. e. ubi dicitur, ubi dicitur
trahit semper a desiderio. rursus item probari potest primo ex con- j23.
trario conieciendi, nemo enim pro eodem accipit desiderare, & sperare,
desiderio sperare opponitur dicitur, sperare vero desiderio, expe. a.
sequitur aliquis caritatem ab ipso deo, in eo quod ardentissimo
amore caritatis.

2° non est spes ad desiderium obiecti ad sui probabile, se-
quitur eo magis sperari illud bonum quo maior bonitas ap-
paret in obiecto, nam quo melius apparet eo magis desideratur.
Et magis speratur si spes est, merum desiderium. Consequens est.
Et abstrahitur nam visum est quod daret pro maiore maiore spei
aliquam maiorem excellentiam de novo cognitam in obiecto dei =
desiderio & spes non est merum desiderium boni ad sui probabile in
rigore loquendo, nam crescit illud desiderium & non crescit spes.

Quis non crescit illum actum sub denominatione spei,
quod ut sic connotat finaliter adiectam obiecti. Sed contra, in
extrema crescit adiectas & difficultas obiecti, non ideo crescit spes
immo decrevit, nemo enim magis sperat eo quod difficilius est obiecto
& spes aliquid aliud addit praeter desiderium boni ad sui.

2° Ego quidem quantum ex me conieciere potui
superior facilitatem in actu desperationis quam in actu spei, quoniam
exultatio quod dicitur spei ex actu contrario potest facilius delectari.
Desiderio itaque non est deum, sed est deprecatio quaedam voluntatis
qua deponitur animus & aueritur quidem ab obiecto non in eo deo
illius sed quia ex regula. Pro quo adverte amorem tenere
ad conjunctionem amantis cum re amata contingit a. inter
hominem aliquem fugere a consortio alterius pro eis defectibus aut imper-
fectionibus, & illa fuga dicitur aliis dicitur, aliquando vero non tam
fugit quam fugatur, quia repellitur a altero volente, igitur consortium,
haec a. fuga qua potest vocari magis fuga passiva quam activa.
non est deum, sed potest in eum amore, & illis a quo fugatur & repellit,
& c. fuga non est malitiam obiecti sed pro repulsum seu dispensum illis.
sic etiam non voluntas dupliciter fugit ab obiecto, aliquando pro
malitiam obiecti quam aueratur voluntas & ex odio illo fugit
ab obiecto, & haec fuga opponitur amori seu desiderio, aliquando
vero fugit non pro malitiam obiecti sed quia obiectum ignon difficile, se. ex-
hibet se repellit a voluntatem nec appulsum illi, & haec fuga
non opponitur amori aut desiderio, sed est fuga passiva seu affectus
quo voluntas offendit se fugi & repellit ab obiecto quod amat & deside-
rat, motivam a. huius fuga non est malitiam seu fortas obiecti,
sed

sed una difficultas seu visus vel impossibilitas aliqua ante-
cedens vel consequens qua concipitur ex parte obiecti sic finalissime
motuum desperans.

Hinc porro iam apparet. etiam si quis quando
differt a desiderio, nam sicut in voluntate et in affectu fugat,
sic etiam e duplex tendentia diversa. Primum est pro motu
bonitatem et pulchritudinem obiecti pro quam voluntas afficitur
et ex parte sua consentit ad unionem et connexionem quam
obieto, et hic e affectu amoris et desiderii, postea vero si obiectum
non repellat voluntatem, sed consentium etiam suam quasi osten-
dat vel aditum, certe ad illam obediendum, tunc iam volun-
tas erigit se, hoc e, confirmat se in obiecto prooviso contra
affectum desperans qui ex aliqua difficultate potest insurgere,
hac, ad erectio e confirmatio. et hic pro motu finali directo
pulchritudinem aut bonitatem obiecti, sed potest eiq quasi con-
sentium in quo fundatur probabilis vel certa futuritudo conse-
ctionis obiecti, et hic e affectu spei, contrarius directus in deo vero
desperans e depressioni animi qua voluntas obediit se deprecata
et fugatam desiderere. . . eotionem cum seis in sit tendentia
utramq in obiecto, sed erectio e confirmatio voluntatis contra affec-
tum desperans, hinc e requiri semper ex parte obiecti puritatem
seu difficultatem aliquam, ut e. si e in puritas et est e directio
seu confirmatio contra difficultates, e, ex defectu huius adunita-
tis in vniuerso operari, qua facillime et in vni potestate. arri-
tas tunc e motuum finale operari, sed potest e illud contra
pugnat spes, nam sicut mansuetudo in et e vni maior
quas tollat, et tunc motuum tolerandi in et in iuriam ad bonam
tolerantia, ita spes in et quidem e, vni, adunitate contra quem
confirmet animum, motuum tunc e adunitas sed consentus
obiecti prooviso, ut diximus, si e motuum eest adunitas sequetur
seu consequens seu difficultatis obiecti facillior, et, spei e mani-
festum.

Quis hinc adunitas in sit motuum operari, requi-
ritur tunc per nos adunitas de operari. e sicut hinc adunitate
cessat spes, ita, erectio: adunitate erigit spes, e confirmatur pro
exemplo Mansuetudinis, qua quidem maior e quo grauior et
in iuriam qua tolerantur. . . et si erectio: adunitate peruen-
ret spes eo pro eo apud hinc e deponendo maiorem, sicut si
post grauior in iuriam manet tolerantia mansuetudo apud
maior, ea plus sicut hoc ex parte sua operari e cum minor
motuus

motivo e. tolerando maiores difficultates, coeterum ipsa gravior
difficultas vel invidia n̄ e. maius motuum spei vel mansuetudi-
nis, ne potius magis motuum ad tollendam spei vel mansueti-
dinem praecedentem, ego e. n̄ spero, q̄ obedi e. difficile, sed spero q̄
adhuc appareret possibile. vel futurum licet difficile sit.

Præsertim itera actus spei e. actus prosecutionis, ut vis
procuratio sit pro motivo sicut bonitatem obedi & spes sit pro
motivo sicut bonitatem obedi & motuum amoris vel
desiderii. Et distinguendo min: om̄s prosecutio sit pro motivo.
bonitatem obedi vellem indirecto, concesso, directe, p̄per nego,
nam sicut actus etiam desperationis p̄sumunt obedi amari, nempe
e. desperat malum sed p̄ bonum amatum, ita spes supponit obedi
amari, amor e. confirmat se, & erigit ex substitutione obedi appare-
rentia, contra desperationem nisi de obedi bonum coeterum motuum
sicut directum p̄ se conformat & erigit proxime de boni-
tas obedi, sed concesso ipso obedi seu substitutione ipso, ut diximus,
e. desubi magis iporum reliqua sequenti.

Primum, a. hanc eandem differentiam declarare ma-
gis a priori ex natura voluntatis, quæ adhuc ut absolute, amet & velit
aliquid obedi requirit dicitur ex parte obedi scilicet bonitatem & desi-
derium, horum e. altero deficiente, cessat absolute, amor. cum
hac in dicitur magis q̄ deficiente bonitate voluntas fugit ab obedi
per actum odii, nam ipsa carencia bonitatis e. imperfectio d̄ odi-
ris, si vero deficiat possibilitas fugit etiam voluntas n̄ per odium
sed per aliam speciem fugae quæ dicitur desperatio, multa e. arden-
ter amans ex parte ipsa, quæ in e. amans voluntate, absolute, sed
fugimus n̄ per odium sed per desperationem. si hoc pleneius h̄t se,
reperitur Regni q̄ quidam h̄t dicit sed desperat. sicut ergo se h̄t
affectus dicit e. desperationis sic se h̄t affectus amoris e. spei, dicitur e.
fuga p̄ malitiam obedi, desperatio e. item fuga n̄ p̄ malitiam
obedi sed p̄ magnam difficultatem vel aliquam impossibilitatem
antecedentem vel consequentem quæ appareret in obedi. amor item
& prosecutio explicite p̄ bonitatem obedi, spes vero e. confirmatio
voluntatis in ea prosecutione quæ confirmata h̄t pro motivo
explicite possibilitatem uterq̄ itaq̄ affectus amoris absolute e.
spei oritur ex cognitione bonitatis e. possibilitatis obedi, diverso
in modo, q̄m amor h̄t pro motivo directo bonitatem, possibili-
tas vero h̄t se tanquam conditio sine qua n̄ amaretur obedi
sed q̄ voluntas voluit bene e. re. frustra, in aliquid bonum, spes. a. h̄t
pro motivo directo possibilitatem obedi, indirecto, h̄t e. magis explicitè.
mouetur

movetur a bonitate, & e. confirmatio voluntatis in amore,
bonitatis pp. probitatem obedi.

Hinc inferri quomodo differat deperio a timore,
nam licet uterq; actus supponat amorem boni sed deperatur
vel exig amittit timetur, diverso in modo tendunt in eum
obedi, timor, e. tempus & odium alius mali pp. timetur & hinc pro
motivo malitiam obedi, sic ex. timorem, agetudinem ex amore,
sanctatis & ex odio agetudinis pp. ipsius malitiam, sic etiam
qui provert merces in mare, ex timore, mortis hinc odium mortis
pp. exis malitiam, deperio vero hinc odium obedi deperati
ne hinc pro motivo eius malitiam, ut diximus, sed e. supra quaedam
paritas alteris ratio e. que magis invehit amorem obedi a quo
supimus. sic etiam differunt actus audacia & spei, nam au-
dacia e. tendentia in obedi difficile, sed pp. pro motivo directo
bonitatem obedi pp. quam volumus superare, difficultates & peri-
cula, spes vero confirmat quidem voluntatem in amore obedi,
hinc ex confirmatio hinc oritur proxime ex bonitate obedi directe,
sed ex futuratione, seu consensu ipsius obedi offerentis & quasi
promittentis sui possessionem, que dicitur motus proximi
discreti sufficiens ad distinguendum hos duos actus qui alioquin
difficile distinguerentur.

SECTIO II

De obiecto materiali et formali spei Theologicae.

Postquam vidimus etiam actus spei, hinc erit adeo differre, appo-
nere, in obedi formale & materiale. Prima sententia docet obedi
formale spei Theologicae, e. Deum quatenus unum bonum e. spes,
e. amor concupiscentia, quo desideramus nobis Deum pa-
bonum e. quare sicut in gardio e. desiderio bonitas Dei
obedi formale, ita in actu spei dicendum e. cum sit idem ha-
bitus a quo hi duo actus procedunt, ita suaves in presenti
sup. j. sect. 3. & alibi saepe, e. alij multi, quos refert & sequitur
Boninco in presenti sup. j. dub. 4.

Secunda sententia ponit duo obedi formale partialia spei,
sicut Deum quatenus e. bonum unum hinc beatitudo nra, in
quo convenit cum prima sententia, & deinde Deum ut auxiliatorum
seu cum

... cum a quo speramus de bonum. Ita Petrus Loricum abis 125.
in gratia disp. 3. memb. 1.

Secunda sententia probabilior dicit obiecta fidei, extrin-
secum & directam speciei Theologicae ut talis est solum Deum ut
auxiliatorem. Ita S. Vasquez 1. parte. disp. 84. cap. 1. de sup.
255. & alij multi quos refero & aguntur. Supplicans in presenti
disp. 60. memb. 2. e. a. sententia expressa. S. Thomas in questionibus
disputatis q. unica de spe in corpore, ubi comparat spem cum
fide in eo qd nescit fieri ut de deo obiecta, scilicet id qd creditur & id
qd qd creditur spei authoritas divina, ita spei habet duo obiecta,
scilicet id qd speratur & id qd speratur a quo speratur. Unde
infert sicut respectu speciei prima veritas revelata qd obiectum
fidei, cetera vero ut obiecta materia, ita in spei obiecto fidei est
auxilium, utique potestatis qd spei tenent in alia obiecta sperata
quae ut obiecta materia eandem sententiam docet ibidem art. 4. in
presenti disp. 17. art. 1. 2. 5. 6. 7. 8. 9. 12. art. 2. in corpore
ubi caute dicit obiectum principale fidei est beatitudinem aeternam
in utrumq; sed secundum qd ex operibus haberi ex auxilio divino q. 6.

Probari potest haec sententia primo a priori: qd negari non potest
Deum in quo speramus esse motuum principale sperandi, deo a.
spei dicitur ubi & firmari in ipso Deo, deo scilicet in futurum
proponitur nobis hoc motuum ad sperandum, qual. 12. ego a.
in misericordia tua speravi etc. Reg. 122: Deus fortis meus sperabo
in eum. Thronorum 3: bonis bonis sperantibus in eum, & ubi scilicet
hoc a. motuum est ultimum in sub genere, scilicet in genere
confirmandi voluntatem contra desperationem, h. e. motus ad spe-
randam beatitudinem v. g. potest dici qd beatitudo nobis bona est
imo e contra speramus beatitudinem qd bonum ubi qd Deus potens est,
sicut e. interrogatus fidelis etc. credat incarnationem. Dicit qd Deus
summe verax revelat, atq; deo resolvit credibilitatem in Dei
authoritatem tanquam in ultimum motuum, sic etiam inter-
rogatus quare sperat beatitudinem h. dicit qd est bona mihi sed qd
Deus potens est. fidelis est, atq; deo in ipso Deum auxiliatorem
tanquam in ultimum motuum resolvit ultimum quam spem &
confidentiam & in eo genere auxilium Dei est ultimum motui-
um, & per consequens h. est obiecto materiale sed fidei, sicut veraci-
tas Dei respectu fidei.

Secundo a posteriori: qd si obiecto fidei fidei est solas
bonitas beatitudinis vixit & h. potius Deus auxiliator, requeres
pro diversitate bonorum quae speramus esse diversam spem, atq;
Deo

Ad hoc singulas virtutes et etiam spes, quia humilitas v. g. desi-
derat etiam bonum proprium sui obiecti, et con se quiper poterit
illud sperare, sicut virtus quae desiderat bonum beatitudinis
operatur etiam per se illam, et similiter ceteras virtutes poterunt
singulas sperare bonum sui obiecti, et eandem poterunt illud sperare
ab Deo qui est donator et Princeps virtutum. Quis virtus poterit
dicere spes divinae seu spes in Deo circa rem obiecti, conse-
quens. a. et inaudibilem. Et ratio est virtutem spes et unice
per unicum motivum finale, quia quicquid speramus a Deo, sive
sunt beatitudo, sive honestas virtutis, sive aliquid aliud, operatur
per eandem motivum divinae omnipotentiae et voluntatis est, atque ideo omnia
pertinent ad eandem virtutem spes divinae, seu spes in Deo.

Obijciat, imo ex hoc sequi spes hanc esse virtutem Theolo-
gicam, quia motivum finale est Deus et auxiliator, auxiliatum a
divinum et aliqualiter inivertum sed aliqualiter creatum, sicut etiam
cultus dicitur quem respicit Religio. Et spes hanc magis Theolo-
gica, quam Religio. Et negatio sequitur quia auxiliatum divinae
hanc est in quo ultimo nititur spes sed aliqualiter medium, operans
et consequens beatitudinem per auxilia divina, ipsa a. auxilia
speramus quia Deus potens et misericors et ubi videtur ultimo spes
nostra tanquam in ultimo motivum finali.

Ad hoc: Religio etiam vult cultum Dei, quia cultus
bonus est, et a. bonus quia Deus excellens et ultimum motivum in
quo nititur Religio est excellentia Dei sicut spes vult hanc deservere
prosecutionem obiecti nec idere difficultatibus et hoc quia Deus
potens est. Et est magnum divinum, nam excellentia Dei hanc
motivum erga se affluat voluntas per virtutem Religionis,
sed volens et id quod vult bonum est cultum Dei quam bona-
tem amat voluntas per actum Religionis, at vero populus Dei in
actu spes hanc persequens bonum est id quod operatur sed possibile, seu
futurum est quae possibilitas seu futurum est motivum ex parte
obiecti praeter bonitatem, nam ut diximus ad hoc, movetur ad
desiderandum obiecti nititur ab eius bonitate, et a. consequens
obiecti notis proposito, hinc a. consequens obiecti est obiectum possibile
seu obiectum non alluere et vocare ad se qui consequens obiectum hanc
desiderat quia a. populus Dei saltem adaequate, nam per ipsam movetur
potius et bonitatem Dei significatur nobis finaliter obiectum illud
hanc fugere a nobis sed potius consentitur nobis deservit et de primo
saltem ultimum attributa Dei in ordine ad actum qui hanc excludit
tur adaequate a motivum finali sperandi, quia immediate movetur
voluntatem

voluntatem nrām ad erigendum animam s' n' desistendum. 126.

Species: quae sine attributa qua regunt foaliter spes?
Et ea potissimum tria videlicet caritatem, fidelitatem, & misericordiam. horum e. trium frequentis meminit scriptura ad confirmandum spem nrām. de caritate. 1. cor. 13. de fidelitate. ad hebr. 6. ut per duas res immotiles pulch' importate. Deum mentiri firmissimum relationem habeamus qui confugimus ad benedictam propositorum spem. de misericordia. gen. 1. 18. speravi in misericordia Dei in eternum, & in seculum.

Species: actus spes Theologica e bonus & honestus
Et hinc obiecto spem e motivo augens honestum ut honestum e bonum ut bonum e ut in amat suum matrem, n' est e intendi aliqd motivum nisi amatur, sed in beatitudine n' e aliud motivum nisi amor sui bonum beatitudinis e obiecto e motivum foale spes deest ex bonitate beatitudinis, etiam quoniam spes n' erit actus bonus & honestus.

Et hoc arguitur contra oes, quia oes sperari debent actam spem motivum e benedictum quatenus amat bonum beatitudinis, sed etiam perichyter quatenus illud bonum sperat a Deo, ut sic e. nunciatem honores Deum a quo sperat. Etiam comodo obligat Deum iuxta illud psalmico: speravi in me speravit liberabo eum. magis ergo meretur sperari deum bonum a Deo quam qui sperat ab alio, honestas ergo spes n' desumitur solum ab ois qui amatur vel speratur, sed etiam a iustis operandi. oes ergo debent respondere actum quidem spes n' sp. e. bonum si obiectum etiam amatum e speratum ut bonum vel honestum, quia tunc spes h' suo motiva, ut videmus, scilicet bonitatem obiecti sperari e. e. quoniam invidiam, e. rursus motivum sperandi e. e. magis directum ab obiecto, desumitur honestas spes e in utroque requiritur honestas obiectiva, diverso tamen modo, nam in obiecto sperato requiritur bonitas per quam honeste amatur, in motivo a sperandi n' tam obicitur bonitas quam sufficientia ad firmandum spem, unde ex insufficientia motivi pot' sperari actus spes ut si quis speret virtutes ab eo qui eas daret n' pot', tunc e. lucet obiectum rationem sit bonum, at tunc tamen motivum n' h' honestatem sufficientiam requirit ad honestandam spem quae sufficientia obiectiva et etiam lato appellari honestas quatenus illud de refundit ex parte motivi honestatem foalem in actum spes, nam licet voluntas n' amet hoc motivum, afficitur tamen libere erga

ergo illud e amplexatur illud, quare n̄ dicitur ex parte motui
eade q̄ntas inuenter amplexatur, imputatur voluntati
q̄ immenso illud amplexatur, e amplexatur, e ex hoc capite
vtrabitur illis actus.

Paret argui: facile explicaretur n̄a utrum actus
deperato e spei, dicendo deperatōem e fugam ab obeto, si q̄
p̄ malitiam obeti e p̄ inutilitatem mediorum ad ip̄um
consequendum, q̄ n̄m̄erum concipim̄ oia sepe inuicem ad ra-
tionem eorum deo deperant, eis salutem, hoc e recedimus
ab ea efficaciter procuranda, q̄ mediorum inutilis n̄ e eligibile,
e contra, vero spes e proceatōis finis, ortu ex utilitate qua con-
cipitur in medijs, eo e. n̄a q̄ geram, qui maiorem efficacitatem
concipim̄ in medijs, hoc a modo explicatur recte, quomodo depe-
ratis ut fugas e h̄t pro motiuo alijs malum scilicet inutili-
tatem inuicem mediorum q̄ quam nolim̄ eligere alijs mediorum
ad illam finem explicatur, item quomodo spes sit amor e h̄t
pro motiuo alijs bonum scilicet utilitatem mediorum q̄ quam
volim̄ procurare in procurando illo fine, deniq̄ explicari p̄
quomodo differat spes ab amore finis, quatenus amor preciso
oritur ex motiuo bonitatis ipsius finis, spes vero ex sola boni
utilitate, vel efficacia mediorum, quare, e creius spes et spes ex
eo q̄ apparet maior bonitas in fine, sed eolum ex eo q̄ medius
apparet utilior, vel efficacior, q̄ spes e noua, conformatio
voluntatis in fine, amor q̄ utilitatem vel efficaciam medi-
orum ad consequendum finem.

Re hunc modum dicendi adhuc n̄ explicare suffici-
enter n̄am spes, sape, e. geram nulla habita r̄de, efficien-
tatis mediorum, quare v. e. geram deum in se collaturam
nobis alijs bonum, n̄ eodēq̄ alijs mediorum efficaciam e utilitate
a cuius utilitate, moueamur ad persequendum, s̄ in illa propinissima
spei, e spes n̄ differat ab amore, ex eo q̄ moueamur ab utilitate
vel efficacitate mediorum; item contra potim̄ sape recedere
ab illis medijs q̄ concipio illa oia e inutilia, e adhuc n̄ des-
perare de obeto amato, q̄ existimo n̄e, illo modo a me posito
e, obstinatum, e deperatō n̄e velle desidia ab oibz medijs q̄
eorum inutilitatem e inefficaciam, sed motu explicatur per
illam fugam passiuam qua h̄t pro motiuo finali ipsam diffi-
cultatem vel n̄ futuritatem obeti, ut dicitur.

Ex dictis dei motiuo facile, facile iam erit explicare
obetu male spei Theologicae. obetu male dicitur illud
q̄ quasi

In qua informatur ab obitu finale seu in qd tendit volent 127.
 Ita ut obitu finale duplex esse potest considerari obitu male
 in spe. primogen e illud qd operatur, qd sicut obitu male
 fieri e illud qd operatur pp diuinam reuelacionem, ita obitu male
 fieri e illud qd operatur pp diuinam liberalitatem e. i. nam
 spes tendit in illud obitu pp aliud videlicet pp motuum operandi
 hoc. a. obitu que a Deo operantur multo. ut in quibus ta pre-
 cipuum locum tenet beatitudo eterna, quare ipa e procegrua
 potius nra spes e p deici quasi abriditionis spei, ad ipsam e.
 referentur coetepa. fore qd que operatur a Deo, de hac tñ
 beatitudine. dubitari solet. an ist obitu spei beatitudo obitua
 que e ipa. Deus. an vero beatitudo finalis que e aliquid creatum
 videlicet vna. clam. Dei?

Durandus e. alij docent eam beatitudinem finalem
 operari, n Deum qui n it e futurum cum sit aternus. Caretans
 e contra dicit Deum solum ee obitu qd operatur n visionem Dei,
 hoc. e. solum e. conditio n res operata.

Sed e verior sententia media docet obitu operandi
 constari ex Deo e ex ipa visione, ita ut nec queramus solum Deum
 nec solum visionem sed Deum vitam sine Deum e visionem,
 Deum quidem ut id qd possidebitur, visionem vero ut possessionem
 qua Deus possidetur. ita S. Thomas in presenti q. 17. art. 2.
 e coetepi quos sequuntur Suarez in presenti disp. j. sect. j.
 Vazquez ima. Ede disp. 10. Durandus in presenti disp. 10. dub. 3.
 P. Romnes in presenti disp. 11. dub. 2. e alij conuiter.

P. 1mo contra Caretanum: qd illud operatur qd
 desideratur, not. a. desideramus Deum secundum se seu qd Deus
 existat, sed Deum nobis coniungendum e desideramus ipsam
 coniunctionem, qua, ut suppono, n e alia. prater visionem
 claram ipsius Dei, sicut qui desiderat calorem desiderat
 unionem caloris cum obitu, e qui desiderat pecunias desi-
 derat etiam earum possessionem.

P. 2do contra Durandum Deum etiam ee obitu
 operatum e n solum visionem; imprimis ex scriptura qua
 Deus ipse vocatur premium beatorum Gen. 15: lego pro-
 pector tuus sum e merces tua. magna nimis. desitio. Deo,
 qd qui desiderat calorem n amat solum bonitatem vniouis
 sed magis bonitatem caloris, e ipi viuerrum qui amat amore
 concupiscentia rem aliquam vel personam pp bonitatem illius,
 eo ipso desiderat coniungi cum obitu amato n solum propter
 bonita-

bonitatem coniunctionis, sed multo magis pro bonitate in
rei amata, deo e. desiderat coniungi cum illa. quia gratia bona e.
simulter ergo amatur Deus a modo concupiscentia pro affectu
nem ex pulchritudinem infinitam Dei, & deo desiderat hoo
coniungi cum deo ut fruatur illo bono quia Deus, & licet desideret
coniunctionem, multo in principis desiderat & amat ipsum
Deum pro eius pulchritudinem desiderat coniunctionem cum
ipso quia fit per visionem claram, hic e. modus utilissimus
e. & affectuissimus possidendi Deum.

Obicies primo: quia illa quae differunt a nobis, supposito in
potest secundum se esse bonum nisi deo volam per aliquam effectum,
sicut ignis bonum patienti frigit quatenus in eo caeat calorem.
Et similiter Deus secundum se idem e. bonum homini quatenus caeat
visionem sui quae visio immediate perficit hominem. Et negando
ma: nam honor h. e. in nobis sed solum in honorante nec cum
intrinsece potest esse, et h. e. bonum nostrum, multo magis Deus potest esse
bonum nostrum quem possidemus per visionem intrinsecam, in ex-
emplo a. ignis res aliter se habet, nam calorem in amantem eo quod con-
iungat nostrum igne bono, sed potius e contra desideramus ignem
ut producat in nobis calorem qui nobis est bonum & amabilem inde-
pendenter a bonitate ignis, at vero visio h. amatur nisi quatenus
per illam desideramus Deum possidemus Deum qui bonus e. & amabi-
lis, & deo e. amabilis ergo possessio, deo e. desiderant possidere bonum.

Obicies secundo: quia desiderat scientiam Mathematicam vel Astrolo-
gicam in deo amat obitu scientiae. Et nec qui amat visionem Dei
eo ipso amat obitu visionis. Negatur contrae alique e. h. cog-
nitiones quae in se amabiles sunt bonitatem vel amabilitatem
obitu ad se ipsas, tales e. cognitio peccati quae quidem bona
e. & amabilis licet obitu in se bonum, tales etiam ut cognitio-
nes illa mathematicae, aliae vero ut cognitiones quae sunt amabi-
les quatenus coniungunt nos cum obitu bono & amabili, tales
e. cognitio quae videtur & audimus amicum, quem quia amamus
deus desideramus eum videre & audire, ut eo modo possideamus
bonitatem amici, talis etiam e. visio Dei quae quia amamus ut
media visione possideamus Deum infinite bonum & amabilem.

Obicies tertio: nihil potest gerari nisi sit futurum,
Deus a. secundum se non e. futurum sed sola visio & sola visio
operatur & in Deum, item illud operatur de quo praesenti gau-
demus & absente tristamur, sed deus secundum se non e. obitu
tristitia vel gaudii deo ergo visio amata vel habita & sola
visio

vicio e obitu operatum. R. facile obitu fieri debere. e. 128.
futurum sub vade. concessi. quamvis secundum substantiam
in sit futurum, nihiliter deus e obitu delectatus e tristi-
ta. in scotum sed considerat simul in possessione, Reg
a. possessio e obitu gaudij, Reg n possessio e obitu tristitiae.
Obitum duplex ee. obitu malei, spei, alterum qd operatur,
de quo iam dictum e, alterum qd considerat in quo motus
operandi, nam inter ipsa motiva aliqua ee ultima, scilicet
corpore, liberalitas, fidelitas Dei ee, alia vero dici possunt
motiva n ultima, qd licet moveant etiam ad operandum,
n tn movent ultimo sed cum origine ad aliud motuum vlti-
mum, deo e. confirmi in precibz sanctorum, qd his movebet
Deus qui potens e misericordie. itaqz semper sibi in quo
Deo tanquam in ultimo motivo, quare cetera dici possunt
motiva, quatenus n ee ultima, sed quae movent dependenter
ab alio motivo ultimo in quo visumus. possunt ee aliquo
modo dici motiva finita si comparentur cum obitu quae
operantur vel cum alia motiva prioribz, sicut etiam fines
intermedij quae videntur fines e obitu finale respectu medio-
rum vel alteris fins magis propinqui.

SECTIO III.

Infertur ex dictis de cetero aliarum quae ad idem.

Juxta principia posita de obitu finale e malei spei facile
iam erit resolvere, aliquas quaestiones quae pertinent ad
hanc materiam. Prima e: an habitus spei ut dem quo
amamus etiam Deum amore conjugunctis, loquimur. a.
de habitu infuso, supponit. e. dari amorem conjugunctum quo
deligimus Deum tanquam bonum nru, e per consequens erit
ex aliquo habitu infuso, ut supponit ex tractatu de spe.
Recentiores quamplures docent eundem ois ee
habitu infusum quo amamus Deum ut beatitudinem
e bonum nru, e quo operantur, qd ee eundem habitum qd tenet
dedicare amare, e sperare alij bonum, sicut etiam dolere,
timere, e tridari de eius absentia. hanc sententiam docent
multi in locis P. Suarez 1. tom. in 3. partem q. 7. art. 4.
e in

et in praesenti sup. j. sect. 3. et saepe alibi. P. Konrad in
praesenti sup. q. dub. jo. circa sup. b. et alij recentiores.

Contraria sententia negans eum actus pertinere ad eundem
habitum videtur probabilior et iuxta mentem antiquiorum,
quibus prior sententia fuisse videtur incognita, ut observavit
C. Vasquez j. tom. in 2. part. sup. q. 3. cap. 2. ubi acriter
illam sententiam impugnat. videtur etiam ee. oia pro hac
parte S. Thomae fore conditas ex locis adductis sect. praecedenti,
quibus semper docet obiecto finale. Spes Theologica ex. Deum auxili-
torem cui spes innititur, si ergo sit pro obiecto finali boni-
tatis Dei quam amamus amore, coniungit sententia, ut volent
aut horum prima sententia.

Omnis alij est ratio quibus haec sententia solet pro-
bati, potius illam firmare a posteriori ratione supra indicata,
quae videtur si ad eundem habitum pertineret sperare, bonum
ad quem pertinet illud amare, sequeretur habitus oium virtu-
tam posse euenire actum spei virtus propria obiecta quae amat, v. g.
Religio potest sperare. cultum Dei obedientiam, item potest sperare
obseruantiam legis quam penderat, poenitentiam sperare remis-
sionem peccati et recuperationem cum Deo, et sic de alijs virtutibus
moralibus, oes ergo possunt euenire actum spei, et per consequens
oos esse virtutes Theologicae quodam illam actum, possunt et. pe-
rare, illa bona, a Deo, spes a. hinc e virtus Theologica, dicitur
S. Thomam in praesenti art. 5. et b. ut supra vidimus, quae hinc Deum
pro motivo et fine sperandi, sicut fides e virtus Theologica
quae motivo auctoritate Dei ad credendum, si ergo oes virtutes
possunt sperare, a Deo bona quae amantur potest habere, actum
Theologicum, atque adeo virtutes Theologicae, hinc est etiam tres.
Consequens e habitum e a nomine condesitur et hinc e dicendum
quod potest habitus in seipso extendi ad sperandum illud quod amat, et
per consequens habitus quos diligimus Deum et bonum nunc in
extenditur ad sperandum illud bonum, sed debemus ponere habi-
tum specialem in seipso qui sub eodem motivo diuinae gloriae,
liberantibus etc. speret quae quae speramus a Deo sicut tot beati-
tudo, sine gloria, sine honestas virtutum, sine victoria ten-
tationum et alia similia; nam sicut eadem virtus fidei exten-
ditur ad credendum oia sub motivo veritatis et benevolentiae di-
uinae, sic etiam eadem spes diuinae sperat oia quae in obiectis ma-
torum speramus a Deo sub eodem motivo, ita ut nec aliae vir-
tutes morales nec etiam habitus quod diligimus Deum et bonum
nostrum

nostrum eliciat actum sp̄i, quia ille actus pertinet ad alium §29.
habitu speciale & diuersum, ut diximus.

Obijciens primo: retorqueri potest contra nostram sententiam
deum arguere & incommensurabile, nam sicut habitus quo diligimus
Deum ut bonam nostram & diuersum ab habitu sp̄i diuina ad
eum datur alia quia virtus Theologica, ille est habitus virtutis
Theologicae cum versetur circa Deum amando illum propter
infinitam bonitatem Dei. Et negando seq: ille est habitus
nō est in rigore virtutis Theologicae, nam licet versetur circa
bonitatem Dei, nō tamen videtur in illa, sed refert eam ad nos ipsos
in quibus videtur ultimo ille actus amor, virtutis a Theologica esse
quia terminatur ad Deum in utroque, sed inquam ad termi-
num suum in quo ultimo terminatur. talis est spes quia
ultimo resoluitur in aut habitatem diuinam & ibi ultimo
videtur, talis est charitas quia terminatur ad bonum increatum
sibi videtur, talis deus est spes diuina, quae videtur ultimo
in Deo & ibi videtur in ultimo progressu, habitus vero ille
amoris conuenienter tendit ad Deum nō ut erudat in illo
sed ut progredatur ulterius referendo bonum diuinum ad nos
metipsum in quo ultimo videtur per se defert a perfectione
virtutis Theologicae rigorosa, licet aliquomodo hinc autem
deus ad illam, atque spes reseruitur pertinet aliquomodo ad chari-
tatem Dei licet in effectu, & est deus amor Dei minus effectus, atque
deus nō erudat numerum in virtutibus Theologicis, quia est modus
quo Theologica est, rediit ad charitatem, cum habet eam moti-
uum forte nempe bonitatem infinitam Dei.

Obijciens 2do: actus sp̄i Christiana inclinat amorem
beatitudinis saltem impliciti, & inordinate, ut diximus sectione
precedenti & habitus quo speramus beatitudinem nō inclinat ad
operanda a Deo alia bona in ordine ad beatitudinem, & per
consequens ab alio habitu debet esse actus qui speramus a Deo hu-
militatem vel patientiam & quoniam habitus qui inclinat ad
amandum unum bonum nō inclinat ad amandum aliud diuer-
sum nisi in ordine ad illud primum.

Et motuum forte principale sp̄i est potius misericor-
diam, & pietatem Dei in quo speramus, ut saepe dix-
imus, & licet spes beatitudinis inclinat ad amorem impli-
citum beatitudinis, sicut tamen ille actus nō denominatur
amor sed spes, ita nō tam procedit ab habitu infuso res-
piciente motuum beatitudinis, quam ab habitu respiciente
motuum

motuum spei ut spes e, nam eum habitus infusus exten-
ditur ad multos actus etiam circa bona diuina, dum
modo conueniant in eodem motu finali principali cuius
unitas praesertim attenditur ad unitatem habitus infusi,
et pro hoc motuum principale, eodem e in oibz actibus quibus
operamur a Deo, sicut e dari h uniuersum habitum ad geran-
da oia ea bona quae cupiuntur deum modo cum debitis con-
ditionibus operentur, loquendo quidem de habitibus aequi-
uitis habitus quo peruenimus a Deo amico quem
faciliter ad gerandum honorem ab eodem amico, h tñ dca-
quate, h, requiritur etiam alius habitus quo aperiuntur hono-
rem, quo habitu simul concurrente cum illo quo redditur
ad equate facili ad gerandum honorem ab illo eodem, am-
ico, habitus .a. in se h dantur ad facilitatem, sed ut pōra,
ut spe dixi, sed ergo idem habitus infusus exten-
ditur ad plures actus diuersos sub eodem motu finali principali.
Coeternem quere de hoc sit potius admittere, ad id geran-
dam beatitudinem uel alia bona operari a Deo potest
simul cum habitu spei concurrere alij habitus infusi
quibus amemus illa bona, ita ut actus spei quatenus
implicitus e amor talis boni operari perdat etiam ab
illo principali habitu rei ueretur circa tale bonum, sed si
talij habitus desit in peccato ut suppleri eis conuenit
a Deo per auxilium habituale, sicut suppletur alij habitus
infusi quando non est.

Obicitur 3to idem e habitus quo amamus
vitam, e quo timemus mortem. Et eodem etiam habitu
poterimus operari de quoem uita futuram.

Et hoc arguunt probare etiam eodem habitu
pōe nos amari vitam e desperare de uita, nam timor
magis e similis desperari quam spei. Consequens .a. nemo
concedet. Et nec ualebit arguere a timore ad spei, sed
uero differentia denuntiat ex nā diuersa eorum actuum,
nam timor e fuga mali cuius motuum e malum mortis
sive bonitas uita, quare h mirum si eodem habitu quo gma-
mg vitam timemus mortem, hoc e. nihil aliud e quam fugere
carentiam uita imminentem e hoc ex affectu ad uiam uita,
spes uero h alius motuum uale diuersum, nam licet ad spei pro-
supponatur affectus erga rem peritiam, proximum tñ motuum
explicetum e directum gerandi, ut diximus, h e bonitas rei geranda,
sed pōra

sec. p. a. liberalitas, & fides illi a quo operatur vel quid simile, 130.
 alioquin & quo maior est bonitas obiecti eo maior est spes illius,
 sicut etiam eo maior est timor de illius iactura. videtur ergo spem
 ut spem h. habere idem motuum qd h. amor, timorem vero habere
 idem motuum, atq. dico h. miram si timor h. vero spes oriatur
 ab eodem habitu amoris, sicut nec desperatio oritur ab eodem
 habitu, ut constat, nam licet supponat affectum erga rem qua
 desperatio proximum h. motuum deperendi h. bonitas rei
 sed difficultas vel aliquid simile.

Operatur q. 60. si in duo habitus spei & amoris beati-
 tudinis distinguntur & in peccatore h. manet solum har-
 bitus fidei & spei sed etiam hic habitus ad desideratam beatitu-
 dinem, nam dico manent fides & spes ut per illas hoc depo-
 nat non se ad iustificacionem, sed h. minus requiritur desiderium
 beatitudinis, ad hoc ut hoc incipiat se disponere. & manet
 etiam ille habitus cum fide & spe. Vasquezus e. a. contra
 eorundem sententiam qua eorundem negant fidei & spei.

Et negando seq. qd licet ille actus desiderii beatitu-
 dinis requiratur etiam regulariter ad conversionem, h. manet
 tñ habitus, qd sicut habitus spei perdit per actum contrarium
 desperacionis, ita ille habitus perditur per peccatum mortale, qd
 peccatum mortale opponitur ex parte obiecti virtuti obliuanti
 ad procurandam salutem eternam, h. ergo miram qd tollatur
 habitus, sicut etiam habitus fidei & spei tolluntur per peccata
 in fidei & desperacionis.

Queritur 2do: an eorundem habitus operentur nobis & nostris
 etiam proximis. Prima sententia negat quam tenet Konradus
 disp. 19. dub. 5. & alij quos refert & sequitur Durandus in
 presenti. disp. 60. dub. 9. pro quibus videtur et S. Augustinus in Enchirid.
 cap. 8. ubi ait: spes a. h. nisi bonitatem rerum & nec nisi futuram
 beatitudinem continentem qui eorum h. non genere prohibet. alij tñ pro-
 babiliter affirmant Valentia in presenti disp. 2. q. 7. puncto 1. & 3tia.
 Suarez in presenti disp. 1. sect. 3. num. 19. & 2. q. 7. art. 4. in eorundem art.
 Petrus de Avila in presenti sect. 2. disp. 2. dub. incidenti. & alij recentiores.
 pro qua e. S. Thom. in presenti art. 3. ubi ait qd virtute spei extendit & c.
 Item S. Augustinus. serm. 111. de virtutibus Dni in medio aenis de nullis salute & c.

Obij a. postea: qd si h. quo operantur nobis beatitudinem non ex-
 tendit ad operandum proximis debent dari alij h. spei Theologicae ad
 operandum illis & eorundem q. virtutes spei Theologicae. Obij. seq. qd illa spes h. minus
 nititur auxilio Dei quatuor alia. & h. minus est Theologica habet habitus Theol.

R. dicit

Quidem aliquid illam spem in Deo Theologicam, quae pertinet
 ad benevolentiam erga proximum, hanc est. pro motu suo finem
 ipsius proximum cui desideramus illud bonum, spes vero qua
 speramus nobis haec etiam ut amor et erga nosmetipsos, coeternum
 amor proprius hanc erga se ipsum in se ipso a se ipso amata
 reus amor erga amicum, hanc est. motus bonitas in ad amorem
 in se reus, movet bonitas amici, ut diximus disputatio j. de Cha-
 ritate. Ideo spes qua speramus nobis specificatur a Deo, spes vero
 qua speramus aliquid specificatur a Deo tanquam a motu ultimo
 sed ab amico.

Haec si solutio non satisfacit, quae quaeritur ut de mo-
 tibus ex parte illius cui speramus, loquendo in ea motus operandi
 ea cui innuitur spes, quae est propria motuum sui hoc spes est
 in utraque spe motuum ultimum est idem, scilicet bonitas, bonitas
 fidelitas, et liberalitas Dei auxiliantis, videmus a. cupimus spem
 magis esse Theologicam ex eo motus divinus cui innuitur,
 quam ex bono divino quod operatur, cum ergo illud motuum divini
 motum cui innuitur est idem in utraque spe utraque est ad Theolo-
 gica.

Ideo ergo est a priori per eadem coniectio: quia virtus
 habet in se debet deum ex virtute motui principalis,
 sic est. fides divini habet quae hanc demotivum principale. ver-
 raris divinus, haec motuum reuelans hanc est idem motu
 nec fortasse idem ipse in se actibus. si etiam charitas est unus
 habet, quae Deus, cui volumus ^{bonum} est idem, licet bonum quod vo-
 lumus sit multiplex, ut videmus disputatio prima de Charitate.
 Et idem etiam est habitus spei qua speramus nobis et alius, cum
 idem sit ultimum motuum principale operandi licet illi quibus
 speramus diversi sint.

Obviunt primo: quia si habitus spei extendatur ad
 sperandum alius, sequitur non minus debere, si idem habitum spei
 desperando de salute aliena quam de propria, nam utraque des-
 peratio opponitur huius virtuti. Consequens autem est falsum, quia est.
 aliquis desperare de salute alterius pro eis enormis peccata
 est adhuc sperare salutem propriam, neque est e contra despe-
 rare de propria et adhuc sperare salutem alteram hanc videtur
 et illi actus non pertinent ad eundem habitum sed ad diversos.
 Sed negando sequitur ad probationem dicimus, diversi
 est ratio de spe cuius salutem propriam et aliam, nam pro-
 ceptum sperandi salutem propriam oritur ex obligatione, cum

procu-

procedendi, nemo enim pro salute serio & constantem eam 131.
 procurat, quae non ad ius in salute aliena, sed ad
 peccatum desperando de illa, peccatur in primo, deo.
 desperans quod minus bene se habet de misericordia, victoria
 dei. Sed quatenus sine sufficienti fundamento debemus iudicare
 alios, quare est iudicium absolutum de futura damnatione alteri,
 quare est sit in potestate committitur & morietur in gratia dei.
 Et sic quod desperando de salute altera aliquantulum discedimus
 ab illa procurando prout sepe tenemur. Et prout semper
 expeditur importune, & opportune, cum prolixitate. quamvis
 ego per haec sita aliquid de genere, de salute alteri
 in particulari, cum hoc in deo quod aliquis retinet spem
 actus & habitum circa salutem propriam desperando de
 salute alteri, saltem quando in desperando de illa, sed de minus bene
 sentiat de poena & bonitate dei, sed quod male sentiat de proximo
 mo. contra quem tunc magis ex parte peccat, quam contra deum.

Dicitur: ad amittendum habitum spei debet requiratur
 peccatum inordinatum per se, contra illam, sufficit quod per
 peccatum qualiter desperat de salute proximi. Et si illa habitus
 extenditur in deum, ut iam conuenit, ad salutem alteram, amitte-
 tur etiam per desperandum de salute altera. & confirmatur quia
 qui desperat de salute propria, quae minus in desperat de altera, per-
 dit totum habitum spei quo sperabat etiam alteram. Et contra
 qui desperat de altera perdit habitum quo sperabat propriam. Et
 unitatem & simplicitatem illius habitus.

Per habitum spei relinquendum in peccatore
 ut in peccatore committitur, conuenit autem deum, saltem videtur ad
 procurandam suam salutem, hinc est de per desperandum de salute
 propria perditur ille habitus quo sperabat, hoc contra finem prin-
 cipalem intentum ab illa virtute, et per in statu in hunc modo illo
 principio sum in ut in statu sperandi salutem, ad procurandam a-
 salutem aliorum non debet relinquere eam nisi ut ille sit principia-
 liter relinquendo illum habitum in peccatore, per desperandum
 item de salute altera non semper perditur, sed adhuc non
 peccat contra finem principalem huius virtutis, et quia adhuc
 est in statu sperandi & procurandi salutem propriam ad quem
 pertinet, relinquatur ille habitus.

Dicitur: Deo in peccatore ubi supra dicentem spem
 et eorum bonorum quae ad ipsum generationem pertinent. Et
 cum s. Thoma in secunda art. 3. nos non potest sperare bonum
 alteri

alterius nisi illi fiat aliquomodo unum; hoc a ^{tripliciter} habetur
contingit, primo si lex bona alterius redundet ad ipsi bonam
nram. Ita si quomodocumque personam ad parantem pertinet ut
si iis pater, filius, frater &c. 2do si sit amicus, ea q.
quae ad amicos pertinent iam aliquomodo nra si & pocius
circa illi exercere similitudinem & spem. tunc ergo pocius spe-
rare salutem proximi amando scilicet illum & pocius magis
amore nobis coniuncti & speramus illi salutem sicut & nram.

Tertio quasi sit: utrum spes habet certitudinem?
Reso dubitandi & causa sane potest, qui beatitudinem sperant
eam non consequuntur & ideo non est certa sed fallibilis. Ceterum
tunc est vera certitudo est certitudo. Ita cum S. Thomas 2o 2ae
art. 4. & cum Magistro in 2o dub. 26. quae doctrina determinatur
per Arist. 2o ad 2o. scilicet cuius certitudo est utrum sit potens
& deponere motum sequari in illum diem. & ad Rom. 8.
spes non confundit. & ad Hebr. 6. dicit sem tenax quam aethera
habentem ac firmam; & in eodem capitulo negari vocat spem for-
tissimam, solatium, & in Tit. 2. cap. 12. dicitur non sum-
quum debere firmissimam spem in diavolo aeterno collocare.

Ita spes certitudo est digne potissimum un capite
deklaratur. Primo, ut dicitur certis quibusdam determinatur contra
spem vanam & fallaciam, illa est dicitur illi vana per qui ali-
cui diligenter inseruit, sub spe remanens qua potest fraudari,
in qua sensu dicitur, vult Tobia cap. 2. manifeste dicit
falla est spes tua, & elemosinas tuae. Rayn hoc a. sensu spes
nra certissima est, & alio vanitate aliena, nra est. Fali-
ter observans legem Dei, fructuabatur spe sua, & ideo dicitur
Bachus spem non confundere, nisi, in spe, eam confisionis &
deceptionis, sicut contingere solet vane sperantibus. Do dicitur
tur spes Christiana, certa prout significat firmitatem in spe-
rance, nam sicut, per appetitum certum, illi adhaeret firmiter
obito, ut vidimus in Tractatu de Fide, ita spes quae est in vo-
luntate, dicitur certa quando ita voluntas adhaeret rei
firmiter sperata, ut offendat se nulla ratione dimouendam,
contingit a. hoc adhaerent firma in voluntate dicitur
primo quando est bonitatem obiti amati firmiter deherent
illi per certum affectum quo illi adhaerent, sic dicitur
ut voluntas Dei per actum claritatis qui dicitur Deum
nuper ora, & huiusmodi adhaerentis firma, h. requiritur ad spem,
potius est, firmissime sperat aliqua, quae mediocriter amant,
sicut

sicut contra rationem memoriter gerere, quae vehementer
 desideramus & amamus. Sed ergo motus, diuisionis firma, qui
 est propius spes, & quando est propius motum sper fir-
 missime gerens ostendentes, quod nullas rationes aut motiua
 contraria deperiores nos de illo bono. cum e. uiderimus scilicet
 in a. spem in eo directe, amorem ad confirmacionem animi
 aduersus motiua deperiores, consequens est scilicet ut firmior spes
 in qua animus magis afficitur obato, scilicet quia magis confirmatur
 aduersus motiua deperiores. hinc nascitur potissima firmitas
 in a. spes, cum e. spes oriatur ex fide diuina operata & fuchta-
 tis, quae duo firmissima sunt motiua, ab his motiuis confirmatur
 ad, firmitate aduersus quocumque alia motiua contraria quae
 potest inducere ad deperendum, deoq. spes appellatur ab hato.
 firmissimum solacium, anchora, hinc hata est firma, hoc est,
 in deperens, quia nulla potest esse motiua quibus fuchtu fieri non
 potest commouere, & hic est modus spes Christianae cum firmissima
 ratione, sicut dicebat Job cap. 3: etiam occidens me in gremio
 uerato.

Obiicit jmo: per eundem habitum geramus salutem
 etiam aduersum, ut supra concessimus, esse eadem motum, in illa
 geramus firmissime sed tenuissima & infirmissima aliquando
 spes. Et si sufferant illa motiua ad firmissimam spem. Et
 sequendo de firmitate superior explicata, spem etiam salutem
 alienam de firmam, ita est geramus spem. Alii potiam, fuchtatem
 misericordiam etc, ut illa motiua confirmant nos ad nunquam
 penitus deperendum de alienis hinc salutem quam non e. in doctu
 bene & male operandi, in hoc e. sensu dixit hugo supra
 citato de nullis proxi salutem cum uirius de deperendum.
 Et in diuina, inter hanc salutem & alienam quae gratia obliget
 nos spes proprie salutem, gratia e. obligamur ad procurandam
 salutem nostram per obseruantiam totius legis, quam sine spe non
 volumus moraliter obseruare, quia pro admittat contra salutem
 alienam, et ideo firmiter geramus salutem nostram, hoc est, cum firmiter
 proposito nunquam deperendi. Sed pro eadem rationem fir-
 mitatis tenetur gerere positum ad salutem, ut eiaque
 nos ad bona opera, quam alienam. Et non nunquam nobis licet,
 de propria salute deperere, quia in eo statu in quo est deperio
 est etiam ex parte. Qui dixit hinc sufferens ad bene operandum.
 at vero proxi quae aliquando reperiri fortasse in eo statu in
 quo eiaque vita composita ut deperata, et per consequens ferè ut
 reperate

desperata salo aeterna, eo quod cum est in peccato mortali incidit
in lethargum a quo non potest iam naante percurrere. Dico dixi
non desperandum de proximo quam diu est in statu habendi auxili-
um sufficiens. Dixi deus non desperandum de aliquo in parti-
culari, sed de aliquo in confuso vel de aliqua civitate non potius
facile sperare certum est videtur moraliter quod ex iudicio s: q:
qui nunc apud nos videntur damnabuntur. Iures per se non
perferam, de nemine tamen eorum in particulari desperandum est.
Et hoc omnino conuersio procurari debet.

Obicies 2do: aliqua speramus a Deo quae non sunt pro-
missa, v: g. maiora auxilia vel alia Dei beneficia quae non sunt
necessaria ad salutem. Et si hoc est per fundamentum in fidelitate
Dei, et per consequens non est illam certitudinem ex tua motio
quam proxime experiamus. Aliqui apud Suarez in iocanti
sigg. li. xeb. 7. Num. 5. negant illud certum elici a se infusa,
haec est. semper fundari debet in fidelitate Dei ex qua potest habere
certitudinem, sicut nec est ad assensum aliquis sui per diuina
revelationem qui non supponit evidentem irradicationem et obligacionem
credendi. Aliquam rem non est assensum firmum vel immobilis, hac in
re solutio diffinita est, quod oportet multiplicare virtutes theologicas,
nam specialia, sicut non fundatur in promissione Dei, fundatur
in potentia et liberalitate Dei, et ex motu suo tendit in Deum
abunde non negari non potest. Sic actus suauis et meritorius
ac maxime conueniens ad perfectionem. Et pertinet ad aliquam
virtutem Theologicam.

Verius ergo existimo cum eodem Suarez ibi huius-
modi actus prouideri ab eodem habitu sui Theologicae ad obiecti-
onem vero. Sed et ipse Suarez illos actus originem ex se qua in
genere credimus Deum aliquando et aliquibus conferre maiora
bona quam promiserit, sed sufficit ut huius non sint ea sibi ge-
nerare. hoc tamen adhuc videtur difficile non est fundatur ea spes
in aliquo motu indefectibile et firmo, atque recognoscendo sub-
stantiam nisi promissa illa gratia, de qua etiam an possit
illam ego habere, cum quo dubio non videtur dare spes certam,
cum adhuc sit probabile illam spera esse inane.

Facilius ergo potest haberi illi actus non habet eam certitudi-
nem quam habet actus quo speramus salutem, et ideo non dicuntur
actus sui Theologicae simpliciter, absolue, sed adhuc elici
ab eodem habitu, per conuersio. Et habitibus inferioribus potest habere
aliquos actus imperfectos et alios perfectos. Sic virtus mixta
nitoria

recordia vult aliquando levare alienam misericordiam cum
 modico detrimento proprio, aliquando cum magno, & tñ sterg
 e ceteris misericordia. si Penitentia aliquando docet de gra-
 vissima totum offensam Dei, aliquando de or offensam graui, ali-
 quando de oibz etiam leuibz. si charitas aliquando amat
 bonitatem Dei super oia, aliquando minus vehementer & sine
 illa comparate, quon tñ actum elici ad eodem habitu rep-
 ponit P. Konner infra dya. 24 de Charitate dub. 8. num. 148.
 uno affectu simplices ex velleitates & erga eadem obéti, licet
 aut actus amoris impetiti, oriuntur tñ ab eisdem habitibz
 intans, sicut ab eodem habitu acquiritur oriuntur amor sim-
 plex & amor abstractus. si ergo ea quadam redundantia p-
 pter neglegentia extendi ad sperandum Deo ea etiam quæ pro-
 missa nō sūt, licet n̄ per spem ex certam, v̄ dubiam est.

Quinto quaeritur: an liceat sperare, in rebus proprijs meritis?
 qua quæstio controvertitur cum hæreticis nri temporis, qui
 licet negant vt magis deprimant utilitatem bonorum operum.
 videtur Bellerm. hb. 3. de Iustificacōe cap. 7. Vetus & a-
 tholica sententia negat hoc spem aliquam concipi bonis operibz,
 n̄ tñ in illis ultimo habendo, de in pōia & felicitate Dei quæ p-
 e vult illis premiare. sic Paulus dicebat de seipso gal. 6:6.
 Ego a. in sinistra apparebo in conspectu tuis, & laborum cum
 apparuerit gloria tua. & Paulus 2 ad Timoth. 4: q. bonum
 certamen certavi, cursum consummavi, fidem seruavi, in rebus
 quo reposita & mihi corona subtrahat, quam reddet mihi Dns
 in illa die &c. ecc. concipi spem ex ^{proprie} meritis, quam
 tñ ultimo resoluit in felicitatem & iustitiam Dei.

Adversant tñ coëcty QD. & casuorum & vitium super-
 bia & presumptionis, ne forte confidamus in ^{proprie} meritis tri-
 buendo illis nris viribus, ne item patemur Deum teneri, iam ad
 pœdagon nobis peruenierant, item ne presumamus ois certō
 nos esse iustos, deniq; ne propterea contemnamus alios, sicut ille
 Pharisæus qui reprehenditur a sōne lucæ 8: per quæ facile
 potis explicari n̄nulla loca, quibz hæretici struuntur ad confor-
 mandum suum errorem.

Sexto quaeritur de ordine fieri: an sit prior vel posterior
 or fidei & Charitate. Qz facile, factum huius rationem actum
 fidei, eō tñ pōe priorem actu Charitatis. Primum per pōe. fa-
 h̄ pōm firmiter, & sperare in Deo nisi certo & firmiter cre-
 dit Deum pōe & velle dare auxilia ad salutem, hoc a. n̄ creditur
 nisi

221
nisi per fidem. 2da etiam pars condat ex Trid. sess. 6.
cap. 6. ubi spes ponitur inter dispositiones praecedentes habi-
tationem; si per sermo sit de habitu spei tunc potest infundi
sape habitum Charitatis, dicendum & de illo, quod dicitur de
habitu Fidei in simili questione.

SECTIO III

De subiecto spei Theologicae.

Non e controversia imprimis de damnatis, quia in his nullus
manet actus vel habitus virtutis Theologicae, sunt e. actualiter
desperati, talem e. carent item spe Theologica, sine qua non
datur fundus spei, carent etiam de re quod dicitur honesto signali
E. a fortiori actus spei Theologicae.

2do consentiunt omnes in eo quod haereticus vel infi-
delis non habet habitum vel actum speciem Theologicae, fi-
des e. e. fundus rerum sperandarum, & teste Paulo in ista in-
ae radice solutis, iuxta Trid. sess. 6. cap. 8. ipsa denique fun-
datur certitudo spei in hominibus, quamvis ergo possit manere fi-
des sine spe, non tamen contra spes sine fide, est e. otiosa in eo statu.

Tertio certum e. spem manere in peccatore, nec amitti
per infidelitatem vel desperationem, quod potest a simili ex fide, quae
manet in peccatore, quia necessaria e. ad conversionem. Similiter spes
quae ad eandem conversionem requirit, manebit quando per peccatum
desperatio non expellitur. Controversia itaque e. de alijs rebz scilicet
de Beatis, de Christo Domino, & de habitibus purgatorij; & quidem de beatis
aliqui docent ipsos habere habitum spei, & aliqui etiam actus quibus
spem gloriam corporis quam nunquam habent, beatitudinem etiam aliorum
non e. quae cum operando ab eis non apparet, cur non sint actus spei Theologicae.
ita Suarez in p. 1. disp. 3. s. 2. e. talis apud Vasquez 1. p. disp. 24. c. 1.

Alii dicunt manere quidem habitum spei in beatis
non per aliquem actum spei, nullum e. ubi potest clucere, sed per ali-
quos actus complacentiae v. g. & gaudij de beatitudine, qui ab
eodem habitu oriuntur, ad eundem e. habitum referuntur
& desiderare aliquod bonum, & gaudere postea de illius a-
ceptione. ita docent multi Recentiores quos sequitur Ro-
ninus in praesenti disp. 19. sub. 10. edocent tamen non manere
habitum, quoad denominationem spei, quia pro illo statu non potest
habitus

habitus elicere actum sperandi in ordine ad quem appellatur 134.
habitus spei. Alij de neg. concedunt dari in beatis actus
spei quibus sperent gloriam corporis & salutem aliorum, h. in
dari habitum, q̄ deficiente obiecto primario, q̄ erat gloria h̄c
eiusus evacuatur habitus, illi a. actus eliciunt a virtute charitatis vel
ab alio privilegio beatorum. Ita Lora cum alij in p̄enti disp. 7.

Dico primo. In Beatis h̄ manet factus quoad actum pro-
prium spei. Ita S. Thomas in p̄enti q. 18. art. 2. & alij
Theologi cōiter, quos sequuntur etiam Authores 2. d. sententia 2.
Probati. a. p̄t ex Paulo 1. ma ad Corinth. 13. ubi de charitate in-
gulariter dicitur q̄ nunquam exidet & de. om̄o Theologus veritate
certus; nunt. a. manent fides, spes, Charitas, & tria h̄c,
maior a. horum ē. Charitas; ex quo loco colligunt cōiter
Patres nullum actum spei manere in patria. Et eodem modo col-
ligitur h̄ manere illum actum spei. Deinde quoad gloriam h̄c
colligitur ex eodem Paulo ad Rom. 2. spes q̄c videtur, h̄c spes,
nam h̄ videt quis, quib. sperat. Dicitur: poterit saltem sperare
cogitatione beatitudinis qua h̄um ē præsens sed futura. At hoc
h̄ contrabit ex diendis.

Ratio item generat̄ est, de obij. obedi. q̄ de ratione,
spei ē q̄ tendet in bonum arduum, gloria a. corporis, contraria
beatitudinis, & alijs huiusmodi, h̄c h̄t absentia, h̄ in h̄ arduo
beatis quib. sine difficultate, illa, habebunt. Pro h̄c h̄c ratio
explicat̄, oportet scire quid illigatur nō ardui quando d̄ p̄t
ad oc. obedi. spei. alij ē. per arduum illigunt d̄ q̄ n̄ p̄t
nō vixit assequi sed alteri auxilio, quare spes spei semper
sperans ab alio. Ita S. Vasquez i. parte 2. q. 27. cap. 1. & Ferrarius
in p̄enti 6. disp. deb. 1. qui hanc explicationem conatur
desumere ex S. Thoma 1. ma d. 9. 40. art. 1. ubi dicit h̄ sperari
quod facile, & mox in n̄a potestate habem, & in p̄enti 8. 17.
art. 5. ubi distinguit spei a magnanimitate, q̄ h̄c tendit
in bonum arduum sperans aliquid q̄c n̄a potestatis, spes vero
Theologus sperat arduum alteri auxilio assequendum.

Itac h̄ capheo ardui ē contra horum sensum, q̄
re ē. facile nobis apparet obtinere aliquid ab amico quam aliud
a nobis metipsis. differt̄ alij dicitur obtinere a seip̄s =
igro arduum arduum per quærentium in Theolo-
gico, quia obtinere a parente vestem vel librum, itaq̄ magis
proprie dicitur illi sperari quam aliud, q̄ magis arduum ē.
Itaq̄ S. Thomas contrarium movet, nam in primo loco sperari
dicitur.

est. solum, negat sperari que facta e in sua potestate, si
n. negat pot. sperari difficulta que a nobis quidem sed difficulta
sunt. In 2do. a. loco distinguit quidem magnanimi-
tatem a spe Theologia. qd. hac sperat ab alio scilicet a Deo,
h. th. dicit hoc e. de. rabe. ois. spei, imo contrarium supponit
cum ait magnanimos sperare, aliquid arduum e. rae potesta-
tis. Sicut dicitur in 1. Doctor. 1ma. 2da. dicta,
q. 40. art. 1. ubi proterem utrumq. arduum e. difficile, e. claris
q. 42. art. 3. ad 2. ubi ait spes e. de bonis que p. quis
adipisci, p. a. aliquid adipsi bonum vel per se vel per alium.
Et hoc p. e. spes de actu virtutis qui e. in sua potestate, conti-
tutes.

Ally ergo videntur per arduum illud obsequi difficile,
hoc e. qd. non nisi labore e. conatu potius consequi. Contra hoc
in videtur de. qd. potius sperare etiam ea que nro labore e. in-
dustria requirenda p. st. sed que ois. pendunt ab alio solo sine nra
cooperante, p. e. aliquid sperare a Pontifice dignitatem ad
cuius consecrationem nulla propt. industria ipsi sperantis
utilis sit sed sola voluntas Pontificis, quam in sperat ad eam
partem inclinandam.

Ego quidem iuxta eadem sententiam arduitatem
desidero ad proprium actum spei, per hanc in arduitatem
illud ergo videtur illexisse Paulus ad Rom. 8: ubi sic ait:
e. luti intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectan-
tes redemptionem corporis nri, spes e. salvi facti sumus.
spes a. que videtur n. e. spes, nam quod videt quis, qui sperat?
si a. qd. n. videmus, speramus, per patientiam expectamus. quibus
verbis videtur spei nra. satis bene d. carissime, videtur e. spes
connotare, patientiam, gemitus, e. molitias presentes et ca-
rentiam rei sperate. Ideo namq. h. ad Hebr. 6. appellavit
spem fortissimum solatium, qd. videtur supponit tristitiam
e. solati indigentiam. Ideo, etiam Proverb. 13 dicitur spes,
que inferitur, affligit diam, qd. ubi carentia rei sperate n.
est afflictioem n. dicitur proprio sperare. Deniq. in
hoc sensu obsequi spei dicitur arduum, hoc e. qd. n. apparet
habendum ^{nri} pot. superantem molestiam, solatium, afflic-
tionem presentem, que quasi mons asperimus mediat inter hom.
e. consecrationem rei sperate. ubi ergo n. e. inquietudo, e.
molestia nra, spes proprie n. e. in per patientiam expectamus,
ut dixit h. h. hoc e. per affectum ex nra. sua voluntate
ad solamen

ad solamen animi afflicti & connotantem oīo molestiam, 135.
qua oritur ex carentia rei desiderata, contra quam afflictio-
nem confirmat animi spes quae tunc, hortatur ad patientiam.

Hinc infero iam rāem a priori cur beati h̄ pōt
habere vllum actum sp̄i, nam siue desiderent salutem alio-
rum, siue gloriam proprii corporis, siue aliud hac oīa desier-
rant absq̄ vlla afflictione, molestia, vel eximi perturbatione
cum tranquillitate, & quiete imperturbabili, quare n̄ indigent
aliqua confirmatōe contra anxiātam & difficultatem occur-
rentem, vbi, e. n̄ ē molestia n̄ ē difficultas quae terreat, & dōo
etiam h̄ pōt habere actum desideratōis circa aliqd̄ obitu, q̄
etiam desperōis & fuga quadam cum tristitia & dolore, q̄
fugemur ab obitu amato, beatus a. quando videt h̄ fore
q̄ d̄ desiderabat desiderit quidem ab eius desiderio absoluto,
n̄ t̄n cum dolore aut anxietate, & deo n̄ dicitur desperare.
infertur etiam obiter cur Deus h̄ sit capax sp̄i nec vllus
Theologus eam in Deo posuerit, q̄ scilicet importat illam
maximam p̄fectionem animi afflicti & solatio indigentis
quae in Deo p̄t ex cogitari.

Hus supponit de actu sp̄i dico iam dō. Habitu
sp̄i Theologia h̄ manet in beatis nec quod ex tationem
sue quodā denominationem. hac e. l. Thoma in p̄enti art. 2.
in corp. & ad j. & 3. & art. 3. & jma dē q. 67. est. q. 2.
& 3. p. q. 7. art. q. eandem tenent Bonavent. Capreolus,
Lutherus, Scotus, Gabriel, Almainus, Valentia, & Vasquez
quos refert & sequitur Turrianus in p̄enti dyp. 82. dub. j.
quibus accedunt Loria ubi supra.

Colligitur a. lex mōdo con illigendi illa verba
Pauli j. ad Cor. 13. nunc manent fides, spes, Charitas &c.
ex quibz verbis colligi solet fides n̄ solum quodā actum sed
etiam quodā habitum, ex hac rāem in patria, eadem a. e. rō
de. sp̄i, de. vtraz e. Paulus aq̄ loquitur. rāem item in r̄vīs
p̄ncipio fidei redditur, cum e. dixerim habitum sp̄i n̄
p̄llere actum videndi vel p̄ndi circa beatitudinem, sed solu
dari de sperandum a Deo h̄ motuam duram, consequens
& ut in patria ubi nullus p̄t ee actus proprius sp̄i, ut tam v̄mō,
otroz est habitus, ac per consequens p̄tbeat oīo ex actu p̄
v̄tutatem quam in eo statu haberet. a quo a. habitus
eliciantur ubi gaudium & amor beatitudinis concedimus
facile

facile elici ab habitu ordinato ad omnimodi actus & ad beatitudinem tanquam ad motivum finale, qui habitus, ut supra diximus, etiam in via differt ab habitu spei.

Quies: beatus qui desiderat nostram salutem se habere aliqua motiva ex parte nostra ad desperandum, & se contra illa motiva confirmat, suam animam ex motu propriae & bonitatis Dei, qui licet in eis proprio actus spei eo quod obicit ut auctum beato modo explicato, debet tamen esse ab aliquo habitu Theologico, cum huiusmodi ipsum pro motivo cui inibitur, et per consequens ad hunc actus poterit manere habitus spei. **Re:** debere quidem dari in beato aliquem habitum ad eos actus, si tamen habitus spei, quia illi actus in se actus sperandi; nec confirmant contra motiva desperandi, cum beatus in se potest desperare, ut supra vidimus; & ergo alius habitus utroque loci videtur de illo actus elici videtur quibus Beatus confirmat animam contra motiva, si quidem propria desperandi, sed, fuga passiva ab obiecto, quia tamen habitus in via si daretur, quia omnia sua sperans, in via sperans cum illo salatio impuncto contra perturbatores & tristitiam ortam ex desiderio rei speratae.

Peniamus iam ad alterum dubium de Christo Domino, de quo S. Thomas in presenti q. 82. ad i. 3. parte. q. 7. art. 2. concedit operam gloriam corporis, si tamen per virtutem Theologicam spei, quia haec eis singulari traduntur quidem, negant in Christo spem, ut Medina 3. parte. dicto art. 4. Lorca in presenti disp. 7. in fine & alij multi. alij tamen concedunt ut Suarez 3. parte dicto art. 2. Pasquier ibi. Durandus & Ronnach in presenti cum alijs recentioribus. quae sententia videtur probabilior loquendo de re ipsa ex principijs supra actis, nempe gloria corporis appareret Christo anima, ut supra explicato, hoc est si haberet nisi per molestias & sollicitudines presentes, quare spes habebat ratione solati propriissimi & connotabat rationem prout volebat Paulus supra adductus, merito ergo dicebatur sperare a Deo gloriam corporis. quia tamen si poterat sperare beati beatitudinem celestem seu visionem Dei quam tamen habebat, deo fortasse apud S. Thomam si dicebatur habere spem Theologicam plene & adequatam, hoc est si habebat spem tam plene terminatam ad Deum quam terminatur spes nostra, hoc est, ut ad eum in quo est in quem sperabat, ad eum tamen actum sperandi quem Christus habebat adorat in ipso habitus infusus, sive, appellatur spes deo Theologica, sive, magis completa, ordinata tamen ad eliciendum actum sperandi.

a Deo

a Reo gloriam corporis.

136.

Rebat de Anab. Purgatori, de quibz loca in presenti
disp. g. num. 2. videtur inclinare in partem negantem eo qd
spes congruat, aliqua incertitudine rei sperate, huiusmodi
a. hinc tenet omnimodam certitudinem. Sicut tñ scilicet affirmat
in quenti q. 2. art. 7. in corp. & ratio e clara, qd ibi illud bonū
apparet arduum, hoc e, nisi per molestram & cruciatu pro-
sentis consequendum, quare n parum solaty accipiunt a lpo
certissima. future beatitudinis, quamvis a. hinc certitudinem
sua beatitudinis future nihil obdat, tum qd ille tota illa
e certitudo fidei cum voburitate, qua certitudo n videtur re-
pugnare actui spei, tum qd tempus remanet arduitas in obto,
qua sufficit etiam si dicit certitudo.

SECTIO V.

Utrum qui haberet revelationem suae reprobatio-
nis posset sperare?

Suppono ex supradictis desperacionem viciu etiam spem de fia-
tore actum voluntatis, ut tenent oes Theologi cum Sto
Thomas, a quibz reuocare conatur Iustitiam in pscnti disp. 84.
dub. 1. dicens desperacionem ee actum dely, n pō e. explicari
quasi sit actus voluntatis quo aliquis desperat, nam ex vna
parte debet ee fuga, ex alia vltiq n pō lōe fuga, qd ois fuga
e p alio malum, aperiō a. n e p malum obto, imo p ha-
menter amant qd desperant, n e fuga sed reditum illi
quo induatur illud obto nullo modo ee futurum.

Hoc n funditu leuo, e ad deserendam coram omni
sentiam, imo, ut supra monui, facile percipitur in volun-
tate, qualis sit desperatio quam spes, nam desperatio, ut dixi,
e fuga voluntatis n quidem p malitiam obto, hoc e,
durum, sed p repulsum qua voluntas fugatur & repellitur
ea p impobilitatem antecedentem vel consequentem quam
contingit in obto, dat e. bene qd Petrus amat Ioannem a
quo tñ repellitur & fugatur: recipitur itaq das in obto
ut absolute ametur bonitas & caritas, defectu bonita-
tis caat eorum, defectu pobilitatis desperacionem, vltiq e fuga,
sed

sed vates dixerat, ut dictum est in superioribus.

Hoc supposito quodlibet vulgaris est in desperato de propria salute ita ut mala ut si licet etiam supposita reuelatio futura dampnosa. Prima sententia dicit regnare hunc modum reuelationem etiam de potestate Dei absoluta. Ita Bonaventura in 2. dicit q. 8. q. 1. circa litteram. Richardus, Alexander et Gregorius Parisiensis, quos sequitur Dionysius Richelius de iuribus hie a. 5. c. Gregorius de Grimmo dicta dicit q. 8. in fine ultima questionis quamuis dubio, in eandem tamen sententiam inclinatur.

2da sententia docet eum cui timor rei reuelata fieret hoc adhuc esse debere sperare suam salutem, quia adhuc habet auxilium sufficientia. Et adhuc salus est illi potestis et potest et per consequens teperetur eam sperare. Pro hac sententia referri solet Victoria, et eam videtur Gregorius de Grimmo ubi supra q. 1.

Tertia sententia docet illum hominem non teperi sperare salutem, si tamen iam potest desperare, quia actus desperatio est intrinsece malus. Quarta sententia videtur tenet in eo casu licet iam esse desperationem de salute. Ita P. Roninch dicit in presenti dicit. 20. art. 13. Valentia dicit. 3. art. 4. puncto 1. Jurrifans dicit. 65. dicit. 2. et alij quos tibi deferunt, quia cum non potest ille habere unquam sperare potest tenebre quod in spe.

Quintus inferent aliqui hominem cui Deus reuelat ipsam in tali momento certum peccatum commissuram, hunc, inquam, graviter tentatum ad illud peccatum et memorem illius reuelatus non potest illud peccatum vitare, quia non potest sperare victoria tentationis, nec sine hac spe potest serio condonari copari ad ventitendum illi tentandi vehementi. Ita Roninch dicit. 19. num. 125.

Pro resolutione adverte hoc dupliciter excepit an eiusmodi reuelatione primo ita ut sint duo consequentes, hoc est, si occurrat earum memoria vel noticia prius ipsa quam fiat peccatum vel quam debet exercituum libertatis se per illas reuelat. 2do potest condonari ita dicit in mente ut pro illo prioriter antequam homo operetur, sicut prevenitur alijs cogitabilibus, cui etiam prevenitur ab illa noticia vel memoria reuelationis de operando suo.

Hoc supposito dico primo non regnat de potestate absoluta horum aliquid reuelationem suam reprobationem. hanc docet S. Thomas q. 23. de veritate art. 8. ad 2. Valentia in presenti dicit. 3.

disp. 3. q. 4. puncto 1. Turrianus disp. 65. dub. 2. Haegues 137.
 pna de disp. 72. num. 15. Barner infra 2. 22. art. 1. dub. 5.
 Rovinch ubi supra dub. 12. num. 11. et alij coniter. *Plu. ff. de*
facto damnati certissime sciunt se si liberandos in extremum
sa poenis quas patrentur. potuisset ibidem Deas revelare. dicitur
se si daturum ei gratiam si semel peccasset qua resurgeret ex pec-
cato, tunc a. post legem ille. hoc infallibiliter scires tuam
reprobationem. deniq. in ordine ad poenam absolutam nulla apparet
contradictio.

Docuerunt in Theologi des illam revelationem illigen-
 dam ee. e interpretandam in sensu comminatorio non absoluto,
 sed de facto Deo vult ee. dum ee in hac vita habere statum via-
 torum, e per consequens pde. contendere. *ad* bravium propositum
 salutis aeternae. *ff.* quidem moraliter loquendo facite. si potest
 si proventuratur eiusmodi revelatio. ita ut si potest sperare
 salutem.

Dico, 2do. si hoc ita reveletur sua damnatio fu-
 tura, ut pro priori peccato ante exercitum libertatis occurrat, me-
 moria illi revelationis cui prodest assensum certum, si sit illo modo
 sperare suam salutem. haec e ratio Theologorum cum S. Thoma
 e. *ff.* pro se experientiam omnium, nemo e. e qui quantumvis
 cogitur potest sperare. si e certissime e evidenter in se scit id
 ee futurum, imp. postea illy peccatis statim a se, iuxta
 illud Maronis: *huc mihi in vine inevitis fas quemquam federe*
Diuis.

Adducunt aliqui ad hoc probandum hugubtinum de
 correptione grae cap. 13. e de Gen. ad lib. 1. cap. 67. e 18. e Angel-
 mum de cast. diab. c. 31. qui supponunt Angelum e primum hominem
 si peccasset, quem carum vel lapsum, qd si peccasset peccerantiam
 sperare. Verum in is locis illi P. hoc si dicitur, ad qd nec
 Angelus nec nos fuissent felices in illo statu si resp. praeci-
 uissent suam vitam proximam e. lapsum, de poena a. spe-
 randi si agunt. Molis adduci potest Bernardus. sermo, 10. super
 psal. qui habitas: ubi sic ait: dicit spes parata ee magna,
 inextinguibilis bona a Deo fidelibus suis, dicit spes
 mihi illa, servantur, nam tertia quidem habitas carno,
 mihi ait, ad illa. ubi Bernardus supponit, sperari si pde
 si aliquomodo si cogitur futurum. rdd deniq. a priori
 sumat ex supra dicitur vel effecti spei qui chelt e confor-
 mat animi aduery pusillanimitatem e desperationem,
 haec

haec autem directio animi tam potest oriri ex cognitione
certae impossibilitatis consequentis quam antecedentis, tam
e. e. impossibile velle, et vultari per intentionem absolutam
in id quod praesertur impossibile in potestate consequenti quam anteceden-
tenti, nec potest spes ullo modo affectu colatur si non proponatur
obicit utroque modo possibile, quare de hoc puncto non videtur
posse ullo modo dubitari.

Dico 3tes. In praedictis etiam casu licita est des-
peratio de salute. **Obij** primum ratio: quia desperatio non est odium
beatitudinis, sed solum fuga, quam voluntas ostendit se fugam
ob impossibilitatem obicit, quod amat. Et cum obicit proponitur
impossibile saltem impossibilitate consequenti, sicut voluntas
potest esse de casu non sperare, poterit etiam desperare, per hoc e.
nulla fit iniuria obicit de misericordia Dei, stat quippe
adhuc affectus qualis potest esse erga beatitudinem, stat debita
existimatio de divina misericordia. Denique cum malitia
desperatio consistat in hoc quod impedit spem necessariam ad
conandum et perseverandum in via salutis, non est tunc des-
peratio mala quando spes praerogatur aliunde impedita
per gratiam certissimam damnationis futurae. quare sicut
nunc damnati non peccant per omissionem spei, ita non
peccat desperando salutem nisi simul adiungant aliquid mala
motuum, vel aliquam irreuerentiam contra Deum in ipso
modo desperandi.

Obij 2do: potest aliquis damnari ob peccatum
solum desperatio, si a haec revelaretur sua reprobatio adhuc
peccaret desperando, alioquin non damnaretur, et per consequens
fuit falsa revelatio. Etiam post illam revelationem non est huiusmodi
desperatio. **Res** in eo casu non potest illi revelari suam repro-
bationem, quia eo ipso cessaret malitia desperatio, nisi forte postea
inmemor revelationis adhuc desperaret, vel nisi revelatio esset
otio consequens et haberet se priori modo supra declarato,
de quo postea dicemus.

Obij 3do: si ille homo sua revelata est sua reprobatio
licite desperaret. **Res** nunc de facto ovis reprobi, solum per acci-
dens obligantur ad non desperandum, et haec solent ignorans
suam futuram damnationem, per se a. poterit etiam licite despe-
rare. **Res** negando seq. Non illa ignorantia quam reprobi habent
quam dicitur in via non est per accidens sed velle, per se comen-
sant statui viatorum in quo sit, imo si haberent revelationem
reprobationis

reprobatio excusantur per accidens a peccato gerendi, quia
revelatio illa est sicut per accidens in noie, nondum damnato.

Dico 4to. si revelatio se habet hoc modo, id est
ita ut pro priori natura occurrat ei potius ante exercitum
libertatis, non videtur potest eo modo revelari alieni clare, quam
peccatum eo instanti committendi. *P. 4.* quia revelatio pec-
cati supponit peccatum, permissum a Deo. Et videbat iam de
illud peccatum cum omnibus suis principijs que in actu primo prox-
imo ad illud poterat inducere, vel ab illo removere. Et ea omnia
principia iam praevidentur ante revelationem. Et revelatio
ipsa non erat ullum ex istis principijs. Et postea revelatio non ponitur
pro priori natura ante peccatum, quam quicquid est pro priori
natura non ex parte principij, est conditio vel ad inducenda
cum vel ad remouendum habitum a peccato, et per consequens iam
in ipsa executione, peccatum non fuerit eo modo quo fuisse
premissum, nam haberet iam aliquid aliud ex parte principij
potens inducere vel removere, ab illo peccato, repugnat ergo
revelatur clare, illud peccatum per revelationem antecedentem.

Dico 5to. si revelatio fiat primo futuri peccati
fuit primo ^{magis} explicata, ita ut eo instanti non precedat eius
memoria pro priori natura, sed solum habeatur consequenter ad
exercitum libertatis, non videtur cur Deus non possit revelare, alieni
suum peccatum cum tota sua gravitate et determinate. *P. 5.*

quia scilicet consequens nullo modo potest augere, vel minuere libertatem
aut vires respectu operandi antecedentis, illa enim revelatio in eorum
est oio consequens, ut suppono. Et relinquens peccatum in tota
sua gravitate, et libertate. Explicatur maior, varijs exemplis.
primo Angelus eodem instanti quo elicit actum liberum intuetur
perfectissime illum, nec ideo illi actus est minus liber, nam illa
intuitio est consequens. Et eodem modo si Deus revelaret mihi
me habere talem actum et liberum, illa revelatio etiam eodem
instanti existens non impedit nec minuit libertatem meam operandi
tam est, et consequens quam cognitio Angeli qua intuetur suam
operam presentem. 2do Deus ab aeterno intuetur per-
fectissime omnia sua decreta libera, quae tamen non ideo sunt minus
libera, nam illa visio decreti est oio consequens ad, exis-
tentiam decreti. Et eodem modo potest mihi per revelationem mani-
festare meum decretum malum abijectione libertatis
ipius. 3tio deus scit omnia per scientiam infusam cognos-
cet omnes tuas operationes liberas, et tamen hoc instanti non

minus

minus liber erat ad oppositum, licet eodem instanti haberet
sciam infusam nec determinavit, quod nimirum ea scia
erat consequens & eodem modo potest esse scia infusa ope-
rari male atque praevincio libertatis & eodem modo fieri
potest revelatio.

Dico ultimus. si revelas futurae damnationis fie-
ret hoc etiam modo atque idem consequens ad omnem operationem,
si tolleret honestatem & obligationem operandi salutem.
Conclusio huc colligitur ex praecedenti, nam sicut per
Angelus eodem instanti pro signo posteriori videre suam
operationem malam elutam pro signo priori, ita potest pro eodem
signo posteriori scire se pro illius peccatum damnatum. po-
tens est. prius scire Deum eo etiam, ut si Angelus semel pec-
cat nunquam eum ad poenitentiam vocet vel peccatum dimittat.
postea peccat libere Angelus, videt deinde pro signo posteriori etiam
esse immunitatem Dei, & per consequens si est ubi ultimus locum Cogni-
tionis. ecce in eodem instanti reali poterat pro priori nunc
bene operari, poterat operari salutem, pro posteriori etiam si
eam operari. sic ergo potest pro posteriori illud ipsum cognoscere
ex revelatioe Dei facta consequenter, quia quidem si magis im-
dixit potestatem operandi pro signo priori quam scia proprie
peccati quam Angelus accepit lex peccati iam praesentis. quan-
do ergo Doctores dicunt se huiusmodi revelacionem impedire facti-
tatem operandi, illi debet de revelatioe qua sit pro priori nunc
si de revelatioe hoc modo facta.

Hinc infero primo hoc modo revelare alicui
suum damnationem etiam si damnatus sit ob idem peccatum
desperavit, si est in eodem instanti in quo desperavit liber
& culpabiliter cognoscere per revelacionem consequentem suum
peccatum desperavit iam existens & damnationem si illud futu-
ram, hoc quippe revelatio consequens si impedit de desperatio
praecedens fuerit libera & culpabilis & potuerit in eodem
instanti operari & vitare damnationem.

Infero deo hoc hanc revelacionem damnationis sex pec-
cati fieri prius tempore quam fiat peccatum, dummodo scilicet
in instanti quo fit peccatum si praecedat revelatio aut, ergo memoria
pro aliquo priori nunc ante peccatum, sic est. Cum toto tempore
praecedenti habebat praesentiam nec operandi nec future. Dou-
mente in illo instanti quo cum modo operatio habet si praecedat
pro aliquo priori nunc illa scia aut memoria illi, sic habebat
sc. in

se in ordine ad operandum, sicut si nunquam illam operationem
 irascisset, post operationem vero in posteriori nāa habebat illam
 sciām operatiois presentis. sic ergo potuisset reuelo antecedere
 tempore peccatum sed subsequi nāa, ita ut adueniente occasione
 peccati sciret, et peccare quam habere sciām vel memoriā
 illius reuelo.

Quæ: si illa reuelo fuerit pro priori nāa impediret
 potiam operandi. Et tamen ut propoderit, si tñ sit in es in-
 stanti reali, impediret eandem potiam, nam incompatibilitas for-
 mam attendi debet in ordine ad instans reale, qd a. e. pro
 potiori nāa iam e. in eodem instanti reali. Et si ea reuelo
 e. potia operandi n. potit e. simul pro eodem priori nec etiam po-
 terant e. in eodem instanti reali, etiam pro diuersis signis, sicut
 qd e. peccatum qd n. potit e. simul, n. potit etiam e. pro di-
 uersis signis in eodem instanti reali, e. eodem inuentur in alijs
 formis incompatibilibus.

Confirmatur: qd repugnantia inter eam reueloem et
 potiam operandi nāa qd reuelo e. affectu unquam as-
 sentum qd destruitur obitu spci, sed in quocumq. signo ponat
 ea reuelo, si tñ ponitur in illo eodem instanti reali, qd ipso des-
 truit obitu spci. Et in illo instanti reali n. e. obitu sufficiens ad pon-
 n. e. potit e. in eodem instanti reali obitu spci e. destructio e. ob-
 spci, alioquin in eodem instanti reali idem e. realiter e. n. e. e.

Et negando primam conie. ad probandam dico n. e.
 incompatibilitatem realem inter illam reueloem et potiam operandi,
 sed solum inter illas existentes pro eodem signo, e. in hoc differunt
 at alijs formis realiter incompatibilibus qua adducuntur in exempli.
 Ad confirmacionem vero simuliter. R. obitu spci n. destrui per illud
 iudicium n. sit pro eodem signo, qd ut aliquis potit operare n.
 requiritur qd realiter n. cognoscat obitu n. futurum sed solum
 qd n. cognoscat illud pro illo signo pro quo potit operare, hoc a.
 n. destruitur per reueloem posterozem nāa.

Actes: quid sit a parte rei hoc qd e. illam reve-
 loem e. pro signo priori vel pro potiori, nam videtur qd eo-
 dem modo foret si fuisset pro signo priori, nec videtur aliud
 e. existere pro signo priori nisi reueloem in sua entitate
 e. talem e. de tali obitu ut potit conuenire ad actum, spci vel
 remoueri ab ipso, hoc a. semper haberes illa reueloem eandem
 per haberes eandem entitatem. Et n. variatur eius actus et
 solum per hæc signa diuersa in eodem instanti reali. In hoc
 dubium

Quibus diximus in Tractatu de actibus humani agentes de
libertate actus humani; videantur quae dicta sunt.

Ex dictis hactenus colligitur generalis cognitio pro-
requiritur ad actum sui, aliqui e. volunt progredi in iudicium
de futuritione obiecti. Ita S. Vauquet in 1. parte g. 84. num. 3.
e. in 1. am. 2da sup. 40. num. 7. e. sup. 99. num. 11. S. P. Terri-
equis in presenti sup. 60. sub. j. haec tñ sentia difficilis e, qd
illud iudicium de salute absolute futura in malis erit iudicium
falsum & nō d. ipseipm, prudens, nei dicitur creditibile. qd pro-
ceptum sui obligat hominem ad habendum iudicium falsum tunc
quo nō potest operari, cum tñ oēs teneantur operari. & confir-
mari p. qd ad operandum circa res aliq. nō compert requirit
illud iudicium absolutum, nam B. Virgo, quando de facto
querbat falsum inter cognatos & natos, n. quae rebat illum
tunc, illa p. qd spe illius inueniendi, & tñ n. habebat iudi-
cium absolutum quo iudicaret ibi eum ee inueniendum, nam
iuxta eorū sententiam, quam sequitur Suarez 2. tom. in 3. partem
sup. 19. sect. 6. nunquam habuit assensum aliquem falsam
& ad actum sui n. requiritur assensus ille absolutus circa
futuritionem.

Alj dicunt sufficere, assensum conditionatum,
scilicet saluabor si per me non steterit, Deus e. dabit mihi
vires & potestatem, quem assensum habent ex fide. Ita Suarez
in presenti sup. 15. sect. 7. num. 2. e. sup. ubi affert Qua-
dam e. legam. haec etiam sentia digna e, qd iudicium de
illa potestate antecedenti manet etiam in eo qui habet
reuelatōem sua reprobatōis, adhuc e. iudicaret possibile ee,
quam salutem in potestate antecedenti, & tñ illa n. potest operari; qd
videt si ee possibile potestate consequenti.

Media ergo via incedere possumus dicendo requiri
quidem ultra assensum de potestate antecedenti assensum etiam
prudentem circa probabilitatem eventus, n. quo dicam: ego
saluabor, sed solum quo dicam: probabile e. me saluandum
ex n. apparet repugnantia antecedens vel consequens circa
meam salutem. sic e. B. Virgo in praedicto casu dicitur
bat iudicabat in actu signato de probabilitate illius rei
quam immedicabat & sperabat, in quo sensu videntur verba
illa existimantes, eum ee in comitatu, hoc e. probabile
ee iudicabant circumstantiis praesentibus qd est in comitatu,
in quo quidem iudicio n. errabat, qd reuera erat probabile.

Adueste

Adverte tñ iuxta supradicta ad actum spei n̄ requiri oīd qđ .140.
iudicamus ab omne n̄ apparere repugnantiam etiam consequen-
tem, nam si in eodem iudicanti pro posteriori nōd foret reue-
latio reprobatiois, iam appareret in eodem iudicanti repugnantia
consequens ad salutem, & tñ pro illo iudicanti notūisq; sperare.
sufficit ergo qđ inducens pro illo priori attentis qđ oībz q̄a
pro eo signo apparent ei proponitur n̄ apparere, talem repug-
nantiam seu probabilem ee salutem quantum ē ex vi illorum
motiuorum, hoc ē. iudicium sufficit vt voluntas attendendo
ad ea motiua qđ q̄a sola se pro eo signo attendere, pot̄ ab-
solute sperare, licet attendendo ad alia q̄a pot̄ pro signo poste-
riori progoni n̄ pot̄t sperare. qđ si volueris sufflere, ali-
quantulum iudicium circa possibilitatem ante eandem sine
illo, 2do iudicio circa possibilitatem consequentem, dum modo
tñ n̄ sit pro eo signo priori iudicium contrarium de impossibilitate
consequenti, n̄ malum contentam de hoc, ille. tñ erit per accidens
p̄ inaduertentiam, nam per se loquendo illi qđ vtramq; possibi-
litatem examinat in obiecto et exercet voluntatem ad sperandum.

Et hoc sufficit de Virtute Spei.

CONCLUSIONES

De Fide, Spe, et Charitate.

De Fide.

j.

Assensus fidei, qui creditur mysteria revelata, non est assensus immediatus mysterii crediti, sed mediatus, hoc est, non fertur in mysterium ex connexionione terminorum, sed propter aliud, scilicet quia Deus est prima veritas, et quia revelavit mysterium: quod quidem notitium attin- git intrinseci, & essentialiter assensus mysterii revelati, sicut & præhabet conceptio formalis, vel virtualis, debet attingere intrinseci, obiectam præmissarum.

2

Nomine prima veritatis in presenti intelligimus infi- nitam sapientiam, qua falli non potest, & per infinitam veritatem, qua non potest fallere. Has perfectiones Deo competere, non solum est fides, quatenus hoc etiam est revelatum, sed & Fidei principium cognitum aliunde, quam ex revelatione, & ab aliquibus evidenter. Hoc tamen ipsum non cognoscitur, prout ad Fidem oportet, nisi cognoscatur alia supernaturali firmiori, & tertiori, quam a solo intellectu, sine imperio præ affectionis, & sine elevatione eliceretur.

3.

Prima veritas sola non est tota ratio credendi, sed simul cum revelatione. Et autem revelatio duplex: immediata, et

et mediata. Utamur amplectitur nostra Fides: propter
revelationem immediatam potuerunt credere illi, quibus
immediate locutus est Deus. Nos autem quibus mysteria
non sunt immediate revelata, sed mediata, credere non
possumus ipsam revelationem propteritam scorum, si bibendo
in ipsa. hoc enim proprium est intellectus, ut non pre-
beat assensum, nisi vero apparenti, vel in alio, vel in se.
Et quidem revelatio praeterita secundum se nobis non
apparet ex terminis: Unde nec elevari potest intellectus
suo credendum immediate, quod ex se non apparet ut
verum, sicut nec voluntas sua amandum immediate,
quod non apparet ut bonum.

4.

Creamus ergo nos regulariter mysteria, quia a Deo sunt
nobis mediate transita, seu quia ex parte Dei nobis propo-
nuntur. Proponi autem nobis ex parte Dei, seu hanc esse
doctrinam Dei, credimus assensu quidem abstracto, sed certo,
& supernaturali, ac subiecto in ipsa revelatione mediata
Dei. Nec ideo est minus forma Fides nostra, quam eorum,
qui propter revelationem immediatam sibi factam crediderunt,
sive in modo assentiendi, sive etiam ex parte motivi:
non enim minus repugnat, falli eam, qui credit Deo mediate
revelanti, quam qui credit Deo immediate loquenti.

5.

Loquendo de possibili, non repugnat actus naturalis, qui
habet idem obiectum formale, & materiale, quod habet
actus supernaturalis. de facto tamen non oportet, quoties
datur actus supernaturalis, dari alios actus naturales
circa idem obiectum: nec quoties datur actus fidei superna-
turalis, dari alium actum fidei humanae.
Faciendum itaque est, illos ipsos actus supernaturales, quos
habemus, percipi a nobis, & non solum actus naturales.

6.

Loquitur Deus aliquando immediate, quod facere potest
propter

producendo vocem sensibilem, vel internam, quae vel sit quali-
 tas non vitalis representans, obiectum illud esse in mente
 Dei, & Deum ad nos ordinare mentem suam, vel etiam potest
 esse actus naturalis intellectus, qui hoc ipsum exprimat:
 auctoris vero erigit alium actum reflexivum, qui vocem illam
 exponat. Vox mediata Dei erit praedictio Ecclesiae, vel Pas-
 torum cum talibus circumstantiis: quam dum percipimus,
 agnoscimus, Deum per illam vocem mentem suam ad nos ordi-
 nare.

7

Obiectum materiale fidei nostrae, est quod credimus, prop-
 ter divinam auctoritatem. Potest fides nostrae credere,
 non quaecumque Deus potest facere, sed quae Deus potest revelare,
 & aliud ex parte obiecti non inducunt repugnantiam
 cum assensu fidei. Obiectum adequatum attributionis
 fidei de facto est Deus ipse secundum se, & proat aequivocabilis
 a nobis.

8

Sicut non omnis cognitio evidens compatitur secum as-
 sensum fidei circa idem obiectum materiale, alique tamen
 sunt cognitiones evidentes, cum quibus fides actualis non
 repugnat. Probabile, etiam est, posse credentem actum assentire
 obiecto propter motum scientificum, & motum fidei,
 atque hoc esse unum assensum fidei, & scientiae. Non potest
 fides nostrae credere aliquid falsum, nec Deus potest id
 revelare, etiam de potentia absoluta, licet probabile sit,
 posse Deum generaliter promovere habitum, vel actum erroris
 in intellectu creato. Quando vero credit aliquis id, quod
 immutabiliter putabat revelatum a Deo, cum res ipsa non
 esset, assensus ille, nec supernaturalis est, nec elicitus a
 fide infusa.

9

Ante omnem fidei assensum praeroguntur iudicium evidens,
 non quidem de veritate obiecti credendi, sed de eius credibili-
 tate: quod tamen non elicitur a fide, sed a praedictis.
 Assensus fidei ipsa, est certior alijs assensibus, quos habemus,
 ut firmius doceamus per ipsum obiecto revelato, quam per
 alios

alios assensus ceteris obiectis, quibus uterque possemus
assentire: utaq; firmius assentimur veritati revelatae,
quam prius assentiremus incredulitati obiecti per iudicium
evidens incredulitatis, non tamen firmius, quam beatus per
visionem beatificam assentiatur suo obiecto. Haec enim
certior & firmior est.

jo.

Fides nunquam credit aliquid propter Dei testimonium imo
visum saltem virtuale: aliquando etiam potest cum
formali, in obrog. intervenit cognitio aliqua bonitatis illa-
tiamis, cui aliquo modo immitatur assensus mysterij. Actus
fidei supernaturalis est non tantum quoad modum, sed in
sua substantia, nec enim habitus, infusus fidei divinus
datur solum propter difficultatem, vel intentionem, vel
modum credendi: firmiter, & super omnia, sed propter eorum
substantiam assensus.

ii. 8

Ad fidei assensum prerequisiteur semper pia voluntatis af-
fectio, non solum applicatis intellectum ad cogitandum de
motivis, vel permittentis, sed positivum imperantis assensum.
Requiritur autem hoc imperium potissimum ad credendam
revelationem Dei: exigitur tamen ad assensum circa veraci-
tatem Dei, immo & circa illationem mysterij credendum,
prout oportet. De potentia Dei absoluta posset elici fidei
assensus absq; voluntatis imperio. Voluntas haec, quae fidem
procedit semper est libera, nec posset voluntas necessaria
determinare, ad fidei infuse assensum. Immo creditur esse,
nec sufficere, semper voluntatem cum libertate, imperfecta
ex simplici deliberatione: licet eiusmodi libertas alio-
quin sufficiat ad meritum condignum, & ad demeritum.

ii.

Actus omnes fidei in homines antecedenter iusto sunt meri-
torij de condigno, in peccatore autem sunt meritorij de congruo,
& arguunt ad satisfactionem. Rationes quod plures sunt
& melius ostendunt, revelationem Dei, vel veritatem mysterij
revelati

revelati, partim augent, partim minuunt meritum in
aibi fides.

13.

Præceptum confitendi fidem duplex est, alterum negativum,
non negandi fidem, quod obligat pro semper: alterum
affirmativum positive confitendi, quod obligat in aliqui-
bus circumstantiis, præsertim quando silentio indicatur
erubescencia de propria religione. Non peccat contra hoc
præceptum, qui ex causa vel vitio velle infidelium, que
tamen indubita sit non sit ad protestandum falsum ritum,
nec etiam qui relinquit vestem a Tyranno præscriptam
Circumstantiis ad eos dignoscendos. An vero curia fidei confesti-
onem externam pellari possit venialiter ex veritate ma-
terie, que negatur? Probabilius videtur partem affirmans
in aliquibus circumstantiis.

14.

Pari habitum fidei inferum, saltem in adulto iudificato,
probabiliter videtur esse, de fide. Hac etiam de causa ma-
nat in peccatore fides habitualis, informis quidem, & mor-
tua, sed adhuc vera fides, hec unice vita gratia, & effica-
cia ad merendum de condigno vitam æternam: manent
etiam in peccatore habitus inferus piæ affectionis, & alius,
qui requiruntur ad iudicium lævans credibilitatis, quod
præcedit assensum fidei.

15.

Cum habitus fidei non sit ex natura sua dispositio tem-
poraria, præcedens, sed potius passio, vel quasi passio
gratia habitualis, in statu viæ: verius videtur, cum
neque recuperari, neque primo infundi, nisi cum habitu
charitatis in ipsa iudificatione: quod idem de
habitu piæ affectionis dicendum est.

De Spe.

De Spe.

16.

Actus Spei non est merum desiderium absolutum boni adivi, sed cretus animi potius contra motum deperandi, qui motus magis videtur procedere ex possibilitate, aut habitudine boni adivi, quam ex bonitate obiecti operati. Sicut nec e contra deperatio est omnium, sed fuga quasi passiva, qua voluntas ostendit se fugari ab obiecto, non quia malum sit, sed quasi a veniente, e descensionte nostro amori, per difficultatem, vel impossibilitatem operis. Motivum ergo formale, e directum Spei Theologicae, ut Spes est, magis est potentia, bonitas, e fides. Veritas Dei, in quo speramus, quam bonitas obiecti operati.

17.

Habitus Spei non est idem, quo amamus nobis Deum affectu concupiscentia. Hoc habitum speramus quocumque ex divina promissione speramus, in quibus primum locum habet, beatus aeterna, formalis scilicet, e obiectiva. Eodem etiam habitu speramus nobis, e proximis. Habuit hunc habitum Christus orator, habuit anime in purgatorio: habet peccator fidelis, quando in non desperat. Deus vero non sperat, nec etiam beati, nec infideles, si de Spe Theologica ut sermo.

18.

Non repugnat de potentia absoluta revelari alicui suam reprobationem, si autem pro priori natura assentitur huius revelationi, non potest tunc sperare salutem, immo huius deperat, sicut esset, si pro posteriori recordaretur peccatoris, tunc enim pro priori potuisset sperare, e debuit non deperare. Non ergo repugnat de potentia absoluta, revelari alicui damnationem propriam, etiam si damnatus est propter eam deperationem. In spem prorequiritur cogni-

cognitio possibilitatis, saltem antecedentis, cognitio etiam de possibilitate futuritionis, vel saltem quod non appareat impossibilitas consequens in obiecto.

De Charitate.

19.

Charitatis motuum formale principale est sola bonitas infinita Dei, sive, qua in divina essentia, sive qua in alijs attributis, & perfectionibus respiciet. Motuum formale minus principale est etiam bonum creatum gloriae divinae, quam charitas intendit, & quaerit. Unde, unus habitus ad omnes charitatis actus assignatur. Ex parte, nra, per charitatem contrahit homo veram cum Deo amicitiam: Ex parte, etiam Dei datur proprius amicitiae affectus erga hominem, licet Deus non possit non referre, ad seipsum quaevis vult, potest tamen eadem bona potius velle, propter virtutis motivum, & quia bonum hominis est, quem amat, & quia in eisdem Dei gloriam ultimo redundat.

20.

Augeatur Charitatis habitus non solum, sed merito, per actus non solum aequos, vel magis intensos, sed etiam per magis remissos, quibus unusquisque respondet premium proportionatum a premio actuum precedentium, augmentum videlicet gratiae, & charitatis, quod non tantum in morte, sed statim a Deo fidelissima remuneratore, conferatur. Augeatur etiam per maiorem durationem dilectionis, quomodo autem hoc non aequat augmentum infinitum in fine horae, explicare, conabimur, tam in sententia componente tempus ex finibus instantibus immediatis, quam in componente illius ex partibus in infinitum divisibilibus.

Laus Deo.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

De (partita)

Main body of faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

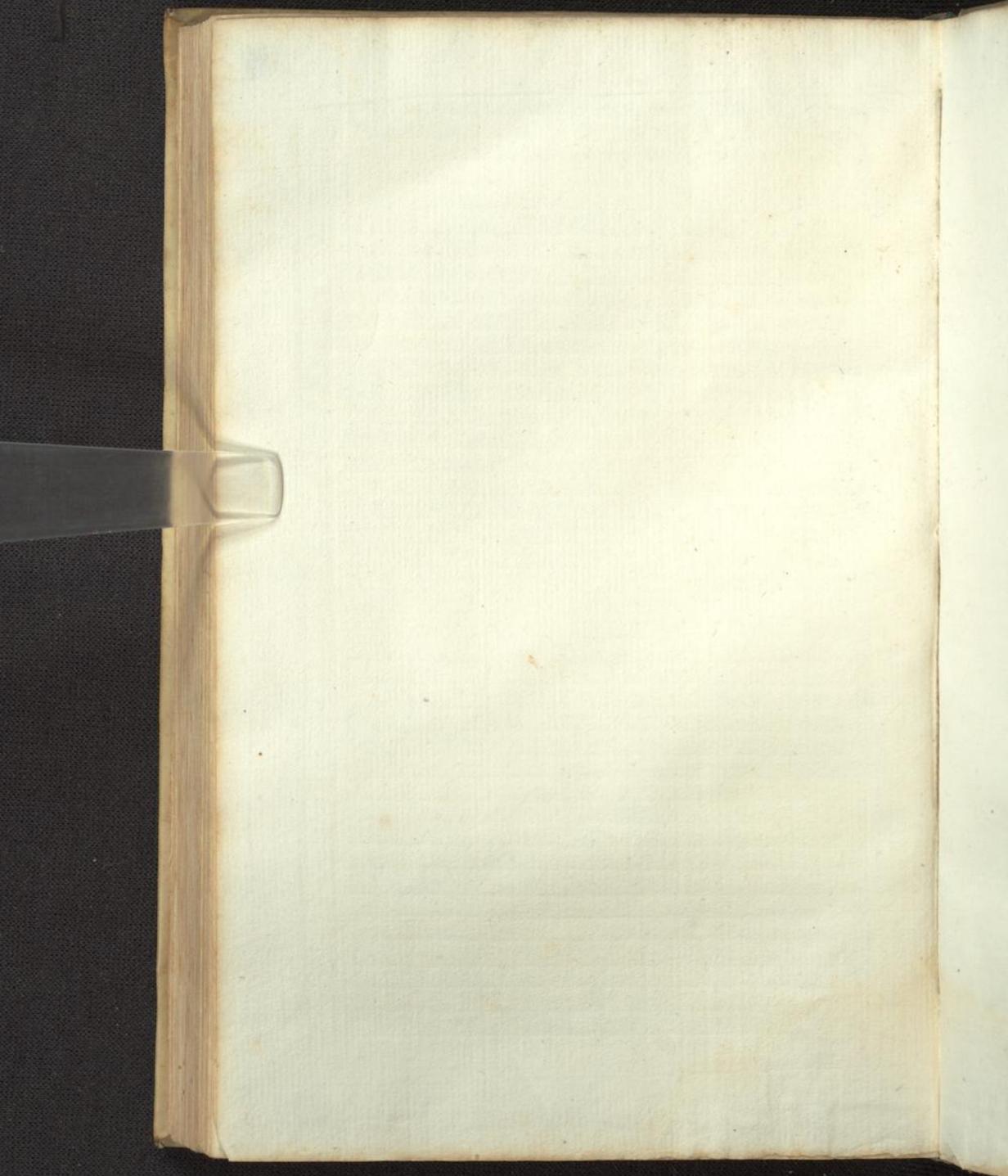
20

Lower section of faint, illegible text, continuing bleed-through from the reverse side.

2116

145

146

147

148

149

Handwritten text on the right edge of the page, including fragments like 'vigo', 'Pom', 'Egon', 'hin', 'Pom', 'in'.

Hunc Librum Monasterio Dnsj Ettonis
vulgo Ettenheimmünster per Legatum Donacit
Pronobilij & strenuū D. Franciscus
Egon reich ab altoff Satrapa Etten-
heimensis, qui die 16. gbris. pie in
Dns obdormiuit. requiescat
in pace: amen.

Ll. I - V + 149 Ll + linc 3 Ll.

20 x 13 cm

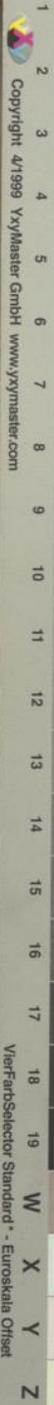
Hunc Librum
vulgo Ettenheimm
Principis & St
Egon reich ab
heimensis, qui
Dns obdormi
in pace: an

Ll. I - V + 14

20 x

Copyright 4/1999 VxyMaster GmbH www.vxymaster.com

Vierfarbselector Standard - Euroskala Offset

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V

Ettonis
Donais
isens
Etten
è in
iesus

ll